

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. ¹ 369/V/2007

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

1. Συνεδρίασε στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των Γραφείων της (Κότσικα 1Α & Πατησίων) την 22^α Μαρτίου 2007, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Μέλη: Αριστομένης Κομισόπουλος,
Αριστεά Σινανιώτη,
Φαίδων Στράτος,
Γαρυφαλιά Αθανασίου,
Χρήστος Ιωάννου,
Βασίλειος-Σπυρίδων Χριστιανός,
Απόστολος Ρεφενές,
Δημήτριος Γιαννέλης,
Γεώργιος Σωτηρόπουλος, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του
τακτικού μέλους Ελίζας Αλεξανδρίδου και
Γεωργία Μπεχρή-Κεχαγιόγλου

Γραμματέας: Όλγα-Ανίτα Ραφτοπούλου, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος της
τακτικής Γραμματέως Αικατερίνης Τριβέλη.

2. Θέμα της συνεδρίασης ήταν η λήψη απόφασης επί της με αριθ. πρωτ. 8218/15.12.2006 Εισήγησης της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, που αφορά αυτεπάγγελτη έρευνα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων, για παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, και του άρθρου 81 ΣΕΚ.
3. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειάς της την 19^η Μαρτίου 2007, αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. (ΚΥΑ 8275/15.12.2006, ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006) (εφεξής "Κανονισμός Λειτουργίας") και κατόπιν του υπ' αριθ. πρωτ. 1646/19.3.2007 αιτήματος της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής Γ.Δ.Α.), για λόγους ορθολογικότερης οργάνωσης της διαδικασίας και προστασίας των επιχειρηματικών απορρήτων των επιχειρήσεων, το χωρισμό της ως άνω υπόθεσης σε δύο, ανάλογα με την - σύμφωνα με

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β'/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

την εισήγηση της Γ.Δ.Α. - εμπλοκή των εγκαλουμένων επιχειρήσεων στις οριζόντιες ή κάθετες συμπράξεις.

4. Σε συνέχεια της ως άνω απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για χωρισμό της υπόθεσης άρχισε κατά τη συνεδρίαση της 22^{ας} Μαρτίου 2007 η εξέταση της υπόθεσης, που αφορά το σκέλος των οριζοντίων συμπράξεων επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων κατά παράβαση του άρθρ. 1 του Ν. 703/77 και του άρθρ. 81 ΣΕΚ.
5. Η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίστηκε σε έντεκα (11) πολύωρες συνεδριάσεις της Ολομέλειας με την ίδια σύνθεση, κατά τις ημέρες: 1) Παρασκευή 23/3/2007 και ώρα 9:30, 2) Δευτέρα 2/4/2007 και ώρα 9:30, 3) Τρίτη 3/4/2007 και ώρα 9:30, 4) Παρασκευή 13/4/2007 και ώρα 9:30, 5) Πέμπτη 19/4/2007 και ώρα 14:30, 6) Παρασκευή 20/4/2007 και ώρα 9:30, 7) Τετάρτη 2/5/2007 και ώρα 16:00, 8) Πέμπτη 3/5/2007 και ώρα 9:30, 9) Παρασκευή 4/5/2007 και ώρα 9:30, 10) Δευτέρα 7/5/2007 και ώρα 16:00, και 11) Δευτέρα 14/5/2007 και ώρα 15:30, οπότε και ολοκληρώθηκε η ακροαματική διαδικασία για το μέρος της υπόθεσης, που αφορά τις οριζόντιες συμπράξεις μεταξύ γαλακτοβιομηχανιών.
6. Στη συζήτηση για τις οριζόντιες συμπράξεις οι παρακάτω εταιρίες και ένωση επιχειρήσεων εκπροσωπήθηκαν ως εξής: (1) η «NESTLÉ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.» (εφεξής: «NESTLÉ») από τους πληρεξουσίους δικηγόρους της Αριστοτέλη Αυγερόπουλο, Κωνσταντίνο Βαϊνανίδη και Ελένη Καραουλάνη, (2) η «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. «ΟΛΥΜΠΟΣ» (εφεξής: «ΟΛΥΜΠΟΣ») από την πληρεξουσία δικηγόρο της Βασιλική Σερμέτη, (3) η «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ» (εφεξής: «ΔΕΛΤΑ») από τους πληρεξουσίους δικηγόρους της Παναγιώτη Κανελλόπουλο, Ξενοφώντα Παπαρρηγόπουλο, Ευστάθιο Ποταμίτη, Αναστασία Κετεντζόγλου, Ιωάννη Σταμούλη και Βασίλειο Στεργίου, (4) η «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ - ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» (εφεξής: «ΜΕΒΓΑΛ») από τους πληρεξουσίους δικηγόρους της Βασίλειο Αντωνόπουλο, Ελένη Χαλβατζή και Ασημίνα Στουγιαννοπούλου, (5) η «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» (εφεξής: «ΦΑΓΕ») από το νόμιμο εκπρόσωπό της Ιωάννη Γρανίτσα και τους πληρεξουσίους δικηγόρους της Γεώργιο Γεωργίου-Κωστακόπουλο και Γεώργιο Καρύδη, (6) η «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Β.Ε.Ε. - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ» (εφεξής: «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ») από τους πληρεξουσίους δικηγόρους της Γεώργιο Γεωργιάδη και Αντιγόνη Κουρβισιάνου, (7) η «ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ & ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (εφεξής: «ΚΡΙ-ΚΡΙ») από το νόμιμο εκπρόσωπό της Παναγιώτη Τσιναβό και τους πληρεξουσίους δικηγόρους της Νικόλαο Κιουρκτσή και Γρηγόριο Βυτινίδη, (8) η «ΡΟΔΟΠΗ Α.Ε. - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΞΑΝΘΗΣ» (εφεξής: «ΡΟΔΟΠΗ») από το νόμιμο εκπρόσωπό της Θεόδωρο Ρωμανίδη και τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Δημήτριο Μπρατίδη, και (9) ο «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ

ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ» (εφεξής: «ΣΕΒΓΑΠ») από τους πληρεξουσίους δικηγόρους του Γεώργιο Δελλή και Θεμιστοκλή Γιαννακόπουλο.

7. Η εταιρία «ΣΕΡΡΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» (εφεξής: «ΣΕΡΓΑΛ»), αν και νομίμως κλητευθείσα, δεν συμμετείχε, κατόπιν απόφασης της Ολομέλειας της Επιτροπής, στη συζήτηση, λόγω μη κατάθεσης υπομνήματος κατά το άρθρ. 11 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας. Κατά τη συνέχιση της συζήτησης από τη συνεδρίαση της 2^{ας} Απριλίου 2007 και εφεξής της προφορικής διαδικασίας η εταιρία ΡΟΔΟΠΗ εκπροσωπείτο από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Γεώργιο Δελλή.
8. Επί της υπό κρίση υπόθεσης υποβλήθηκαν τρία (3) υπομνήματα τρίτων, σύμφωνα με το άρθρ. 21 παρ. 1 Κανονισμού Λειτουργίας, ήτοι: (α) το με αριθ. ημ. πρωτ. 1347/5.3.2007 υπόμνημα του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Νομού Κοζάνης και περιχώρων με διακριτικό τίτλο «ΒΟΥΡΙΝΟΣ», (β) το με αριθ. ημ. πρωτ. 212/6.3.2007 υπόμνημα του Βακάλη Αθανάσιου του Βασιλείου και λοιπών είκοσι έξι (26) επιχειρηματιών (γαλακτοπαραγωγών), και (γ) το με αριθ. ημ. πρωτ. 216/6.3.2007 υπόμνημα του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ). Τα ως άνω υπομνήματα τρίτων έγιναν δεκτά από την Επιτροπή και εντάχθηκαν στο φάκελο της υπόθεσης.
9. Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των εταιριών υπέβαλαν, πριν από την έναρξη της συζήτησης επί της ουσίας, ενστάσεις επί της διαδικασίας καθώς και αίτημα για αναβολή της συζήτησης. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, μετά από μυστική διάσκεψη, απέρριψε το αίτημα αναβολής της συζήτησης καθώς και όλες τις ενστάσεις επιφυλασσόμενη να αιτιολογήσει αναλυτικά την απόρριψη με την οριστική της απόφαση. Η συζήτηση συνεχίστηκε με την ανάπτυξη των εισηγήσεων της Γ.Δ.Α. επί των κατηγοριών και επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων, που αφορούν τις οριζόντιες συμπράξεις. Συγκεκριμένα το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, Προϊσταμένη της Α' Διεύθυνσης Εφαρμογής της Γ.Δ.Α., εκτελούσα χρέη Αναπληρώτριας Γενικής Διευθύντριας, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά το περιεχόμενο της υπ' αριθμ. πρωτ. 8218/15.12.2006 Εισήγησης της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, καθώς και της υπ' αριθμ. πρωτ. 1587/15.3.2007 γραπτής Εισήγησης της Υπηρεσίας επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων σύμφωνα με το άρθρ. 13 του Κανονισμού Λειτουργίας αναφορικά με την αυτεπάγγελτη έρευνα της Γ.Δ.Α. στον κλάδο παραγωγής και εμπορίας γαλακτοκομικών προϊόντων για τις οριζόντιες συμπράξεις.
10. Κατόπιν το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι και οι νόμιμοι εκπρόσωποι των μερών κατά τη σειρά που αναφέρονται στην υπ' αριθμ. πρωτ. 8218/15.12.2006 Εισήγηση της Γ.Δ.Α., οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους, απάντησαν σε ερωτήσεις, που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, και ζήτησαν την απόρριψη των αιτιάσεων της υπ' αριθμ. πρωτ. 8218/15.12.2006 εισήγησης της Γ.Δ.Α. Επίσης, τα μέρη ζήτησαν την εξέταση μαρτύρων προς θεμελίωση των ισχυρισμών τους.
11. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποδέχθηκε το αίτημα των ενδιαφερομένων μερών για εξέταση μαρτύρων, καθώς επίσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρ. 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας και κλήτευσε περαιτέρω μάρτυρες, όπως εκτίθεται κατωτέρω.

12. Κατά την ακροαματική διαδικασία εξετάσθηκαν συνολικά και κατά σειρά οι παρακάτω μάρτυρες: [...] (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 3 του ως άνω νέου Κανονισμού), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΟΛΥΜΠΟΣ), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΟΛΥΜΠΟΣ), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΟΛΥΜΠΟΣ), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΔΕΛΤΑ), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΔΕΛΤΑ), [...] (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΜΕΒΓΑΛ), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρείας ΜΕΒΓΑΛ), [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΜΕΒΓΑΛ), [...] (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), [...] (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρ 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), [...], (κλητευθείσα σύμφωνα με το άρθρ 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), [...], (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), [...], (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρ. 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), [...], (κλητευθείς σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας), και [...] (προταθείς ως μάρτυρας από την εταιρεία ΦΑΓΕ).
13. Με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας και της εξέτασης των μαρτύρων, τα μέρη ζήτησαν και τους χορηγήθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού προθεσμία έως την 24.5.2007, ημέρα Πέμπτη, προκειμένου να υποβάλουν τα συμπληρωματικά υπομνήματά τους.
14. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη κατά τις ακόλουθες συνεδριάσεις : 1) της 19^{ης} Ιουνίου 2007 (ημέρα Τρίτη και ώρα 15:00), 2) της 2^{ας} Ιουλίου 2007, 3) της 26^{ης} Ιουλίου 2007 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 15:00), 4) της 27^{ης} Αυγούστου 2007, 5) της 30^{ης} Αυγούστου 2007 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 15:00), 6) της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 16:30), 7) της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 15:00), 8) την 28^η Σεπτεμβρίου 2007 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 9:30), 9) την 8^η Οκτωβρίου 2007 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 17:00), 10) την 15^η Οκτωβρίου 2007 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 17:00), 11) της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 16:30), 12) της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 15:00), 13) της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 09:30), 14) της 8^{ης} Οκτωβρίου 2007 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 17:00), 15) της 15^{ης} Οκτωβρίου 2007 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 17:00), 16) της 29^{ης} Οκτωβρίου 2007 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 17:00), 17) της 15^{ης} Νοεμβρίου 2007 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 17:00), 18) της 21^{ης} Νοεμβρίου 2007 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 14:00) και 19) της 29^{ης} Νοεμβρίου 2007 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30). Το μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού κ. Γαρυφαλιά Αθανασίου λόγω απουσίας της στην αλλοδαπή δεν συμμετείχε στις διασκέψεις μετά την 6^η Σεπτεμβρίου 2007 και δεν συμμετείχε στη λήψη της απόφασης. Τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα οποία για διάφορους λόγους απουσίαζαν σε ορισμένες συνεδριάσεις, ενημερώθηκαν πλήρως από τον Πρόεδρο της Επιτροπής για όλα όσα έλαβαν χώρα στις συνεδριάσεις αυτές, καθώς επίσης τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που συμμετείχαν στη λήψη της παρούσας απόφασης δήλωσαν ότι έχουν ενημερωθεί σε κάθε περίπτωση πλήρως και αναλυτικώς για το σύνολο του φακέλου και του αποδεικτικού υλικού.

15. Οι ανωτέρω συνεδριάσεις έλαβαν χώρα στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη διάσκεψή της, αφού έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση της Γ.Δ.Α., τις ενστάσεις και τις απόψεις, που διετύπωσαν εγγράφως και προφορικώς τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και με τα υπομνήματά τους, τις ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων, καθώς και τα όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες κατά την ακροαματική διαδικασία

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

A. ΕΠΙ ΤΩΝ «ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ»

16. Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ο ΣΕΒΓΑΠ προέβαλαν τόσο στο πλαίσιο της έγγραφης, όσο και κατά την προφορική διαδικασία σωρεία λόγων, τους οποίους, ορισμένες εξ αυτών, χαρακτηρίζουν ως «ενστάσεις» κατά το πρότυπο των ενδίκων διαδικασιών ενώπιον των πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων και με τους οποίους αιτούνται είτε την αναβολή συζήτησης της υπόθεσης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή την ακύρωση της προδικασίας ή της διαδικασίας καθώς και την αναστολή εκδόσεως αποφάσεως από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

A.1. Επί του αιτήματος της αναβολής της συζήτησης

17. Προκαταρκτικά, ως προς την αναβολή της συζήτησης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού οι ΝΕΣΤΛΕ και ΔΕΛΤΑ αιτούνται αναβολή μέχρι το πέρας της ποινικής διαδικασίας, η οποία, όπως ισχυρίζονται, συνέχεια με τη ασκηθείσα κατά του πρώην Γενικού Διευθυντή της Επιτροπής Ανταγωνισμού ποινική δίωξη.
18. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι το αίτημα αυτό των ΝΕΣΤΛΕ και ΔΕΛΤΑ πρέπει να απορριφθεί, διότι η συγκεκριμένη ποινική διαδικασία και η διαδικασία διαπίστωσης παραβάσεων του ελεύθερου ανταγωνισμού απ' όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είναι εν προκειμένω διαδικασίες, οι οποίες κινούνται υπό διαφορετικές προϋποθέσεις, είναι ανεξάρτητες η μία από την άλλη και ουδεμία αλληλοεπίδραση δύνανται να έχουν στην έκβαση κάθε μίας απ' αυτές.

A.2. Επί του αιτήματος επανεξέτασης της εισήγησης της Γ.Δ.Α.

19. Η ΜΕΒΓΑΛ υπέβαλε αίτημα επανεξέτασης της εισήγησης της Γ.Δ.Α. λόγω των γεγονότων, που κατέληξαν στην άσκηση ποινικής δίωξης κατά του πρώην Γενικού Διευθυντού της Γ.Δ.Α..
20. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι πρέπει να απορριφθεί επίσης το αίτημα αυτό, δεδομένου ότι ο τότε Γενικός Διευθυντής ούτε συμμετείχε στη σύνταξη της Εισήγησης, ούτε την υπέγραψε, και συνεπώς δεν είχε τη δυνατότητα να διαμορφώσει το περιεχόμενό της.

A.3. Επί της αναρμοδιότητας της Επιτροπής Ανταγωνισμού λόγω εφαρμογής του Κανονισμού 1184/2006

21. Οι ΦΑΓΕ, ΔΕΛΤΑ και ΜΕΒΓΑΛ ισχυρίζονται, ότι υπό την εκδοχή ύπαρξης συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων κατά το άρθρ. 81 ΣΕΚ, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν έχει αρμοδιότητα να ελέγξει συμφωνίες, που θέτουν σε εφαρμογή την Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΚ/1184/2006 του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 2006 περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 241 σελ. 7), διότι η αρμοδιότητα αυτή ανήκει αποκλειστικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επομένως - κατά τις ως άνω εταιρίες - η Επιτροπή Ανταγωνισμού θα έπρεπε αυτεπαγγέλτως να παραπέμψει την υπόθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επικουρικώς, οι ως άνω εταιρίες αιτούνται την αναστολή της διαδικασίας για να παραπεμφθεί η υπόθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιπλέον δε η ΔΕΛΤΑ υποβάλλει επίσης επικουρικώς το αίτημα εφαρμογής του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ.
22. Κατά την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την εκτίμηση της νομιμότητας πράξης και ειδικότερα αρμοδιότητας οργάνων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το ισχύον κατά το χρόνο της πράξης δίκαιο (πρβλ. ΠΕΚ, 15.07.2004, Valenzuela Marzo, T-384/02, Συλλογή, σελ. II-1035, σκ. 98). Εν προκειμένω κρίνονται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού περιστατικά από το έτος 2001 και μετέπειτα, ενώ ο Κανονισμός 1184/2006, που επικαλούνται οι ανωτέρω εταιρίες, είναι μεταγενέστερος του χρόνου ενάρξεως των ελέγχων από τη Γ.Δ.Α., διότι τέθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο 5 αυτού, 20 ημέρες μετά τη δημοσίευσή του, που έγινε στις 24.7.2006.
23. Επομένως, εφαρμοστέος είναι εν προκειμένω ο προγενέστερος ομότιτλος Κανονισμός ΕΟΚ/26/62 του Συμβουλίου της 4.4.1962 (ΕΕ Ελλ. έκδ. τόμος 1, κεφ. 03, σελ. 35 επ.), ο οποίος καταργήθηκε στις 23.8.2006 και όχι ο Κανονισμός 1184/2006, τον οποίο επικαλούνται οι επιχειρήσεις, ο οποίος πάντως περιέχει ταυτόσημες ρυθμίσεις με τον προγενέστερο.
24. Υπό την εκδοχή ότι η εσφαλμένη επίκληση του Κανονισμού 1184/2006 αναφέρεται στον Κανονισμό ΕΟΚ/26/62 λεκτέα τα εξής: Το άρθρ. 1 του Κανονισμού ΕΟΚ/26/62 θεσπίζει ως κανόνα την εφαρμογή των τότε άρθρ. 85 επ. ΣΕΟΚ (νυν άρθρ. 81 ΣΕΚ) περί απαγόρευσης των συμπράξεων και στην παραγωγή και στο εμπόριο προϊόντων, τα οποία απαριθμούνται στο Παράρτημα II της Συνθήκης (νυν Παράρτημα I), μεταξύ των οποίων είναι το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Επομένως και στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής (Κ.Γ.Π.) απαγορεύονται κατ' αρχήν συμφωνίες επιχειρήσεων ή αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, που νοθεύουν ή δύνανται να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό (ΠΕΚ, 13.12.2006, FNC BV, T-217/03 και T-245/03, σκ. 197).
25. Η ανωτέρω απαγόρευση ισχύει κατά το άρθρ. 1 του Κανονισμού 26/62 υπό την επιφύλαξη του άρθρ. 2 του ιδίου Κανονισμού. Το άρθρο 2 του Κανονισμού 26/62 έχει ως εξής :

«Άρθρο 2

1. Το άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας εθνικής οργανώσεως αγοράς ή είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση των αναφερομένων στο άρθρο 39 της συνθήκης στόχων.

Δεν εφαρμόζεται ιδίως σε συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ή ενώσεων των ενώσεων αυτών ενός μόνο Κράτους μέλους κατά το μέτρο που, χωρίς να συνεπάγονται την υποχρέωση εφαρμογής καθορισμένης τιμής, αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή την χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθηκεύσεως, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός αν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι κατ ' αυτόν τον τρόπο αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι διακυβεύονται οι στόχοι του άρθρου 39 της συνθήκης.

2. Η Επιτροπή, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου του Δικαστηρίου, έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, αφού διαβουλευτεί με τα Κράτη μέλη και ακούσει τη γνώμη των συμμετεχουσών επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, καθώς επίσης και κάθε άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου, του οποίου η ακρόαση θεωρείται απαραίτητη, να διαπιστώνει με δημοσιευόμενη απόφαση, ποιες συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές πληρούν τους όρους που προβλέπονται στην παράγραφο 1.

3. Η Επιτροπή προβαίνει στην διαπίστωση αυτήν είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν αιτήσεως αρμοδίας αρχής ενός Κράτους μέλους, ή μιας ενδιαφερομένης επιχειρήσεως ή ενώσεως επιχειρήσεων.»

26. Σύμφωνα με το άρθρ. 2 του εν λόγω Κανονισμού εισάγονται τρεις εξαιρέσεις ως προς την εφαρμογή του νυν άρθρ. 81 της ΣΕΚ: α) Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες ή πρακτικές, που αποτελούν μέρος της εθνικής οργάνωσης αγοράς, β) δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες απαραίτητες για την πραγματοποίηση των στόχων της ΚΓΠ και γ) «δεν εφαρμόζεται ιδίως σε συμφωνίες μεταξύ παραγωγών, ενώσεων παραγωγών ... κατά το μέτρο που αφορούν τη πώληση ή τη παραγωγή γεωργικών προϊόντων ... χωρίς να συνεπάγονται την εφαρμογή καθορισμένης τιμής», εκτός αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει, ότι με τον τρόπο αυτό αποκλείεται ο ανταγωνισμός ή ότι διακυβεύονται οι στόχοι του άρθρ. 39 ΣΕΟΚ (νυν άρθρο 33 ΣΕΚ). Κατά πάγια δε νομολογία, οι εξαιρέσεις από το γενικό κανόνα εφαρμογής του άρθρ. 85 ΣΕΟΚ (νυν άρθρ. 81 ΣΕΚ) πρέπει να ερμηνεύονται στενά (ΠΕΚ, 13.12.2006, FNC BV, *op. cit.*, σκ. 199 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
27. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής των εξαιρέσεων, που προβλέπονται στο ανωτέρω άρθρ. 2, δεν συντρέχουν εν προκειμένω, διότι:
28. Πρώτον, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να εφαρμοσθεί σε συμφωνίες μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών-αγοραστών της πρώτης ύλης (γάλακτος) δεδομένου, ότι οι μεταξύ τους συμφωνίες δεν είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση των στόχων της ΚΓΠ, όπως προβλέπεται από τη Συνθήκη (άρθρ. 39 ΣΕΚ, νυν άρθρ. 33 ΣΕΚ). Ειδικότερα η επίμαχη συμφωνία μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών δεν εξασφαλίζει δίκαιο βιοτικό

επίπεδο στο γεωργικό πληθυσμό, δεν αυξάνει την παραγωγικότητα, δεν σταθεροποιεί τις αγορές, δεν διασφαλίζει τον εφοδιασμό ούτε τέλος διασφαλίζει λογικές τιμές κατά την προσφορά αγαθών στους καταναλωτές.

29. *Δεύτερον*, οι αγοραστές-γαλακτοβιομηχανίες δεν ενεργούν στο πλαίσιο εθνικής οργάνωσης της αγοράς στον τομέα γάλακτος και γαλακτοκομικών, η οποία δεν υφίσταται στην Ελλάδα και η οποία, ούτως ή άλλως, δεν έχει ανατεθεί με νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις των εθνικών αρχών σε γαλακτοβιομηχανίες. Η τυχόν προβαλλόμενη ανεπάρκεια των δημοσίων μέτρων, ιδίως ενόψει Ολυμπιακών Αγώνων, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στο συγκεκριμένο τομέα δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να δικαιολογήσει την εμπλοκή ιδιωτών επιχειρηματιών σε αντισταγωνιστικές συμφωνίες ή πρακτικές ούτε επιτρέπει να αρύονται οι επιχειρήσεις αυτές προνόμια εθνικών δημοσίων αρχών προκειμένου να υποκατασταθούν οι ιδιώτες στη δράση του δημοσίου.
30. *Τρίτον*, η αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατ' άρθρ. 2 παρ. 2 του Κανονισμού 26/62 για τη διαπίστωση των εξαιρέσεων του άρθρ. 2 παρ. 1 του Κανονισμού δεν είναι αυτόματη, αλλά απαιτεί είτε προηγούμενη αυτεπάγγελτη ενέργειά της, η οποία δεν υπήρξε εν προκειμένω, είτε αίτηση αρμοδίας αρχής κράτους μέλους ή ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως ή ένωσης επιχειρήσεων (άρθρ. 2 παρ. 3 του Κανονισμού 26/62). Εν προκειμένω ουδεμία αίτηση υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε από τις ελληνικές αρχές ούτε από τα εμπλεκόμενα μέρη. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις και ο ΣΕΒΓΑΠ, που είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ουδέν έπραξαν.
31. Επομένως, ο λόγος περί αναρμοδιότητας της Επιτροπής Ανταγωνισμού και τα κύρια καθώς και επικουρικά αιτήματα των επιχειρήσεων πρέπει να απορριφθούν. Τα ανωτέρω ισχύουν και στην περίπτωση του Κανονισμού 1184/2006, ο οποίος, όπως προελέχθη, περιέχει ταυτόσημες διατάξεις.

A.4. Επί της σειράς εξετάσεως των επιχειρήσεων

32. Κατά την προφορική διαδικασία, η ΟΛΥΜΠΙΟΣ προέβαλε, χωρίς να επικαλείται οποιαδήποτε διάταξη, ότι εσφαλμένα η Επιτροπή ξεκίνησε την προφορική διαδικασία εξετάζοντας πρώτη κατά σειρά αυτήν.
33. Δεδομένου, ότι εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού να προσδιορίσει, για λόγους ορθής οργανώσεως της διαδικασίας, την επιχείρηση από την οποία θα αρχίσει η συζήτηση της υπόθεσης και επιπλέον, ότι η ΟΛΥΜΠΙΟΣ ουδεμία διάταξη, βλάβη ή ακυρότητα επικαλείται, η Επιτροπή Ανταγωνισμού απορρίπτει τον ισχυρισμό αυτό ως αβάσιμο.

A.5. Επί της ενημέρωσης των επιχειρήσεων κατά το άρθρο 11 Καν. 1/2003

34. Επίσης, η ΟΛΥΜΠΙΟΣ, με το μετά τη συζήτηση υπόμνημά της, επικαλείται το άρθρ. 11 του Κανονισμού 1/2003 και προβάλλει, ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού οφείλει να την ενημερώσει ως προς τα έγγραφα, που πρόκειται να αποσταλούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει της διατάξεως αυτής.

35. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού τήρησε την προβλεπόμενη στο άρθρο 11 παρ. 4 του Κανονισμού 1/2003 διαδικασία, όπως αποδεικνύεται από την με ημερομηνία 2.5.2007 επιστολή της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Δηλαδή με έγγραφά της, ενημέρωσε σχετικά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί της αρξαμένης διαδικασίας και κοινοποίησε επίσης μεταγενέστερα στην Επιτροπή την Εισήγηση της Γ.Δ.Α.. Στο άρθρ. 11 του Κανονισμού 1/2003, του οποίου γίνεται επίκληση από την ΟΛΥΜΠΟΣ, ρυθμίζεται μόνο η διαδικασία συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών και δεν προβλέπεται ανακοίνωση στα ενδιαφερόμενα μέρη ή ενημέρωσή τους για τα αποσταλέντα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έγγραφα. Εξάλλου, κατά το άρθρο 19 παρ. 8 του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, θεωρούνται απόρρητα.
36. Πρέπει επομένως να απορριφθεί ο ανωτέρω ισχυρισμός της ΟΛΥΜΠΟΣ.
- A.6. Επί του χωρισμού «οριζοντίων» και «καθέτων» παραβάσεων*
37. Η ΝΕΣΤΛΕ ισχυρίζεται, ότι παραβιάζεται η αρχή της δίκαιης δίκης λόγω σώρευσης στην εισήγηση της Γ.Δ.Α. και στην υπό εξέταση διαδικασία περισσοτέρων, μη συναφών παραβιάσεων. Η ΜΕΒΓΑΛ υπέβαλε επίσης αίτημα «από κοινού εξέτασης» οριζοντίων και καθέτων συμπράξεων. Αντίστοιχο αίτημα περιέχεται στα δικόγραφα της ΦΑΓΕ και της ΔΕΛΤΑ, οι οποίες ισχυρίζονται, ότι είναι παράνομος ο διαχωρισμός της συζήτησης των οριζοντίων από τις κάθετες συμπράξεις χωρίς αίτημα της Γ.Δ.Α. ή των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και χωρίς αιτιολογία.
38. Στην προκειμένη περίπτωση οι προβαλλόμενοι λόγοι εκ μέρους των ανωτέρω επιχειρήσεων δεν ευσταθούν, κατά το μέρος που ισχυρίζονται, ότι δεν υπήρξε αίτημα της Γ.Δ.Α.. Συγκεκριμένα, με την υπ' αριθ. πρωτ. 260/20.3.2007 πράξη της η Επιτροπή Ανταγωνισμού γνωστοποίησε στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις το χωρισμό των οριζοντίων από τις κάθετες συμπράξεις παραθέτοντας εμπεριστατωμένη αιτιολογία και αναφερόμενη ρητώς σε σχετικό αίτημα της Γ.Δ.Α. υποβληθέν στις 19.3.2007.
39. Ως προς την έλλειψη αιτιολογίας, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επισημαίνει ότι, αφενός μεν στις κάθετες συμπράξεις συμμετείχαν και άλλες επιχειρήσεις, πέραν των εμπλεκόμενων στις οριζόντιες, οπότε για λόγους απορρήτου δεν θα έπρεπε να παρίστανται κατά τη συζήτηση περί των οριζοντίων συμπράξεων, και αφετέρου, η κάθε μία επιχείρηση, που αντιμετωπίζει κατηγορία συμμετοχής της στις οριζόντιες συμπράξεις δεν πρέπει να έχει πρόσβαση στις κάθετες σχέσεις των ανταγωνιστών της.
40. Υπό κάθε εκδοχή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι οι προβαλλόμενοι από τις επιχειρήσεις λόγοι είναι απορριπτέοι, διότι το άρθρ. 18 του Κανονισμού Λειτουργίας της παρέχει διακριτική ευχέρεια να διατάσσει κατόπιν αιτήσεως της Γ.Δ.Α. - χωρίς ασφαλώς να αποκλείει και τη δυνατότητά της να διατάξει αυτεπάγγελτα - για λόγους ορθής οργανώσεως της διαδικασίας και τήρησης του επιχειρηματικού απορρήτου, τη σώρευση ή τον χωρισμό υποθέσεων όσον αφορά τη συζήτησή τους.

A.7. Επί της έλλειψης προτάσεως για το ύψος του προστίμου

41. Οι ΝΕΣΤΛΕ, ΦΑΓΕ, ΜΕΒΓΑΛ και ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ προβάλλουν επίσης, ότι η Εισήγηση της Γ.Δ.Α. είναι πλημμελής, διότι δεν περιέχει πρόταση για το ύψος των προστίμων, πλημμέλεια που οδηγεί σε ακυρότητα της διαδικασίας.
42. Από το άρθρο 9 παρ. 1 Ν. 703/1977, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου συνάγεται, ότι σε περίπτωση διαπίστωσης παραβάσης των διατάξεων περί ανταγωνισμού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή στις ενώσεις επιχειρήσεων, που υπέπεσαν στην παράβαση, με ανώτατο όριο το 15% των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης κατά την τρέχουσα ή την προηγούμενη της παράβασης χρήση, λαμβανομένων υπόψη της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράβασης. Εξάλλου δε σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη εκδόθηκε η Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού της 12ης Μαΐου 2006 περιέχουσα τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, που επιβάλλονται δυνάμει των ανωτέρω διατάξεων.
43. Εν προκειμένω, η Εισήγηση της Γ.Δ.Α. αναφέρει όλα τα απαραίτητα στοιχεία και ιδίως τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης καθώς και τυχόν λόγους μείωσης ή απαλλαγής από το πρόστιμο.
44. Επομένως, τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με τις σχετικές διατάξεις του Ν. 703/77 και την ανωτέρω Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, των οποίων δεν δικαιολογείται άγνοια, ήταν επαρκή για να επιτρέψουν στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να προσδιορίσουν με μεγάλη προσέγγιση το ύψος του επαπειλούμενου προστίμου και να προετοιμάσουν την άμυνά τους. Επομένως, ο προβληθείς λόγος από τις ΝΕΣΤΛΕ, ΦΑΓΕ, ΜΕΒΓΑΛ και ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ είναι απορριπτεός ως αβάσιμος.

A.8. Επί της εφαρμογής του νέου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης

45. Οι ΝΕΣΤΛΕ, ΦΑΓΕ και ΔΕΛΤΑ ισχυρίζονται επίσης, ότι κακώς εφαρμόστηκε στη διαδικασία ο νέος Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής (ΚΥΑ 8275/2006 ΦΕΚ Β' Αρ. 1890 της 29.12.2006), ο οποίος, όπως ισχυρίζονται, είναι σε πολλά σημεία δυσμενέστερος για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, διότι επιδεινώνει σε σχέση με τον προηγούμενο τη νομική τους θέση και ιδίως συρρικνώνει γενικώς τα δικαιώματα υπεράσπισης, περιορίζει τον αριθμό των μαρτύρων και συντέμνει τις προθεσμίες. Επί των ισχυρισμών αυτών λεκτέα είναι τα ακόλουθα:

A.8.1. Ως προς τη συρρίκνωση γενικώς των δικαιωμάτων υπεράσπισης

46. Όσον αφορά το γενικότερο ισχυρισμό περί συρρίκνωσης των δικαιωμάτων υπεράσπισης, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι με το νέο Κανονισμό Λειτουργίας και ιδίως με το άρθρο 11 αυτού εισήχθη ο κανόνας της έγγραφης διαδικασίας κατά τα πρότυπα της διαδικασίας διεξαγωγής των υποθέσεων ενώπιον του Δικαστηρίου και Πρωτοδικείου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με το σχετικό άρθρο του Οργανισμού του Δικαστηρίου (ΔΕΚ) (βλ. άρθρο 20 επ. Οργανισμού του ΔΕΚ), προς το σκοπό της καλύτερης, πληρέστερης και αποτελεσματικότερης διερεύνησης της υπόθεσης και την αποφυγή αιφνιδιασμών εις βάρος των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

47. Κατά την διάταξη του άρθρου 11 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας τα μέρη δικαιούνται να υποβάλουν καταρχάς υπόμνημα τριάντα ημέρες πριν από τη συζήτηση, ενώ δεκαπέντε ημέρες πριν από τη συζήτηση έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν προσθήκη στο υπόμνημα και στη συνέχεια, σύμφωνα με το άρθρο 23 του ανωτέρω Κανονισμού, τα μέρη δικαιούνται - κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως - να λάβουν προθεσμία και να καταθέσουν συμπληρωματικό υπόμνημα μετά τη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Εν προκειμένω οι δυνατότητες αυτές παρασχέθηκαν σε όλες τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες και άσκησαν τα σχετικά δικαιώματα. Συνεπώς, υπό το καθεστώς του νέου Κανονισμού, τα μέρη είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν εγγράφως τις απόψεις τους σε τρία στάδια της διαδικασίας, αντί για μια μόνο φορά, που είχαν δικαίωμα να υποβάλουν υπόμνημα, μετά τη συζήτηση, όπως ίσχυε με τον προϊσχύσαντα Κανονισμό.
48. Εξάλλου, σύμφωνα με τον προϊσχύσαντα Κανονισμό, κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα μέλη της Επιτροπής είχαν στη διάθεσή τους μόνο το κείμενο της εισήγησης της Γ.Δ.Α. και τα μέρη ακούγονταν προφορικά για πρώτη φορά κατά τη συζήτηση. Με τις νέες διατάξεις περί διαδικασίας διασφαλίζεται η ισότητα των όπλων, δεδομένου ότι τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που είναι και οι μόνοι αρμόδιοι για την έκδοση της απόφασης, δεδομένου ότι η εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης δεν είναι δεσμευτική, λαμβάνουν σχεδόν ταυτόχρονα και σε κάθε περίπτωση πριν τη συζήτηση της υπόθεσης τόσο την εισήγηση της Γ.Δ.Α., όσο και τα υπομνήματα των μερών κατά τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται μια ισόρροπα διαμορφωμένη εικόνα κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε αντίθεση με το ανωτέρω αναφερθέν προϊσχύσαν καθεστώς.
49. Επομένως, σε σχέση με την έγγραφη διαδικασία ουδεμία χειροτέρευση επέρχεται στα δικαιώματα άμυνας των εμπλεκομένων, αλλά αντίθετα αυτά ενισχύονται περαιτέρω, γι' αυτό και κρίνεται απορριπτέος ο προβαλλόμενος σχετικός λόγος.
- A.8.2. Ως προς τον περιορισμό του αριθμού μαρτύρων*
50. Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί περιορισμού του αριθμού των μαρτύρων, το άρθρο 11 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, το οποίο προβλέπει, ότι ο αριθμός των μαρτύρων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους τρεις για κάθε διάδικο μέρος, δεν αποκλείει τη δυνατότητα, η οποία προβλέπεται ρητά στο άρθρο 21 παρ. 3 του νέου Κανονισμού, να αποφασίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον κρίνει, ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για τη διερεύνηση της υπόθεσης, να καλέσει οποιονδήποτε άλλο μάρτυρα ή τρίτο πρόσωπο να καταθέσει ενώπιον της. Εξάλλου, προβλέπεται ρητά στο άρθρ. 20 παρ. 6 του νέου Κανονισμού και η δυνατότητα των μερών να προσκομίσουν απεριόριστο αριθμό ενόρκων βεβαιώσεων, προς απόδειξη των ισχυρισμών τους.
51. Ειδικότερα, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι ο ισχυρισμός των εμπλεκομένων επιχειρήσεων περί προσβολής των δικαιωμάτων τους πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος δεδομένου, ότι η συγκεκριμένη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία αφορά τις οριζόντιες συμπράξεις μεταξύ τους και στην οποία εμπλέκονται εννέα

επιχειρήσεις και ο ΣΕΒΓΑΠ, ξεκίνησε την 22.3.2007 και πραγματοποιήθηκε μεγάλος αριθμός πολύωρων συνεδριάσεων, στις οποίες εξετάσθηκαν 17 μάρτυρες, μεταξύ των οποίων το σύνολο των προταθέντων από τους διαδίκους, πλέον 9 μαρτύρων, που κλήθηκαν αυτεπαγγέλτως από την Επιτροπή Ανταγωνισμού κατ' εφαρμογή του άρθρου 21 παρ. 3 του νέου Κανονισμού, επιπλέον δε ορισμένες εταιρίες παραιτήθηκαν της εξέτασης του συνόλου των αρχικώς προταθέντων μαρτύρων τους (π.χ. ΦΑΓΕ που τελικά παραιτήθηκε από την εξέταση δύο από τις τρεις προταθέντες μάρτυρές της, ήτοι από τους κ.κ. [...]), ενώ η ΔΕΛΤΑ παραιτήθηκε της εξέτασης της τρίτης μάρτυρός της, ήτοι της κ. [...], ενώ η ΝΕΣΤΛΕ δεν πρότεινε προς εξέταση κανένα μάρτυρα.

52. Εν κατακλείδι η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι σε υποθέσεις με μεγάλο αριθμό εμπλεκομένων επιχειρήσεων, όπως η υπόθεση εν προκειμένω, ο ισχυρισμός περί υποχρέωσης εξέτασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού απεριόριστου αριθμού μαρτύρων αντιβαίνει καταρχάς στην καλή πίστη αλλά και στη θεμελιώδη δικονομική αρχή της οικονομίας της διαδικασίας και της ταχείας επίλυσης των διαφορών, η οποία εκφράζεται σε κάθε δικονομικό σύστημα (πρβλ. άρθρο 270 παρ. 3 ΚΠολΔ όπου τίθεται περιορισμός στον αριθμό μαρτύρων, που υποχρεούται να εξετάσει το Δικαστήριο, και μάλιστα προβλέπεται υποχρέωση του Δικαστηρίου εξέτασης ενός μόνο από τους προτεινόμενους μάρτυρες κάθε πλευράς).
53. Ενόψει των ανωτέρω απορρίπτονται οι ισχυρισμοί των επιχειρήσεων περί συρρίκνωσης των δικαιωμάτων υπεράσπισης λόγω περιορισμού του αριθμού των μαρτύρων.

Α.8.3. Ως προς τη σύντμηση των προθεσμιών

54. Όσον αφορά περαιτέρω τον ισχυρισμό περί χειροτερεύσεως της θέσεως των μερών λόγω σύντμησης των προθεσμιών, και αυτός κρίνεται απορριπτέος, δεδομένου ότι σύμφωνα με το νέο Κανονισμό (άρθρο 10 παρ. 3) η κλήτευση ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού γίνεται εξήντα (60) ημέρες πριν από τη συζήτηση, αντί για τριάντα (30) ημέρες, όπως ίσχυε με τον προισχύσαντα Κανονισμό. Και στην περίπτωση αυτή συνεπώς ο νέος Κανονισμός περιέχει ευνοϊκότερες για τα μέρη διατάξεις, δεδομένου ότι χορηγεί σε αυτά επιπλέον τριάντα ημέρες για την καλύτερη προετοιμασία της υπόθεσης. Συνεπώς με το νέο Κανονισμό δίδεται στα μέρη μεγαλύτερη προθεσμία απ' ό,τι με τον προηγούμενο Κανονισμό και δεν θίγεται κεκτημένο συμφέρον των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.
55. Δεδομένου δε ότι εν προκειμένω θεσπίζονται δικονομικοί κανόνες οι οποίοι, κατά πάγια αρχή του δικονομικού δικαίου, όπως επιβεβαιώνεται από τη νομολογία, είναι άμεσα εφαρμοστέοι ως προς το ατέλεστο μέρος της διαδικασίας, όταν δεν θίγουν δικαιώματα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων (βλ. Πορίσματα Νομολογίας του ΣτΕ, 1961, σελ. 212 και ΔΕΚ 12-11-1991, Salumi, 212/80 έως 217/80, Συλλογή 1981 σελ. 2735, σκ. 9 ΔΕΚ, 6-7-1993, CT Control (Rotterdam) vs JCT Benelux, C-122/91, Συλλογή 1993, σελ. I-3873, σκ. 22 ΔΕΚ, 7-9-1999, De Hann, C-61/98, Συλλογή 1999, σελ. I-5003, σκ. 13) ορθώς δεν προβλέφθηκαν, εν προκειμένω, στο νέο Κανονισμό σχετικές μεταβατικές διατάξεις.

A.8.4. Επί της μη τηρήσεως της προθεσμίας κλητεύσεως

56. Οι ΝΕΣΤΛΕ, ΔΕΛΤΑ, ΦΑΓΕ και ΜΕΒΓΑΛ ισχυρίζονται επίσης ότι, ακόμη και υπό το καθεστώς του νέου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής, η προθεσμία κλητεύσεώς τους δεν τηρήθηκε. Ειδικότερα, οι ανωτέρω επιχειρήσεις προβάλλουν, ότι με τις υπ' αριθ. 10/3.1.2007 και 98/24.1.2007 πράξεις του ο Πρόεδρος της Επιτροπής κλήτευσε τα μέρη για συζήτηση καταρχάς για τις 7.3.2007 και στη συνέχεια για τις 22.3.2007, οπότε και άρχισε η συζήτηση της υποθέσεως. Επομένως, ισχυρίζονται ότι, από την τελευταία πράξη του Προέδρου της Επιτροπής (98/24.1.2007) μέχρι την έναρξη της συζήτησης, μεσολάβησαν λιγότερες από 60 ημέρες κατά παράβαση του άρθρου 10 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας.
57. Η διάταξη του άρθρου 10 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας σκοπό έχει να παράσχει στα μέρη εύλογο χρονικό διάστημα για να προετοιμάσουν την άμυνά τους, η οποία έχει ως αφετηρία τη γνώση της Εισήγησης της Γ.Δ.Α.. Επομένως, η διάταξη αυτή πρέπει να συνδυασθεί με το άρθρο 11 παρ. 1 του ιδίου Κανονισμού, που προβλέπει την επίδοση στα μέρη της Εισήγησης της Γ.Δ.Α. μαζί με την κλήτευση. Συνεπώς, τα μέρη πρέπει κατά τις ανωτέρω διατάξεις να διαθέτουν την κλήτευση και την Εισήγηση της Γ.Δ.Α. τουλάχιστον 60 ημέρες πριν τη συζήτηση.
58. Εν προκειμένω, η Εισήγηση της Γ.Δ.Α. και η αρχική κλήση προς συζήτηση επιδόθηκε στα μέρη στις 22.12.2006, υπό το καθεστώς του προϊσχύσαντος Κανονισμού και υπό το καθεστώς του ιδίου Κανονισμού η ημερομηνία συζήτησης ορίσθηκε αρχικά για την 8 Φεβρουαρίου 2007. Στις 29.12.2006 δημοσιεύθηκε ο νέος Κανονισμός Λειτουργίας, ο οποίος, ως ρυθμίζων διαδικαστικά ζητήματα, χωρίς να βλάπτει ουσιαστικά ή άλλα δικαιώματα των μερών, είναι - σύμφωνα με τα ανωτέρω ειδικώς εκτιθέμενα - άμεσα εφαρμοστέος στις εκκρεμείς υποθέσεις ως προς το ατέλεστο μέρος της διαδικασίας. Ενόψει των ανωτέρω, με την υπ' αριθ. 10/3.1.2007 πράξη του Προέδρου και υπό το καθεστώς πλέον του εφαρμοστέου νέου Κανονισμού Λειτουργίας ορίσθηκε ως ημερομηνία συζήτησης η 7.3.2007, δηλαδή μεσολάβησε χρονικό διάστημα άνω των 60 ημερών από την κλήτευση της 3.1.2007 και άνω των 70 ημερών από την ημερομηνία, κατά την οποία τα μέρη έλαβαν γνώση της Εισήγησης της Γ.Δ.Α..
59. Κατόπιν ο ΣΕΒΓΑΠ και οι επιχειρήσεις ΦΑΓΕ, ΜΕΒΓΑΛ, ΟΛΥΜΠΙΟΣ, ΝΕΣΤΛΕ, ΔΕΛΤΑ, ΚΡΙ-ΚΡΙ και ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ, πλην της ΡΟΔΟΠΗΣ και ΣΕΡΓΑΛ, ζήτησαν πρόσβαση στο φάκελο ως εξής: Ο ΣΕΒΓΑΠ υπέβαλε αίτηση στις 1.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 663) και είχε πρόσβαση στις 1.2.2007. Στη συνέχεια, υπέβαλε νέα αίτηση βάσει του άρθρου 19 παρ. 4 του Κανονισμού Λειτουργίας στις 9.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 814), επί της οποίας ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού απέστειλε απάντηση την 15.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 983). και συμπληρωματική - διευκρινιστική απάντηση απεστάλη την 30.5.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 3049). Η ΦΑΓΕ υπέβαλε αίτηση στις 10.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 135) και είχε πρόσβαση στις 18.1.2007. Στη συνέχεια υπέβαλε νέα αίτηση βάσει του άρθρου 19 παρ. 4 του Κανονισμού Λειτουργίας στις 23.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 422), επί της οποίας ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού απέστειλε απάντηση την 15.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 981). Η ΜΕΒΓΑΛ

υπέβαλε αίτηση στις 22.1.2007 και είχε πρόσβαση την ίδια μέρα. Η ΟΛΥΜΠΟΣ υπέβαλε αίτηση στις 11.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 176) και είχε πρόσβαση στις 22.1.2007. Στη συνέχεια, υπέβαλε νέα αίτηση βάσει του άρθρου 19 παρ. 4 του Κανονισμού Λειτουργίας στις 8.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 797), επί της οποίας ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού απέστειλε απάντηση την 14.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 972). Η NESTLE υπέβαλε αίτηση στις 11.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 189) και είχε πρόσβαση στις 19.1.2007. Η ΔΕΛΤΑ υπέβαλε αίτηση στις 17.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 318) και είχε πρόσβαση στις 19.1.2007. Στη συνέχεια, υπέβαλε νέα αίτηση βάσει του άρθρου 19 παρ. 4 του Κανονισμού Λειτουργίας στις 9.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 811), επί της οποίας ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού απέστειλε απάντηση την 15.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 982). Η ΚΡΙ ΚΡΙ υπέβαλε αίτηση στις 8.2.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 795) και είχε πρόσβαση την ίδια μέρα. Η ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ υπέβαλε αίτηση στις 26.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 321) και είχε πρόσβαση την ίδια μέρα.

60. Προκειμένου να επιτραπεί στις επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τα έγγραφα των οποίων έλαβαν γνώση, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού με πράξη του μετέθεσε την ημερομηνία συζήτησης για τις 22.3.2007.
61. Ενόψει των ανωτέρω απορρίπτονται οι ισχυρισμοί των επιχειρήσεων περί μη τήρησης της προθεσμίας κλητεύσεως διότι: *Πρώτον*, όλες οι εταιρίες είχαν πρόσβαση στο φάκελο πριν την 22.1.2007 με εξαίρεση την εταιρία ΜΕΒΓΑΛ, που έλαβε πρόσβαση στις 22.1.2007 λόγω όμως δικού της κωλύματος, δεδομένου ότι η πρόσκληση της είχε απευθυνθεί από τη Γ.Δ.Α. προκειμένου να προσέλθει και νωρίτερα (όπως στις λοιπές εταιρίες). Ο ΣΕΒΓΑΠ και η ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ζήτησαν πρόσβαση για πρώτη φορά την 1.2.2007 και 26.1.2007 αντίστοιχα και έλαβαν πρόσβαση την ίδια ημέρα – ενώ προηγουμένως δεν είχαν οχλήσει την Γ.Δ.Α. *Δεύτερον*, οι επόμενες αιτήσεις του ΣΕΒΓΑΠ, της ΔΕΛΤΑ, της ΦΑΓΕ και του ΟΛΥΜΠΟΥ υποβλήθηκαν κατά άρθρο 19 παρ. 4 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τις επιστολές του απάντησε εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος (έως τις 15.2.2007), δεδομένου ότι ο Κανονισμός Λειτουργίας δεν τάσσει προθεσμία απαντήσεως. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποφάσισε να χορηγήσει πρόσβαση σε ορισμένα από τα αιτηθέντα στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά οι εταιρίες είχαν εύλογο χρόνο, προκειμένου να τα λάβουν υπόψη τους για την υπεράσπισή τους, καθώς: α) απέμεναν επτά περίπου ημέρες για την υποβολή του πρώτου υπομνήματος εκ μέρους τους (που υποβάλλεται ένα μήνα πριν τη πρώτη συζήτηση), β) απέμεναν είκοσι δύο ημέρες πριν την κατάθεση της προσθήκης κι αντίκρουσης (που υποβάλλεται δεκαπέντε ημέρες πριν τη συζήτηση), γ) διέθεταν ένα μήνα και επτά ημέρες προκειμένου να αξιολογήσουν τα στοιχεία αυτά και να υποβάλλουν ερωτήσεις στους μάρτυρες κατά την ακροαματική διαδικασία και δ) τους δόθηκε η δυνατότητα να αντικρούσουν και να λάβουν τα εν λόγω στοιχεία υπόψη στο συμπληρωματικό υπόμνημα, που κατέθεσαν σύμφωνα με το άρθρο 23 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας. Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν τελικώς στη διάθεσή τους για την άμυνά τους την Εισήγηση όσο και γνώση περί της ημερομηνίας συζήτησης περισσότερο από 3 μήνες και πάντως προθεσμία κατά πολύ μεγαλύτερη των 30 ημερών, που προβλεπόταν από τον εφαρμοσθέντα καταρχάς προγενέστερο

Κανονισμό Λειτουργίας, αλλά επίσης και της προθεσμίας των εξήντα (60) ημερών προβλεπομένης από το νέο Κανονισμό Λειτουργίας.

A.9. Επί της αρμοδιότητας του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού να αναβάλλει την ημερομηνία συζήτησης

62. Η ΝΕΣΤΛΕ και η ΔΕΛΤΑ ισχυρίζονται, ότι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εφόσον ενεργεί στο πλαίσιο του νέου Κανονισμού Λειτουργίας, δεν δύναται πλέον να αναβάλλει την αρχικά καθορισθείσα ημερομηνία συζήτησης της υποθέσεως ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις ισχυρίζονται, ότι με τις ανωτέρω πράξεις υπ' αριθμ. 10/3.1.2007 και 98/24.1.2007, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού δεν ήταν αρμόδιος να αναβάλλει τη συζήτηση, η οποία αναβολή έπρεπε, κατά το άρθρο 15 του νέου Κανονισμού, να αποφασισθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.
63. Εν προκειμένω, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, προσδιόρισε, υπό το καθεστώς του προηγούμενου Κανονισμού Λειτουργίας με την από 15.12.2007 πράξη του (έγγραφο κλήτευσης), αρχικά ως ημερομηνία συζήτησης την 8.2.2007. Υπό το καθεστώς του νέου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. (ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006) εφαρμοζόμενου, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, από τις 29.12.2006 και καταλαμβάνοντας και τις εκκρεμείς υποθέσεις κατά το ατέλεστο μέρος της διαδικασίας, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τις υπ' αριθ. πρωτ. 7/3.1.2007 (ΚΡΙ-ΚΡΙ), 9/3.1.2007 (ΣΕΡΓΑΛ), 10/3.1.2007 (ΔΕΛΤΑ), 11/3.1.2007 (ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ), 13/3.1.2007 (ΜΕΒΓΑΛ), 14/3.1.2007 (ΟΛΥΜΠΟΣ), 15/3.1.2007 (ΡΟΔΟΠΗ), 16/3.1.2007 (ΣΕΒ-ΓΑΠ), 18/3.1.2007 (ΦΑΓΕ) και 19/3.1.2007 (NESTLÉ) πράξεις του ανακάλεσε την προηγούμενη πράξη προσδιορισμού δικασίμου και όρισε νέα ημερομηνία για συζήτηση για τις 7.3.2007. Περαιτέρω, με τις από 10.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 135), 11.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 176), 11.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 189), 17.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 318) και 22.1.2007 (αριθ. ημ. πρωτ. 382) προαναφερθείσες αιτήσεις τους οι επιχειρήσεις ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ, NESTLÉ, VIVARTIA και ΜΕΒΓΑΛ, αντίστοιχα, ζήτησαν να λάβουν γνώση εγγράφων του φακέλου και το αίτημά τους έγινε δεκτό με τις ανωτέρω στην οικεία θέση αναφερθείσες πράξεις του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, οπότε και προσήλθαν να λάβουν αντίγραφα των εγγράφων, πλην των χαρακτηρισθέντων ως απορρήτων. Κατόπιν αυτού, ο Πρόεδρος της Επιτροπής ανακάλεσε τις προηγούμενες πράξεις προσδιορισμού (υπ' αριθ. πρωτ. 6/3.1.2007, 7/3.1.2007, 10/3.1.2007, 11/3.1.2007, 13/3.1.2007, 14/3.1.2007, 16/3.1.2007, 16/3.1.2007, 18/3.1.2007 και 19/3.1.2007) και με τις υπ' αριθ. πρωτ. 98/24.1.2007 (ΔΕΛΤΑ), 99/24.1.2007 (NESTLÉ), 102/24.1.2007 (ΣΕΒ-ΓΑΠ), 103/24.1.2007 (ΦΑΓΕ), 104/24.1.2007 (ΣΕΡΓΑΛ), 109/24.1.2007 (ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ), 110/24.1.2007 (ΡΟΔΟΠΗ), 111/24.1.2007 (ΟΛΥΜΠΟΣ), 112/24.1.2007 (ΜΕΒΓΑΛ) και 114/24.1.2007 (ΚΡΙ-ΚΡΙ) πράξεις του προσδιόρισε ως νέα ημερομηνία συζήτησης την 22.3.2007 με σκοπό ακριβώς να επιτραπεί στις επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τα έγγραφα, των οποίων έλαβαν γνώση.

64. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι εν προκειμένω δεν επρόκειτο για αναβολή της συζητήσεως κατ' άρθρο 15 του Κανονισμού Λειτουργίας, αλλά για νόμιμες διοικητικές πράξεις κλητεύσεως και προσδιορισμού ημερομηνίας συζητήσεως κατ' άρθρο 10 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας, οι οποίες δύνανται να ανακαλούνται, εφόσον δεν προσβάλλουν δικαιώματα των μερών, και μάλιστα εκδόθηκαν προς εξυπηρέτηση του συμφέροντος τους, όπως εκτέθηκε ανωτέρω. Επομένως, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζονται οι επιχειρήσεις, ουδέν δικαίωμά τους παραβιάσθηκε ούτε βλάβη υπέστησαν, διότι η από 3.1.2007 πράξη κλητεύσεως και προσδιορισμού συζήτησης έγινε προς όφελος των επιχειρήσεων παρέχοντας σ' αυτές μεγαλύτερη προθεσμία για την προετοιμασία της άμυνάς τους και δικαιολογείτο λόγω της έναρξης ισχύος του νέου Κανονισμού Λειτουργίας, ενώ η δεύτερη από 24.1.2007 πράξη του Προέδρου είχε ως σκοπό να δοθεί περισσότερος χρόνος στις επιχειρήσεις να προετοιμάσουν την άμυνά τους εν γνώσει πλέον των στοιχείων και εγγράφων που οι ίδιες ζήτησαν και στα οποία τους επιτράπη η πρόσβαση, πλην εκείνων που κρίθηκαν απόρρητα, ανακληθείσης σιωπηρώς κατ' αυτόν τον τρόπο της προηγούμενης πράξης του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού από 3.1.2007. Επισημαίνεται επίσης, ότι ουδεμία των επιχειρήσεων προσήλθε στις αρχικά ταχθείσες ημερομηνίες συζητήσεως της υποθέσεως ούτε διαμαρτυρήθηκε επικαλούμενη μη νόμιμη «αναβολή» της συζητήσεως, η οποία, κατά την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, έγινε, όπως προελέχθη, προς το συμφέρον τους.
65. Ενόψει των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι οι ανωτέρω ισχυρισμοί των ΝΕΣΤΛΕ και ΔΕΛΤΑ είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.
- Α.10. Επί των ισχυρισμών περί του απορρήτου*
66. Η ΝΕΣΤΛΕ ισχυρίζεται ότι, πρώτον, η διάταξη του κανονισμού περί απορρήτου είναι αντισυνταγματική, δεύτερον, ότι πολλά κρίσιμα στοιχεία, μεταξύ των οποίων τα στοιχεία του προγράμματος επιείκειας, στο οποίο ζήτησε να υπαχθεί η ΜΕΒΓΑΛ, παρέμειναν ως προς αυτήν απόρρητα με αποτέλεσμα να περιορίζεται το δικαίωμα υπεράσπισης και να μην είναι σε θέση να ασκηθεί λυσιτελώς, και, τέλος, ότι οι διατάξεις περί απορρήτου εφαρμόστηκαν εσφαλμένα καθώς δεν δόθηκαν αποσπάσματα, που δεν είναι ούτε μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως απόρρητα.
67. Επιπλέον, η ΚΡΙ-ΚΡΙ και ο ΣΕΒΓΑΠ ισχυρίζονται, ότι δεν έτυχαν πρόσβασης στο φάκελο και βάλλουν κατά της ρύθμισης περί απορρήτου του νέου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης.
68. Καταρχάς, λεκτέον ότι, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζονται οι ως άνω επιχειρήσεις και ο ΣΕΒΓΑΠ, γενικώς το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα δεν συνιστά απόλυτο δικαίωμα, ενώ τα στοιχεία του προγράμματος επιείκειας και οι αιτήσεις των επιχειρήσεων περί υπαγωγής σ' αυτό είναι και παραμένουν απόρρητα. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να αρθεί το απόρρητό τους και να δοθεί πρόσβαση στις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, διότι άλλως θα ανατρεπόταν η τελολογία της θεσπίσεως του, που συνίσταται όχι μόνο στη διευκόλυνση της ελέγχουσας αρχής κατά τη διαπίστωση των παραβάσεων αλλά και στην προστασία επιχειρήσεων ή μαρτύρων, που καταγγέλλουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού αντιανταγωνιστικές συμπεριφορές.

69. Όσον αφορά το γενικότερο ισχυρισμό περί αντισυνταγματικότητας και περιορισμού του δικαιώματος στην πρόσβαση στα απόρρητα έγγραφα, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επισημαίνει, ότι το άρθρο 19 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας αποτελεί μια σχεδόν κατά λέξη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των αντίστοιχων κοινοτικών διατάξεων περί πρόσβασης στα απόρρητα έγγραφα κατά τη διαδικασία ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ειδικότερα, η πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης προβλέπεται στο άρθρο 27 παράγραφοι 1 και 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου και στο άρθρο 15 παράγραφος 1 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 773/2004 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 27 του Κανονισμού 1/2003 *«Κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα υπεράσπισης των εμπλεκόμενων μερών, τα οποία έχουν το δικαίωμα να αποκτούν γνώση του φακέλου της Επιτροπής, με την επιφύλαξη του έννομου συμφέροντος των επιχειρήσεων για την προστασία του επιχειρηματικού απόρρητου. Το δικαίωμα πρόσβασης στο φάκελο δεν καλύπτει τις εμπιστευτικές πληροφορίες και τα έγγραφα εσωτερικής χρήσης της Επιτροπής ή των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Από το δικαίωμα πρόσβασης εξαιρούνται ιδίως η αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών ή μεταξύ των τελευταίων, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων που συντάσσονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 14. Καμία διάταξη της παρούσας παραγράφου δεν εμποδίζει την Επιτροπή να δημοσιοποιεί και να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που απαιτούνται για να αποδειχθεί μια παράβαση»*.
70. Εξάλλου, σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόσβαση στο φάκελο, τα έγγραφα κατηγοριοποιούνται ως εξής:
71. (1) Εσωτερικά έγγραφα: Τα εσωτερικά έγγραφα δεν μπορούν να είναι ούτε ενοχοποιητικά ούτε απαλλακτικά. Δεν συνιστούν μέρος των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία η Επιτροπή μπορεί να βασίσει την εκ μέρους της αξιολόγηση μιας υπόθεσης. Έτσι, δεν παρέχεται στα μέρη πρόσβαση στα εσωτερικά έγγραφα, που περιέχονται στον φάκελο της Επιτροπής. Λόγω της μη αποδεικτικής αξίας τους, η μη πρόσβαση στα εσωτερικά έγγραφα δεν παραβιάζει την ορθή άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας των μερών. Μια ιδιάζουσα περίπτωση εσωτερικών εγγράφων αποτελεί η αλληλογραφία της Επιτροπής με άλλες δημόσιες αρχές και αρχές ανταγωνισμού κρατών μελών και τα εσωτερικά έγγραφα, που λαμβάνει από τέτοιες αρχές.
72. (2) Επαγγελματικά απόρρητα: Ενόσω η αποκάλυψη πληροφοριών σχετικά με τις επαγγελματικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης θα μπορούσε να οδηγήσει σε σοβαρή βλάβη της επιχείρησης αυτής, οι πληροφορίες αυτές αποτελούν επαγγελματικά απόρρητα. Στις πληροφορίες, που είναι δυνατόν να χαρακτηρισθούν ως επαγγελματικά απόρρητα, περιλαμβάνονται τεχνικές και/ή οικονομικές πληροφορίες σχετικά με την τεχνογνωσία μιας επιχείρησης, οι μέθοδοι κοστολόγησης, τα μυστικά και οι μέθοδοι παραγωγής, οι πηγές εφοδιασμού, οι παραγόμενες και πωλούμενες ποσότητες, τα μερίδια αγοράς, οι πίνακες πελατών και διανομέων, τα σχέδια διαχείρισης της αγοράς, η διάρθρωση του κόστους και των τιμών και η στρατηγική πωλήσεων.

73. (3) Λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες: Περιλαμβάνει πληροφορίες πέραν των επαγγελματικών απορρήτων, οι οποίες είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως εμπιστευτικές ενόσω η αποκάλυψή τους θα μπορούσε να βλάψει ουσιωδώς ένα πρόσωπο ή επιχείρηση. Ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις κάθε υπόθεσης, τούτο μπορεί να ισχύει για πληροφορίες, που παρέχονται από τρίτα μέρη για επιχειρήσεις, οι οποίες είναι σε θέση να ασκήσουν πολύ μεγάλη οικονομική ή εμπορική πίεση στους ανταγωνιστές τους ή στους εμπορικούς εταίρους, πελάτες ή προμηθευτές τους. Το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχουν αναγνωρίσει, ότι είναι σύνηθες η απόρριψη της αποκάλυψης σε τέτοιες επιχειρήσεις ορισμένων επιστολών, που λαμβάνονται από πελάτες τους, δεδομένου ότι η αποκάλυψη αυτή θα μπορούσε εύκολα να εκθέσει τους αποστολείς των επιστολών στον κίνδυνο αντιποίνων. Ως εκ τούτου, η έννοια των λοιπών εμπιστευτικών πληροφοριών είναι δυνατόν να περιλαμβάνει και πληροφορίες, που θα επέτρεπαν στα μέρη να αναγνωρίσουν τους καταγγέλλοντες ή άλλους τρίτους, που προβάλλουν εύλογη επιθυμία να παραμείνουν ανώνυμοι. Οσάκις υπάρχει κίνδυνος, μια επιχείρηση που είναι σε θέση να ασκήσει πολύ ισχυρή οικονομική ή εμπορική πίεση στους ανταγωνιστές της, ή στους εμπορικούς της εταίρους, πελάτες ή προμηθευτές της, να προβεί σε αντίποινα εναντίον τους λόγω της συνεργασίας τους στην έρευνα, που διεξάγεται από την Επιτροπή, η Επιτροπή προστατεύει την ανωνυμία των συντακτών των απαντήσεων παρέχοντας πρόσβαση μόνο στη μη εμπιστευτική εκδοχή ή στη σύνοψη των απαντήσεων αυτών.
74. Το ίδιο σκεπτικό και τις ίδιες αρχές ακολουθεί και η Επιτροπή Ανταγωνισμού στο άρθρο 19 του Κανονισμού Λειτουργίας. Το συγκεκριμένο δικαίωμα, που περιγράφεται στο ανωτέρω άρθρο 19, έχει ως ειδικό σκοπό να διασφαλίσει το απόρρητο της επιχειρηματικής δραστηριότητας μεταξύ ανταγωνιστών και διαφέρει από το γενικό δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ. 3 του Συντάγματος, στο άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και στο άρθρο 16 του Ν. 1599/86.
75. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα και με την πάγια νομολογία του ΔΕΚ και ΠΕΚ και τις αντίστοιχες κοινοτικές διατάξεις, τις οποίες εφαρμόζει άμεσα, έχει υποχρέωση εκ του νόμου διαφύλαξης των επαγγελματικών / επιχειρηματικών απορρήτων των επιχειρήσεων, είτε αυτές είναι καταγγέλλουσες, είτε καταγγελλόμενες ή τρίτες εταιρίες. Σε κάθε περίπτωση, εμπιστευτικές πληροφορίες και απόρρητα εξαιρούνται από την ανακοίνωση στον καταγγέλλοντα ή σε άλλον συμμετέχοντα στη διαδικασία. Η διαφύλαξη των απορρήτων είναι ισότιμη αξία προς το δικαίωμα υπεράσπισης των ελεγχόμενων επιχειρήσεων και αποτελεί εκάστοτε αντικείμενο στάθμισης. Ειδικότερα, όσον αφορά τη διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 19 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας, αυτή κρίνεται απολύτως απαραίτητη για την προστασία των μαρτύρων κατά το στάδιο της συλλογής στοιχείων από τη Γ.Δ.Α., δεδομένου ότι σε αντίθετη περίπτωση, αποκάλυψης δηλαδή της ταυτότητας του μάρτυρα σε πρώιμο στάδιο και πριν την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αυτός θα κινδύνευε να υποστεί πιέσεις από τους συμμετέχοντες σε σύμπραξη, με αποτέλεσμα να αποτρέπονται ουσιώδεις μάρτυρες να καταθέσουν ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η διάταξη

αυτή αποτελεί στοιχειώδη προστασία του μάρτυρα σε υποθέσεις με τόσο μεγάλη βαρύτητα, όπως οι υποθέσεις που αφορούν συμπράξεις επιχειρήσεων, και δεν συνεπάγεται τη μείωση των δικαιωμάτων άμυνας, δεδομένου ότι, εφόσον η μαρτυρία αυτή ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και χρησιμοποιηθεί στο σκεπτικό της εκδοθησόμενης απόφασής της, η ταυτότητα του μάρτυρα θα αποκαλυφθεί. Επομένως, στο πλαίσιο σταθμίσεως του απορρήτου και των δικαιωμάτων των επιχειρήσεων, το απόρρητο πρέπει να διαφυλάσσεται, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω όροι.

76. Πάγια είναι επίσης και η νομολογία του ΔΕΚ και ΠΕΚ ως προς το θέμα αυτό. Το ΔΕΚ και ΠΕΚ, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των επιχειρήσεων να διαθέτουν πρόσβαση στο φάκελο της Επιτροπής, αποφαινόμενοι ότι το δικαίωμα αυτό υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς, οι οποίοι αποσκοπούν στη διασφάλιση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της Επιτροπής και των εννόμων συμφερόντων τρίτων. Τούτο έγινε δεκτό και στην απόφαση Tokai Carbon κατά Επιτροπής (αποφάσεις ΠΕΚ της 29ης Απριλίου 2004, T-236/01, T-239/01, T-244/01 έως T-246/01, T-251/01 και T-252/01 Συλλογή 2004, σελ. II-1181), στην οποία το ΠΕΚ έκρινε, ότι «η Επιτροπή, προκειμένου να παράσχει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να αμυνθούν αποτελεσματικά κατά των αιτιάσεων που διατυπώνονται κατ' αυτών στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, υποχρεούται να τους καταστήσει προσιτό ολόκληρο το φάκελο έρευνας της υποθέσεως, εξαιρουμένων των εγγράφων που περιέχουν επιχειρηματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων ή άλλα εμπιστευτικά πληροφοριακά στοιχεία και των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής. Ως προς τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής, ο περιορισμός προσβάσεως δικαιολογείται από την ανάγκη διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας της Επιτροπής στον τομέα της πατάξεως των παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΚ.».
77. Εν προκειμένω διασφαλίστηκαν απόλυτα τα δικαιώματα υπεράσπισης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, δεδομένου ότι τους χορηγήθηκε πλήρης κατάλογος με όλα τα έγγραφα του φακέλου της υπόθεσης, όπως προκύπτει από τα έγγραφα του Προέδρου Επιτροπής Ανταγωνισμού υπ' αριθμ. πρωτ. 982/15.2.2007 (για τη ΦΑΓΕ), υπ' αριθμ. 972/14.2.2007 (για την ΟΛΥΜΠΟΣ), 983/15.2.2007 και 1049/30.5.2007 (για τον ΣΕΒΓΑΠ) και 982/15.2.2007 (για τη ΔΕΛΤΑ) αλλά και από τα έγγραφα παραλαβής εγγράφων από τις εταιρίες, όπως παρατίθενται ανωτέρω. Στα προαναφερθέντα έγγραφα του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού αιτιολογείται πλήρως η άρνηση πρόσβασης στα ονόματα των επιμέρους παραγωγών. Ειδικότερα, στο εν λόγω υπ' αριθμ. πρωτ. 982/15.2.2007 έγγραφο του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού αναφέρεται, ότι «σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 9 του Κανονισμού Λειτουργίας της ΕΑ, οι καταθέσεις που προκύπτουν σε συνάρτηση με κινηθείσες διαδικασίες δεν είναι προσβάσιμες ως προς την ταυτότητα των προσώπων που κατέθεσαν, καθώς και των στοιχείων που αποκαλύπτουν την ταυτότητα αυτών. Τούτο διότι, σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΕ (βλ. παρ. 19) και κατά πάγια νομολογία (βλ. T-203/01 παρ. 124, C- 310/93 παρ.26-27), ασθενέστερες επιχειρήσεις ή πρόσωπα δύναται να εκτεθούν στον κίνδυνο λήψεως μέτρων αντιποίνων από ισχυρές επιχειρήσεις που είτε κατέχουν δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά είτε είναι σε θέση να ασκήσουν οικονομική πίεση στους πελάτες και προμηθευτές τους. Για τους

ιδίους λόγους τα τιμολόγια και οι χημικές αναλύσεις που υπέβαλλαν οι παραγωγοί ως συνημμένα αποδεικτικά στοιχεία δεν είναι προσβάσιμα». Αντίθετα, κρίθηκε, ότι δεν είναι απόρρητα και συνεπώς χορηγήθηκαν στην αιτούσα τα ονόματα των Συλλόγων. Κατά τα λοιπά, κατάλογοι εγγράφων, έγγραφα ή αποσπάσματα αυτών, που για όλους τους ανωτέρω λόγους δεν περιήλθαν στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, δεν λαμβάνονται υπόψη για τη στοιχειοθέτηση της παραβάσεως. Αντίστοιχα, αναφέρονται στα λοιπά ανωτέρω έγγραφα του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

78. Πάντως, υπό κάθε εκδοχή, όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώνει, ότι σε συγκεκριμένη περίπτωση οι επιχειρήσεις στερήθηκαν του δικαιώματος υπεράσπισης, η διαπίστωση αυτή δεν επιφέρει αυτόματα ακυρότητα της διαδικασίας ή της εκδοθησομένης απόφασης, αλλά επιβάλλει να εξετάζεται εκάστοτε αν η παράλειψη ανακοίνωσης εγγράφων της υπόθεσης στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχε ως αποτέλεσμα να θιγεί το δικαίωμα υπεράσπισης, με συνέπεια δυσμενέστερη για την επιχείρηση εξέλιξη της διαδικασίας και δυσμενέστερο περιεχόμενο απόφασης (βλ. T-305/94, LVM κατά Επιτροπής, σκ. 1020-1021 και T-36/91, σκ. 78, Συλλογή σελ. II-931).
79. Ενόψει των ανωτέρω και ως προς την πρόσβαση στο φάκελο της υπόθεσης ουδεμία παράβαση αποδείχθηκε, ότι επήλθε στα δικαιώματα υπεράσπισης των επιχειρήσεων, αλλά αντίθετα αυτά έτυχαν απόλυτου σεβασμού και ικανοποιήθηκαν πλήρως και επομένως οι προβληθέντες λόγοι είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

A.11. Επί της έλλειψης νέας τοποθέτησης της Γ.Δ.Α.

80. Η ΝΕΣΤΛΕ και η ΔΕΛΤΑ προβάλλουν επίσης την έλλειψη νομιμότητας και την αντισυνταγματικότητα του νέου Κανονισμού Λειτουργίας, που προβλέπει στο άρθρο 11 παρ. 4 τη δυνατότητα υποβολής υπομνήματος αντικρούσεως με την αιτιολογία, ότι για να υπάρξει αντίκρουση θα έπρεπε να προηγηθεί στάδιο νέας τοποθέτησης της Γ.Δ.Α. επί των υπομνημάτων πριν οι επιχειρήσεις ασκήσουν το δικαίωμα υποβολής υπομνήματος αντικρούσεως.
81. Ο λόγος αυτός είναι προδήλως απορριπτέος και η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι σε κάθε περίπτωση προβάλλεται αλυσιτελώς, διότι η υποβολή υπομνήματος αντικρούσεως, που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 11 του νέου Κανονισμού Λειτουργίας, δεν αφορά αντιδικία με τη Γ.Δ.Α., η οποία ούτως ή άλλως δεν αντιδικεί με τις επιχειρήσεις αλλά ασκεί τον κατά νόμο έλεγχο επ' αυτών. Εν προκειμένω, η ανωτέρω διάταξη επιτρέπει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις: *Πρώτον*, σε περίπτωση καταγγελίας και αντιπαράθεσης με τρίτον ή τον καταγγέλλοντα, που ενδεχομένως υποβάλει υπόμνημα, να δώσουν συμπληρωματικές εξηγήσεις αντικρούοντας τα επιχειρήματα του καταγγέλλοντος ή του τρίτου. *Δεύτερον*, σε περίπτωση, όπου οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, όπως συνάγεται εν προκειμένω από τα δικόγραφά τους, διαφωνούν και επιρρίπτουν ευθύνες η μία στην άλλη, η δυνατότητα αντίκρουσης τους παρέχει περαιτέρω δικαίωμα να υπερασπισθούν εαυτές. *Τρίτον*, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επισημαίνει, ότι η υποβολή υπομνήματος αντίκρουσης είναι δυνατή και ανήκει στη διακριτική ευχέρεια της κάθε εμπλεκόμενης επιχείρησης.

A.12. Επί της μη κοινοποίησης των πρακτικών των συνεδριάσεων

82. Οι ΝΕΣΤΛΕ, ΦΑΓΕ, ΔΕΛΤΑ καθώς και ο ΣΕΒΓΑΠ ισχυρίζονται επίσης, ότι τα πρακτικά των συνεδριάσεων δεν τέθηκαν στη διάθεσή τους μέχρι την υποβολή συμπληρωματικού υπομνήματος, ώστε να χρησιμοποιηθούν για την υπεράσπισή τους. Η ΦΑΓΕ ισχυρίζεται επίσης, ότι η παράβαση αυτή συνιστά παραβίαση ουσιώδους τύπου. Οι επιχειρήσεις ισχυρίζονται επίσης, ότι δεν τους επιτράπηκε να χρησιμοποιήσουν οι ίδιες μέσα καταγραφής της διαδικασίας.
83. Οι ισχυρισμοί αυτοί είναι απορριπτέοι ως προφανώς αβάσιμοι. Στο άρθρο 27 του Κανονισμού Λειτουργίας ορίζονται τα εξής: «1. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Επιτροπής τηρεί ο Γραμματέας. 2. Προς υποβοήθηση αποκλειστικά του έργου της Γραμματείας της Επιτροπής μπορούν να χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα για την καταγραφή του συνόλου ή μέρους της προφορικής διαδικασίας και ιδίως των καταθέσεων των μαρτύρων. Μετά την κατάρτιση και υπογραφή των πρακτικών όλα τα ηλεκτρονικά βοηθήματα καταστρέφονται». Τα πρακτικά, καταρτιζόμενα όπως στις διατάξεις του άρθρου 27 ορίζεται, υπογράφονται και αποκτούν νόμιμη υπόσταση με την υπογραφή αυτών από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα, πράγμα που λαμβάνει χώρα μετά το πέρας της διαδικασίας με την έκδοση της επ' αυτής απόφασης. Επομένως, κατά το χρόνο υποβολής, και προ αυτού, συμπληρωματικού υπομνήματος δεν υφίστανται, κατά νόμο, πρακτικά, ώστε να δύνανται να τεθούν αυτά στη διάθεση των διαδίκων μερών, γι' αυτό και τα αντίθετα προβαλλόμενα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

A.13. Επί της παραβίασεως του καθήκοντος εχεμύθειας από υπαλλήλους της Γ.Δ.Α.

84. Οι ΦΑΓΕ, ΔΕΛΤΑ, ΚΡΙ-ΚΡΙ καθώς και ο ΣΕΒΓΑΠ ισχυρίζονται, ότι παραβιάσθηκε το καθήκον εχεμύθειας, που υπέχουν οι υπάλληλοι της Επιτροπής Ανταγωνισμού, λόγω της δημοσιότητας, που έλαβε η υπόθεση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ειδικότερα επικαλούνται σωρεία δημοσιευμάτων του τύπου και δημοσιογραφικές πληροφορίες και ισχυρίζονται, ότι υπήρξε διαρροή πληροφοριών από τη Γ.Δ.Α.. Τούτο είχε ως συνέπεια να παραβιασθεί η απαίτηση για δίκαιη δίκη και ειδικότερα το τεκμήριο αθωότητας και η αρχή της αμεροληψίας.
85. Επιπλέον ο ΣΕΒΓΑΠ ισχυρίζεται, ότι η παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας στηρίζεται και στην ύπαρξη συγγενικών σχέσεων μεταξύ υπαλλήλου της Γ.Δ.Α. της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του διευθύνοντος συμβούλου της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ.
86. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι οι ισχυρισμοί αυτοί των ανωτέρω εμπλεκόμενων επιχειρήσεων καθώς και του ΣΕΒΓΑΠ παρέμειναν αναπόδεικτοι. Ανεξαρτήτως του αν τα υπό επίκληση δημοσιεύματα στηρίζονται ή όχι σε αξιόπιστες δημοσιογραφικές πηγές, ζήτημα το οποίο δεν εμπίπτει στον έλεγχο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, οι επιχειρήσεις που επικαλέσθηκαν τη σχετική σειρά των δημοσιευμάτων, ουδέν αποδεικτικό στοιχείο προσκόμισαν περί του ότι τα δημοσιεύματα αυτά είχαν ως πηγή την ίδια τη Γ.Δ.Α. της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή τους υπαλλήλους της. Επομένως, το γεγονός ότι η υπόθεση έλαβε ευρεία δημοσιότητα, δεν βρίσκεται σε αιτιώδη συνάφεια με τις επικρίσεις κατά των υπαλλήλων της Γ.Δ.Α. της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Πράγματι, ουδόλως μπορεί να

στηριχθεί, χωρίς να προσκομίζονται συγκλίνουσες, εμπεριστατωμένες και συγκεκριμένες αποδείξεις, ότι από τη Γ.Δ.Α. της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή τους υπαλλήλους της παραβιάσθηκε η υποχρέωση εχεμύθειας καθώς και η γενική αρχή της δίκαιης δίκης και οι ειδικότερες εκφάνσεις της αμεροληψίας και του τεκμηρίου αθωότητας.

87. Ειδικότερα, ως προς τον προβληθέντα από το ΣΕΒΓΑΠ λόγο η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι η απαίτηση αμεροληψίας σκοπό έχει να αποκλεισθεί ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων όσον αφορά τον κάθε υπάλληλο της Γενικής Διεύθυνσης και καλύπτει κάθε περίπτωση, κατά την οποία ο υπάλληλος, που λαμβάνει απόφαση επί μίας υπόθεσης, είναι δυνατό εύλογα να δώσει την εντύπωση σε τρίτους ότι είναι αμφιβόλου αμεροληψίας. Οι προβάλλουσες το σχετικό λόγο επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, δεν προσκόμισαν συγκεκριμένα στοιχεία, που να επιτρέπουν το συμπέρασμα, ότι η ανεξαρτησία και αμεροληψία του υπαλλήλου είναι σοβαρά αμφισβητούμενες. Υπό το πρίσμα αυτό πρέπει να κριθεί αν η προβληθείσα από το ΣΕΒΓΑΠ αιτίαση περί συγγένειας υπαλλήλου και μέλους της διεύθυνσης συγκεκριμένης επιχείρησης είναι σε θέση να θέσει υπό σοβαρή αμφισβήτηση την αμεροληψία του υπαλλήλου της Γ.Δ.Α. Εν προκειμένω διαπιστώθηκε, ότι η εν λόγω υπάλληλος της Γ.Δ.Α. ως [...], μόνο στο αρχικό στάδιο της έρευνας συμμετείχε. Από τον Μάρτιο του 2006, όταν με απόφαση του Γενικού Διευθυντού (αριθ. πρωτ. 1511/16.3.2006), συνεστήθη ειδική Ομάδα Εργασίας για τα γαλακτοκομικά, ο φάκελος των γαλακτοκομικών παραδόθηκε στην επικεφαλής της εν λόγω Ομάδας Εργασίας, οπότε και η συγκεκριμένη υπάλληλος έπαψε να ασχολείται με το θέμα. Όταν δε μεταγενέστερα, με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού (αριθ. πρωτ. 5887/15.9.2006) διαλύθηκε η Ομάδα Εργασίας και ο φάκελος εντάχθηκε εκ νέου στο αρμόδιο τμήμα της Γ.Δ.Α., η εν λόγω υπάλληλος ζήτησε εγγράφως (αριθ. πρωτ. ΕΜ 13/18-9-2006) να «εξακολουθήσει να μη χειρίζεται ως [...] την έρευνα στον κλάδο των γαλακτοκομικών προϊόντων και τη σύνταξη εισήγησης επί της υπόθεσης αυτής, λόγω της τετάρτου βαθμού συγγένειας με τον Πρόεδρο της εταιρείας ΜΕΒΓΑΑ, στρατιωτικό ιατρό εν αποστρατεία κ. Π. Παπαδάκη», καίτοι με βάση τον Υπαλληλικό Κώδικα (άρθρο 36 «κώλυμα συμφέροντος») αλλά και τον Κώδικα Δεοντολογίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού δεν υφίστατο θέμα εξαίρεσης ή υποχρέωσης αποχής.

A.14. Επί του ρόλου του Προέδρου της Επιτροπής ως ταυτόχρονα ελεγκτικού και αποφασιστικού οργάνου

88. Οι ΦΑΓΕ, ΔΕΛΤΑ και ο ΣΕΒΓΑΠ βάλλουν κατά του διττού ρόλου του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο πλαίσιο της διαδικασίας με τον ισχυρισμό, ότι ο Πρόεδρος είναι στο στάδιο του ελέγχου, και ειδικότερα στο πλαίσιο του προγράμματος επιείκειας, ελεγκτικό όργανο, ενώ, κατά το στάδιο της λήψης απόφασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού μετέχει στη διαδικασία λήψης απόφασης ή δύναται να την επηρεάσει.
89. Κατά το άρθρ. 8γ παρ. 1 του Ν. 703/1977 «Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκπροσωπεί την Επιτροπή ενώπιον παντός τρίτου και έχει σύμφωνα με το νόμο, τις

κανονιστικές πράξεις και τις αποφάσεις της Ολομέλειας, την ευθύνη της λειτουργίας αυτής, ασκεί δε τις προς τούτο αρμοδιότητες και ιδίως :

α) παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού και ενημερώνει την ολομέλεια και τον Υπουργό Εμπορίου,

β) συντονίζει και κατευθύνει τη Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού,

γ) εκπροσωπεί την Επιτροπή Ανταγωνισμού στις Επιτροπές και Ομάδες, Συνεδριάσεις και Συνόδους στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και άλλων διεθνών οργανισμών, δυνάμενος να εξουσιοδοτεί προς τούτο τον αναπληρωτή του ή μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή το Διευθυντή ή υπάλληλο της Γραμματείας.

δ) είναι ο διοικητικός προϊστάμενος του προσωπικού της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού και ασκεί την επ' αυτού πειθαρχική εξουσία.

ε) ασκεί τις εξουσίες που προβλέπονται στο άρθρο 4δ.

στ) αποφασίζει, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων ιστ' και ιζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 8β, για τη διενέργεια αυτεπάγγελων ελέγχων από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού.».

90. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται, ότι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού ουδόλως αναμειγνύεται στις συγκεκριμένες διαδικασίες ελέγχου των επιχειρήσεων, που διενεργούνται στα γραφεία τους ή σε άλλους χώρους, ούτε συντάσσει ή υπογράφει την εισήγηση, που συνιστά και το τελικό έγγραφο, με το οποίο οι επιχειρήσεις άγονται ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Επομένως, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού προΐσταται διοικητικά των υπηρεσιών, τις συντονίζει και αποφασίζει ή μη για τη διενέργεια αυτεπαγγέλτων ελέγχων, αλλά δεν συνιστά ελεγκτικό όργανο.

91. Ενόψει των ανωτέρω ο προβαλλόμενος λόγος περί διττής ιδιότητας του Προέδρου ως ελεγκτικού και αποφασιστικού οργάνου είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Α.15. Επί της κακής συγκρότησης της Γ.Δ.Α.

92. Ο ΣΕΒΓΑΠ προβάλλει επίσης την κακή συγκρότηση της Γ.Δ.Α. λόγω συμμετοχής στην υπηρεσία της [...] με την αιτιολογία, ότι είχε λήξει η απόσπαση της εν λόγω υπαλλήλου.

93. Η εν λόγω απόσπαση, καταληφθείσα από τη ρύθμιση του άρθρ. 10 παρ. 2 Ν. 3260/2004, έληξε στις 6.8.2004, εντούτοις έχει εφαρμογή σ' αυτήν η διάταξη του άρθρ. 11 παρ. 4 του ίδιου νόμου. Επομένως, η αποσπασθείσα υπάλληλος εξακολούθησε νόμιμα να ασκεί τα καθήκοντά της και μετά τις 6.8.2004 μέχρι την κατά νόμιμο τρόπο αντικατάστασή της.

94. Είναι βέβαιο, ότι η εν λόγω υπάλληλος δεν αντικαταστάθηκε μέχρι την ημερομηνία λήξης της συζήτησης της υπόθεσης. Μάλιστα δε με την από 25.11.2006 (αρ. πρακτ. 10029) απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού επελέγη και πάλι ως [...] δυνάμει του άρθρ. 18 του Π.Δ. 31/2006, με τη δε υπ' αριθμ. 4/4.1.2007 απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού τοποθετήθηκε ως [...].

95. Επομένως, απορριπτέος κρίνεται και ο ανωτέρω λόγος περί κακής συγκρότησης της Γ.Δ.Α..

A.16. Επί της παραγραφής των παραβάσεων του έτους 2001

96. Ο ΣΕΒΓΑΠ ισχυρίζεται ότι, υπό την εκδοχή ύπαρξης παραβάσης, αρχομένης από το έτος 2001, επήλθε παραγραφή σύμφωνα με το άρθρ. 25 του Κανονισμού 1/2003.
97. Σύμφωνα με την παρ. 3 της ανωτέρω διάταξης, η παραγραφή διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής ή της αρχής ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους, η οποία αποβλέπει στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της παράβασης, όπως γραπτές αιτήσεις για παροχή πληροφοριών, γραπτές εντολές διεξαγωγής ελέγχου. Η διακοπή αυτή μάλιστα κατά την ίδια διάταξη ισχύει από την κοινοποίησή της σε μία τουλάχιστον επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, που μετείχε στην παράβαση.
98. Εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει, ότι η πρώτη κοινοποίηση τέτοιας πράξης έλαβε χώρα στις 23.6.2005 και απευθύνθηκε στο ΣΕΒΓΑΠ με αριθ. πρωτ. 3603/23.6.2005. Εκ των ανωτέρω αποδεικνύεται, ότι το ανωτέρω έγγραφο αποτελεί μέρος του φακέλου της έρευνας για τα γαλακτοκομικά και ότι κατά το χρόνο έναρξης της έρευνας το έγγραφο της Γ.Δ.Α. διέκοψε την πενταετή παραγραφή.
99. Ενόψει των ανωτέρω, ο ισχυρισμός του ΣΕΒΓΑΠ είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

A.17. Επί της μη απάντησης της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε αιτήματα, ενστάσεις κλπ.

100. Τέλος, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ιδίως η ΔΕΛΤΑ καθώς και ο ΣΕΒΓΑΠ ισχυρίζονται, ότι ορισμένες αναφορές, αιτήσεις και ενστάσεις, που απευθύνθηκαν προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού τόσο σε προγενέστερο της συζήτησης χρόνο όσο και κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού έμειναν άνευ απαντήσεως, καθώς και ότι τα αιτήματά τους απερρίφθησαν χωρίς αιτιολογία. Κατά τους ισχυρισμούς τους οι παραλείψεις αυτές συνιστούν παραβάσεις, που συνεπάγονται ακυρότητα της διαδικασίας ή, πάντως, δικαιολογούν την αναστολή της διαδικασίας ή της έκδοσης απόφασης.
101. Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους, διότι κατά πάγια νομολογία γίνεται δεκτό ότι, ναι μεν η Επιτροπή Ανταγωνισμού οφείλει να αιτιολογεί τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, από τα οποία εξαρτάται η κατά νόμο δικαιολόγηση της αποφάσεως και τις εκτιμήσεις, που την οδήγησαν στη λήψη της απόφασης αυτής, πλην όμως δεν υποχρεούται να συζητά όλα τα πραγματικά και νομικά ζητήματα, που τέθηκαν πριν ή κατά τη διοικητική διαδικασία (απόφαση ΠΕΚ της 20.4.1999, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κλπ. κατά της Επιτροπής, Συλλογή, σελ. II-931, σκ. 388 και απόφαση ΠΕΚ της 13.12.2006, Fédération Nationale de coopération bétail et viande, T-217/03 και T-245/03, Συλλογή, σελ. II-, σκ. 57).
102. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού επίσης κρίνει, ότι δεν απαιτείται η αιτιολογία να προσδιορίζει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, που ασκούν επιρροή, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μίας πράξης τηρεί τις απαιτήσεις περί αιτιολογίας πρέπει να

εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνο το κείμενο της πράξης αυτής, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και το σύνολο των νομικών κανόνων, που διέπουν το σχετικό θέμα (Απόφαση Cheil Jedang κατά Επιτροπής, σκ. 216 και απόφαση ΠΕΚ, 25.10.2005, T-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή, σελ. II-4407, σκ. 96).

B. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

103. Από τον Ιούνιο του 2005 διαβιβάστηκαν στη Γ.Δ.Α. Δελτία Τύπου σχετικά με διαμαρτυρίες αγελαδοτρόφων και καταναλωτών, καθώς και πλήθος κοινοβουλευτικών ερωτήσεων σχετικά με πιθανές στρεβλώσεις στην αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων (διαμόρφωση τιμών από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή). Κατόπιν αυτού η Γ.Δ.Α. ξεκίνησε το Μάρτιο του 2006 διαδικασία αυτεπάγγελτης έρευνας σε επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων. Στόχος ήταν η διερεύνηση τυχόν παραβάσεων των άρθρ. 1 και 2 του Ν. 703/1977 και των άρθρ. 81 και 82 ΣΕΚ στους τομείς της παραγωγής νοπού γάλακτος, της χονδρικής πώλησης γαλακτοκομικών προϊόντων και της λιανικής πώλησης γαλακτοκομικών προϊόντων.
104. Η παρούσα υπόθεση αφορά όλα τα γαλακτοκομικά προϊόντα, που έχουν ως πρώτη ύλη το αγελαδινό γάλα. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν βασικό είδος διατροφής για τους καταναλωτές λόγω της μεγάλης διατροφικής τους αξίας με αποτέλεσμα η ζήτησή τους να παρουσιάζει σχετικά χαμηλή ελαστικότητα ως προς την τιμή και το διαθέσιμο εισόδημά τους. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών, που πραγματοποίησε η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος κατά την περίοδο 2004-2005, η μέση μηνιαία δαπάνη ανά νοικοκυριό για γαλακτοκομικά προϊόντα (γάλα νοπό, γάλα με λίγα λιπαρά, γάλα σε κουτιά, γάλα σκόνη, γιαούρτι, γάλα σοκολατούχο, κρέμα γάλακτος, άλλα προϊόντα γάλακτος, βούτυρο γάλακτος) ανέρχεται σε €30,44 έναντι €288,96 για το σύνολο των ειδών διατροφής (ποσοστό 10,53%). Η υψηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη πραγματοποιείται από τα νοικοκυριά της περιφέρειας πρωτεύουσας (€34,02) καλύπτοντας το 11,1% του συνόλου των μηνιαίων δαπανών για είδη διατροφής.
105. Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Προγράμματος Δράσης 2000 για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (εφεξής: ΚΑΠ) και τον Κανονισμό 1255/99 εφαρμόζεται η νέα Κοινή Οργάνωση Αγοράς (εφεξής: ΚΟΑ) για την κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Στόχος της νέας ΚΟΑ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων στην εσωτερική και εξωτερική αγορά μέσω της μείωσης της τιμής παρέμβασης διατηρώντας την ασφάλεια των γεωργικών εισοδημάτων μέσω άμεσων ενισχύσεων του εισοδήματος των γεωργών. Επίσης, στόχος είναι να εξασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων στο εσωτερικό της Κοινότητας, να ενθαρρυνθεί η κατανάλωση γάλακτος και να απλοποιηθεί η νομοθεσία, όσον αφορά στα μέτρα ενίσχυσης στην εσωτερική αγορά. Η κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων διέπει τα ακόλουθα προϊόντα: γάλα και κρέμα γάλακτος μη συμπυκνωμένα χωρίς προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ουσιών, γάλα και κρέμα γάλακτος συμπυκνωμένα ή με

προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ουσιών, βούτυρο, γιαούρτι, τυριά και τυροπήγματα, λακτόζη και σιρόπι λακτόζης, σιρόπι λακτόζης, αρωματισμένο ή με προσθήκη χρωστικών ουσιών. Βασικά χαρακτηριστικά της κοινής οργάνωσης της αγοράς γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων είναι τα ακόλουθα: *Πρώτον* η χορήγηση ενισχύσεων στα γαλακτοκομικά προϊόντα. Το ύψος αυτών εξαρτάται από την τιμή παρέμβασης του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη, την εξέλιξη της κατάστασης εφοδιασμού του αποκορυφωμένου γάλακτος και του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη, την τιμή των μοσχαριών και τις τιμές αγοράς των ανταγωνιστικών πρωτεϊνών σε σύγκριση με αυτές του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη (βλ. άρθρ. 11-15 του Καν. 1255/99). *Δεύτερον* η πριμοδότηση της γαλακτοπαραγωγής, την οποία δικαιούνται να λαμβάνουν οι παραγωγοί και η οποία χορηγείται ανά ημερολογιακό έτος, ανά γαλακτοκομική εκμετάλλευση και ανά τόνο ατομικής ποσότητας αναφοράς, που είναι επιλέξιμη για πριμοδότηση και είναι διαθέσιμη για εκμετάλλευση (βλ. άρθρ. 16 του Καν. 1255/99). *Τρίτον* η πραγματοποίηση συμπληρωματικών πληρωμών προς τους παραγωγούς από τα κράτη - μέλη. Οι πληρωμές αυτές πραγματοποιούνται με αντικειμενικά κριτήρια, συμπεριλαμβανομένων κυρίως των κατάλληλων διαρθρώσεων και όρων παραγωγής και κατά τρόπο, ώστε να εξασφαλίζουν ίση μεταχείριση μεταξύ των παραγωγών και να αποτρέπουν στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού (βλ. άρθρ. 17-21 του Καν. 1255/99).

106. Το σύνολο της παραγωγής αγελαδινού γάλακτος ανά χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζεται μέσω του συστήματος των ποσοστώσεων, το οποίο θεσπίστηκε στις 31 Μαρτίου 1984 με σκοπό την υιοθέτηση κανόνων, που θα συνδέουν την Κοινοτική παραγωγή γάλακτος με τις ανάγκες της αγοράς. Το καθεστώς αυτό συμπληρώθηκε με τον Κανονισμό 1788/2003 περί θέσπισης εισφοράς στο τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων για ποσότητες των προϊόντων αυτών, που συλλέγονται ή πωλούνται για άμεση κατανάλωση πέρα από ένα κατώτατο όριο εγγύησης. Κύριος σκοπός του καθεστώτος παραμένει η μείωση της ανισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό καλύτερη ισορροπία της αγοράς, προβλέπεται δε η συνέχισή του για επτά νέες διαδοχικές περιόδους δώδεκα μηνών από την 1.4.2008.

107. Συγκεκριμένα, το καθεστώς των ποσοστώσεων λειτουργεί ως ακολούθως:

- Για κάθε κράτος μέλος καθορίζεται μία συνολική εγγυημένη ποσότητα (για μία περιεκτικότητα αναφοράς του γάλακτος σε λιπαρές ουσίες), η οποία αποτελεί την ανώτατη ποσότητα αγελαδινού γάλακτος, που μπορεί να παραδοθεί από τους παραγωγούς συνολικά σε γαλακτοκομεία και άλλες μονάδες παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (εμπορεύσιμο γάλα), καθώς και οι ποσότητες γάλακτος, που μπορεί να πωλήσει ο παραγωγός απευθείας στην κατανάλωση. Βάσει του συστήματος προστατεύεται η τιμή του γάλακτος σε επίπεδο παραγωγού, εφόσον οι συνολικές ποσότητες αγελαδινού γάλακτος, που παραδίδονται στους αγοραστές σε κάθε κράτος-μέλος, είναι εντός συγκεκριμένων ορίων. Οι εγγυημένες ποσότητες γάλακτος για την Ελλάδα

καθορίστηκαν ετησίως σε 820.513 τόνους και θα ισχύουν μέχρι το έτος 2014/15, από 700 χιλ. τόνους, που ίσχυε πριν (βλ. Παράρτημα Ι του Καν. 1788/2003, Ποσότητες Αναφοράς. Η εφαρμογή της αύξησης της ποσόστωσης ξεκίνησε από την 1.1.2004 με σταδιακή κατανομή αυτής σε παραγωγούς).

- Οι εθνικές ποσότητες αναφοράς κατανέμονται μεταξύ των παραγωγών από τα κράτη μέλη με βάση την ή τις ατομικές ποσότητες αναφοράς, που χορηγούνται κατ' εφαρμογή του άρθρ. 4 του Καν. 3950/1992 κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο, που αρχίζει από την 1.4.2003. Οι ποσότητες αυτές κατανέμονται με διάκριση των παραδόσεων από τις απευθείας πωλήσεις (ως «Παράδοση» νοείται κάθε παράδοση γάλακτος [εξαιρούμενου οποιουδήποτε γαλακτοκομικού προϊόντος] από πωλητή ή αγοραστή, η μεταφορά του οποίου εξασφαλίζεται από τον παραγωγό ή από τον αγοραστή ή από την επιχείρηση, που επεξεργάζεται ή μεταποιεί αυτά τα προϊόντα ή από τρίτο μέρος. «Απευθείας πώληση» νοείται κάθε πώληση ή διάθεση γάλακτος από παραγωγό απευθείας στον καταναλωτή, καθώς και κάθε πώληση ή διάθεση από παραγωγό άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, βλ. σχετ. άρθρ. 5 του Καν. 1788/2003).
- Σε περίπτωση υπέρβασης των εθνικών ποσοτήτων αναφοράς, τα κράτη μέλη οφείλουν να καταβάλουν εισφορά επί των ποσοτήτων αγελαδινού γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, που τίθενται σε εμπορία κατά τη διάρκεια της δωδεκάμηνης περιόδου και οι οποίες υπερβαίνουν τις εθνικές ποσότητες, όπως αυτές έχουν καθοριστεί. Η εισφορά καθορίζεται ανά 100 χιλιόγραμμα γάλακτος σε 33,27 Ευρώ για την περίοδο 2004/2005, 30,91 Ευρώ για την περίοδο 2005/2006, 28,54 Ευρώ για την περίοδο 2006/2007 και 27,83 Ευρώ για τις περιόδους 2007/2008 και εφεξής. Η εισφορά κατανέμεται κατ' ολοκληρίαν μεταξύ των παραγωγών, που έχουν συμβάλει για κάθε μία από τις υπερβάσεις των εθνικών ποσοτήτων αναφοράς. Οι παραγωγοί οφείλουν προς το κράτος - μέλος την καταβολή του μεριδίου τους για την οφειλόμενη εισφορά ως εκ μόνου του γεγονότος της υπέρβασης της διαθέσιμης ή των διαθέσιμων από αυτούς ποσοτήτων αναφοράς (βλ. άρθρ. 1-6 Καν. 1788/2003).
- Η συμμετοχή των παραγωγών στην καταβολή της συμπληρωματικής εισφοράς, που προβλέπεται στον Καν. 3950/1992, καθορίζεται μετά από ανακατανομή των μη χρησιμοποιηθεισών ατομικών ποσοτήτων αναφοράς (ατομικών ποσοστώσεων) σε εθνικό επίπεδο σε συνάρτηση με την υπέρβαση της ατομικής ποσόστωσης, την οποία διαθέτει ο κάθε παραγωγός. Όταν οι ποσότητες γάλακτος, που παραδίδει ένας παραγωγός στη βιομηχανία συγκέντρωσης ή επεξεργασίας αγελαδινού γάλακτος υπερβαίνουν την ατομική του ποσόστωση, τότε η βιομηχανία μπορεί να παρακρατεί από τον παραγωγό ποσό ίσο μέχρι το 115% της ενδεικτικής τιμής του γάλακτος (βλ. σχετικά άρθρ. 2 ΥΑ υπ' αριθμ. 278187, άρθρ. 1-2 Καν 3950/92 και άρθρ. 10-12 Καν. 1788/03). Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του Καν. 1788/03, όσον αφορά στην κατανομή των εθνικών ποσοτήτων αναφοράς μεταξύ «παραδόσεων» και «απευθείας πωλήσεων», ο

υπολογισμός και η πληρωμή της εισφοράς, τα μέτρα ελέγχου, καθώς και οι ανακοινώσεις εκ μέρους των κρατών μελών καθορίζονται στον Καν. 595/2004 και στην ΥΑ 278187/2002.

108. Στην Ελλάδα, υπεύθυνος για τη διαχείριση του καθεστώτος των ποσοτώσεων αγελαδινού γάλακτος, καθώς και για τον έλεγχο της ποιότητας του αγελαδινού και του αιγοπρόβειου γάλακτος πρωτογενώς είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Γάλακτος (εφεξής ΕΛ.Ο.Γ.), ο οποίος έχει τις αρμοδιότητες, οι οποίες εκτίθενται αναλυτικά κατωτέρω στην οικεία θέση.
109. Κατ' εφαρμογή των Οδηγιών 92/46 (σχετικά με τη θέσπιση υγειονομικών κανόνων για την παραγωγή και εμπορία νωπού γάλακτος, θερμικά επεξεργασμένου γάλακτος και προϊόντων με βάση το γάλα) και 92/47 (σχετικά με τους όρους χορήγησης προσωρινών και περιορισμένων παρεκκλίσεων από τους ειδικούς κοινοτικούς υγειονομικούς κανόνες για την παραγωγή και την εμπορία γάλακτος και προϊόντων με βάση το γάλα) εκδόθηκε το ΠΔ 56/95, οι βασικές προβλέψεις του οποίου είναι οι ακόλουθες:
- Το νωπό γάλα, που προορίζεται για παρασκευή προϊόντων, πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις, που καθορίζονται στο άρθρ. 3 του ΠΔ 56/95 (να προέρχεται από ζώα, που ελέγχονται τακτικά από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές αρχές, καθώς και να πληροί ορισμένες ποιοτικές προδιαγραφές και υγειονομικές απαιτήσεις, όπως καθορίζονται στο Παράρτημα Α του εν λόγω ΠΔ).
 - Τάσσονται συγκεκριμένες προϋποθέσεις εμπορίας του νωπού και του θερμικά επεξεργασμένου γάλακτος (π.χ. να προέρχονται από εγκεκριμένα κέντρα συλλογής ή τυποποίησης του γάλακτος, να έχουν μεταφερθεί υπό ικανοποιητικές υγειονομικές συνθήκες, να προέρχονται από εγκεκριμένη εγκατάσταση επεξεργασίας, βλ. αναλυτικά άρθρ. 4-5 του εν λόγω ΠΔ).
 - Αρμόδια για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας και σήματος καταλληλότητας σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που προτίθεται να ιδρύσει κέντρο συλλογής, τυποποίησης, εγκατάστασης επεξεργασίας ή εγκατάστασης μεταποίησης, είναι η Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης. Η άδεια λαμβάνεται μετά από εισήγηση της Κτηνιατρικής Αρχής της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης κατόπιν γνωματεύσεως σχετικής τριμελούς επιτροπής, που συνίσταται στην οικεία Νομαρχία.
 - Επιθεωρήσεις και έλεγχοι των κέντρων ή των εγκαταστάσεων διεξάγονται από την Κτηνιατρική Αρχή της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, η οποία, σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των κανόνων υγιεινής του εν λόγω ΠΔ, λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα.
 - Η αρμόδια Αρχή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης ορίζει ένα ή περισσότερα Εργαστήρια Αναφοράς για την ανάλυση και δοκιμασίες του γάλακτος και των προϊόντων με βάση το γάλα. Κύρια αρμοδιότητα των εν λόγω

εργαστηρίων είναι ο έλεγχος της τήρησης των χημικών ή βακτηριολογικών προδιαγραφών ως προβλέπονται στο εν λόγω ΠΔ.

110. Σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην κοινοτική και εθνική νομοθεσία (Οδηγίες 92/46, 92/47, ΠΔ 56/95) το γάλα κάθε μονάδας παραγωγής πρέπει να ελέγχεται μηνιαίως (τουλάχιστον) δύο φορές για τον προσδιορισμό της Ολικής Μικροβιακής Χλωρίδας (Ο.Μ.Χ.) και μία φορά για τη μέτρηση της χημικής σύστασης, του σημείου πήξεως, του αριθμού των σωματικών κυττάρων (μόνο στο αγελαδινό) και την παρουσία ή μη αντιβιοτικών. Οι παραπάνω αναλύσεις γίνονται από τα ακόλουθα εγκεκριμένα από την αρμόδια Κτηνιατρική Αρχή εργαστήρια: α) τα οκτώ (8) εργαστήρια ποιοτικού ελέγχου νωπού γάλακτος, των οποίων η χρήση έχει παραχωρηθεί στον ΕΛ.Ο.Γ. (ΥΑ 387867/8.11.99 ως έχει τροποποιηθεί με την ΥΑ 338952/2001), β) τα τριάντα εννέα (39) εργαστήρια αυτοελέγχου των μεταποιητών (βιομηχανίες, τυροκομεία κ.λπ.) και γ) τα είκοσι (20) ιδιωτικά εργαστήρια, τα οποία συνεργάζονται με μεταποιητές, που δεν διαθέτουν δικό τους εργαστήριο. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ο έλεγχος ποιότητας, που διεξάγεται από τα Εργαστήρια Ποιοτικού Ελέγχου του ΕΛ.Ο.Γ., περιλαμβάνει: α) τις μεταποιητικές εγκαταστάσεις χωρίς δυνατότητα αυτοελέγχου (οπότε ο έλεγχος της πρώτης ύλης γίνεται σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα) και β) τις μεταποιητικές εγκαταστάσεις με δυνατότητα αυτοελέγχου (οπότε ο ΕΛ.Ο.Γ. είναι εν προκειμένω υπεύθυνος και υποχρεωμένος να παρακολουθεί και να αξιολογεί τα αποτελέσματα των εργαστηριακών ελέγχων των εγκεκριμένων εργαστηρίων αυτοελέγχου και ιδιωτικών εργαστηρίων διενεργώντας επιβεβαιωτικούς ελέγχους κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Ο επιβεβαιωτικός έλεγχος συνίσταται στη διαπίστωση του είδους και της συχνότητας των διενεργούμενων αναλύσεων, της κάλυψης του συνόλου των συνεργαζόμενων παραγωγών καθώς και στην αξιολόγηση της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων των αναλύσεων).
111. Από την 1.1.2006 ισχύουν οι Καν. 852/2004 (για την υγιεινή τροφίμων), 853/3004 (για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης) και 854/2004 (για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο). Σύμφωνα με τις νέες αυτές διατάξεις (που αντιστοιχούν σε μεγάλο βαθμό με τα προβλεπόμενα στην Οδηγία 93/43, η οποία καταργήθηκε), οι επιχειρήσεις τροφίμων σε τακτά χρονικά διαστήματα οφείλουν να εφαρμόζουν, να διατηρούν και να αναθεωρούν μία διαδικασία συστημάτων διασφάλισης ποιότητας τροφίμων με βάση τις αρχές των διεθνών προτύπων του συστήματος Ανάλυσης Επικινδυνότητας και Κρίσιμων Σημείων Ελέγχου (HACCP). Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να ενημερώνονται από τους υπεύθυνους επιχειρήσεων με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες για τις εγκαταστάσεις και να τις επιθεωρούν τακτικά. Στην Ελλάδα η Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας 93/43/ΕΟΚ σχετικά με την υγιεινή των τροφίμων (Κ.Υ.Α. 487 «Υγιεινή των τροφίμων σε συμμόρφωση με την Οδηγία 93/43/ΕΚ του Συμβουλίου») όρισε τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (εφεξής ΕΦΕΤ) ως τον επίσημο Οργανισμό, ο οποίος θα ελέγχει την προσήκουσα ανάπτυξη, εφαρμογή και τήρηση των συστημάτων διασφάλισης υγιεινής των τροφίμων (HACCP).

Γ. ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ

112. Η «ΝΕΣΤΛΕ» είναι θυγατρική εταιρία κατά 100% της ελβετικής ανώνυμης εταιρίας “NESTLÉ SA”, και δραστηριοποιείται στους κλάδους των τροφίμων, των ποτών και των ζωοτροφών παράγοντας και εμπορευόμενη προϊόντα, όπως καφέ, σοκολάτες και σοκολατούχα στιγμιαία ροφήματα, προϊόντα μαζικής εστίασης και μαγειρικά προϊόντα, παγωτά, εμφιαλωμένα φυσικά μεταλλικά νερά, ζωοτροφές καθώς και γάλα εγκυτιωμένο λευκό και σοκολατούχο, υποκατάστατα μητρικού γάλακτος (NAN, ALFARE), τροποποιημένα γάλατα για βρέφη και παιδιά (NESLAC, NESTLE JUNIOR κλπ.), παιδικές τροφές Nestlé κ.λπ. Μέχρι τη μεταβίβαση από τη NESTLE στον Όμιλο ΔΕΛΤΑ της δραστηριότητας του συμπυκνωμένου γάλακτος ΒΛΑΧΑΣ, η NESTLE παρήγαγε μόνο γάλα εβαπορέ (συμπυκνωμένο γάλα «ΒΛΑΧΑΣ») για την ελληνική αγορά. Σημειώνεται, ότι ο κλάδος παραγωγής γάλακτος της NESTLE (εργοστάσιο γάλακτος εβαπορέ στο Πλατύ Ημαθίας), έχει ήδη εισφερθεί σε θυγατρική εταιρεία του ομίλου ΔΕΛΤΑ (ΕΒΡΟΤΡΟΦΕΣ ΕΛΛΑΣ Α.Β.Ε.Ε.) μετά και από την υπ’ αριθ. 310/V/2006 σχετική απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
113. Η «ΟΛΥΜΠΙΟΣ» έχει την έδρα της στη Λάρισα και δραστηριοποιείται από το 1964 στους κλάδους των γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων. Το Μάιο του 2000 εξαγοράσθηκε από τη βιομηχανία γάλακτος «ΤΥΡΑΣ Α.Ε.». Έως τότε ήταν μια συνεταιριστική επιχείρηση με τοπική εμβέλεια και ελεγχόταν από την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λάρισας. Τα προϊόντα της ΟΛΥΜΠΙΟΣ παράγονται σε ίδιες εγκαταστάσεις. Η ΟΛΥΜΠΙΟΣ παράγει και διανέμει μία ποικιλία γαλακτοκομικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων γάλα παστεριωμένο με διάφορες λιποπεριεκτικότητες, γάλα με κακάο παστεριωμένο, ξυνόγαλα, γιαούρτι αγελαδινό στραγγιστό και απλό με διάφορες λιποπεριεκτικότητες, γιαούρτι πρόβειο, επιδόρπια στραγγιστού γιαουρτιού, κρέμα γάλακτος κ.λπ.
114. Η εταιρία VIVARTIA είναι η νέα εταιρία, που προήλθε από την απορρόφηση από την εταιρία «ΔΕΛΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε.» των εταιριών «ΔΕΛΤΑ Πρότυπος Βιομηχανία Γάλακτος Α.Ε.», «CHIPITA Α.Ε.», «Goody’s Α.Ε.» και «Γενική Τροφίμων – Μπάρμπα Στάθης Α.Ε.». Οι εταιρίες, που απορροφήθηκαν, αποτελούν πλέον τους τέσσερεις αντίστοιχους κλάδους της ΔΕΛΤΑ, ήτοι: Κλάδος Γαλακτοκομικών & Ποτών, Κλάδος Αρτοποιίας & Ζαχαρωδών, Κλάδος Υπηρεσιών Εστίασης & Ψυχαγωγίας και Κλάδος Καταψυγμένων Τροφίμων. Ο Κλάδος Γαλακτοκομικών και Ποτών της ΔΕΛΤΑ δραστηριοποιείται στο χώρο του φρέσκου λευκού γάλακτος, του γάλακτος υψηλής παστερίωσης, του σοκολατούχου γάλακτος, του συμπυκνωμένου γάλακτος, των φρέσκων γαλακτοκομικών προϊόντων (συμπεριλαμβανομένων και των επιδορπίων γάλακτος), των φρέσκων χυμών, του τυριού, του βουτύρου και της γιαούρτης. Υποστηρίζεται από 7 μονάδες παραγωγής εντός και εκτός Ελλάδας, 8 σταθμούς συγκέντρωσης γάλακτος και ισχυρό δίκτυο πωλήσεων και διανομής. Η ΔΕΛΤΑ διαθέτει, επίσης, δική της φάρμα, τη Φάρμα ΔΕΛΤΑ, η οποία βρίσκεται στην Κομοτηνή σε εγκαταστάσεις 30 στρεμμάτων, διαθέτει 120 στρέμματα για ελεύθερη βοσκή και είναι δυναμικότητας 500 παραγωγικών ζώων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ίδιας της

ΔΕΛΤΑ στην ιστοσελίδα της η ΔΕΛΤΑ κατέχει στον Κλάδο Γαλακτοκομικών και Ποτών ηγετική θέση. Τα μερίδια της ΔΕΛΤΑ στις αντίστοιχες αγορές είναι: 1η θέση στον τομέα διανομής φρέσκου γάλακτος με ποσοστό 41%, 1η θέση στην αγορά φρέσκου σοκολατούχου γάλακτος με ποσοστό 55%, 2η θέση στην αγορά γιαούρτης και φρέσκων γαλακτοκομικών προϊόντων με ποσοστό 30% και 1η θέση στην αγορά φρέσκων χυμών διατήρησης σε ψύξη με ποσοστό 65%. Ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του Ομίλου ΔΕΛΤΑ ανήλθε το 2005 σε 694.397.703 €. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα, που παράγει / εισάγει και διαθέτει στην αγορά η ΔΕΛΤΑ εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα: (α) παραγόμενα προϊόντα: Γάλα παστεριωμένο με διάφορες λιποπεριεκτικότητες και με ή χωρίς προσθήκη στοιχείων (σίδηρο, ασβέστιο κ.ά.), συμπυκνωμένο γάλα, γάλα υψηλής παστερίωσης (MMMILK), γάλα παιδικό (ADVANCE), σοκολατούχο ρόφημα (MILKO) με διάφορες λιποπεριεκτικότητες, γιαούρτι αγελαδινό στραγγιστό και απλό με διάφορες λιποπεριεκτικότητες και με ή χωρίς προσθήκη συστατικών, γιαούρτι με φρούτα και επιδόρπια γιαουρτιού (β) εισαγόμενα προϊόντα: κρέμα γάλακτος, γάλα με καφέ (UHT), γιαούρτι (ACTIMEL, DANONITO), επιδόρπια γιαουρτιού.

115. Η «ΜΕΒΓΑΛ» δραστηριοποιείται από το 1950 στον κλάδο της γαλακτοβιομηχανίας και εδρεύει στο Δήμο Κουφαλίων, του Νομού Θεσσαλονίκης. Η ΜΕΒΓΑΛ δραστηριοποιείται στους εξής κλάδους γαλακτοκομικών προϊόντων: φρέσκο γάλα, γιαούρτια ευρωπαϊκού και παραδοσιακού τύπου και τυροκομικά. Η εταιρία από το 2003 δραστηριοποιείται και στον κλάδο των χυμών. Η ΜΕΒΓΑΛ το 2004 εξαγόρασε τη μονάδα παραγωγής τυροκομικών ΕΒΡΟΓΑΛ στον Έβρο και συμμετέχει με 20% στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΦΑΡΜΑ. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην ιστοσελίδα της, σε συνδυασμό και με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τη Γ.Δ.Α., η ΜΕΒΓΑΛ βρίσκεται στην τρίτη (3η) θέση στον κλάδο των βιομηχανιών φρέσκων γαλακτοκομικών προϊόντων, στην 9η θέση στον κλάδο βιομηχανιών τροφίμων και καταλαμβάνει την 30η θέση στο σύνολο των ελληνικών εταιριών από πλευράς τζίρου (βάσει στοιχείων του 2005). Όλα τα προϊόντα της ΜΕΒΓΑΛ παράγονται στο εργοστάσιό της, το οποίο βρίσκεται στην Κεντρική Μακεδονία. Το δίκτυο διανομής της καλύπτει ανάμεσα σε άλλα περισσότερα από 22.000 μικρά και μεγάλα σημεία πώλησης σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, 7 υποκαταστήματα, 2 θυγατρικές εταιρίες και 580 φορτηγά-ψυγεία για την καθημερινή διάθεση των προϊόντων της στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (π.χ. Γερμανία, Αγγλία, Αυστραλία, Ιταλία, Γαλλία, Π.Γ.Δ.Μ., Η.Π.Α. κ.λπ.). Σήμερα η ΜΕΒΓΑΛ παράγει / εισάγει και διανέμει μία ποικιλία γαλακτοκομικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων: (α) παραγόμενα προϊόντα: γάλα παστεριωμένο με διάφορες λιποπεριεκτικότητες (πλήρες, ελαφρύ άπαχο), γάλα με κακάο, γιαούρτι αγελαδινό στραγγιστό και απλό με διάφορες λιποπεριεκτικότητες, γιαούρτι πρόβειο, γιαούρτι με φρούτα και επιδόρπια γιαουρτιού, εδέσματα γιαουρτιού, κρέμα γάλακτος φρέσκια, ξυνόγαλα, (β) εισαγόμενα προϊόντα: γάλα μακράς διαρκείας (UHT), σοκολατούχο γάλα (UHT), γάλα εβαπορέ (μικρές συσκευασίες), κρέμα γάλακτος (UHT), παιδικά γιαούρτια και επιδόρπια.

116. Η «ΦΑΓΕ» ελέγχεται από τους Ιωάννη και Κυριάκο Φιλίππου (50% του μετοχικού κεφαλαίου έκαστος) και διαδέχθηκε την εταιρία, που ιδρύθηκε το 1926 από την

οικογένεια του κ. Αθανασίου Φιλίππου, πατέρα των σημερινών μετόχων. Η έδρα του Ομίλου είναι στην Αθήνα (Μεταμόρφωση νομού Αττικής). Οι βασικές δραστηριότητες της ΦΑΓΕ περιλαμβάνουν: α) την παραγωγή, επεξεργασία και διάθεση γαλακτοκομικών προϊόντων στην ελληνική και διεθνή αγορά και δη την επεξεργασία και εμπορία νωπού και μακράς διάρκειας εγκυτιωμένου γάλακτος, την παραγωγή και εμπορία τυποποιημένου και χύμα γιαουρτιού και την παραγωγή και εμπορία σκληρών, ημίσκληρων, μαλακών και με μορφή κρέμας τυριών, β) τη διανομή των προϊόντων Refresh (χυμοί) της εταιρίας «ΕΒΓΑ Α.Β.Ε.Ε.» και γ) τη διανομή των προϊόντων ψυγείου kinder (σοκολατοειδή) της εταιρείας “Ferrero Spa”. Ειδικότερα, η ΦΑΓΕ σήμερα παράγει και διανέμει μία ποικιλία γαλακτοκομικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων: (α) παραγόμενα προϊόντα: γάλα υψηλής παστερίωσης με διάφορες λιποπεριεκτικότητες και με ή χωρίς προσθήκη στοιχείων (σίδηρο, ασβέστιο κ.ά.), γάλα σοκολατούχο υψηλής παστερίωσης και μακράς διάρκειας, γιαούρτι αγελαδινό (στραγγιστό και απλό) με διάφορες λιποπεριεκτικότητες και με ή χωρίς προσθήκη συστατικών, γιαούρτι πρόβειο, γιαούρτι με φρούτα και δημητριακά, επιδόρπια γιαουρτιού, ξυνόγαλα, κρέμα γάλακτος (UHT), (β) εισαγόμενα προϊόντα: γάλα μακράς διάρκειας (UHT), επιδόρπια γιαουρτιού. Η ΦΑΓΕ με δελτίο τύπου της στις 21.9.2006 ενημέρωσε το καταναλωτικό κοινό για την αποχώρησή της έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2006 από την αγορά του φρέσκου γάλακτος, ώστε να επικεντρώσει την παραγωγή της στην ταχύτερα αναπτυσσόμενη κατηγορία γάλακτος υψηλής παστερίωσης, η οποία αναπτύσσεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 22,3% την τελευταία πενταετία. Στην κατηγορία αυτή η ΦΑΓΕ δραστηριοποιείται με τις μάρκες Γάλα 10 και ΦΑΡΜΑ, οι οποίες συγκεντρώνουν μερίδιο αγοράς 36,5%. Στο πλαίσιο αυτό διέκοψε την παραγωγή και διάθεση φρέσκου γάλακτος και εντείνει τις προσπάθειές της αξιοποιώντας το εργοστάσιο υψηλής παστερίωσης στο Αμύνταιο Φλωρίνης.

117. Η «ΣΕΡΓΑΛ» με έδρα στις Σέρρες ιδρύθηκε το 1995 και δραστηριοποιείται στη μεταποίηση και εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων. Είναι οικογενειακή επιχείρηση με κύριο μέτοχο τον κ. Α. Μπούρα, ο οποίος κατέχει τις θέσεις του Προέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου της εταιρίας.
118. Η «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ» ιδρύθηκε το 1991, έχει την έδρα της στην Αλεξανδρούπολη Έβρου και το αντικείμενο εργασιών της συνίσταται στην παραγωγή και διανομή γαλακτοκομικών προϊόντων. Η εταιρία διαθέτει εργοστάσιο επεξεργασίας γάλακτος στο Διδυμότειχο, τυροκομική μονάδα στη ΒΙ.ΠΕ. Κομοτηνής, που προσωρινά λειτουργεί ως κέντρο διανομής στο Ν. Ροδόπης, δεύτερο εργοστάσιο στη ΒΙ.ΠΕ. Ξάνθης και δύο κέντρα διανομής (στο Πολύστηλο Καβάλας και στο Καλοχώρι Θεσσαλονίκης).
119. Η «ΚΡΙ-ΚΡΙ» με έδρα στις Σέρρες δραστηριοποιείται στον ευρύτερο κλάδο των γαλακτοκομικών προϊόντων και ειδικότερα στην παραγωγή και διάθεση παγωτού, γιαουρτιού και φρέσκου γάλακτος. Διαθέτει μία θυγατρική εταιρία στην Π.Γ.Δ.Μ., την “KRI-KRI DOO KUMANOVO”, στην οποία συμμετέχει με ποσοστό 71,15%. Διαθέτει επίσης, ένα κέντρο διανομής έτοιμων προϊόντων στον Ασπρόπυργο Αττικής. Πραγματοποιεί εισαγωγές σε πρόβειο γάλα και σε σκόνη αγελαδινού γάλακτος (5,5%

επί των αγορών της σε πρώτη ύλη), η οποία χρησιμοποιείται μόνο για την παραγωγή παγωτού.

120. Η «ΡΟΔΟΠΗ» με έδρα στην Ξάνθη και έτος ίδρυσης το 1963, δραστηριοποιείται στην παραγωγή και επεξεργασία γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων. Η εταιρία ελέγχεται από την «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.», η οποία κατέχει το 70,09% του μετοχικού της κεφαλαίου.
121. Ο «ΣΕΒΓΑΠ» αποτελεί ένωση προσώπων κατά την έννοια του άρθρ. 107 ΑΚ, όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρ. 741 ΑΚ, ιδρύθηκε το 1982, εδρεύει στο δήμο Ν. Ψυχικού και η διάρκειά του ορίστηκε τριακονταετής. Είναι το επίσημο όργανο εκπροσώπησης των κοινών θέσεων και απόψεων της ελληνικής βιομηχανίας γαλακτοκομικών προϊόντων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Τα μέλη του αντιπροσωπεύουν σήμερα το 85% της ελληνικής παραγωγής και εμπορίας προϊόντων γάλακτος (γάλα, γιαούρτι, τυριά, παγωτά). Ο ΣΕΒΓΑΠ, σύμφωνα με το άρθρ. 2 του καταστατικού του, έχει ως σκοπό:
- α) Την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων των Ελληνικών Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
 - β) Τη συνεργασία με τις αντίστοιχες Ενώσεις των Κρατών/Μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τη συμμετοχή σε ομάδες πίεσεως προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους Κοινοτικούς Οργανισμούς για την προώθηση και επίλυση προβλημάτων του κλάδου.
 - γ) Την άσκηση πιέσεων προς τις αρμόδιες κρατικές αρχές για την εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας, που αφορά στα γαλακτοκομικά προϊόντα με την αντίστοιχη Κοινοτική.
 - δ) Τη συλλογή, επεξεργασία και μελέτη στοιχείων και δεδομένων, που αφορούν στη δραστηριότητα των επιχειρήσεων του κλάδου.
 - ε) Τη διαχείριση Κοινοτικών και Ελληνικών κονδυλίων, που διατίθενται με αποκλειστικό σκοπό την ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού για την παραγωγή και επεξεργασία των γαλακτοκομικών προϊόντων και τη συμβολή τους στην υγιεινή διατροφή.
 - στ) Την παροχή, εφόσον ζητηθεί από τα μέλη, κάθε δυνατής διευκόλυνσεως σε θέματα σχετιζόμενα με τη λειτουργία των γαλακτοκομικών επιχειρήσεών τους.
 - ζ) Τη συνεργασία με το Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.) και/ή άλλες Κλαδικές Οργανώσεις αυτού, καθώς και με κάθε άλλο φορέα, που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, για την αντιμετώπιση συναφών με τους σκοπούς της ένωσης ζητημάτων και την Προετοιμασία προτάσεων αντιμετώπισης θεμάτων ειδικού ή γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος.
122. Οι βασικοί στόχοι του ΣΕΒΓΑΠ είναι η ενδυνάμωση της αναγνωρισιμότητας και του θεσμικού του ρόλου και η παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς τα μέλη του.

123. Ο «ΕΛ.Ο.Γ.» είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και τελεί υπό τον έλεγχο του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης. Σκοπός του ΕΛΟΓ, ο οποίος λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, είναι (βλ. Ν. 2172/93):

- Η παρακολούθηση της διαχείρισης του συστήματος των ποσοστώσεων γάλακτος.
- Ο συντονισμός και η εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων βελτίωσης της ποιότητας του γάλακτος, των κοινοτικών προγραμμάτων έρευνας και διαφήμισης, καθώς και των λοιπών κοινοτικών προγραμμάτων στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων.
- Η διαχείριση του καθεστώτος των παραδοσιακών προϊόντων γάλακτος.
- Η άσκηση συμβουλευτικού ρόλου προς το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης για θέματα, που αφορούν τον τομέα του γάλακτος.

124. Πιο συγκεκριμένα ο ΕΛ.Ο.Γ.:

- Τηρεί μητρώο παραγωγών και κατόχων ατομικών ποσοτήτων αναφοράς (χωριστά για τις παραδόσεις και για τις απ' ευθείας πωλήσεις).
- Ενημερώνει τους παραγωγούς για πιθανές αλλαγές στις ατομικές ποσότητες αναφοράς τους.
- Τηρεί μηνιαία στοιχεία τιμών παραγωγού αγελαδινού γάλακτος και τα διαβιβάζει στη Διεύθυνση Ζωικής Παραγωγής και Αξιοποίησης Προϊόντων Αυτής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων το αργότερο 28 ημέρες μετά το πέρας του κάθε μήνα. Ειδικότερα στο άρθρ. 3 της Υ. Α. 287427/2005 (ΦΕΚ Β' 1088/2.8.05) ορίζονται τα εξής: *«ΤΙΜΕΣ Τα στοιχεία που ανακοινώνονται από τις επιχειρήσεις σύμφωνα με την διαδικασία του παρόντος άρθρου είναι εμπιστευτικά και χρησιμοποιούνται μόνο για τις ανάγκες της παρούσας απόφασης. Α. Τιμή νωπού γάλακτος Κάθε επιχείρηση, που εισκομίζει περισσότερο από 3.000 τόνους αγελαδινό γάλα ετησίως από παραγωγούς, ανακοινώνει την τιμή παραγωγού ανά μονάδα βάρους σε μηνιαία βάση. Για το σκοπό αυτό με τη λήξη κάθε ημερολογιακού έτους ο ΕΛ.Ο.Γ., βάσει των στοιχείων των εισκομίσεων που διαθέτει, ενημερώνει τις επιχειρήσεις, οι οποίες υποχρεούνται να ανακοινώνουν την τιμή παραγωγού αγελαδινού γάλακτος για το επόμενο έτος. Οι υπόχρεες επιχειρήσεις το αργότερο 25 ημέρες μετά το πέρας του κάθε μήνα ανακοινώνουν εγγράφως στον ΕΛ.Ο.Γ. τον μέσο όρο της τιμής που πλήρωσαν στον παραγωγό, σταθμισμένο ως προς την ποσότητα, για τον μήνα που προηγήθηκε καθώς και την πραγματική λιποπεριεκτικότητά για την ποσότητα αυτή, σύμφωνα με το Υπόδειγμα Ι. Επιπλέον υπολογίζεται αναλογικά και η τιμή του γάλακτος για λιποπεριεκτικότητα 3,7%. ...». Η Διεύθυνση Ζωικής Παραγωγής και Αξιοποίησης Προϊόντων Αυτής με βάση τα στοιχεία, που λαμβάνει, υπολογίζει κάθε μήνα το σταθμισμένο μέσο όρο της τιμής του νωπού αγελαδινού γάλακτος για όλη τη χώρα και προβαίνει στις ανακοινώσεις, που*

προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρ. 6 του Καν. 562/2005 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- Διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι την 1η Φεβρουαρίου κάθε έτους τις ποσότητες, οι οποίες έχουν οριστικά μετατραπεί μετά από αίτηση των παραγωγών από «παραδόσεις» σε «απευθείας πωλήσεις» (με την έννοια των όρων, που έχει ήδη εκτεθεί ανωτέρω) και αντίστροφα.
- Φροντίζει για την ενημέρωση των παραγωγών και των αγοραστών για τα μέτρα, τις διατάξεις και τις κυρώσεις, που προβλέπονται για την περίπτωση της μη τήρησης των μέτρων και των διατάξεων.

125. Υπάρχουν 8 εργαστήρια Ελέγχου Ποιότητας Γάλακτος στην Ελλάδα, τα οποία ανήκουν στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και έχουν έδρα στις πόλεις: Αλεξανδρούπολη, Δράμα, Γιαννιτσά, Λάρισα, Ιωάννινα, Πάτρα, Μυτιλήνη, Ρέθυμνο. Με την ΥΑ 387867/25.10.1999 τα εργαστήρια αυτά παραχωρήθηκαν για τη χρηματοδότηση και λειτουργία τους στον ΕΛ.Ο.Γ. Τα εργαστήρια διενεργούν τις απαραίτητες αναλύσεις, εξετάσεις και δοκιμές του νωπού γάλακτος, που παραδίδεται από τους παραγωγούς στις μονάδες επεξεργασίας-μεταποίησης γάλακτος, του θερμικά επεξεργασμένου γάλακτος, καθώς επίσης και των γαλακτοκομικών προϊόντων για τον καθορισμό της ποιότητας τους. Στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΛΟΓ κατά το χρόνο σύνταξης της Εισήγησης της Γ.Δ.Α., ήτοι την 15.12.2006, συμμετείχε ως μέλος εκπροσωπώντας το ΣΕΒΓΑΠ ο κ. Νικόλαος Γκαντίνας με αναπληρωτή του κ. Αλέξανδρο Χατζηγεωργίου.

126. Το αγελαδινό γάλα παράγεται σε κτηνοτροφικές μονάδες και συλλέγεται από μονάδες μεταποίησης ή/και εμπορίας, μονάδες τυποποίησης – συσκευασίας γαλακτοκομικών προϊόντων, καθώς και από παραγωγούς – κτηνοτρόφους, που μεταποιούν το γάλα της κτηνοτροφικής τους εκμετάλλευσης. Η ζήτηση για αγελαδινό γάλα (ως πρώτη ύλη) προέρχεται από τη ζήτηση για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, που παράγονται από τους μεταποιητές. Η προμήθεια της πρώτης ύλης μπορεί να γίνει είτε από εγχωρίως παραγόμενο γάλα είτε από εισαγόμενο ανάλογα με το είδος του γαλακτοκομικού προϊόντος, που θα παραχθεί. Οι πηγές προμήθειας εγχωρίως παραγόμενου γάλακτος είναι: απευθείας από παραγωγούς, από ενώσεις ή/και συλλόγους παραγωγών, από συνεταιρισμούς και από ιδιόκτητες φάρμες. Επιπλέον, οι γαλακτοβιομηχανίες μπορούν να πραγματοποιήσουν αγοραπωλησίες μεταξύ τους στην περίπτωση, που υπάρχει πλεόνασμα γάλακτος σε μια από αυτές και ανάγκη για μεγαλύτερη προμήθεια σε κάποια άλλη κατόπιν συμφωνίας, η οποία συνάπτεται κατά κανόνα προφορικά.

127. Η παραγωγή φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος (τελικό προϊόν) απορροφά σχεδόν όλη την εγχωρίως παραγόμενη ποσότητα του αγελαδινού γάλακτος, αφού βάσει των διατάξεων του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών (άρθρ. 80 Υ.Α. 1100/1987, Π.Δ. 115/1999), όπου και ορίζονται οι κατηγορίες, μεταξύ άλλων, των γαλακτοκομικών προϊόντων και οι επιτρεπτές συνθήκες παραγωγής, συντήρησης και συσκευασίας αυτών, ως «*νωπό γάλα νοείται το γάλα που προέρχεται από μαστικούς αδένες αγελάδων, προβάτων, αιγών ή βουβαλίδων, το οποίο δεν έχει θερμανθεί πέρα από τους 40 οC ή έχει υποστεί επεξεργασία με ισοδύναμο αποτέλεσμα*». Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει το

γάλα που «προορίζεται για κατανάλωση, το οποίο δεν έχει υποστεί άλλη επεξεργασία εκτός από διήθηση, ψύξη και ομογενοποίηση», κάτω από συγκεκριμένες προδιαγραφές υγιεινής και χημικής σύστασης. Απλώς «γάλα» χαρακτηρίζεται το προερχόμενο από αγελάδα, ενώ όλοι οι άλλοι τύποι πρέπει να χαρακτηρίζονται με τους όρους «κατσίκας», «βουβάλου» ή «ανάμεικτο προβάτου-κατσίκας».

128. Παστεριωμένο γάλα νοείται «το γάλα που έχει υποβληθεί σε επεξεργασία, η οποία περιλαμβάνει την έκθεση σε υψηλή θερμοκρασία για μικρό χρονικό διάστημα ...» (τουλάχιστον 71,7 °C για 15 δευτερόλεπτα ή ισοδύναμο συνδυασμό με το ίδιο αποτέλεσμα). Το παστεριωμένο γάλα πρέπει να ψύχεται αμέσως σε θερμοκρασία όχι μεγαλύτερη των 6 °C, ενώ μπορεί να συντηρηθεί με ευθύνη του παρασκευαστή μέχρι 5 ημέρες, συμπεριλαμβανομένης και της ημερομηνίας παστερίωσης. Στη συσκευασία αυτής της κατηγορίας γάλακτος και μόνο μπορεί να αναγράφεται και η ένδειξη «φρέσκο». Σε καμία από τις υπόλοιπες κατηγορίες γάλακτος, όπως ορίζει ο εν λόγω Κώδικας (γάλα UHT, γάλα υψηλής παστερίωσης, γάλα κατάψυξης, σκευάσματα γάλακτος, διατηρημένα γάλατα – μερικά ή ολικά αφυδατωμένα) δεν επιτρέπεται η αναγραφή του όρου «φρέσκο». Απόρροια των διατάξεων του ως άνω Κώδικα είναι η χρησιμοποίηση από τους μεταποιητές μόνο εγχωρίως παραγόμενου γάλακτος για την παραγωγή φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος.
129. Όπως ήδη έχει αναφερθεί ανωτέρω, ο συνολικός παραγόμενος όγκος γάλακτος στην Ελλάδα καθορίζεται με το σύστημα των ποσοστώσεων, με αποτέλεσμα οι μεταποιητές να πρέπει να ανταγωνιστούν μεταξύ τους ως αγοραστές της πρώτης ύλης, ώστε να εξασφαλίσουν επαρκή προμήθεια (αυτό αποτελεί και την κεντρική διάσταση του ανταγωνισμού σε αυτό το στάδιο της αγοράς) από την, εκ του νόμου, περιορισμένη παραγωγή. Η είσοδος στον κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής αγελαδινού γάλακτος συνδέεται με την ανάγκη αγοράς ατομικής ποσόστωσης και οι μεταποιητές, που θέλουν να προσελκύσουν παραγωγούς για να τους προμηθεύσουν με γάλα (πρώτη ύλη), θα πρέπει είτε να προσφέρουν υψηλές τιμές είτε να παρέχουν άλλα κίνητρα. Η αυξημένη ζήτηση από τις εταιρίες για πρώτη ύλη προς παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων – πλην του φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος – καλύπτεται από εισαγωγές.
130. Ο κύριος όγκος της προμήθειας γάλακτος πραγματοποιείται απευθείας από παραγωγούς. Έγγραφες συμβάσεις με παραγωγούς συνάπτουν οι εταιρίες [...], ενώ όλες οι υπόλοιπες εταιρίες έχουν προφορικές συμφωνίες. Τα κριτήρια, βάσει των οποίων οι γαλακτοβιομηχανίες επιλέγουν να συνεργαστούν με κάποιον παραγωγό, είναι η ποιότητα του προϊόντος, η παρεχόμενη ποσότητα, η απόσταση από το σταθμό συγκέντρωσης γάλακτος της κάθε εταιρίας και οι συνθήκες υγιεινής των σταβλικών εγκαταστάσεων – αρμεκτηρίου – παγολεκάνης και ζώων. Οι περισσότερες εταιρίες διαθέτουν σταθμούς συγκέντρωσης γάλακτος σε περιοχές κοντά στις κτηνοτροφικές μονάδες για τη γρήγορη και ασφαλή εισκόμιση του γάλακτος, καθώς το γάλα είναι ευπαθές προϊόν. Η συλλογή του γάλακτος από τις ατομικές δεξαμενές ψύξης του γάλακτος (παγολεκάνες) των παραγωγών, στις οποίες τοποθετείται μετά το άρμεγμα των ζώων, γίνεται με ισόθερμα βυτία της κάθε εταιρίας, καθημερινά, με πρόγραμμα

δρομολογίων. Λαμβάνεται δείγμα γάλακτος από την παγολεκάνη του κάθε παραγωγού ξεχωριστά, πριν αντληθεί το γάλα στο βυτίο, όπου και ζυγίζεται. Οι παγολεκάνες παραχωρούνται κατά χρήση (χρησιδάνειο) από τις εταιρίες με σκοπό τη φύλαξη του γάλακτος και τη διατήρησή του σε συνθήκες, που εξασφαλίζουν την ασφάλεια και την ποιότητα σύμφωνα με όσα ορίζονται στο νόμο. Μετά την παραλαβή εκδίδεται από τον οδηγό του βυτιοφόρου (υπάλληλο της εκάστοτε εταιρίας) δελτίο ποσοτικής παραλαβής γάλακτος ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, δελτίο αποστολής από τον παραγωγό. Έπειτα από την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας για κάθε παραγωγό και αφού επιστρέψει το βυτίο στην εταιρία, τα δελτία αποστολής και τα έντυπα του μετρητή καταχωρούνται στην ποσοτική καρτέλα του παραγωγού.

131. Στη συνέχεια, το γάλα υπόκειται σε εργαστηριακούς ελέγχους και υποβάλλεται στις διάφορες απαραίτητες διεργασίες (όπως παστερίωση και ομογενοποίηση για να απαλλαχθεί από τους παθογόνους οργανισμούς) προκειμένου να παραχθεί το τελικό προϊόν διατηρώντας τα θρεπτικά συστατικά του αναλλοίωτα. Οι εταιρίες επικοινωνούν με τους παραγωγούς απευθείας μέσω υπαλλήλων τους (από το Τμήμα Ζώνης Γάλακτος ή, αν η εταιρία διαθέτει σταθμούς συγκέντρωσης γάλακτος, η επικοινωνία γίνεται μέσω των προϊσταμένων αυτών).
132. Η τιμή αγοράς του γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες διαμορφώνεται με βάση τα εξής κριτήρια: ποιότητα (χημική σύνθεση γάλακτος, μικροβιακή κατάσταση, αντιβιοτικά), ποσότητα, μέγεθος κτηνοτροφικής μονάδας, προοπτικές ανάπτυξης της μονάδας και εποχικότητα. Οι εταιρίες [...] έχουν βασική τιμή (βάσει κλίμακας παραδιδόμενης ποσότητας), η οποία προσανξάνεται ανάλογα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του γάλακτος και προκύπτει η τελική τιμή αγοράς. Η τιμολόγηση γίνεται στο τέλος του μήνα ή/και στις αρχές του επόμενου για τον προηγούμενο μήνα. Η τιμή αγοράς αυξομειώνεται στην περίπτωση, που μεταβληθούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εισκομιζόμενου γάλακτος. Στην περίπτωση, που το συλλεγέγ γάλα κριθεί ακατάλληλο για χρήση (λόγω της κακής ποιότητάς του), καταστρέφεται και, εάν έπειτα από επανειλημμένες συστάσεις προς τον παραγωγό, αυτός δεν συμμορφωθεί, διακόπτεται η συνεργασία μαζί του. Στην περίπτωση που το γάλα είναι κακής ποιότητας αλλά αποδεκτό ή πολύ καλής ποιότητας, είτε γίνονται συστάσεις είτε επιβάλλεται ποινή στον παραγωγό ή χορηγείται πριμ ποιότητας, αντίστοιχα.
133. Συχνά οι γαλακτοβιομηχανίες συνάπτουν ιδιωτικά συμφωνητικά με τους παραγωγούς για χρηματοδότησή των τελευταίων είτε για την αγορά ή/και αντικατάσταση ζωικού κεφαλαίου, είτε για αγορά παγίων στοιχείων/εξοπλισμού – εκσυγχρονισμό των μονάδων (πχ. αρμεκτικές μηχανές, σταβλικές εγκαταστάσεις κλπ.) είτε για αγορά ποσώσωσης, αγορά ζωοτροφών κ.λπ. με κίνητρο την περαιτέρω ανάπτυξη της αγελαδοτροφίας στην Ελλάδα και τη βελτίωση της ποιότητας της πρώτης ύλης. Η αποπληρωμή των υποχρεώσεων του παραγωγού γίνεται με παρακράτηση ποσού από τις μηνιαίες πληρωμές του από την γαλακτοβιομηχανία.
134. Από την ανάλυση των στοιχείων του ΕΛ.Ο.Γ. σχετικά με την παραγωγή και τις εισκομίσεις αγελαδινού γάλακτος από το σύνολο των παραγωγών της χώρας κατά την

περίοδο 2001 - 2006 προκύπτει, ότι το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής γάλακτος απορροφάται από γαλαβιομηχανίες – μέλη του ΣΕΒΓΑΠ. Το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 86,99% έως 88,85%, κατά τη διάρκεια της εν λόγω χρονικής περιόδου. Περαιτέρω και ανά εταιρία προκύπτει, ότι οι εταιρίες ΔΕΛΤΑ, ΦΑΓΕ, ΜΕΒΓΑΛ, ΝΕΣΤΛΕ και ΟΛΥΜΠΙΟΣ απορροφούν ποσοστό της συνολικής παραγόμενης ποσότητας γάλακτος, το οποίο κυμαίνεται από 56,98% έως 70,49%. Σε σύγκριση με τη συνολική ποσότητα γάλακτος που απορροφάται από τις βιομηχανίες-μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 65,08% έως 79,51%. Και στις δύο περιπτώσεις, το ποσοστό των εισκομίσεων, που απορροφήθηκε από τις πέντε προαναφερθείσες εταιρίες, παρουσιάζει αύξηση διαχρονικά. Αξιοσημείωτη είναι, επίσης, και η αύξηση του σχετικού ποσοστού της εταιρίας ΟΛΥΜΠΙΟΣ κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

135. Τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα κατέχουν σημαντική θέση στη συνολική κατανάλωση γαλακτοκομικών προϊόντων, ενώ οι εξαγωγές διαμορφώνονται σε χαμηλά επίπεδα. Οι εισαγωγές, σε ορισμένες μόνο κατηγορίες προϊόντων, καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης, ενώ σημαντικό μέρος αυτών προορίζεται για επαγγελματική χρήση. Τα κυριότερα γαλακτοκομικά προϊόντα είναι τα εξής: φρέσκο παστεριωμένο γάλα, συμπυκνωμένο γάλα, γάλα μακράς διάρκειας (υψηλής παστερίωσης), βούτυρο, κρέμα γάλακτος, γιαούρτι, ξυνόγαλο και επιδόρπια γάλακτος.

136. Στον ακόλουθο Πίνακα παρουσιάζεται η συνολική κατανάλωση γάλακτος (λευκού και σοκολατούχου) για την περίοδο 1999-2004. Για την ορθότερη σύγκριση των μεγεθών του πίνακα, το μέγεθος αγοράς συμπυκνωμένου γάλακτος (εβαπορέ και ζαχαρούχο) έχει μετατραπεί σε ισοδύναμες ποσότητες πόσιμου γάλακτος με βάση τον συντελεστή 2,1.

Εγχώρια αγορά γάλακτος κατά κατηγορία (1999-2004)

Κατηγορία Γάλακτος	1999	Μερίδ. %	2000	Μερίδ. %	2001	Μερίδ. %	2002	Μερίδ. %	2003	Μερίδ. %	2004	Μερίδ. %
Φρέσκο Παστεριωμένο	395.000	55,01	405.000	55,3	410.100	56,85	456.469	59,78	493.199	56,67	505.000	57,26
Συμπυκνωμένο	260.007	36,21	256.341	35	233.558	32,38	219.521	28,75	273.594	31,44	263.273	29,85
Υψηλής Παστερίωσης	38.800	5,4	47.500	6,49	55.000	7,62	65.000	8,51	80.000	9,19	90.000	10,20
Μακράς Διάρκειας	24.260	3,38	23.570	3,22	22.720	3,15	22.600	2,96	23.515	2,70	23.682	2,69
Σύνολο	718.067	100	732.411	100	721.378	100	763.590	100	870.308	100	881.955	100

Ποσότητα: τόνοι

137. Σημειωτέον, ότι η εγχώρια παραγωγή φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος (λευκού και σοκολατούχου) καλύπτει το σύνολο της κατανάλωσης, καθώς δεν πραγματοποιούνται εισαγωγές και εξαγωγές).

138. Όσον αφορά στο βούτυρο, η εγχώρια φαινομενική του κατανάλωση παρουσίασε σημαντικές διακυμάνσεις κατά το διάστημα 1994-2003. Το 2004 ανήλθε σε 9,7 χιλ. τόνους, μειωμένη κατά 1,4% συγκριτικά με το 2003. Το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς καλύπτουν οι εισαγωγές, το δε ποσοστό συμμετοχής τους κυμάνθηκε μεταξύ 80%-85% κατά την τριετία 2002-2004.
139. Το μέγεθος της αγοράς κρέμας γάλακτος διαμορφώθηκε μεταξύ των 19.000-21.000 τόνων περίπου κατά την τελευταία δεκαετία (εμφανίζοντας ετήσιες διακυμάνσεις). Τα εισαγόμενα προϊόντα καλύπτουν σημαντικό μέρος της εγχώριας κατανάλωσης, ο δε βαθμός εισαγωγικής διείσδυσης κυμάνθηκε μεταξύ 50%-55% την τελευταία τριετία, ενώ οι εξαγωγές του συγκεκριμένου προϊόντος είναι σχεδόν αμελητέες.
140. Η συνολική εγχώρια κατανάλωση γιαουρτιού εμφάνισε ανοδική πορεία κατά το χρονικό διάστημα 1996-2004 με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 4% περίπου (1996: 72,1 χιλ. τόνοι, 2004: 98,2 χιλ. τόνοι). Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας φαινομενικής κατανάλωσης καλύπτεται από τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα, τα οποία καλύπτουν πάνω από 90% της αγοράς τα τελευταία χρόνια. Σημειώνεται, ότι ο βαθμός εξαγωγικής επίδοσης της κατηγορίας αυτής διαμορφώνεται σε πολύ υψηλά επίπεδα σε σχέση με τα λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα.
141. Ειδικότερα, η εγχώρια παραγωγή ανήλθε σε 110 χιλ. τόνους το 2004 από 72,1 χιλ. τόνους το 1996, με τις εξαγωγές να καλύπτουν το 17,4% το 2004. Οι εισαγωγές διαμορφώνονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα (περίπου 3 -7,5 χιλ. τόνοι την τριετία 2002-2004).
142. Τέλος, αναφορικά με το ξυνόγαλο, τα ποτά με βάση το γάλα, καθώς και τα επιδόρπια γάλακτος, η εγχώρια φαινομενική κατανάλωση ξυνόγαλου και ποτών με βάση το γάλα παρουσίασε ανοδική πορεία την περίοδο 1996-2000, από 8,2 χιλ. τόνους το 1996 σε 17,1 χιλ. τόνους το 2000, ενώ την επόμενη τετραετία κινήθηκε πτωτικά φτάνοντας τούς 10,6 χιλ. τόνους το 2004. Οι εισαγωγές καλύπτουν σημαντικό μέρος της συνολικής κατανάλωσης, το δε ποσοστό συμμετοχής τους διαμορφώθηκε στο 44% περίπου το 2004.
143. Η εγχώρια αγορά των επιδορπίων γάλακτος παρουσίασε σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, καθώς εμπλουτίστηκε με ποικιλία προϊόντων πέραν των παραδοσιακών και εκτιμάται σε 5.500-6.000 τόνους.
144. Η διανομή του γάλακτος χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερης σημασίας και υψηλού κόστους δραστηριότητα, κυρίως εκείνη του φρέσκου. Και τούτο διότι:
- Το γάλα κατατάσσεται στα ευπαθή είδη διατροφής με αποτέλεσμα η διανομή του να απαιτεί ειδικές συνθήκες ψύξης και μεταφοράς.
 - Υπάρχει εδαφική ανομοιογένεια στη χώρα μας (πολλά νησιά, ορεινές περιοχές κ.λπ. για τις οποίες παρουσιάζονται προβλήματα πρόσβασης, όταν οι καιρικές συνθήκες δεν είναι καλές) χαρακτηριστικό, που δημιουργεί επιπρόσθετες δυσκολίες στη διανομή του προϊόντος, οι οποίες εντείνονται λόγω των ελλειπών

σε πολλές περιπτώσεις υποδομών (κακοί δρόμοι, ανεπαρκές σύστημα ηλεκτροδότησης κ.λπ.).

- Συχνά χρειάζεται να γίνεται τροφοδότηση της αγοράς όχι άπαξ ημερησίως, αλλά περισσότερες φορές και τουλάχιστον δύο.

145. Ως αποτέλεσμα, επομένως, των προαναφερθέντων παραγόντων, που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη λειτουργία της αλυσίδας, το κόστος διανομής χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα υψηλό. Το κόστος διανομής εξαρτάται βέβαια και από τον αριθμό των περιοχών, όπου φθάνουν τα προϊόντα μιας εταιρίας και την απόσταση των περιοχών αυτών από την μονάδα της. Όπως διαπιστώνεται, εταιρίες τοπικού χαρακτήρα, που κατ' επέκταση προωθούν τα προϊόντα τους στην τοπική και τη γύρω αγορά, έχουν σαφώς χαμηλότερο κόστος σε σχέση με τις υπόλοιπες, χωρίς αυτό να σημαίνει, ότι και πάλι δεν είναι σημαντικό το κόστος αυτό για τη λειτουργία τους. Όμως, το χαμηλότερο κόστος διανομής, που έχουν, τους παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία σε θέματα τιμής σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρίες. Αυτό βέβαια ισχύει όσο τα πράγματα μένουν σ' ένα τοπικό επίπεδο. Για τις περισσότερες, ωστόσο, τοπικές γαλακτοβιομηχανίες παραμένουν τα πράγματα σε τοπικό επίπεδο, καθώς θεωρείται μη συμφέρουσα αλλά και ιδιαίτερα δύσκολη η επέκτασή τους σε περιοχές απομακρυσμένες από τη βάση τους και, με αυτή την έννοια, «απρόσιτες».
146. Γενικότερα, πάντως, το θέμα της διανομής έχει και άλλες παραμέτρους, καθώς δεν σχετίζεται μόνο με το αν είναι υψηλό το κόστος λειτουργίας του δικτύου, αλλά και με τις συμφωνίες, τις διαπραγματεύσεις, τη δυνατότητα να ικανοποιηθούν διάφορα σημεία πώλησης κ.λπ. Επίσης, δεν πρέπει να παραβλέπεται και ένας άλλος σοβαρός παράγοντας κόστους, που σχετίζεται με τη διανομή, ήτοι οι επιστροφές των προϊόντων και ιδίως των γιαουρτιών, που στη συνέχεια καταστρέφονται.
147. Το μέγεθος και ο βαθμός οργάνωσης των παραγωγικών μονάδων επηρεάζει και τον τρόπο διανομής των προϊόντων τους. Συγκεκριμένα, οι μεγάλες επιχειρήσεις παραγωγής και εισαγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, διακινούν τα συγκεκριμένα προϊόντα κατά κύριο λόγο μέσω ιδίου δικτύου διανομής και, εν μέρει, μέσω αντιπροσώπων, διανομέων και χονδρεμπόρων. Το δίκτυο των μεγάλων επιχειρήσεων καλύπτει συνήθως ολόκληρο σχεδόν τον ελλαδικό χώρο, ενώ οι τοπικοί «αντιπρόσωποι»-εταιρίες διανομής εξυπηρετούν ορισμένες περιοχές, οι οποίες είναι γεωγραφικά απομακρυσμένες από τα κέντρα διανομής και τις αποθήκες των εν λόγω εταιριών. Οι μικρότερου μεγέθους επιχειρήσεις συνεργάζονται με δίκτυα αντιπροσώπων, διανομέων, μεσαζόντων και χονδρεμπόρων, ενώ αρκετές εξ αυτών διαθέτουν τα προϊόντα τους απευθείας στα καταστήματα ή στην τοπική αγορά.
148. Τα εξεταζόμενα προϊόντα διατίθενται σε σούπερ-μάρκετ, σε μικρά σημεία πώλησης, όπως είναι περίπτερα, ψιλικάτζίδικα, γαλακτοπωλεία, αρτοποιεία κ.λπ., καθώς και σε καταστήματα τροφίμων, όπως επίσης και σε εξειδικευμένα καταστήματα (gelateria-café), σε εταιρίες catering και σε χώρους μαζικής εστίασης, όπως είναι οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, τα εστιατόρια κ.α.

Δ. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

149. Το αγελαδινό γάλα ως πρώτη ύλη παράγεται σε κτηνοτροφικές μονάδες και συλλέγεται από μονάδες μεταποίησης ή/και εμπορίας, μονάδες τυποποίησης – συσκευασίας γαλακτοκομικών προϊόντων καθώς και από παραγωγούς – κτηνοτρόφους, που μεταποιούν το γάλα της κτηνοτροφικής τους εκμετάλλευσης. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, οι διατάξεις τόσο του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών όσο και του Π.Δ. 115/9.6.1999 «Κτηνιατρικός Υγειονομικός Έλεγχος Γάλακτος» καθορίζουν, μεταξύ άλλων, ρητά τις κατηγορίες των γαλακτοκομικών προϊόντων και τις επιτρεπτές συνθήκες παραγωγής, συντήρησης, συσκευασίας και μεταφοράς αυτών. Ενόψει των νομοθετικών αυτών ρυθμίσεων η ζήτηση για παστεριωμένο – φρέσκο γάλα καλύπτεται σύμφωνα με τα ήδη προεκτεθέντα μόνο από εγχωρίως παραγόμενο νωπό γάλα και δεν υπάρχει υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης. Με τα δεδομένα αυτά η σχετική αγορά προϊόντος (του γάλακτος ως πρώτης ύλης) είναι η παραγωγή και προμήθεια ακατέργαστου αγελαδινού γάλακτος.
150. Η αγορά των γαλακτοκομικών ως τελικών προϊόντων μπορεί, κατ' αρχήν, να διακριθεί στις εξής πέντε επιμέρους αγορές: (i) Γάλα, Λευκό και Σοκολατούχο, (ii) Κρέμα γάλακτος, (iii) Επιδόρπια με βάση το γάλα, (iv) Γιαούρτι και (v) Ξυνόγαλο.
151. Σημειώνεται, ότι τα τυριά εξαιρούνται από τα υπό εξέταση προϊόντα, καθώς (α) ο Κώδικας Τροφίμων και Ποτών δεν τα εντάσσει στα «γαλακτοκομικά προϊόντα», (β) δεν υπάγονται, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ΚΟΑ, όπως το γάλα και (γ) η ελληνική παραγωγή τυριών προέρχεται στο μεγαλύτερο ποσοστό (90%) από πρόβιο γάλα, είναι κατακερματισμένη σε πολλούς μικρούς παραγωγούς και αφορά κυρίως σε μη τυποποιημένα προϊόντα. Επίσης, το βούτυρο εξαιρείται της υπό κρίση υπόθεσης, δεδομένου ότι καμία από τις υπό εξέταση εταιρίες δεν έχει σημαντική παρουσία στη συγκεκριμένη αγορά.
152. Οι πελάτες των εταιριών του κλάδου διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) το λιανικό εμπόριο και β) την επαγγελματική αγορά (food service ή catering). Οι συσκευασίες καθώς και οι τιμές των προϊόντων, που διακινούνται στη λιανική αγορά, είναι διαφορετικές από αυτές της επαγγελματικής αγοράς. Στην υπό κρίση υπόθεση, η σχετική αγορά περιορίζεται στο λιανικό εμπόριο και ιδιαίτερα στη διακίνηση γαλακτοκομικών προϊόντων από τα σούπερ μάρκετ, τα οποία αποτελούν το σημαντικότερο σημείο πώλησης του γάλακτος.

Δ.1. Η Σχετική Αγορά: Γάλα, Λευκό και Σοκολατούχο

153. Για την οριοθέτηση της εν λόγω σχετικής αγοράς λαμβάνονται υπόψη επίσης τα εξής:
- Η επιλογή του τύπου γάλακτος από τους καταναλωτές βασίζεται στην πρακτικότητα, την οποία προσφέρει η διάρκεια ζωής των διαφόρων τύπων γάλακτος, και στην προτίμηση γεύσης. Οι διαφοροποιήσεις των τύπων γάλακτος προσδιορίζονται από τη μέθοδο θερμικής επεξεργασίας, που ακολουθείται, ανάλογα με την επιδιωκόμενη διάρκεια ζωής. Όσο μεγαλύτερη είναι η θερμική επεξεργασία, τόσο μεγαλύτερη

είναι η διάρκεια ζωής, αλλά και η διαφοροποίηση στη γεύση. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο ευρύτερος κλάδος του γάλακτος περιλαμβάνει τους υποκλάδους:

- α. Φρέσκο παστεριωμένο: Γάλα, που έχει υποστεί θερμική επεξεργασία στους 71,7 οC τουλάχιστον για 15 δευτερόλεπτα ή ισοδύναμο συνδυασμό με το ίδιο αποτέλεσμα και έχει πενήνήμερη διάρκεια συντήρησης εντός ψυγείου. Η εγχώρια αγορά του γάλακτος αυτού χαρακτηρίζεται από υψηλή συγκέντρωση, καθώς μικρός αριθμός επιχειρήσεων καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης.
 - β. Υψηλής παστερίωσης: Γάλα που έχει υποστεί θερμική επεξεργασία με έκθεση στους 85°C-127°C (συνήθως έχει υποστεί θερμική επεξεργασία στους 125°C για τουλάχιστον δύο δευτερόλεπτα) και είναι δυνατή η συντήρηση του στο ψυγείο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (21-40 ημέρες και 4 ημέρες μετά το άνοιγμα). Η παραγωγή του ξεκίνησε το 1997 και η ζήτηση του εξακολουθεί να αναπτύσσεται (αν και τελευταία με επιβραδυνόμενους ρυθμούς). Η συνολική κατανάλωσή του (λευκού και σοκολατούχου) το 2004 εκτιμάται στους 90 χιλ. τόνους και η εγχώρια παραγωγή στους 40- 43 χιλ. τόνους.
 - γ. Μακράς διαρκείας: Γάλα, που έχει υποστεί βραχυχρόνια εφαρμογή υψηλής θερμοκρασίας (τουλάχιστον στους 135°C επί τουλάχιστον ένα δευτερόλεπτο), διατηρείται και εκτός ψυγείου και η διάρκεια συντήρησης του είναι τουλάχιστον ενός μήνα. Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας κατανάλωσης λευκού και σοκολατούχου γάλακτος μακράς διαρκείας (23,6 χιλ. τόνοι) καλύπτεται από εισαγωγές με το βαθμό εισαγωγικής διείσδυσης να κυμαίνεται στο 64-67% τη διετία 2003-2004.
 - δ. Συμπυκνωμένο: Η κατηγορία περιλαμβάνει το γάλα εβαπορέ (κοινό και τροποποιημένο), το οποίο έχει υποστεί συμπύκνωση με ή χωρίς μείωση των λιπαρών του και το συμπυκνωμένο ζαχαρούχο, το οποίο έχει υποστεί συμπύκνωση και κορεσμό με ζάχαρη. Η εγχώρια κατανάλωση του εβαπορέ το 2004 ανήλθε σε περίπου 123 χιλ. τόνους, ενώ του ζαχαρούχου σημειώνει συνεχή πτώση τα τελευταία χρόνια, καθώς από 6,1 χιλ. τόνους το 1994 έφτασε στους 2,3 χιλ. τόνους το 2004.
- ii. Η αγορά γάλακτος διακρίνεται, κατ' αρχήν, στις επιμέρους αγορές του λευκού και του σοκολατούχου γάλακτος, καθώς τα δύο προϊόντα διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τα χαρακτηριστικά και κυρίως ως προς τη διατροφική τους αξία ενόψει του ότι το λευκό γάλα αποτελεί βασικό είδος διατροφής μεγάλης διατροφικής αξίας. Επιπλέον η τιμή του σοκολατούχου γάλακτος αφενός είναι υψηλότερη από αυτήν του λευκού και αφετέρου η διαμόρφωσή της δεν υπόκειται στους περιορισμούς των κατηγοριών λευκού γάλακτος, αφού τα σοκολατούχα δεν επηρεάζουν το δείκτη τιμών καταναλωτή. Επίσης, μεταξύ του λευκού και του σοκολατούχου γάλακτος, υπάρχει χαμηλή υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης.
 - iii. Η σημαντικότερη (από πλευράς ποσότητας και αξίας) από τις σχετικές αγορές, που εξετάζει εν προκειμένω, είναι αυτή του λευκού γάλακτος. Σχετικά με το ερώτημα,

εάν η αγορά του λευκού γάλακτος θα πρέπει να θεωρηθεί ενιαία ή εάν εντός της αγοράς αυτής υφίστανται διακριτές σχετικές αγορές παρατηρητέα είναι τα ακόλουθα:

α. Σύμφωνα με υπ' αριθμ. 110/1998 Απόφασή της Επιτροπής Ανταγωνισμού η αγορά του γάλακτος διακρίνεται τουλάχιστον στις κάτωθι επιμέρους αγορές: (i) λευκού φρέσκου παστεριωμένου, (ii) συμπυκνωμένου εβαπορέ, (iii) συμπυκνωμένου ζαχαρούχου, (iv) σοκολατούχου παστεριωμένου, (v) μακράς διαρκείας (U.H.T.) λευκού και (vi) μακράς διαρκείας (U.H.T.) σοκολατούχου. Περαιτέρω, στην ίδια απόφαση έγινε δεκτό, ότι διακριτή αγορά θα μπορούσε να αποτελέσει και το γάλα υψηλής παστεριώσεως (λευκό), το οποίο εκείνη τη χρονική περίοδο κυκλοφόρησε στην αγορά ως νέο προϊόν.

β. Περαιτέρω, το λευκό γάλα διαχωρίζεται σε τρία επίπεδα, ως εξής:

Α' Επίπεδο: ΛΕΥΚΟ ΓΑΛΑ	
Β' Επίπεδο (ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ)	Γ' Επίπεδο (ΛΙΠΟΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ)
ΦΡΕΣΚΟ ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ	Πλήρες
	Ημιάπαχο
	Άπαχο
ΥΨΗΛΗΣ ΠΑΣΤΕΡΙΩΣΗΣ (εφεξής Υ.Π)	Πλήρες
	Ημιάπαχο
	Άπαχο
ΜΑΚΡΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ (εφεξής Μ.Δ)	Πλήρες
	Ημιάπαχο
	Άπαχο
ΕΒΑΠΟΡΕ	Πλήρες
	Ελαφρύ

γ. Οι καταναλωτές προϊόντων υψηλής ή χαμηλής λιποπεριεκτικότητας επιλέγουν συνήθως να κινούνται πρώτα προς αντίστοιχα από άποψη λιποπεριεκτικότητας προϊόντα άλλων κατηγοριών και ύστερα προς προϊόντα της ίδιας κατηγορίας (με διαφορετικά λιπαρά). Πάντως δεν είναι δυνατή η οριοθέτηση της σχετικής αγοράς στο επίπεδο της λιποπεριεκτικότητας, καθώς για τα προϊόντα αυτά δεν ισχύει το τεστ του υποθετικού μονοπωλίου (SSNIP test [= small but significant and non transitory increase in price: Τεστ Υποθετικού Μονοπωλίου. Πρόκειται για μέθοδο που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς. Συγκεκριμένα, υπολογίζει τις επιπτώσεις μίας αύξησης της τιμής του προϊόντος Α κατά 5% στη ζήτηση του προϊόντος Β, προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός της μεταξύ τους υποκαταστασιμότητας. Βλ. και την Οδηγία της ΕΕ για τον ορισμό τα αγοράς (Επίσημη Εφημερίδα C 372 της 9/12/1997)]). Οι καταναλωτές φρέσκου γάλακτος μετακινούνται πρώτα προς τα γάλατα Υ.Π. και Μ.Δ. και κατόπιν προς το

εβαπορέ. Επιπλέον, στην περίπτωση, που θεωρηθεί, ότι ένα από τα βασικά κριτήρια κατανάλωσης είναι η διατηρησιμότητα του γάλακτος, τότε κάποια κατηγορία καταναλωτών (π.χ. άτομα μεγάλης ηλικίας, που δεν θέλουν ή δεν μπορούν να κάνουν συχνές αγορές) μπορεί να κινείται ευκολότερα μεταξύ εβαπορέ και Υ.Π.-Μ.Δ. παρά προς το φρέσκο.

- iv. Καθοριστικός παράγοντας της ζήτησης για τον προσδιορισμό της εναλλαξιμότητας μεταξύ των κατηγοριών λευκού γάλακτος είναι η διάρκεια συντήρησης και οι προτιμήσεις των καταναλωτών. Συνεπώς, ένας καταναλωτής, που προτιμά λ.χ. προϊόντα φρέσκου γάλακτος, θεωρεί ως κοντινότερα υποκατάστατα τα προϊόντα Υψηλής Παστερίωσης (ως πλησιέστερα στην διάρκεια συντήρησης του φρέσκου), ενώ ο καταναλωτής που προτιμά προϊόντα Υψηλής Παστερίωσης, θεωρεί ως πλησιέστερα υποκατάστατα αφενός τα προϊόντα φρέσκου γάλακτος και αφετέρου τα προϊόντα μακράς διαρκείας. Άρα, βάσει της αλυσιδωτής υποκατάστασης (chain of substitution), θα ήταν δυνατόν να οριστούν υποαγορές εντός της αγοράς λευκού γάλακτος. Ωστόσο, με δεδομένη την ασυμφωνία των μελετητών και των παραγόντων της αγοράς σχετικά με τον ορθότερο ορισμό της αγοράς και λαμβανομένου υπόψη, ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τον υπολογισμό της σταυροειδούς ελαστικότητας μεταξύ των κατηγοριών γάλακτος, οι κρίσιμες αγορές προϊόντος του λευκού γάλακτος οριοθετούνται ως εξής:

Αφενός υφίσταται η ενιαία αγορά λευκού γάλακτος ως σχετική επηρεαζόμενη αγορά προϊόντος της παρούσας υπόθεσης, αν ήθελε θεωρηθεί, ότι υπάρχει επαρκής υποκαταστασιμότητα μεταξύ όλων των κατηγοριών γάλακτος, ήτοι εάν υποθεθεί ότι, η σταυροειδής ελαστικότητα είναι σημαντικά μεγαλύτερη του μηδενός μεταξύ όλων των κατηγοριών γάλακτος, και

Αφετέρου υφίστανται οι επιμέρους υποαγορές λευκού γάλακτος ως σχετικές επηρεαζόμενες αγορές προϊόντος της παρούσας υπόθεσης, αν ήθελε θεωρηθεί, ότι δεν υπάρχει υποκαταστασιμότητα μεταξύ καμίας εκ των κατηγοριών γάλακτος, ήτοι εάν υποθεθεί, ότι η σταυροειδής ελαστικότητα προσεγγίζει το μηδέν μεταξύ όλων των κατηγοριών γάλακτος.

- v. Σοκολατούχο Γάλα: Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η αγορά του σοκολατούχου γάλακτος αποτελεί διακριτή αγορά από αυτήν του λευκού. Τα σοκολατούχα γάλατα διατίθενται σε μορφή παστεριωμένου, υψηλής παστερίωσης, και μακράς διαρκείας. Ωστόσο, οι κατηγορίες αυτές δεν αποτελούν διακριτές σχετικές αγορές, καθώς δεν διαφέρουν μεταξύ τους στα χαρακτηριστικά τους και στη σκοπούμενη χρήση τους, αφού καταναλώνονται ως ειδικά και συμπληρωματικά προϊόντα από ορισμένες κατηγορίες καταναλωτών (παιδιά, νέοι, άτομα, που δεν μπορούν να πιούν γάλα με την κανονική του μορφή κ.λπ.).

Δ.2. 2η Σχετική Αγορά: Κρέμα γάλακτος

154. Βάσει του τρόπου παρασκευής της, η κρέμα γάλακτος προσομοιάζει τόσο στα γάλατα, αφού πρόκειται ουσιαστικά για γάλα με περιεκτικότητα λίπους γύρω στο 40%, όσο και

στα τυροκομικά προϊόντα, αφού κατ' αρχήν θεωρείται προϊόν τυροκόμισης. Η σκοπούμενη χρήση της, όμως, διαφέρει από αυτήν των υπόλοιπων γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων, καθώς δεν καταναλώνεται ως τελικό προϊόν, αλλά αποτελεί κατά κανόνα ενδιάμεσο υλικό στη μαγειρική και ζαχαροπλαστική, χρήση για την οποία κατά γενική ομολογία δεν υπάρχει υποκατάστατο. Ως εκ τούτου, η κρέμα γάλακτος αποτελεί διακριτή σχετική αγορά, όπως αναφέρεται και στην υπ' αριθ. 110/1998 Απόφασή της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Δ.3. 3η Σχετική Αγορά: Επιδόρπια με βάση το γάλα

155. Η αγορά επιδορπίων με βάση το γάλα αποτελεί διακριτή σχετική αγορά, καθώς τα βασικά χαρακτηριστικά και η σκοπούμενη χρήση τους διαφέρει σε σχέση με τα προϊόντα των υπόλοιπων αγορών του κλάδου των γαλακτοκομικών. Τα εν λόγω προϊόντα καταναλώνονται ως επί το πλείστον από συγκεκριμένες κατηγορίες καταναλωτών (παιδιά και νέοι) και διατίθενται σε μερίδες για κατανάλωση ως συμπληρωματικά των ημερησίων γευμάτων.

Δ.4. 4η Σχετική Αγορά: Γιαούρτι (τυποποιημένο και χύμα)

156. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 71/1997 Απόφασή της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η αγορά των γιαουρτιών περιλαμβάνει δύο βασικές κατηγορίες προϊόντων: το τυποποιημένο γιαούρτι (ευρωπαϊκού τύπου) και το γιαούρτι χύμα. Περαιτέρω, η αγορά του τυποποιημένου γιαουρτιού διακρίνεται σε δύο υποαγορές: το λευκό γιαούρτι ή άλλως γιαούρτι χωρίς πρόσθετα συστατικά και το γιαούρτι με πρόσθετα συστατικά (μέλι, φρούτα, δημητριακά κ.α.). Επίσης, ανάλογα με τον τρόπο παρασκευής τους, τα γιαούρτια μπορούν να διακριθούν σε: (α) Στραγγισμένα, τα οποία προκύπτουν από την αφαίρεση του ορού από το γάλα, (β) Set, των οποίων η πήξη πραγματοποιείται μέσα στο κύπελλο, και (γ) Stirred, τα οποία αναδεύονται μετά την πήξη τους και στα οποία είναι δυνατόν να προστεθούν χυμοί ή κομμάτια φρούτων. Τέλος, η αγορά μπορεί να χωρισθεί έτι περαιτέρω, αναλόγως της χρησιμοποιούμενης πρώτης ύλης (γάλα αγελάδος ή πρόβειο) και της περιεκτικότητας του προϊόντος σε λιπαρά (πλήρες, άπαχο κ.λπ.). Στην υπό κρίση υπόθεση και δεδομένου, ότι ως σχετική αγορά προϊόντος έχει οριστεί η παραγωγή και προμήθεια ακατέργαστου αγελαδινού γάλακτος, σχετική αγορά γιαουρτιού θεωρείται η αγορά αγελαδινού γιαουρτιού.

Δ.5. 5η Σχετική Αγορά: Ξυνόγαλο

157. Το ξυνόγαλο συγκαταλέγεται στα ποτά με βάση το γάλα, έχει χαμηλότερα λιπαρά συγκριτικά με το πλήρες γάλα ή το γιαούρτι, η διάρκεια ζωής του είναι μεγαλύτερη από το φρέσκο γάλα και υπάρχει η δυνατότητα προσθήκης χυμών φρούτων. Η παραγωγή αυτής της κατηγορίας προϊόντων χαρακτηρίστηκε από ανοδική τάση την τελευταία πενταετία συνολικά και εκτιμάται, ότι ανήλθε σε 6.300 τόνους το 2004.

Ε. ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

158. Στη σχετική αγορά γάλακτος ως πρώτης ύλης, η μεταφορά του ακατέργαστου αγελαδινού γάλακτος σε μεγάλες αποστάσεις απαιτεί συγκεκριμένη επεξεργασία για να μην αλλοιωθεί, οπότε παύει να χαρακτηρίζεται ως «ντόπο γάλα», όπως ορίζει ο Κώδικας

Τροφίμων και Ποτών. Κατά συνέπεια, καμία άλλη κατηγορία γάλακτος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή φρέσκου – παστεριωμένου γάλακτος και για το λόγο αυτό δεν υπάρχουν εισαγωγές μη επεξεργασμένου αγελαδινού γάλακτος. Αλλά και στην περίπτωση της ΝΕΣΤΛΕ, η οποία κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα δραστηριοποιείτο αποκλειστικά στην παραγωγή γάλακτος εβαπορέ, και πάλι για λόγους κόστους δεν ήταν δυνατή η εισαγωγή φρέσκου γάλακτος από το εξωτερικό, το οποίο θα αποτελούσε αντικείμενο επεξεργασίας στο εργοστάσιό της στο Πλατύ Ημαθίας. Οπότε, η σχετική γεωγραφική αγορά είναι σε κάθε περίπτωση η ελληνική επικράτεια.

159. Στις σχετικές αγορές γαλακτοκομικών ως τελικών προϊόντων η σχετική γεωγραφική αγορά είναι η ελληνική επικράτεια, όπου εκτείνεται το δίκτυο και αναπτύσσεται η δραστηριότητα των ελεγχόμενων εταιριών και όπου αυτές αντιμετωπίζουν, υπό ομοιόμορφες συνθήκες, ανταγωνισμό από άλλες εταιρίες, που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο κλάδο των γαλακτοκομικών.

ΣΤ. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

160. Σύμφωνα με το άρθρ. 1 παρ.1 Ν. 703/1977:

«Απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής εναρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, ιδίως οι συνιστάμενες σε:

- α) άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής,*
- β) περιορισμό ή τον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων,*
- γ) κατανομή αγορών ή των πηγών εφοδιασμού,*
- δ) κατά τρόπο δυσχεραίνοντα τη λειτουργία του ανταγωνισμού, εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως με την αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής,*
- ε) την εξάρτηση συνάψεως συμβάσεως εκ της παρά των συμβαλλομένων αποδοχής πρόσθετων παροχών, οι οποίες εκ της φύσεως τους ή συμφώνως προς τις εμπορικές συνήθειες, δεν συνδέονται μετά του αντικείμενου των συμβάσεων αυτών.*

Οι κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγορευμένες συμφωνίες και αποφάσεις είναι απόλυτα άκυρες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο».

161. Προϋποθέσεις, επομένως, εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης είναι:

- α) Η ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφαση ένωσης επιχειρήσεων,
- β) Αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

162. Κατά συνέπεια, θα πρέπει, προκειμένου να εξεταστεί αν συντρέχει παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977, να ερευνηθεί η συνδρομή ή μη των ως άνω προϋποθέσεων στην υπό κρίση υπόθεση.
163. Για να υφίσταται «συμφωνία» κατά την έννοια του άρθρ. 1 Ν. 703/1977 (και άρθρ. 81 ΣΕΚ), αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να έχουν εκδηλώσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ορισμένο τρόπο, αρκεί δηλαδή να έχουν φτάσει σε συναίνεση πάνω σε ένα σχέδιο, που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους καθορίζοντας μεταξύ τους τις γραμμές αμοιβαίας δράσης τους ή αποχής τους από δράση στην αγορά (C-41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, παρ. 111-113, T-7/89, Hercules κατά Επιτροπής, παρ. 256, T-9/99, HFB Holding κατά Επιτροπής, παρ. 199). Επίσης, η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών (Βλ. 2004/104/EK, Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αγορά της μεθυλογλυκαμίνης, παρ. 172).
164. Για την έννοια της «συμφωνίας» είναι αδιάφορα ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δηλ. δεν απαιτούνται τυπικές διαδικασίες ούτε και κυρώσεις ή μέτρα εφαρμογής (C-209/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, παρ. 85-86, T-9/99 παρ. 200-201 και T-1/89, Rhone-Poulenc κατά Επιτροπής παρ. 43 - 44, 2004/104/EK, ό.π., παρ.172. Βλ. και *Κοτσίρη*, Δίκαιο Ανταγωνισμού, 2003, 395-396). Οι λεγόμενες «συμφωνίες κυρίων» εκφράζουν, επίσης, πιστά την κοινή βούληση των μελών της σύμπραξης ως προς τη συμπεριφορά τους εντός της σχετικής αγοράς, οι οποίες για την εφαρμογή του άρθρ. 1 Ν. 703/1977 (και άρθρ. 81 ΣΕΚ) εκλαμβάνονται ως αδιαίρετη ενότητα (T-141/89, Trefileurope κατά Επιτροπής, παρ. 95-96, T-9/99 παρ. 200). Για την ύπαρξη «συμφωνίας» σημασία έχει η σύμπτωση βούλησης των συμβαλλομένων φυσικών ή νομικών προσώπων, νομικώς ή οικονομικώς διακεκριμένων μεταξύ τους, και αρκεί ότι κάθε μέρος εκούσια αναλαμβάνει να περιορίσει την ελευθερία του προς δράση σε σχέση με το άλλο (*Κοτσίρης*, Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, 2003, 391-392, *Alison Jones / Brenda Sufrin*, EC Competition Law, 2004, 130). Ο καθορισμός εκ μέρους των συμμετεχουσών σε μία συνάντηση επιχειρήσεων των «κανόνων παιχνιδιού» για τη συμπεριφορά τους στην αγορά συνιστά αναντίρρηση «συμφωνία» κατά την έννοια των άρθρ. 1 Ν. 703/77 και άρθρ. 81 ΣΕΚ, ακόμα και αν δεν συνάφθηκε «τυπική συμφωνία», αλλά απλά εκφράστηκε η επιθυμία ή η ευχή να ακολουθηθεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά (Βλ. C-204/00 παρ. 228, 248).
165. Επομένως για την κατάφαση παράβασης των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και άρθρ. 81 ΣΕΚ αρκεί να αποδειχθεί, ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις μετείχαν σε συναντήσεις, κατά τις οποίες συνάφθηκαν συμφωνίες ή συμφωνήθηκαν εναρμονισμένες πρακτικές θίγουσες τον ανταγωνισμό, χωρίς (οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις) να αντιταχθούν σαφώς στις συμφωνίες αυτές. Το γεγονός και μόνο, ότι μία επιχείρηση ήταν παρούσα στη συνεδρίαση, κατά την οποία συνάφθηκε μία συμφωνία, αποτελεί επαρκή απόδειξη για να γίνει δεκτό, ότι η εν λόγω επιχείρηση μετείχε στη σύμπτωση βουλήσεων και στις αποφάσεις της εν λόγω συνεδρίασης (C-204/00 P κ.λπ. παρ. 249 και 291, 323, 330-331,

C-49/92 P, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, παρ. 95-100 και C-199/92 P, Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 174, 180-183).

166. Όταν έχει αποδειχθεί η συμμετοχή των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στις εν λόγω συναντήσεις, εναπόκειται στις επιχειρήσεις αυτές να επικαλεστούν και να αποδείξουν στοιχεία από τα οποία προκύπτει, ότι η συμμετοχή τους στις εν λόγω συναντήσεις στερείτο κάθε πνεύματος στρεφόμενου κατά του ανταγωνισμού, όπως συμβαίνει για παράδειγμα, όταν είχαν δηλώσει στους ανταγωνιστές τους, ότι μετείχαν στις συναντήσεις υπό ένα πρίσμα διαφορετικό. Ακόμα και αν υποθεθεί, ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δεν συμμορφώνονται με τα αποτελέσματα των συναντήσεων ή ότι η συμπεριφορά των επιχειρήσεων στην αγορά δεν ανταποκρίνεται στα συμφωνηθέντα, το γεγονός αυτό ουδόλως επηρεάζει την ευθύνη τους για παράβαση των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ (T-334/94, Sarrio S.A. κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 118, η οποία επιβεβαιώθηκε ως προς το συγκεκριμένο σημείο από την C-291/98 P, Sarrio κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 50, όπου συγκεκριμένα αναφέρεται, ότι «... η συμμετοχή επιχειρήσεως σε συσκέψεις στρεφόμενες κατά του ανταγωνισμού έχει, εξ αντικειμένου, ως αποτέλεσμα να δημιουργεί σύμπραξη ή να την ενισχύει και ότι το γεγονός ότι η επιχείρηση δεν θέτει σε εφαρμογή τα αποτελέσματα αυτών των συσκέψεων δεν αποκλείει την ευθύνη της εκ της συμμετοχής της στη σύμπραξη, εκτός εάν έχει λάβει δημόσια τις αποστάσεις της από το περιεχόμενό τους». T-303/02, Westfalen Gassen κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 97, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά: «... το γεγονός ότι η συμπεριφορά στην αγορά των οικείων επιχειρήσεων δεν συνάδει με τους συμφωνηθέντες «κανόνες παιχνιδιού» ουδόλως επηρεάζει την ευθύνη τους λόγω συμμετοχής σε συμφωνία κατά του ανταγωνισμού»).
167. Μία επιχείρηση, η οποία εγκρίνει σιωπηρά μία παράνομη πρωτοβουλία χωρίς να αποστασιοποιηθεί δημοσίως από το περιεχόμενό της ή να την καταγγείλει στις διοικητικές αρχές, έχει ως αποτέλεσμα να ενθαρρύνει τη συνέχιση της παράβασης και να δυσχεραίνει την αποκάλυψή της. Η συνέργεια αυτή συνιστά παθητικό ρόλο συμμετοχής στην παράβαση και είναι ικανή, επομένως, να επισύρει την ευθύνη της επιχείρησης στο πλαίσιο ενιαίας συμφωνίας (C-204/00 P παρ. 80-87 και 328, T-303/02 παρ. 101-103, 124). Εξάλλου, δεν απαιτείται αντιανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω κι αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό (45/85, Verband κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 35-42. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ενώπιον του ΔΕΚ, ότι η σύσταση, που απηύθυνε στα μέλη της, δεν είχε σκοπό να περιορίσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των μελών, αλλά έγινε στο πλαίσιο της συνήθους και αναγκαίας μορφής συνεργασίας στην ασφαλιστική αγορά, ιδίως σε σχέση με τον υπολογισμό του κινδύνου. Εντούτοις, σύμφωνα με το ΔΕΚ η σύσταση αφορούσε το συντονισμό της συμπεριφοράς των μελών της ένωσης αναφορικά με τις τιμές, που [θα] εφαρμόζουν στη σχετική αγορά [βλ. παρ. 42]. Ως εκ τούτου, θεωρήθηκε, ότι η σύσταση είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού ανεξάρτητα από την υποκειμενική πρόθεση της ένωσης. Βλ. επίσης C-246/86, Belasco κατά Ευρωπαϊκής

Επιτροπής, παρ. 40 - 42. Στην υπόθεση αυτή οι προσφεύγουσες υποστήριξαν, ότι δεν είχαν πρόθεση να παραβιάσουν το άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ. Εντούτοις σύμφωνα με το ΔΕΚ δεν είναι απαραίτητο η επιχείρηση να έχει επίγνωση, ότι παραβιάζει την απαγόρευση του άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ, αλλά αρκεί, ότι δεν μπορούσε να αγνοεί, ότι η επίμαχη συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Βλ. και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ, 2004, παρ. 22: «*Η απόδειξη της υποκειμενικής πρόθεσης των μερών να περιορίσουν τον ανταγωνισμό αποτελεί σημαντικό στοιχείο, αλλά όχι αναγκαία προϋπόθεση*»).

168. Επισημαίνεται, επίσης, ότι η έλλειψη επίσημου πρακτικού συναντήσεως ενός οργανισμού, ο οποίος κατά κανόνα τηρεί σχετικά πρακτικά, πρέπει να θεωρηθεί επαρκής απόδειξη, ότι οι επιχειρήσεις, που μετείχαν στην εν λόγω συνάντηση, προσπαθούσαν να αποκρύψουν την αληθή φύση της συγκεκριμένης συνάντησης (T-334/94, ο.π., παρ. 227, T-303/02, ο.π., παρ.108).
169. Οριζόντιες συμφωνίες, που περιορίζουν την ελευθερία των μερών προς διαπραγμάτευση των τιμών αγοράς προϊόντων από προμηθευτές, απαγορεύονται ρητά (OJ L220/7, 1984, Zinc Producer Group, ιδίως παρ. 66 και Alison Jones / Brenda Sufrin, ό.π., 792). Συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές, με τις οποίες επιδιώκονται αυξήσεις ή μειώσεις τιμών αγοράς ή πώλησης περιορίζουν τον ανταγωνισμό και απαγορεύονται ρητά από τα άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και άρθρ. 81 ΣΕΚ (βλ. 2004/104/EK, ό.π., παρ. 125, 131 και 148, T-334/94, ό.π., παρ.122, 137-139). Συγκεκριμένα, συμφωνίες με τις οποίες επιδιώκεται η μείωση των τιμών αγοράς προϊόντων από παραγωγούς, απαγορεύονται από το άρθρ. 1 ν.703/77 και το άρθρ. 81 ΣΕΚ. Από τη στιγμή, που η τιμή αποτελεί το κυριότερο πεδίο ανταγωνισμού, συνεννοήσεις και συμπαιγνίες, που υιοθετούνται με στόχο τον καθορισμό της τιμής και την εξάλειψη κάθε ανταγωνισμού σχετικά με την τιμή, όπως ο καθορισμός της τιμής αγοράς από τους παραγωγούς, καθώς και η κατανομή πηγών εφοδιασμού, περιορίζουν από την ίδια τους τη φύση τον ανταγωνισμό κατά την έννοια των άρθρ. 1 του Ν.703/1977 και άρθρ. 81 της ΣΕΚ (βλ. 2004/104/EK, ό.π., παρ. 182).
170. Οριζόντιες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές, που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τη γεωγραφική κατανομή πηγών εφοδιασμού μεταξύ των εμπλεκομένων επιχειρήσεων απαγορεύονται ρητά (T-30/91, Solvay SA κατά Επιτροπής, παρ.61, T-49/02 παρ.173-178, 2004/104/EK παρ. 89, 96-98, T-374/94, European Night Services κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρ. 136), καθώς εξαλείφουν εντελώς την πιθανότητα ανταγωνισμού ως προς τις τιμές αγοράς από τους παραγωγούς/προμηθευτές και κρίνονται ως ιδιαίτερα αποτελεσματικές από την πλευρά των συμμετεχόντων στη σχετική σύμπραξη (Whish, Competition Law, 2001, 433).
171. Σημειώνεται, επίσης, ότι, προκειμένου μία συμφωνία καθορισμού τιμών αγοράς και κατανομής πηγών προμήθειας να κριθεί ως αντιανταγωνιστική και ως εκ τούτου απαγορευμένη, δεν απαιτείται να επιφέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, ήτοι τον περιορισμό του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά (δεν απαιτείται δηλ. να εφαρμόστηκε στην πράξη), αλλά αρκεί, ότι αντικείμενο της εν λόγω συμφωνίας ήταν ο περιορισμός ή

η νόθευση του ανταγωνισμού (C-246/86, Belasco κατά Επιτροπής, παρ.12-15, T-7/89 παρ. 271, 2004/104/EK, ό.π., παρ. 174, 177-179, T-25/95 κ.λπ., Cimenteries κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 16, 25 [περίληψη], 123/83, BNIC κατά Clair, παρ.22, T-303/02, ό.π., παρ. 75). Άλλωστε, τεκμαίρεται, ότι η συμφωνία για τις τιμές παραγωγού επηρεάζει τον τρόπο καθορισμού των τιμών εκ μέρους των συμμετεχουσών επιχειρήσεων τουλάχιστον έμμεσα (Βλ. OJ L220/7, ό.π., παρ. 66.). Δεν είναι απαραίτητο, επομένως, προκειμένου να θεμελιωθεί παράβαση των άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 και άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ να εξεταστεί, αν επήλθε το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα (T-49/02, Brasserie κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 97, 108 και 178).

172. Τέλος επισημαίνεται, ότι ο ακριβής χαρακτηρισμός μιας οριζόντιας σύμπραξης ως συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής σε ορισμένες οριακές περιπτώσεις δεν είναι κρίσιμος για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης. Ειδικότερα, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν είναι υποχρεωμένη, ιδίως όταν πρόκειται για περίπλοκη παράβαση του άρθρ. 1 Ν. 703/1977 (και αντίστοιχα του άρθρ. 81 ΣΕΚ), να θεωρήσει, ότι ανταποκρίνεται σε μία εκ των δύο μορφών παράνομης συμπεριφοράς, διότι οι έννοιες της «συμφωνίας» και της «εναρμονισμένης πρακτικής» είναι ελαστικές και ενδέχεται να αλληλοκαλύπτονται. Πράγματι ενδέχεται να μην είναι καν δυνατός ο διαχωρισμός των δύο εννοιών, καθόσον μία παράβαση μπορεί να παρουσιάζει συγχρόνως ή διαδοχικά τα χαρακτηριστικά και των δύο μορφών απαγορευμένης συμπεριφοράς, ενώ σε μεμονωμένη βάση ορισμένα στοιχεία θα μπορούσαν σαφώς να ενταχθούν στη μία ή στην άλλη εννοιολογική κατηγορία. Ωστόσο, δεν θα ήταν σκόπιμο, μία διαρκής, ενιαία και κοινή πρακτική που έχει έναν και τον αυτό στόχο να υποδιαιρεθεί σε διακριτές μορφές παράβασης. Κατά συνέπεια, μία σύμπραξη μπορεί να αποτελεί ταυτόχρονα «συμφωνία» και «εναρμονισμένη πρακτική» (T-7/89, SA Hercules κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 264, 2004/337/EK, Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το αυτογραφικό χαρτί, παρ. 318-320). Δεν είναι επομένως απαραίτητο να χαρακτηριστεί επακριβώς μία παράβαση ως προς καθεμία επιχείρηση και σε κάθε δεδομένο χρονικό σημείο ως συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, εφόσον σε κάθε περίπτωση τα άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ καλύπτουν αμφότερες τις παραβάσεις.

Z. ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

173. Σημειώνεται κατ' αρχήν, ότι επειδή η απαγόρευση συμμετοχής σε πρακτικές ή συμφωνίες θίγουσες τον ανταγωνισμό, καθώς και οι προβλεπόμενες στο νόμο κυρώσεις, είναι σε όλους γνωστές, αποτελεί τον κανόνα, οι παραβατικές δραστηριότητες να αναπτύσσονται μυστικά (μέσω μυστικών συναντήσεων, τηλεφωνικών επαφών κ.λπ.) και να περιορίζονται στο ελάχιστο τα συναφή έγγραφα. Όταν, συνεπώς, αποκαλύπτονται στοιχεία (πράγμα το οποίο κατά τα αμέσως προεκτεθέντα αποτελεί σπάνια περίπτωση), τα οποία ρητά πιστοποιούν παράνομες επαφές μεταξύ επιχειρήσεων, όπως τα πρακτικά μίας συνεδρίασης, τα στοιχεία αυτά είναι συνήθως αποσπασματικά και διασκορπισμένα, οπότε είναι απαραίτητη η ανασύσταση ορισμένων λεπτομερειών δια της επαγωγής (C-204/00, Aalborg κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 55-56). Χειρόγραφες σημειώσεις, που καταγράφουν αφενός την ημερομηνία της στρεφόμενης εξ αντικειμένου κατά του

ανταγωνισμού συνεδρίασης και αφετέρου τις επιχειρήσεις, που συμμετείχαν σε αυτή, αποτελούν απόδειξη τόσο της συμμετοχής των εν λόγω επιχειρήσεων, όσο και της λήψης των στρεφόμενων κατά του ανταγωνισμού αποφάσεων (Τ-303/02, ο.π, παρ.99-114). Σε κάθε περίπτωση, όταν εντοπίζονται έγγραφα, που αναφέρονται σε τέτοιου είδους συναντήσεις και στο περιεχόμενο αυτών, αυτά αποτελούν βαρύνουσα απόδειξη της συνάντησης και της συμφωνίας.

174. Σημειώνεται, επίσης, ότι «άμεσες έγγραφες αποδείξεις» αποτελούν τόσο τα εσωτερικά σημειώματα μίας επιχείρησης, όσο και η ομολογία μίας από τις εμπλεκόμενες στην παράβαση επιχειρήσεις, τούτο δε παρά το γεγονός, ότι τα σημειώματα και οι καταθέσεις αυτές μπορεί να ενοχοποιούν και άλλες επιχειρήσεις (C-204/00 παρ.206-209, 237-244. Στη συγκεκριμένη υπόθεση προβλήθηκε εκ μέρους της προσφεύγουσας το επιχείρημα, ότι δεν μπορούσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι η προσφεύγουσα παραβίασε το άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ λόγω ομολογίας προερχόμενης από την εμπλεκόμενη στην υπόθεση ένωση επιχειρήσεων [βλ. παρ. 204]. Το ΔΕΚ, όμως, απέρριψε τον εν λόγω ισχυρισμό με το σκεπτικό, ότι η αναγνώριση του δικαιώματος σιωπής, που θα είχε ως αποτέλεσμα την προστασία των υπόλοιπων εμπλεκόμενων επιχειρήσεων εμποδίζοντας μία εξ αυτών να καταθέσει εναντίον των υπολοίπων, υπερβαίνει στην πραγματικότητα το αναγκαίο για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων άμυνας των επιχειρήσεων μέτρο και συνιστά αδικαιολόγητο εμπόδιο στην εκπλήρωση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της αποστολής της, που συνίσταται στη μέριμνα για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά [βλ. παρ. 207-208]. Επίσης στη συγκεκριμένη υπόθεση, παρά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας, ότι τα εσωτερικά σημειώματα και η ομολογία της εμπλεκόμενης ένωσης επιχειρήσεων δεν συνιστούσαν αδιάσειστες αποδείξεις, το ΔΕΚ απέρριψε τους ισχυρισμούς αυτούς [βλ. παρ. 237-244]. Το σκεπτικό της απόφασης αυτής του ΔΕΚ έχει βαρύνουσα σημασία στην υπό κρίση υπόθεση).
175. Την 31.5.2004 συναντήθηκαν στο ξενοδοχείο «ΔΙΒΑΝΗ» στη Λάρισα οι διευθυντές ζώνης γάλακτος των εταιριών ΔΕΛΤΑ, ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ, ΜΕΒΓΑΛ και ΝΕΣΤΛΕ. Οι διευθυντές ζώνης γάλακτος παρέστησαν εκεί με εντολή των προϊσταμένων τους και μελών ΔΣ του ΣΕΒΓΑΠ (η εμπλοκή του ΣΕΒΓΑΠ στη συνάντηση της Λάρισας αποδεικνύεται και από το γεγονός, ότι η κράτηση της αίθουσας στο ξενοδοχείο ΔΙΒΑΝΗΣ είχε γίνει για λογαριασμό του ΣΕΒΓΑΠ, ο οποίος ανέλαβε και την κάλυψη των σχετικών εξόδων), η δε απόφαση για την πραγματοποίηση της συνάντησης της Λάρισας λήφθηκε στη συνεδρίαση της 24.5.2004 στο ξενοδοχείο «ΗΥΑΤΤ» της Θεσσαλονίκης, όπως κατέθεσε ο [...] στην από [...] ένορκη κατάθεσή του, που δόθηκε στο πλαίσιο της αίτησης της ΜΕΒΓΑΛ για ένταξη στο πρόγραμμα επιείκειας, και επανέλαβε ο ίδιος μάρτυρας ενόρκως ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά την κατάθεσή του (20-4-2007). Ο [...] δεν αναφέρει μεν ρητά την ημερομηνία της 24.5.2004, αλλά είναι η μοναδική ημερομηνία εντός του 2004, που έχει λάβει χώρα συνεδρίαση στο εν λόγω ξενοδοχείο («ΗΥΑΤΤ») με κράτηση της αίθουσας από το ΣΕΒΓΑΠ. Στη συνάντηση της Λάρισας ήταν παρόντες για λογαριασμό της ΔΕΛΤΑ οι κκ [...], για λογαριασμό της ΜΕΒΓΑΛ οι κκ [...], για λογαριασμό της ΝΕΣΤΛΕ οι κκ [...].

[...], για λογαριασμό της ΟΛΥΜΠΟΣ οι κκ [...] και για λογαριασμό της ΦΑΓΕ οι κκ [...]. Τα προαναφερθέντα στελέχη των ως άνω εταιριών αποφάσισαν στη συγκεκριμένη συνάντηση, ότι οι βασικοί άξονες της στρατηγικής των συμμετεχουσών στη συνάντηση πέντε εταιριών για το επόμενο χρονικό διάστημα θα έπρεπε να είναι, μεταξύ άλλων, οι παρακάτω:

- α) Να θωρακιστεί η ποιότητα του γάλακτος με την εφαρμογή κοινής πολιτικής από όλους τους μεταποιητές και την αποφυγή μετακινήσεων παραγωγών, που γίνονται σε περιπτώσεις, που οι τελευταίοι δυσχεραστούν λόγω εντατικοποίησης των ποιοτικών ελέγχων και [...]
- β) Ενόψει της επιδότησης της ποσόστωσης των παραγωγών, που άρχισε το 2004 και θα εξακολουθήσει μέχρι το 2013 (τουλάχιστον) και της αναμενόμενης μείωσης των τιμών σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. να γίνει προσπάθεια συγκράτησης των τιμών στην Ελλάδα και αντιστροφής των ανοδικών τάσεων, προκειμένου να μην περιοριστεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού γάλακτος.

176. Η ως άνω συμφωνία μεταξύ των πέντε προαναφερθεισών εταιριών με το ως άνω περιεχόμενο αποδεικνύεται από τα ακόλουθα αδιάσειστα στοιχεία, τα οποία έχουν ιδιαίτερη αποδεικτική βαρύτητα και το καθένα από αυτά μόνο του αποτελεί πλήρη απόδειξη για τη διαπραχθείσα παράβαση:

- α) Πρώτο αποδεικτικό στοιχείο: το δακτυλογραφημένο πρακτικό της συνάντησης της Λάρισας

177. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα τηλεομοιοτυπία, η οποία είχε αποσταλεί την 4.6.2004 από τη Δ/ση Ζώνης Γάλακτος της ΔΕΛΤΑ και συγκεκριμένα από τον κ. Αλ. Συρρή (Δ/ντή Σταθμών Συλλογής Γάλακτος της ΔΕΛΤΑ) προς τον κ. Αθ. Λαπόρδα (Δ/ντή Ζώνης Γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ) σχετικά με τη «Συνάντηση εκπροσώπων των γαλακτοβιομηχανιών στη Λάρισα την 31η Μαΐου 2004», στην οποία τηλεομοιοτυπία αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

«Τη Δευτέρα 31 Μαΐου 2004 και ώρα 11.00 – 14.30, στη Λάρισα, στο Ξενοδοχείο Divani, πραγματοποιήθηκε συνάντηση εκπροσώπων των Γαλακτοβιομηχανιών ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΝΕΣΤΛΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ και ΦΑΓΕ.

Αντικείμενο της συνάντησης ήταν η επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των υπευθύνων των παραπάνω Εταιρειών, σχετικά με τις εξελίξεις στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γάλακτος στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στα πλαίσια της Κ.Α.Π. και ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων. [...].

Σύμφωνα με όσα συζητήθηκαν, οι βασικοί άξονες της στρατηγικής για το επόμενο διάστημα θα πρέπει να είναι οι παρακάτω:

- Α) Να θωρακιστεί η ποιότητα με την εφαρμογή κοινής πολιτικής από όλους τους μεταποιητές και την αποφυγή μετακινήσεων των παραγωγών που γίνονται σε*

περιπτώσεις που οι τελευταίοι δυσαρεστούνται λόγω της εντατικοποίησης των ποιοτικών ελέγχων.

Β) Να γίνει προσπάθεια για (μία ακόμη) ενημέρωση των παραγωγών σχετικά με τα θέματα ποιότητας, τις υποχρεώσεις και τους τρόπους βελτίωσης της ασφάλειας και της ποιότητας του γάλακτος. Η ενημέρωση να γίνει και με τη μορφή φυλλαδίου, ενδεχομένως με τη συμμετοχή του ΕΛΟΓ ή της Εθνικής Επιτροπής Γάλακτος. Το φυλλάδιο αυτό θα διανεμηθεί σε όλους με ευθύνη των Γαλακτοβιομηχανιών.

Γ) Με δεδομένη την αύξηση της ποσόστωσης να γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες για τη διατήρηση του καλού κλίματος, προκειμένου να μη διακοπεί η αυξητική τάση στην παραγωγή του γάλακτος.

Δ) Να περιοριστούν οι αγοραπωλησίες πλεονασματικού γάλακτος, ιδίως από μικρούς μεταποιητές, οι οποίοι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τις ποιοτικές προδιαγραφές και την ιχνηλασιμότητα σύμφωνα με το σύστημα H.A.C.C.P.

Ε) Ενόψει της επιδότησης της ποσόστωσης των παραγωγών, που αρχίζει το 2004 και θα εξακολουθήσει μέχρι το 2013 (τουλάχιστον) και της αναμενόμενης μείωσης των τιμών σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. να γίνει προσπάθεια συγκράτησης των τιμών στη χώρα μας και αντιστροφής των ανοδικών τάσεων, προκειμένου να μην περιοριστεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού γάλακτος.

ΣΤ) Τέλος, εκφράστηκε η άποψη ότι θα ήταν καλό να συσταθεί μία τακτική ομάδα, η οποία θα αποτελείται (κυρίως) από τους υπεύθυνους συλλογής γάλακτος. Η ομάδα θα συνέρχεται σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, για να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον πρωτογενή τομέα του γάλακτος και να προγραμματίζει τις κοινές ενέργειες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας το ελληνικού γάλακτος.»

178. Η επόμενη συνάντηση ορίστηκε για το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου 2004. Η ακριβής ημερομηνία επρόκειτο να συμφωνηθεί λίγο πριν την πραγματοποίηση της συνάντησης [ακολουθούν τα ονόματα των συμμετασχόντων φυσικών προσώπων κάθε εταιρίας και τα τηλεφώνά τους].

179. Σε σχέση με το ως άνω έγγραφο, το οποίο αποτελεί στην ουσία πρακτικό, όσων συζητήθηκαν και αποφασίστηκαν στη συνάντηση της Λάρισας, είναι παρατηρητέα τα ακόλουθα:

180. Πρώτον αναφέρονται τα ακριβή δεδομένα της συνάντησης, ήτοι τόπος, χρόνος, διάρκεια, συμμετέχουσες εταιρίες, εκπρόσωποι κάθε εταιρίας. Η ημερομηνία (31.5.2004) και η ώρα συνάντησης (11.00 έως 14.30), που αναγράφονται στο πρακτικό, επιβεβαιώθηκαν και από το βιβλίο πόρτας και τα λοιπά στοιχεία, που λήφθηκαν από το ανωτέρω ξενοδοχείο από τη Γ.Δ.Α..

181. Δεύτερον συμφωνήθηκαν οι βασικοί άξονες της στρατηγικής των πέντε εταιριών για το επόμενο διάστημα, ανάμεσα δε σε αυτούς εντάσσεται και η συμφωνία περί αποφυγής μετακίνησης των παραγωγών γάλακτος ανάμεσα στις γαλακτοβιομηχανίες καθώς και η

συμφωνία για την προσπάθεια συγκράτησης των τιμών των γαλακτοπαραγωγών στην Ελλάδα και αντιστροφής των ανοδικών τάσεων.

182. *Τρίτον* αποφασίστηκε η σύσταση τακτικής ομάδας απαρτιζόμενης από τους υπευθύνους συλλογής γάλακτος των πέντε εταιριών, η οποία θα συνέρχεται σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα για να παρακολουθεί τις εξελίξεις και θα προγραμματίζει κοινές ενέργειες με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας του ελληνικού γάλακτος.
183. *Τέταρτον* ορίστηκε η πραγματοποίηση της επόμενης συνάντησης για τα τέλη Ιουλίου 2004.
184. *Πέμπτον* οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν τους αριθμούς τηλεφώνων τους (σταθερών και κινητών) προφανώς για να επικοινωνούν μεταξύ τους και να παρακολουθούν την υλοποίηση των συμφωνηθέντων.
185. *Έκτον* δεν προκύπτει από το συγκεκριμένο πρακτικό κάποιος εκ των εκπροσώπων των εταιριών να διαχώρισε τη θέση του ή να μη συμμετείχε σε κάποια εκ των αποφάσεων, που λήφθηκαν.
186. Κατά την εξέταση του μάρτυρα [...] ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού (3 Μαΐου 2007) ο τελευταίος προσκόμισε και κατέθεσε στα πρακτικά τις συνοδευτικές σελίδες αποστολής με τηλεομοιοτυπία του ως άνω πρακτικού στις λοιπές τρεις εταιρίες, ήτοι στις ΝΕΣΤΛΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ και ΦΑΓΕ, από τις οποίες συνοδευτικές σελίδες προκύπτει η αποστολή και η λήψη αντίστοιχα των εν λόγω τηλεομοιοτυπιών, πράγμα (ήτοι τη λήψη) που αμφισβητούσαν μέχρι τότε οι εταιρίες ΟΛΥΜΠΟΣ και ΦΑΓΕ. Μάλιστα η εταιρία ΟΛΥΜΠΟΣ στα υπομνήματά της ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού δήλωνε πλήρη άγνοια ακόμη και για την ύπαρξη του πρακτικού αυτού, το οποίο, όπως αποδείχθηκε, είχε αποσταλεί από τη ΔΕΛΤΑ με φαξ στη μητρική εταιρία της ΟΛΥΜΠΟΣ, ήτοι στην εταιρία ΤΥΡΑΣ ΑΕ. Ο ισχυρισμός της ΟΛΥΜΠΟΣ, ότι είχε αποσταλεί με την προαναφερθείσα συνοδευτική σελίδα, άλλο έγγραφο και όχι το πρακτικό της Λάρισας, δεν κρίνεται βάσιμος, καθώς η συνοδευτική σελίδα έχει ημερομηνία αποστολής την 4.6.2006, η οποία είναι η ίδια με την ημερομηνία αποστολής του πρακτικού στις λοιπές εταιρίες, και ώρα αποστολής παραπλήσια με την ώρα αποστολής του πρακτικού στις λοιπές εταιρίες, επιπλέον δε η ΟΛΥΜΠΟΣ δεν προσκόμισε κάποιο άλλο έγγραφο, που κατά τους ισχυρισμούς της είχε αποσταλεί με τη συγκεκριμένη συνοδευτική σελίδα ως φαξ. Τα ίδια ισχύουν και ως προς την άρνηση της ΦΑΓΕ στα υπομνήματά της, ότι έλαβε το δακτυλογραφημένο πρακτικό της συνάντησης της Λάρισας με φαξ. Η αμφισβήτηση της λήψης του πρακτικού αυτού με τηλεομοιοτυπία από τις εταιρίες ΟΛΥΜΠΟΣ και ΦΑΓΕ καταδεικνύει την ιδιαίτερη αποδεικτική βαρύτητα του εν λόγω εγγράφου.
187. Το επιχείρημα των πέντε εταιριών, το οποίο αποτυπώνεται και στο πρακτικό, ότι η συνάντηση της Λάρισας έγινε δήθεν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή λόγω της ανάγκης βελτίωσης της ποιότητας του παραγομένου γάλακτος ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα, δεν κρίνεται πειστικό, καθώς όπως αποδείχθηκε και από την

κατάθεση μαρτύρων κατά την ακροαματική διαδικασία αφ'ενός δεν ήταν δυνατό να βελτιωθεί η ποιότητα εντός του εναπομείναντος τότε χρονικού διαστήματος των δύο μηνών μέχρι την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων στις αρχές Αυγούστου του 2004 και αφετέρου γιατί η ανησυχία, που είχε εκδηλώσει ο ΕΦΕΤ και η οποία αποτέλεσε κατά το ΣΕΒΓΑΠ το έναυσμα για την διοργάνωση της συνάντησης της Λάρισας, αποδείχθηκε, ότι αφορούσε το τελικό προϊόν, που καθ' ομολογία των εμπλεκόμενων εταιριών δεν παρουσίαζε κανένα απολύτως πρόβλημα. Επιπλέον ούτε το επιχείρημα της εφαρμογής της νέας ΚΑΠ, που θα άρχιζε να εφαρμόζεται το 2004, είναι ικανό να δικαιολογήσει την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης συνάντησης και τη λήψη των συγκεκριμένων αποφάσεων, διότι το αν και πότε η αύξηση της ποσόστωσης του γάλακτος θα επηρέαζε την τιμή πώλησης του γάλακτος από τους γαλακτοπαραγωγούς είναι κάτι, που θα ρυθμιζόταν από την ίδια την αγορά με βάση τον κανόνα της προσφοράς και της ζήτησης και όχι από τις γαλακτοβιομηχανίες μέσω καρτελικής σύμπραξης. Είναι προφανές από το περιεχόμενο του εν λόγω πρακτικού, ότι η ποιότητα και η «ανταλλαγή εμπειριών» γύρω από αυτή ήταν απλώς το πρόσχημα ή στην καλύτερη περίπτωση δεν ήταν το βασικό θέμα συζήτησης. Αντίθετα, επικαλούμενοι την ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας του νοπού γάλακτος, οι εκπρόσωποι των πέντε εταιριών συζήτησαν και συμφώνησαν τη λήψη μέτρων, όπως τη συγκράτηση των τιμών αγοράς νοπού γάλακτος από τους παραγωγούς και τον περιορισμό / αποφυγή των μετακινήσεων των παραγωγών.

β) Δεύτερο αποδεικτικό στοιχείο: το χειρόγραφο πρακτικό με ημερομηνία 31.5.2004

188. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα χειρόγραφο σημείωμα - σε επιστολόχαρτο με το λογότυπο «Divanis Chain Hotels, Athens-Kalambaka-Corfu-Larissa» -, το οποίο χειρόγραφο ήταν συνημμένο στην προαναφερθείσα τηλεομοιοτυπία της ΔΕΛΤΑ προς τη ΜΕΒΓΑΛ. Το χειρόγραφο αυτό σημείωμα είχε τίτλο «Αποφάσεις 31/05/04» και σε αυτό αναφέρονται τα εξής:

- «1) Να περιοριστούν στο ελάχιστο οι μετακινήσεις των παραγωγών και πάντα σε συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιριών.*
- 2) Προσπάθεια συγκράτησης των τιμών για τον μήνα Μάιο και μείωσης από τον Ιούνιο μέσα από την ποιότητα από 1 έως 1,5%.*
- 3) Εκτύπωση από ΕΛ.Ο.Γ. και διανομή στους παραγωγούς ενημερωτικού φυλλαδίου με σκοπό για τη βελτίωση της ποιότητας γάλακτος.*
- 4) Κοινή αντιμετώπιση των παραγωγών από πλευράς των εταιριών σε περιπτώσεις ποιοτικών αποκλίσεων με ενημέρωση των παραγωγών.*
- 5) Να μην παραλαμβάνεται το γάλα από μικρότερα τυροκομεία την περίοδο που τους περισσεύει.*
- 6) Να μην ανακοπεί η αυξητική τάση του ελληνικού γάλακτος διότι υπάρχει επαρκής ποσόστωση και είναι ο καλύτερος τρόπος μείωσης της τιμής του γάλακτος.*

7) Να συσταθεί ομάδα εργασίας των ζωνών γάλακτος η οποία θα συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα.

8) *Επόμενη συνάντηση: Τελευταίο δεκαήμερο Ιουλίου.»*

189. Όπως αποδείχθηκε κατά τη διάρκεια της αποδεικτικής διαδικασίας, συντάκτης του εν λόγω εγγράφου είναι ο [...], στέλεχος της ΜΕΒΓΑΛ, [...] και ο οποίος εξεταζόμενος ως μάρτυρας παραδέχθηκε, ότι αυτός είχε συντάξει το εν λόγω χειρόγραφο πρακτικό με το συγκεκριμένο περιεχόμενο, το οποίο βρέθηκε στην ως άνω μορφή κατά τον έλεγχο στα γραφεία της ΜΕΒΓΑΛ.
190. Το περιεχόμενο των δύο εγγράφων (τηλεομοιοτυπίας και χειρόγραφου πρακτικού) δεν διαφέρει αναφορικά με τις αποφάσεις, που λήφθηκαν από απόψεως δικαίου προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού (συγκράτηση και μείωση τιμών αγοράς από τους παραγωγούς, αποφυγή μετακινήσεων παραγωγών). Ούτε στο συγκεκριμένο αυτό χειρόγραφο σημείωμα διαφαίνεται κάποιος εκ των εκπροσώπων των εταιριών να διαχώρισε τη θέση του ή να μη συμμετείχε σε κάποια από τις αποφάσεων, που λήφθηκαν.
191. Οι εταιρίες ΝΕΣΤΛΕ, ΦΑΓΕ και ΔΕΛΤΑ αμφισβήτησαν τη γνησιότητα του εν λόγω χειρόγραφου πρακτικού ή μέρους αυτού ζητώντας από την Επιτροπή Ανταγωνισμού το πρωτότυπο του εν λόγω εγγράφου ή τη φύλαξη αυτού καθώς και τη διενέργεια γραφολογικού ελέγχου επί του πρωτοτύπου. Το αίτημα αυτό είναι σε κάθε περίπτωση αλυσιτελές, καθώς η Γ.Δ.Α. κατά την πάγια πρακτική της κατά τον έλεγχο στα γραφεία της ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 έλαβε απλή φωτοτυπία και όχι το πρωτότυπο του εν λόγω εγγράφου. Ενώ η ΜΕΒΓΑΛ με αρχική δήλωση των πληρεξουσίων Δικηγόρων της δήλωσε, ότι δεν έχει το πρωτότυπο του εν λόγω χειρόγραφου πρακτικού ισχυριζόμενη, ότι το πρωτότυπο βρίσκεται στη Γ.Δ.Α. της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με νεότερη δήλωσή της στα πρακτικά η ΜΕΒΓΑΛ παραδέχθηκε, ότι το πρωτότυπο, το οποίο βρισκόταν στα γραφεία της, είχε καταστραφεί και υπήρχε μόνο φωτοαντίγραφο, από το οποίο και έλαβε περαιτέρω αντίγραφο η Γ.Δ.Α..
192. Τέλος ο [...] και παρών στη συνάντηση στη Λάρισα, στην από [...] ένορκη κατάθεση του, η οποία λήφθηκε στο πλαίσιο της αίτησης της ανωτέρω εταιρίας για ένταξη της στο πρόγραμμα επιείκειας, αναφέρει τα εξής: «*Κάποιος κρατούσε σημειώσεις από τη συνάντηση (χειρόγραφο). Επιβεβαιώνεται το περιεχόμενο του χειρόγραφου πρακτικού της συνάντησης 31-05-2004 στη Λάρισα»* (βλ. σελ.3) [...] *Αυτά εδώ που καταγράφονται συμφωνήθηκαν από όλους τους παρόντες. Μπορεί να υπήρξαν άλλες απόψεις, αλλά η σύνθεση των απόψεων υπάρχει εδώ. Είπαν διάφορες απόψεις αλλά φαίνεται και στο χαρτί ότι αυτή είναι η κατάληξη των απόψεων».*
- γ) Τρίτο αποδεικτικό στοιχείο: το από 2.6.2004 εσωτερικό σημείωμα - πρακτικό της ΜΕΒΓΑΛ
193. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της Συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εν λόγω εταιρίας με ημερομηνία 2.6.2004, ήτοι

δύο μόλις ημέρες μετά τη συνάντηση της Λάρισας. Στο εν λόγω πρακτικό αναγράφονται ανάμεσα σε άλλα τα εξής:

«[...] 11. Συνάντηση Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. Στην συνάντηση που έγινε στην Λάρισα την Δευτέρα 31 Μαΐου 2004, συμφωνήθηκαν τα παρακάτω:

- Να περιοριστούν στο ελάχιστο οι μετακινήσεις παραγωγών*
- Να γίνει συγκράτηση τιμών αρχής γενομένης απ' τον μήνα Μάιο 2004*
- Όλες οι εταιρείες να είναι αυστηρές στις τιμές*
- Καμία εταιρεία να μην παίρνει γάλα που τυχόν περισσεύει απ' τους μικρούς Τυροκόμους.»*

194. Στο εν λόγω πρακτικό το ως άνω χωρίο είναι γραμμένο στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» και ορίζονται ως υπεύθυνοι για το συγκεκριμένο θέμα οι Αθανάσιος Λαπόρδας και Εμμανουήλ Τουλγαρίδης, οι οποίοι είχαν εκπροσωπήσει τη ΜΕΒΓΑΛ στη συνάντηση της Λάρισας. Επισημαίνεται επίσης, ότι στη συγκεκριμένη συνάντηση της Ζώνης Γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ ήταν παρούσα και η τότε Διευθύνουσα Σύμβουλος και μεγαλομέτοχος της ΜΕΒΓΑΛ Μ. Χατζάκου, η οποία δεν ήταν παρούσα σε άλλες συναντήσεις της Ζώνης Γάλακτος, πράγμα που καταδεικνύει τη βαρύτητα της συγκεκριμένης συνάντησης.

δ) Τέταρτο αποδεικτικό στοιχείο: οι ένορκες καταθέσεις

195. Στο πλαίσιο της από [...] κατάθεσης του [...], ο οποίος ήταν παρών, δήλωσε τα εξής: «Θα μπορούσε να πει κάποιος ότι αυτή η απόφαση για μείωση κατά 1% είναι παράβαση, από την άλλη πλευρά όμως το ποσοστό αυτό είναι τόσο απειροελάχιστο που δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό», ενώ λίγο πριν ο [...] καταθέτει ότι «Το 1% είναι μηδαμινό ποσοστό».

196. Σε ερώτηση για την απόφαση, που λήφθηκε για μείωση των τιμών, ο [...], την 9.11.2006 κατέθεσε στη Γ.Δ.Α. τα εξής: «[...] Από τη συνάντηση αυτή, λόγω της αντίθετης πορείας σε σχέση με την ευρωπαϊκή αγορά και λόγω ανησυχίας του ΣΕΒΓΑΠ για τη μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της κτηνοτροφίας, αυτή η ομάδα [...] επεκτάθηκε στα θέματα ανταγωνιστικότητας με τη μορφή που αναγράφονται στην παρ. Ε του εν λόγω πρακτικού [...] Πρόκειται για μία ευχή [...] ωστόσο η πραγματικότητα της αγοράς αποτυπώνεται αντίθετα». Η μη συμμόρφωση ή η μη πρόβλεψη κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, ή ακόμα και αν γίνει δεκτό, ότι οι αποφάσεις αποτελούσαν μία «ευχή» (δεν μπορούσαν δηλαδή να επιβληθούν), δεν επηρεάζουν σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα (βλ. παρ. 177, 181), τη διαπίστωση ή μη παράβασης των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και άρθρ. 81 ΣΕΚ. Επίσης ο κ. [...] κατέθεσε, ότι στη συνάντηση της Λάρισας, «Συμφωνήθηκε να μην είναι εύκολη η μετακίνηση των παραγωγών που δεν δέχονται τους νόμιμους ποιοτικούς ελέγχους ανεξαρτήτως από πού πραγματοποιούνται [...] Αυτό που ανησυχούσε το σύνολο των εταιρειών ήταν ένα «κακό» περιστατικό που θα είχε στο σύνολο του κλάδου και στη χώρα εν γένει [...]».

197. Ο [...], σε αντίστοιχη ερώτηση, κατέθεσε την 9.11.2006 στη Γ.Δ.Α., ότι: «Συγκεκριμένα το τι συζητήθηκε αναφέρεται στο επίσημο πρακτικό της συγκεκριμένης συνάντησης»,

εννοώντας το δακτυλογραφημένο κείμενο, που κατά τη δήλωση του ιδίου και του [...], απέστειλε στους συμμετέχοντες στη συνάντηση. Σε κάθε περίπτωση, ο [...] επιβεβαιώνει την ακρίβεια του περιεχομένου των συζητήσεων, που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της συνάντησης στη Λάρισα. Επίσης ο [...] κατέθεσε, ότι: «Ως προς τον περιορισμό της μετακίνησης των παραγωγών, συζητήθηκε καθώς έμμεσα επηρεάζει το θέμα της ποιότητας... Η αναφορά στον περιορισμό των μετακινήσεων έγινε στη βάση διασφάλισης της ποιότητας του γάλακτος».

198. Ο [...], αναφορικά με τη συνάντηση της Λάρισας και τη διαπιστωθείσα απουσία ενός μέρους των μελών του ΣΕΒΓΑΠ, κατέθεσε την 23.11.2006 στη Γ.Δ.Α. τα εξής: «[...] Στις υπόλοιπες εταιρείες οι μετακινήσεις δεν ήταν τόσο έντονες, οπότε δεν τους αφορούσαν τα συγκεκριμένα ζητήματα». Αποδέχεται, επομένως, εμμέσως πλην σαφώς, ότι ένα από τα βασικά αντικείμενα της συζήτησης στην εν λόγω συνάντηση ήταν και οι μετακινήσεις των παραγωγών.
199. Στο πλαίσιο της από [...] κατάθεσής του ο [...], κατέθεσε τα εξής: «Αυτό ήταν από πάντοτε επιθυμία. Δηλ. όσες λιγότερες μετακινήσεις παραγωγών, τόσο θα ήταν καλύτερα και για την ποιότητα του γάλακτος και για τη συγκράτηση των τιμών ... από το έτος 2004 αυξήθηκε η ποσόστωση επί του αγελαδινού γάλακτος ... Υπάρχει επίσης πριμ στον παραγωγό. Ήταν 4 δρχ. το 2004, 8 δρχ. το 2005 και 12 το 2006 μέχρι το 2013. Μέρος αυτού του πριμ καλύπτεται και από τον εθνικό προϋπολογισμό. Έπεσε στο τραπέζι (εντός του ΣΕΒΓΑΠ) η πρόταση ότι μέρος του πριμ θα μπορούσε να το επωφεληθεί και η βιομηχανία. Με βάση αυτό το σκεπτικό ακολουθήθηκε η σχετική πτώση των τιμών των παραγωγών, ανάλογα με την πολιτική που εφάρμοζε κάθε βιομηχανία». Σχετικά με τις συναντήσεις του ΣΕΒΓΑΠ ανέφερε, ότι στην τελευταία συνάντηση, που έγινε στο ΗΥΑΤΤ Θεσσαλονίκης, τέθηκε το ζήτημα της μείωσης των τιμών και ειδικότερα: «... Σε αυτή τη συνάντηση είμαστε μαζί με τον κ. [...]. Εκεί ετέθη το ζήτημα της πριμοδότησης της ποσόστωσης. Θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να έχει μέρος και η βιομηχανία. Υπήρξε μια καταρχήν συμφωνία. Θυμάμαι σε εκείνη τη συνάντηση είχα μια ένσταση ότι εσείς, η βιομηχανία, χρηματοδοτήσατε την ανάπτυξη της αγελαδοτροφίας. Εάν γίνει αυτό (δηλ. η μείωση των τιμών) τότε η ελληνική αγελαδοτροφία που θα πάει;». Σχετικά με το εάν υπήρξε άλλη συνάντηση μετά το ΗΥΑΤΤ για το ανωτέρω θέμα ο [...] απάντησε ως εξής: «Ναι. 31/5/2004 στη Λάρισα συνάντηση εκπροσώπων των ζωνών γάλακτος (της ΣΕΒΓΑΠ). Κάποιος κρατούσε σημειώσεις από τη συνάντηση. (χειρόγραφο) (Επιβεβαιώνεται το περιεχόμενο του χειρογράφου Πρακτικού της Συνάντησης της 31/5/2004 στη Λάρισα).[...] Όλοι πήγαν με εντολή των ανωτέρων τους και πήγαμε να γίνει ένας συντονισμός ενεργειών. Αυτά εδώ που καταγράφονται συμφωνήθηκαν από όλους τους παρόντες. Μπορεί να υπήρξαν άλλες απόψεις, αλλά η σύνθεση των απόψεων υπάρχει εδώ. Είπαν διάφορες απόψεις αλλά φαίνεται και στο χαρτί ότι αυτή είναι η κατάληξη των απόψεων. Αναφέρεται 1-1,5% μείωση. Αυτό είναι για το πριμ [...]. Συμφωνήθηκε στη Λάρισα κατόπιν εντολής από τη συνάντηση στο ΗΥΑΤΤ. Είχαμε πει τότε ότι θα βρισκόμαστε σε τακτά χρονικά διαστήματα, κάθε 3μηνο ή 6μηνο να συζητούμε τι έγινε μέχρι σήμερα, όμως αυτό δεν τηρήθηκε ... Αλλά δεν ξανάγινε συνάντηση. Μόνο τηλεφωνικές επικοινωνίες, επαφές στις καφετέριες, κλπ. Δεν έγινε με όλους μαζί ...».

Σχετικά με τις μετακινήσεις των παραγωγών και συγκεκριμένα με τα εσωτερικά σημειώματα συναντήσεων της Ζώνης Γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ ο [...] κατέθεσε: «... Τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει ανταγωνισμός. Όλοι έχουν μειώσει τις τιμές. Για τις μη μετακινήσεις, πράγματι θελήσαμε να κάνουμε ποιότητα γάλακτος, να μειώσουμε τη νοθεία του γάλατος (νερό), και στην υγιεινότητά του, όλα τα στοιχεία του να βελτιωθούν. Ήταν επίσης και λόγος [ενν. λόγω] του κόστους της εισκόμισης. Μια μετακίνηση παραγωγού σημαίνει κόστος – αναστάτωση για την εταιρεία. Η κάθε εταιρεία ήταν καλυμμένη με τις ποσότητες που ήθελε. [...] υπήρχε εντολή να βρεθούμε για να μειώσουμε τα κόστη, να βελτιώσουμε την ποιότητα, περιορίζοντας τις μετακινήσεις. (Επιβεβαιώνεται ότι έγινε μια συγκράτηση μετακινήσεων) [...] Εάν ένας παραγωγός ήθελε να μετακινηθεί σε μια εταιρεία, αυτή του έλεγε ότι δεν χρειάζεται γάλα, να κάτσει εκεί που είναι. Οι μετακινήσεις γίνονται γιατί τον πιέζουν για τη νοθεία που κάνει ή για την ποιότητα του γάλατος. Έτσι, όλοι πίεζαν το ίδιο τους παραγωγούς». Σε ερώτηση σχετικά με το εάν κάποιος παραγωγός, που θέλει να φύγει από μια γαλακτοβιομηχανία, δεν θα μπορεί για τον επόμενο χρόνο να διανείμει το προϊόν του, ο [...] απάντησε ως εξής: «Όχι, αλλά υπάρχει κάποιο διάστημα που χρειάζεται λόγω κανόνων του ΕΛΟΓ. Είναι γενικά αποδεκτό στις γαλακτοβιομηχανίες ότι η ΔΕΛΤΑ είναι η μεγάλη εταιρεία που έχει το «πάνω χέρι». Για τη ζώνη γάλακτος όμως επικρατεί σε όλους μας ότι άμα χωθείς στη ΔΕΛΤΑ είναι σε θέση να σε λιώσει. Δηλαδή εάν πάρω ένα – δύο παραγωγούς είναι σε θέση να στο ανταποδώσει διπλά. Δεν το έχει κάνει, αλλά έτσι είχα καταλάβει παλαιότερα, έμμεσα».

200. Στο πλαίσιο της από [...] συμπληρωματικής κατάθεσής του ο [...], σε διευκρινιστική ερώτηση της Γ.Δ.Α. σχετικά με το ότι στην πρώτη κατάθεσή του απάντησε, ότι οι κυριότερες εταιρίες παρέμειναν και τήρησαν το πλαίσιο της μείωσης των τιμών, ενώ τώρα ισχυρίζεται, ότι δεν το τήρησαν, απάντησε ως εξής: «Ναι, δεν παρέμειναν σε αυτό το πλαίσιο, όσον αφορά το ποσοστό μείωσης και οι μειώσεις έγιναν σε διαφορετικά χρονικά σημεία. Τι εννοώ: ότι συνεχίστηκαν οι επαφές. Είμαστε άνθρωποι που κάνουμε την ίδια δουλειά και αναπτύσσεται μια προσωπική σχέση. Και σε κάποιο χωριό όταν πάμε ανταμώνουμε και άρα συνομιλούμε για την ποιότητα και την τιμή. Στο πλαίσιο της μείωσης της τιμής».

201. Την 10.10.2006 κατέθεσαν ενόρκως στη Γ.Δ.Α. οι εκπρόσωποι του Συλλόγου [...]. Σε ερώτηση των υπαλλήλων της Γ.Δ.Α. σχετικά με την χρονική περίοδο, που αποφάσισαν οι γαλακτοβιομηχανίες να μειώσουν την τιμή στον παραγωγό, ποιες βιομηχανίες εφάρμοσαν την μείωση και με ποια αιτιολογία, καθώς και τον τρόπο που αντέδρασαν οι παραγωγοί σε αυτή την μείωση, απάντησαν τα εξής: ότι η μείωση της τιμής ξεκίνησε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο περίπου. Ότι αρχικά ξεκίνησαν κάποιες βιομηχανίες σποραδικά και στη συνέχεια ακολούθησαν και άλλες. Ότι η πρώτη μείωση ήταν πριν από δύο χρόνια και με την έναρξη του έτους 2005 ακολούθησαν και οι άλλες, δηλαδή οι δέκα (10) μεγαλύτερες εταιρίες, οι οποίες συγκεντρώνουν το 90% του παραγόμενου γάλακτος. Ότι τη μείωση την ξεκίνησε η ΦΑΓΕ (περίπου τον Οκτώβριο του 2004) λόγω κακοδιαχείρισης των στελεχών της. Ότι η ΦΑΓΕ είχε το καλύτερο γάλα και είχε αρκετά υψηλή τιμή, αλλά σιγά σιγά άρχισαν να φεύγουν οι παραγωγοί της (από το 2001). Ότι από το τέλος Δεκεμβρίου 2005 μείωσαν όλοι μαζί την τιμή. Ότι αναφορικά με την

αιτιολογία, που χρησιμοποιήθηκε για την μείωση της τιμής στον παραγωγό, η ποιότητα χρησιμοποιείται γενικά ως μέσο πίεσης για τη μείωση των τιμών, ιδιαίτερα δε τον τελευταίο ενάμιση χρόνο. Ότι οι εταιρίες επικαλούνται τα αυξημένα σωματικά κύτταρα ως μείωση της ποιότητας και πιέζουν για τη μείωση της τιμής. Ότι αρχική πρόφαση για τη μείωση των τιμών ήταν η αύξηση του πριμ της Ε.Ε. Ότι οι εταιρίες προέβαλλαν το επιχείρημα, ότι η μείωση της τιμής αντισταθμίζεται με την αύξηση του πριμ. Οι εκπρόσωποι του προαναφερθέντος συλλόγου κατέθεσαν επίσης, ότι η αύξηση της τιμής του γάλακτος κατά την τελευταία διετία, η οποία και απεικονίζεται στα στοιχεία του ΕΛΟΓ, είναι πλασματική, καθώς η μέση τιμή υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των παραγωγών, ο οποίος έχει μειωθεί σημαντικά. Στην πραγματικότητα, όπως ανέφεραν οι εκπρόσωποι του προαναφερθέντος Συλλόγου, ενώ η μέση τιμή για το σύνολο των παραγωγών έχει αυξηθεί κατά τη συγκεκριμένη διετία, η μέση τιμή για τους μεγάλους παραγωγούς έχει μειωθεί. Σημειωτέον δε, ότι οι μεγάλοι παραγωγοί παράγουν το μεγαλύτερο ποσοστό του γάλακτος, και είναι προτιμότερο και για τις βιομηχανίες να προμηθεύονται γάλα από αυτούς, καθώς είναι λιγότερο κοστοβόρο για αυτές. Σύμφωνα με όσα κατέθεσαν οι εκπρόσωποι του Συλλόγου, οι παραγωγοί δεν αντέδρασαν στη μείωση της τιμής, καθώς οι περισσότεροι είναι χρεωμένοι και δέσμιοι των γαλακτοβιομηχανιών. Αναφορικά με τη δυνατότητα μετακίνησης των παραγωγών από μία εταιρία παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων σε άλλη, με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για να αλλάξει εταιρία και τους λόγους, που πιθανόν οι εταιρίες δεν επιθυμούν τις μετακινήσεις των παραγωγών τους (π.χ. ποιοτικοί λόγοι), οι εκπρόσωποι του συλλόγου κατέθεσαν, ότι αυτή τη στιγμή είναι ακατόρθωτο, λόγω των υποσχετικών, των δανείων κ.λπ., που έχουν υπογράψει οι παραγωγοί με τις εταιρίες. Ότι ακόμη και σε περίπτωση, που κάποιος παραγωγός δεν έχει δεσμεύσεις και θέλει να αλλάξει εταιρία, οι άλλες βιομηχανίες δεν δέχονται να αγοράσουν το γάλα του. Ότι πριν το 2004 ήταν εύκολο να αλλάξει κανείς βιομηχανία, παρά τις οικονομικές του δεσμεύσεις. Ότι δυσκολία εμφανίστηκε τα τελευταία δύο χρόνια (και συγκεκριμένα από τον 09/2004), από τότε που άρχισε και το θέμα της μείωσης των τιμών. Οι εκπρόσωποι του Συλλόγου ανέφεραν επίσης ότι *«Γνωρίζουμε περιπτώσεις, όπου στελέχη των βιομηχανιών ενημερώνονταν αμέσως για τις αποφάσεις παραγωγών άλλων βιομηχανιών. Υπήρξε επίσης περίπτωση συγκεκριμένου παραγωγού, ο οποίος δέχθηκε απειλές από τις βιομηχανίες, όταν προσπάθησε να βγάλει εμφιαλωμένο γάλα στην αγορά»*. Προκειμένου να αλλάξει ο παραγωγός γαλακτοβιομηχανία πρέπει να υπάρξει σχετική ενημέρωση, η οποία είναι τηλεφωνική. Σύμφωνα με όσα κατέθεσαν οι εκπρόσωποι του ως άνω Συλλόγου οι γαλακτοβιομηχανίες δεν θέλουν την μετακίνηση των παραγωγών, για να τους ελέγχουν.

δ) Πέμπτο αποδεικτικό στοιχείο: λοιπά έγγραφα και στοιχεία

202. Κατά τους ελέγχους, που διενήργησε η Γ.Δ.Α. στις εμπλεκόμενες εταιρίες, βρέθηκαν σημαντικά εσωτερικά έγγραφα των εταιριών αυτών, από τα οποία προκύπτει, ότι οι εταιρίες συνήθιζαν κατά πάγια πρακτική να συζητητούν μεταξύ τους και να αποφασίζουν την υιοθέτηση κοινής πολιτικής στο θέμα των τιμών αγοράς του γάλακτος από τους παραγωγούς, οπότε η συνάντηση της Λάρισας και όσα αποφασίστηκαν εκεί ως

προς το θέμα των τιμών και της μη μετακίνησης των παραγωγών, δεν αποτελούν παρά ένα κομβικό κρίκο σε μια αλυσίδα, η οποία είναι προφανές, ότι είχε ξεκινήσει από παλαιότερα. Συγκεκριμένα:

203. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της Συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 20.4.2004, ήτοι ένα μήνα περίπου πριν τη συνάντηση της Λάρισας. Στο εν λόγω πρακτικό αναγράφονται στο θέμα «Τιμές» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» ανάμεσα σε άλλα τα εξής:

«[...] 5. Τιμές. Ο "ΚΟΛΙΟΣ" ζητάει να μειωθούν οι τιμές αγελαδινού γάλακτος. Εμείς ζητάμε συνάντηση με τον ΣΕΒΓΑΠ και από κοινού ν' αποφασιστεί η μείωση των τιμών».

204. Από αυτό το έγγραφο αποδεικνύεται, ότι η συνάντηση της Λάρισας, η οποία οργανώθηκε με την ανάμειξη και του ΣΕΒΓΑΠ ένα μήνα αργότερα, είχε ως βασικό αντικείμενο το θέμα της από κοινού μείωσης των τιμών, όπως αναγράφεται και στο ως άνω πρακτικό της ζώνης γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ. Επίσης είναι χαρακτηριστικό του προσχεδιασμού της συνάντησης της Λάρισας, ότι ως υπεύθυνος για το θέμα αυτό στο εν λόγω πρακτικό της ΜΕΒΓΑΛ ορίστηκε ο Αθανάσιος Λαπόρδας, ο οποίος εκπροσώπησε τη ΜΕΒΓΑΛ στη συνάντηση της Λάρισας.

205. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της Συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 4.2.2004. Στο εν λόγω πρακτικό αναγράφονται στο θέμα «Ανταγωνισμός» και στην στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» τα εξής:

«[...] 6. Ανταγωνισμός:

- Ø Επειδή είναι έντονος και συνεχής στο αγελαδινό γάλα, πρέπει να διατηρούμε στενές επαφές όχι μόνο με τους δικούς μας παραγωγούς, αλλά και με παραγωγούς άλλων εταιρειών, ώστε να είμαστε έτοιμοι, όταν χρειαστεί, να πάρουμε νέο γάλα (κυρίως την Άνοιξη και το Καλοκαίρι).
- Ø Ιδιαίτερη βάση να δοθεί στους νομούς ΣΕΡΡΩΝ, ΠΙΕΡΙΑΣ και ΗΜΑΘΙΑΣ, διότι έχουν αρκετό αγελαδινό γάλα το οποίο εκμεταλλεύεται η NESTLE.
- Ø Στην περιοχή ΣΟΧΟΥ το πρόβλημα είναι η έντονη πίεση από πλευράς παραγωγών για αύξηση της τιμής στο αγελαδινό γάλα, αφού όπως οι ίδιοι ισχυρίζονται, ο ΚΟΛΙΟΣ έδωσε αύξηση 0,0059-0,0147 €/κιλό (2-3 δρχ.) και παράλληλα η ΦΑΓΕ ανακοίνωσε αυξήσεις ως και 0,0176 €/κιλό (6 δρχ.).
- Ø Ίσως θα πρέπει να γίνει συνάντηση με ΦΑΓΕ, ΔΕΛΤΑ και NESTLE, για να δούμε που θα φτάσει το θέμα των συνεχών αυξήσεων στην τιμή του αγελαδινού γάλακτος.
- Ø Επιδιώκουμε να έχουμε καλές σχέσεις με Τυροκόμους και άλλες Εταιρείες, αλλά ταυτόχρονα να εξυπηρετούνται και τα συμφέροντα της Εταιρείας μας. [...]

206. Και από το πρακτικό αυτό της ζώνης γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ αποδεικνύεται, ότι οι συναντήσεις μεταξύ των μεγάλων γαλακτοβιομηχανιών με θέμα την τιμή αγοράς του γάλακτος και την αποφυγή του ανταγωνισμού μεταξύ τους, ο οποίος οδηγεί σε αύξηση της τιμής, ήταν μια πρακτική συνήθης, η δε συνάντηση της Λάρισας εντάσσεται ακριβώς στο πλαίσιο αυτής της πρακτικής. Και στο πρακτικό αυτό της Ζώνης Γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ ορίζεται υπεύθυνος για το συγκεκριμένο θέμα της συνάντησης με τις ανταγωνίστριες εταιρίες ο Αθανάσιος Λαπόρδας, ο οποίος κατά τα προλεχθέντα εκπροσώπησε τη ΜΕΒΓΑΛ στη συνάντηση της Λάρισας.
207. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της Συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 30.5.2001. Στο εν λόγω πρακτικό στο θέμα «Ανταγωνισμός» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» αναγράφονται ανάμεσα σε άλλα τα εξής:
- «[...] 3. Ανταγωνισμός. [...] Έχει προγραμματιστεί συνάντηση του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. την Πέμπτη 31/5/2001 στην Αθήνα, με θέμα τη μείωση τιμών και μία συνάντηση των Τυροκόμων την Τρίτη 5/6/2001 με το ίδιο θέμα. Για ότι προκύψει από τις δύο αυτές συναντήσεις, θα ενημερωθεί η Ζώνη Γάλακτος. Οι τιμές για τον μήνα Μάιο να είναι ανάλογες της ποιότητας (και των τριών ειδών του γάλακτος).»*
208. Και από το πρακτικό αυτό αποδεικνύεται, ότι η διενέργεια συζητήσεων και η λήψη αποφάσεων εντός του ΣΕΒΓΑΠ μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών για το θέμα της μείωσης των τιμών, αποτελούσε πάγια πρακτική. Και στο πρακτικό αυτό της Ζώνης Γάλακτος της ΜΕΒΓΑΛ ορίζεται υπεύθυνος για το συγκεκριμένο θέμα της συνάντησης με τις ανταγωνίστριες εταιρίες ο Αθανάσιος Λαπόρδας, ο οποίος κατά τα προλεχθέντα εκπροσώπησε τη ΜΕΒΓΑΛ στη συνάντηση της Λάρισας.
209. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 6.6.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό της Συνάντησης της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας με ημερομηνία 11.10.2000. Στο εν λόγω πρακτικό στο θέμα «Ανταγωνισμός» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» αναγράφονται ανάμεσα σε άλλα τα εξής:
- «[...] 3. Ανταγωνισμός: Το ΑΛΠΙΝΟ ενόχλησε μεγαλοπαραγωγούς μας, αλλά ο υπεύθυνός τους συμφώνησε τελικά να μην πάρει κανένα από την ΜΕΒΓΑΛ. [...]».*
210. Και από το ως άνω πρακτικό αποδεικνύεται, ότι οι γαλακτοβιομηχανίες συνήθιζαν να προβαίνουν σε συμφωνίες μεταξύ τους και στο θέμα του περιορισμού της μετακίνησης των παραγωγών περιορίζοντας έτσι τον ανταγωνισμό με στόχο τη συγκράτηση των τιμών αγοράς του γάλακτος.
211. Κατά τον έλεγχο, που διενεργήθηκε στη ΜΕΒΓΑΛ την 20.9.2006 από τους υπαλλήλους της Γ.Δ.Α., βρέθηκε ανάμεσα σε άλλα έγγραφα εσωτερικό σημείωμα-πρακτικό του ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της εταιρίας με ημερομηνία 25.10.2004. Στο εν λόγω πρακτικό αναγράφονται στο θέμα «Αγελαδινό γάλα» και στη στήλη «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ» ανάμεσα σε άλλα τα εξής:

«[...] 41. Αγελαδινό γάλα. Υπάρχει μεγάλη πίεση ανταγωνισμού για το αγελαδινό γάλα. Ενώ έγινε μια μείωση στην τιμή αγοράς της τάξεως των 3 δρχ./ κιλό, αυτή την στιγμή για να συγκρατήσουμε την ποσότητα που θέλουμε θα πρέπει πιθανώς να προβούμε σε αύξηση μεγαλύτερη από τη μείωση που έγινε. Αν χρειάζεται να αυξήσουμε τις τιμές για να διατηρήσουμε το γάλα στα επίπεδα που θέλουμε θα πρέπει να το κάνουμε. Να γίνει επειγόντως συνάντηση στα πλαίσια του ΣΕΒΓΑΠ. [...]».

212. Από το κρίσιμο αυτό πρακτικό αποδεικνύονται τα εξής: *Πρώτον* ότι η ΜΕΒΓΑΛ είχε μειώσει την τιμή αγοράς του γάλακτος κατά τρεις δραχμές. *Δεύτερον* ότι η ΜΕΒΓΑΛ για να αποφύγει την αύξηση της τιμής αγοράς του γάλακτος ως απόρροια του ανταγωνισμού με τις άλλες γαλακτοβιομηχανίες αποφάσισε να προκαλέσει συνάντηση στο πλαίσιο του ΣΕΒΓΑΠ, ούτως ώστε να αποφευχθεί ένας ενδεχόμενος πόλεμος τιμών. Δηλ. και από το πρακτικό αυτό, το οποίο συντάχθηκε λίγους μήνες μετά τη συνάντηση της Λάρισας, αποδεικνύεται, ότι οι γαλακτοβιομηχανίες ήταν μεταξύ τους σε επαφή με στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. *Τρίτον* και στο πρακτικό αυτό του ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της ΜΕΒΓΑΛ ορίζεται υπεύθυνος για το συγκεκριμένο θέμα της συνάντησης με τις ανταγωνίστριες εταιρίες ο Αθανάσιος Λαπόρδας, ο οποίος είχε εκπροσωπήσει τη ΜΕΒΓΑΛ στη συνάντηση της Λάρισας. *Τέταρτον* το πρακτικό αυτό του ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της ΜΕΒΓΑΛ κοινοποιείται στην Μ. Χατζάκου-Παπαδοπούλου και στον Π. Παπαδάκη, οι οποίοι είναι μέλη της διοίκησης και έχουν μετοχικά συμφέροντα στη ΜΕΒΓΑΛ, πράγμα που καταδεικνύει τη σημασία του εν λόγω πρακτικού.
213. Την 16.1.2006 ο Κτηνοτροφικός Σύλλογος [...] απέστειλε στον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Μπασιάκο, τον Υφυπουργό κ. Κοντό, τον Υφυπουργό Ανάπτυξης κ. Παπαθανασίου και τον Υπουργό Μακεδονίας Θράκης κ. Τσιαρτσιώνη, επιστολή στην οποία ανέφερε μεταξύ άλλων και τα εξής: «[...] Με την επιστολή μας αυτή κύριε Υπουργέ θέλουμε να εκφράσουμε την δυσαρέσκειά μας και την αγανάκτηση των 1.302 αγελαδοτρόφων της Δυτικής Μακεδονίας. Οι παραπάνω αγελαδοτρόφοι έδιναν το γάλα τους στις γαλακτοβιομηχανίες ΔΕΛΤΑ και ΦΑΓΕ. Οι παραπάνω εταιρείες προχώρησαν μονομερώς χωρίς καμιά ενημέρωση στους παραγωγούς στη μείωση της τιμής του γάλακτος κατά 3 λεπτά. Δεν κατανοούμε την μείωση στις τιμές των παραγωγών όταν οι τιμές στα σούπερ μάρκετ ανεβαίνουν συνεχώς. [...]». Επίσης σε απάντησή του ο Πρόεδρος του προαναφερθέντα Κτηνοτροφικού Συλλόγου σε ερώτηση της Γ.Δ.Α. την 7.6.2006 ανέφερε τα εξής: «Είναι γνωστό στην περιοχή ότι αν κάποιος παραγωγός αποφασίσει να διακόψει τη συνεργασία του με κάποια εταιρεία, δεν μπορεί να βρει άλλη εταιρεία για να πουλήσει το γάλα του. Αυτό συμβαίνει γιατί υπάρχει σχετική συμφωνία μεταξύ των μεγάλων εταιρειών (ΦΑΓΕ- ΝΕΣΤΛΕ-ΜΕΒΓΑΛ). Οι εταιρείες χρησιμοποιούν τον υπερβολικό δανεισμό προκειμένου να κρατούν εξαρτημένους τους παραγωγούς και να τους εκμεταλλεύονται, καθορίζοντας από μόνες τους τις τιμές με πρόφαση την ποιότητα».
214. Στις 8.11.2006 ο Σύλλογος Αγελαδοτρόφων [...] απέστειλε στη Γ.Δ.Α. υπόμνημα πληροφοριών, στο οποίο αναφέρεται, ότι δεν μπορούσαν να γίνουν μετακινήσεις παραγωγών από εταιρία σε εταιρία, σε περίπτωση διακοπής συνεργασίας για

οποιονδήποτε λόγο με κάποια από αυτές, παρόλο που το επιδίωκαν οι παραγωγοί του νομού Ηλείας. Επίσης αναφέρονται και τα εξής: *«Η συμπίεση της τιμής ανά λίτρο γάλακτος στον παραγωγό από τις εταιρείες επιβάλλεται μέσα σε φοβικό κλίμα. Αιχμή και φόβητρο αποτελούν οι επιβαλλόμενες ποινές της μη παραλαβής γάλακτος από τον παραγωγό για ποιοτικά κριτήρια, τα οποία γνωστοποιούνται στον κτηνοτρόφο μόνο προφορικά. Όταν ζητηθούν γραπτά, ενυπόγραφα και τεκμηριωμένα στοιχεία για τις αναλύσεις από τα εργαστήρια αυτοελέγχων των εταιρειών, το πολύ-πολύ να δοθεί μια γενικόλογη και απειλητική, προσωπική επιστολή, για την επ' αόριστον διακοπή της συνεργασίας με τον διαμαρτυρόμενο κτηνοτρόφο».*

215. Ένα επιπλέον στοιχείο, το οποίο ενισχύει τον παράνομο χαρακτήρα της συνάντησης της Λάρισας, είναι η μυστικότητα αυτής. Ειδικότερα:

- α) Επίσημο πρακτικό του ΣΕΒΓΑΠ για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης συνάντησης στη Λάρισα αφενός ζητήθηκε από τον ίδιο το ΣΕΒΓΑΠ και δεν προσκομίστηκε, αφετέρου δεν βρέθηκε κατά τη διεξαγωγή του τετραήμερου επιτόπιου ελέγχου της Γ.Δ.Α. στα γραφεία του ΣΕΒΓΑΠ. Επιπρόσθετα δεν βρέθηκε ούτε προσκομίστηκε επίσημο πρακτικό του ΔΣ του ΣΕΒΓΑΠ, το οποίο να εξουσιοδοτεί τους διευθυντές ζώνης γάλακτος των εμπλεκόμενων εταιριών να παραστούν στη συνάντηση της Λάρισας, ως διατείνονται κάποιοι εξ όσων κατέθεσαν στη Γ.Δ.Α. και ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
- β) Στη συνάντηση της Λάρισας συμμετείχαν μόνο οι πέντε εμπλεκόμενες εταιρίες, οι οποίες είναι και οι μεγαλύτερες στην Ελλάδα από πλευράς μεγέθους. Δεν προκύπτει από κάποιο στοιχείο, ότι κλήθηκαν επίσημα ή έστω ανεπίσημα τα λοιπά μέλη του ΣΕΒΓΑΠ στη συνάντηση αυτή, ούτε ότι τα πρακτικά της εν λόγω συνάντησης κοινοποιήθηκαν έστω στα λοιπά μέλη του, που δεν ήταν παρόντα στη συνάντηση αυτή. Από αυτό προκύπτει η βούληση των συμμετεχουσών εταιριών να κρατήσουν σε στενό κύκλο τα συμφωνηθέντα στη συγκεκριμένη συνάντηση.
- γ) Ο [...], κατέθεσε ενόρκως στη Γ.Δ.Α. αναφορικά με την κοινοποίηση ή μη της εν λόγω συνάντησης στα υπόλοιπα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ τα εξής: *«Πιστεύω ότι κοινοποιήθηκαν στα μέλη του Δ.Σ. που παρευρέθηκαν στη συνάντηση και τα οποία είχαν προσκληθεί. Ούτως ή άλλως τα ζητήματα αυτά αφορούσαν τις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου, που αποτελούν και τα μέλη του Δ.Σ., οπότε δεν υπήρχε λόγος κοινοποίησης τους και στις υπόλοιπες [...]».* Επιβεβαιώνεται, κατά συνέπεια, τόσο η μη επίσημη εμπλοκή του ΣΕΒΓΑΠ, όσο και η μυστικότητα της συνάντησης σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ.
- δ) Η υπό κρίση απόφαση με τα δύο σκέλη της, όπως αναλύονται ανωτέρω, έπρεπε να γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός 30 ημερών. Τα εμφανιζόμενα ως συμμετέχοντα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, ή ο ΣΕΒΓΑΠ, ουδέποτε προέβησαν σε ανάλογη γνωστοποίηση του περιεχομένου της στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

216. Από τα ανωτέρω εκτεθέντα αποδεικνύεται πλήρως η συμφωνία μεταξύ των ακολούθων πέντε γαλακτοβιομηχανιών, οι οποίες είναι και μέλη του διοικητικού συμβουλίου του

ΣΕΒΓΑΠ, ήτοι μεταξύ των εταιριών ΔΕΛΤΑ, ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΙΟΣ, ΜΕΒΓΑΛ και ΝΕΣΤΛΕ αναφορικά με: α) συγκράτηση - μείωση των τιμών αγοράς νωπού γάλακτος από τους παραγωγούς/κτηνοτρόφους και β) αποφυγή μετακινήσεων παραγωγών νωπού γάλακτος με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ τους. Υφίσταται, επομένως, συμφωνία κατά την έννοια του άρθρ. 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 με αντικείμενο τον καθορισμό τιμών και την κατανομή πηγών εφοδιασμού κατά παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 του νόμου αυτού. Ο ισχυρισμός της ΟΛΥΜΠΙΟΣ περί μη εφαρμογής του άρθρ. 1 Ν. 703/1977 λόγω μη αισθητού περιορισμού του ανταγωνισμού από την απαγορευμένη σύμπραξη είναι απορριπτέος, καθώς η συμφωνία ή πρακτική των εμπλεκόμενων εταιριών (ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΙΟΣ, ΝΕΣΤΛΕ) καλύπτει το σύνολο της παραγωγής νωπού γάλακτος στην ελληνική επικράτεια, οι δε εν λόγω επιχειρήσεις αγοράζουν το 57-70% της συνολικής παραγωγής νωπού γάλακτος, κατέχουν επομένως μερίδιο αγοράς άνω του 5%, οπότε δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του κανόνα de minimis, ο οποίος δεν είναι εφαρμοστέος και για τον πρόσθετο λόγο, ότι αντικείμενο της σχετικής σύμπραξης είναι ο καθορισμός τιμών και ο επιμερισμός αγορών, ήτοι ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού (βλ. Ανακοίνωση της ΕπΑντ της 2.3.2006 «Σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας, οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του νόμου 703/1977 όπως ισχύει [de minimis]»).

217. Σύμφωνα με το άρθρ. 3 παρ. 1 του Κανονισμού 1/2003, οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών - μελών οφείλουν να εφαρμόζουν το άρθρ. 81 ΣΕΚ σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρ. 81 παρ. 1 της ΣΕΚ, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, όταν εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Το κριτήριο του επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου είναι αυτόνομο κριτήριο της κοινοτικής νομοθεσίας, το οποίο πρέπει να εκτιμάται χωριστά σε κάθε περίπτωση. Το κριτήριο αυτό οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Πράγματι το κοινοτικό δίκαιο δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες, που δεν δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρ. 81 και 82 της Συνθήκης, παρ. 9-12 και τη σχετική νομολογία, στην οποία παραπέμπει. Σημειώνεται, ότι οι κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν τις αρχές, που αναπτύχθηκαν από τα κοινοτικά δικαστήρια κατά την ερμηνεία της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρ. 81 και 82 ΣΕΚ. Χωρίς να είναι δεσμευτικές για τα δικαστήρια και τις αρχές των κρατών μελών, οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές αποσκοπούν στο να παράσχουν κατευθύνσεις για την εφαρμογή της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου [βλ. παρ. 3]). Το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί επίσης σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς (βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ. 22). Η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου εκτείνεται σε κατηγορίες συμφωνιών και πρακτικών, που δύνανται να έχουν διασυννοριακές επιπτώσεις, ανεξάρτητα από το εάν

μία συγκεκριμένη συμφωνία ή πρακτική είχε ή όχι το αποτέλεσμα αυτό (βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ. 26-27).

218. Η φύση των προϊόντων, που καλύπτονται ή/και επηρεάζονται από τις συμφωνίες ή πρακτικές παρέχει μία ένδειξη για το εάν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών δύναται να επηρεαστεί. Το κοινοτικό δίκαιο είναι εφαρμοστέο, όταν τα προϊόντα, που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις συμφωνίες ή πρακτικές, αποτελούν ή δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών. Επίσης, ο όγκος των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά και ο όγκος πωλήσεων τους παρέχουν ποσοτικές ενδείξεις για την ικανότητα της συμφωνίας να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ. 30-31).
219. Ο αισθητός χαρακτήρας του επηρεασμού μπορεί ιδίως να εκτιμηθεί κατ' αναφορά προς τη θέση και τη σημασία των μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων. Όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι μία συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Αισθητό επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών δεν συνεπάγονται οι συμφωνίες, στις οποίες πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Κοινότητας, που επηρεάζεται από τη συμφωνία, δεν υπερβαίνει το 5% και β) ο συνολικός Κοινοτικός κύκλος εργασιών, που πραγματοποιούν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις στα σχετικά προϊόντα, δεν υπερβαίνει τα 40 εκατ. ΕΥΡΩ (βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ. 44-45, 52).
220. Συμφωνίες που εκτείνονται στο σύνολο του εδάφους κράτους μέλους έχουν από την ίδια τους τη φύση ως αποτέλεσμα την παγίωση εθνικών στεγανοποιήσεων των αγορών και εμποδίζουν έτσι την οικονομική αλληλοδιείσδυση, που επιδιώκεται από τη Συνθήκη (βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ.78 και C-309/99, Wouters, παρ.95-96). Τέλος, η προσοχή, με την οποία τα μέλη μίας σύμπραξης παρακολουθούν τις τιμές και τους ανταγωνιστές από άλλα κράτη μέλη, παρέχει μία ένδειξη του βαθμού, στον οποίο τα προϊόντα, που καλύπτονται από τη σύμπραξη, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διασυνοριακού εμπορίου. Η παρακολούθηση των τιμών υποδηλώνει, ότι η σύμπραξη θεωρεί, ότι απειλείται από τον ανταγωνισμό και ιδίως από ανταγωνιστές από άλλα κράτη μέλη. Επιπλέον, εάν υπάρχουν αποδείξεις, ότι τα μέλη της σύμπραξης καθόρισαν σκοπίμως το επίπεδο των τιμών τους σε συνάρτηση με τις τιμές, που ισχύουν σε άλλα κράτη μέλη, από αυτό αποδεικνύεται, ότι τα σχετικά προϊόντα αποτελούν αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών και ότι το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί (βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ. 81).
221. Εν προκειμένω διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:
- α) Η συμφωνία ή πρακτική των εμπλεκόμενων εταιριών (ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ, ΝΕΣΤΛΕ) καλύπτει το σύνολο της παραγωγής νωπού γάλακτος στην ελληνική επικράτεια.

- β) Οι επιχειρήσεις, που συμμετείχαν στη σύμπραξη, αγοράζουν το 57-70% της συνολικής παραγωγής νωπού γάλακτος, κατέχουν επομένως μερίδιο αγοράς άνω του 5%, ενώ ο συνολικός κύκλος εργασιών τους ξεπερνά τα 40 εκ. ΕΥΡΩ.
- γ) Όπως διαπιστώνεται από το δακτυλογραφημένο πρακτικό των αποφάσεων, που λήφθηκαν την 31.5.2004 στο ξενοδοχείο ΔΙΒΑΝΗΣ στη Λάρισα, για την απόφαση μείωσης των τιμών αγοράς από τις εμπλεκόμενες εταιρίες ελήφθη υπόψη «η αναμενόμενη μείωση των τιμών σε άλλες χώρες της Ε.Ε.» και ότι «οι τιμές του εισαγόμενου γάλακτος είναι φθηνότερες». Όπως κατέληξαν οι εκπρόσωποι των εταιριών «θα πρέπει να μην περιοριστεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού γάλακτος». Τούτο επιβεβαιώνεται και από τις ακόλουθες καταθέσεις: i) «[...] και για το λόγο αυτό υπάρχει μείωση τιμής των παραγωγών σε όλη την ΕΕ καθώς και ο αριθμός των παραγωγών με μόνη εξαίρεση την Ελλάδα όπου η τιμή του παραγωγού συνέχεια αυξάνεται παρόλο που υπάρχει και πριμ παραγωγού [...] Η ελληνική αγορά γάλακτος γίνεται μη ανταγωνιστική [...] αυτή η ομάδα (στο ΔΙΒΑΝΗ) που συζήτησε θέματα ποιότητας επεκτάθηκε στα θέματα ανταγωνιστικότητας [...]» (ένορκη κατάθεση [...] της 9.11.2006, σελ. 3-4), ii) «Σύμφωνα με τους Κανονισμούς και την ΚΑΠ, εκείνη την εποχή υπήρχαν διεθνείς μειώσεις τιμών, για να μειωθεί το κόστος παραγωγής και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων [...] Εκείνη την περίοδο υπήρχε έλλειψη γάλακτος και η τιμή στην Ελλάδα ήταν υψηλότερη απ' ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (ένορκη κατάθεση [...] της 9.11.2006, σελ.2) iii) «[...] Επίσης η έντονα πτωτική τάση των τιμών αγοράς στην υπόλοιπη Ευρώπη δημιουργεί μη ανταγωνιστική κατάσταση στα γαλακτοκομικά ελληνικά παραγόμενα προϊόντα σε σχέση με τα εισαγόμενα» (ένορκη κατάθεση [...] της 9.11.2006, σελ. 2). Συνεπώς, ακόμα και αν δεν προκύπτει σαφώς αντίκτυπος της τιμής αγοράς / πώλησης του νωπού γάλακτος στα τελικά γαλακτοκομικά προϊόντα, που παράγουν οι γαλακτοβιομηχανίες, το γεγονός και μόνο, ότι οι ίδιες οι συμπράττουσες γαλακτοβιομηχανίες λαμβάνουν υπόψη τους την επίδραση της τιμής του νωπού γάλακτος στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών γαλακτοκομικών προϊόντων, επαρκεί. Άλλωστε σε κάθε περίπτωση στην αγορά σε επίπεδο καταναλωτή δεν ανταγωνίζονται τα ενδιάμεσα προϊόντα, δηλαδή το νωπό γάλα, αλλά τα τελικά γαλακτοκομικά προϊόντα, δηλαδή το φρέσκο γάλα, το γιαούρτι κ.λπ. Από το περιεχόμενο της υπό κρίση συμφωνίας συνάγεται σαφώς, ότι οι συμπράττουσες εταιρίες καθορίζοντας τις τιμές σε μια προηγούμενη οικονομική βαθμίδα (αυτή του νωπού γάλακτος) λαμβάνουν υπόψη τους τον ανταγωνισμό τιμών στην επόμενη βαθμίδα των τελικών προϊόντων – παραγώγων του νωπού γάλακτος (βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ της 3/12/1987 BUREAU NATIONAL INTERPROFESSIONNEL DU COGNAC κατά YVES AUBERT (BNIC II), υπόθεση 136/86, Συλλ. Νομ. 1987, σελ. 4789, σκέψη 18: «18. Μολονότι είναι αληθές ότι η συμφωνία αφορά το απόσταγμα του χρησιμοποιείται στην παραγωγή του cognac, δηλαδή ημιτελικό προϊόν το οποίο κανονικά δεν αποστέλλεται εκτός της περιοχής παραγωγής, εντούτοις είναι εξίσου αληθές ότι το προϊόν αυτό συνιστά την πρώτη ύλη ενός άλλου προϊόντος, του cognac, που διατίθεται στο εμπόριο σε όλη την Κοινότητα. Επομένως, συμφωνίες με

τις οποίες επιβάλλεται καταβολή εισφορών σε περίπτωση υπερβάσεως των ποσοστώσεων εμπορίας είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών». Βλ. επίσης απόφαση ΔΕΚ της 31/3/1993 Α. ΑΗΛΣΤΡΟΕΜ ΟΣΑΚΕΥΗΤΙΟΕ και λοιποί κατά Επιτροπής, Υποθέσεις C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ΚΑΙ C-125/85 έως C-129/85, Συλλ. Νομ. 1993, σελ. I-1307, σκέψη 142: «142. Στα δύο πρώτα επιχειρήματα μπορεί καταρχάς να αντιταχθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου [βλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 1985, 123/83, BNIC, Συλλογή 1985, σ. 391], όλες οι συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού με τον καθορισμό των τιμών ενός ημιτελικού προϊόντος είναι ικανές να επηρεάσουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο, έστω και αν το ίδιο το ημιτελικό αυτό προϊόν δεν αποτελεί αντικείμενο εμπορίας μεταξύ των κρατών μελών, όταν το προϊόν αυτό αποτελεί την πρώτη ύλη άλλου προϊόντος που διατίθεται στο εμπόριο αλλαχού εντός της Κοινότητας. Εν προκειμένω πρέπει να τονιστεί ότι ο χαρτοπολτός αντιπροσωπεύει το 50 έως 75% του κόστους του χαρτιού και ότι συνεπώς δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η εναρμονισμένη πρακτική που εφαρμόστηκε ως προς τις τιμές του χαρτοπολτού επηρέασε το εμπόριο χαρτιού μεταξύ των κρατών μελών», απόφαση της Επιτροπής της 16/12/1994 Υπόθεση IV/33.863 - Asahi/Saint-Gobain, ΕΕ 1994 L 354/87, σκέψη 23. Βλ. επίσης Lennart Ritter/W.David Braun, European Competition Law: A practitioner's guide, 3η έκδ., σελ. 53, όπου υπό τον τίτλο "Indirect effect on trade" αναφέρονται στην προαναφερθείσα απόφαση του ΔΕΚ BNIC II). Τέλος, τα ίδια τα στελέχη των εταιριών, που κατέθεσαν ενόρκως στη Γ.Δ.Α., παραδέχονται, ότι γίνονται εισαγωγές γάλακτος, το οποίο μάλιστα είναι φθηνότερο.

- δ) Συνεπεία της υπό κρίση συμφωνίας για το νωπό γάλα στοιχειοθετείται έμμεσος και δυνητικός επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου αναφορικά με το φρέσκο γάλα πέντε ημερών (ως τελικό προϊόν του νωπού γάλακτος), το οποίο αποτελεί αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών (δυνητικά τουλάχιστον). Ειδικότερα, εάν αρθούν τα νομικά εμπόδια εισαγωγών, που σχετίζονται με τη διάρκεια ζωής πέντε (5) ημερών του φρέσκου γάλακτος, μια προβλέψιμη εξέλιξη στην αγορά είναι, ότι θα υπάρξει η δυνατότητα πώλησης στην Ελλάδα ως φρέσκου εισαγόμενου γάλακτος από άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. (βλ. παρ. 38 και 41 Ανακοίνωσης της Επιτροπής για τον επηρεασμό του διακοινοτικού εμπορίου). Επίσης, αναφορικά με τα λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα δεν υπάρχουν ανάλογα νομικά ή πραγματικά εμπόδια εισαγωγών/εξαγωγών.

222. Ο ισχυρισμός της ΟΛΥΜΠΙΟΣ περί μη εφαρμογής του άρθρ. 81 ΣΕΚ λόγω μη αισθητού περιορισμού του ανταγωνισμού από την απαγορευμένη σύμπραξη είναι απορριπτέος, καθώς, όπως ήδη έχει αναφερθεί, η συμφωνία ή πρακτική των εμπλεκομένων εταιριών (ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΙΟΣ, ΝΕΣΤΛΕ) καλύπτει το σύνολο της παραγωγής νωπού γάλακτος στην ελληνική επικράτεια, οι δε εν λόγω επιχειρήσεις αγοράζουν το 57-70% της συνολικής παραγωγής νωπού γάλακτος, κατέχουν επομένως μερίδιο αγοράς άνω του 10%, οπότε δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του κανόνα de minimis, ο οποίος δεν είναι εφαρμοστέος και για τον πρόσθετο λόγο, ότι αντικείμενο της

σχετικής σύμπραξης είναι ο καθορισμός τιμών και ο επιμερισμός αγορών, ήτοι ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού (βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας, οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 81 παρ. 1 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [de minimis]», 2001/C 368/07).

223. Υφίσταται, κατά συνέπεια, επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου και, επομένως, παράβαση (και) του άρθρ. 81 παρ.1 της ΣΕΚ.
224. Σύμφωνα με το άρθρ. 21 Ν. 703/1977 (ως ίσχυε και ισχύει μετά τη τροποποίησή του με τον Ν. 3373/2005), η χορήγηση απαλλαγής σε ατομική βάση (βάσει του άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/1977) για οριζόντιες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές προϋποθέτει γνωστοποίηση της συμφωνίας από τις συμπράττουσες επιχειρήσεις μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη σύναψη, λήψη ή τέλεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρ. 21 παρ. 2 Ν. 703/1977 παράλειψη της γνωστοποίησης συνεπάγεται εις βάρος καθεμίας των επιχειρήσεων, οι οποίες συμπράττουν και παρέλειψαν τη γνωστοποίηση: α) οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/77 και β) επιβολή προστίμου ύψους τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ μέχρι δέκα τοις εκατό (10%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. Επομένως, η σύμπραξη μεταξύ των ανωτέρω εταιριών, που συνάφθηκε στη Λάρισα στις 31.5.2004, δεν δύναται να τύχει εξαίρεσης, καθώς δεν γνωστοποιήθηκε στη Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Όμως ακόμη και εάν γνωστοποιείτο ή ακόμη κι αν ακολουθήσει κανείς την άποψη, ότι η διαδικασία προηγούμενης γνωστοποίησης του άρθρ. 21 Ν. 703/1977 αντίκειται στο κοινοτικό δίκαιο ενόψει του άρθρ. 3 παρ. 2 εδ. α' Καν 1/2003, σύμφωνα με το οποίο η εφαρμογή του εθνικού δικαίου δεν επιτρέπεται να έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση συμφωνιών διακοινοτικού χαρακτήρα, οι οποίες δεν κρίνονται απαγορευμένες με βάση το άρθρ. 81 ΣΕΚ, η συγκεκριμένη σύμπραξη με το συγκεκριμένο περιεχόμενο δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να εξαιρεθεί κατ' εφαρμογή του άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/1977 δεδομένου, ότι η συμφωνία αφορά σε πολύ σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού, δηλαδή σε καθορισμό τιμών αγοράς και κατανομή πηγών εφοδιασμού.
225. Η χορήγηση εξαίρεσης με βάση το άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ σε ατομική βάση για συμφωνίες, που περιέχουν τέτοιους περιορισμούς, προϋποθέτει μόνο συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων της εν λόγω διάταξης (ο Κανονισμός 1/2003 [άρθρ. 1 παρ. 2], με τον οποίο καταργήθηκε η υποχρέωση γνωστοποίησης για τη χορήγηση απαλλαγής βάσει του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ, ισχύει από 1.5.2004). Η εφαρμογή της εξαίρεσης του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ υπόκειται σε τέσσερις προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές: α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος, που προκύπτει, γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού. Σε περίπτωση εξέτασης μίας συμφωνίας σε ατομική βάση θα πρέπει κατ'

αρχήν να αποδειχθεί, ότι η εν λόγω συμφωνία παραβιάζει το άρθρ. 81 ΣΕΚ. Εφόσον διαπιστωθεί η εν λόγω παράβαση, ως εν προκειμένω, η επιχείρηση, που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης, φέρει το βάρος απόδειξης, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ (Βλ. σχετ. άρθρ. 2 του Κανονισμού 1/2003 και Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3, παρ. 41, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς [2000], παρ. 62). Σύμφωνα με πάγια νομολογία, οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ (όπως και του άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/77) πρέπει να πληρούνται σωρευτικά για να έχει εφαρμογή η απαλλαγή. Οι εν λόγω προϋποθέσεις είναι, επίσης, εξαντλητικές. Εφόσον πληρούνται, η απαλλαγή ισχύει και δεν μπορεί να εξαρτηθεί από καμία άλλη προϋπόθεση (Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ, παρ. 42).\\

226. Ωστόσο, οι ιδιαίτερα σοβαροί περιορισμοί (όπως π.χ. ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, κατανομή πηγών προμήθειας κ.λπ.) κατά κανόνα απαγορεύονται (εμπίπτουν στη λεγόμενη «μαύρη λίστα»), διότι δεν πληρούν τις δύο πρώτες προϋποθέσεις του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ, καθώς ούτε δημιουργούν αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα, ούτε προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, αυτά τα είδη συμφωνιών δεν πληρούν κατά κανόνα το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα της τρίτης προϋπόθεσης (Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης παρ. 46, 79). Σημειώνεται, ότι και η τελευταία προϋπόθεση της εξαίρεσης, που προβλέπει το άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ, δεν πληρούται, αν η συμφωνία καταργεί τον ανταγωνισμό σε μία από τις σημαντικότερες εκφάνσεις του και ιδίως σε περίπτωση κατάργησης του ανταγωνισμού, όσον αφορά τις τιμές (Βλ. ανωτέρω Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 110). Μία γενική αρχή, στην οποία βασίζεται το άρθρ. 81 ΣΕΚ (και το άρθρ. 1 Ν. 703/1977) και έχει διατυπωθεί από τη νομολογία των κοινοτικών δικαστηρίων, αλλά και στις αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι ότι κάθε οικονομικός παράγοντας καθορίζει ανεξάρτητα την πολιτική, που προτίθεται να ακολουθήσει στην αγορά (Βλ. ανωτέρω Κατευθυντήριες Γραμμές παρ. 14).

227. Τα βασικά επιχειρήματα των πέντε εμπλεκόμενων εταιριών (ΔΕΛΤΑ, ΜΕΓΒΑΛ, ΦΑΓΕ, ΝΕΣΤΛΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ) για τη λήψη των αποφάσεων στο ξενοδοχείο ΔΙΒΑΝΗ της Λάρισας κατά τη συνάντηση της 31.5.2004, είναι:

α) «Να επωφεληθεί η γαλακτοβιομηχανία από την αύξηση της ποσόστωσης, που έλαβε χώρα έως το 2013». Όπως προκύπτει από τη σχετική κοινοτική και εθνική νομοθεσία, η αύξηση της ποσόστωσης και της πριμοδότησης αφορά μόνο τους παραγωγούς του νωπού γάλακτος. Σε καμία περίπτωση, πάντως, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί απόπειρα προσπορισμού οφέλους εκ μέρους των γαλακτοβιομηχανιών με τη σύσταση μίας οριζόντιας σύμπραξης (συγκράτησης και μείωσης των τιμών και κατανομής των πηγών εφοδιασμού).

β) «Διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού γάλακτος έναντι του εισαγόμενου, λόγω της αναμενόμενης ή πραγματικής μείωσης των διεθνών ή ευρωπαϊκών τιμών»: Οι τιμές αγοράς διαμορφώνονται με βάση το θεμελιώδη νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Η υποτιθέμενη ως «αναμενόμενη» ή, ακόμα, και η

πραγματική μείωση των διεθνών ή ευρωπαϊκών τιμών νωπού γάλακτος δεν δικαιολογεί τη σύσταση οριζόντιας καρτελικής σύμπραξης για διαμόρφωση αντιστοιχων επιπέδων τιμών. Άλλωστε, σύμφωνα με το άρθρ. 2 ΣΕΚ, «η Κοινότητα έχει ως αποστολή, με τη δημιουργία της κοινής αγοράς, [...] να προάγει στο σύνολο της Κοινότητας [...] υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας». Ο συγκεκριμένος στόχος αφορά κυρίως τη βιομηχανική πολιτική της Κοινότητας, η οποία πρωτίστως αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής βιομηχανίας. Επίσης, σκοπός των άρθρ. 81, 82 και 86 ΣΕΚ είναι, μεταξύ άλλων, η εγγύηση της συνεχούς προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών στον καταναλωτή υπό τους ευνοϊκότερους δυνατούς όρους, η ενίσχυση της αποδοτικότητας της οικονομίας μέσω της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων και η προστασία της ευημερίας του καταναλωτή. Προφανής, επίσης, στόχος των συγκεκριμένων άρθρων είναι, τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων, που καταργήθηκαν νομοθετικά με σχετικές κοινοτικές διατάξεις, να μην υποκατασταθούν και εγκαθιδρυθούν με ιδιωτικές συμφωνίες και συμπράξεις. Προς τούτο είναι αναγκαία η κατοχύρωση του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού (Βλ. Σκουρή, Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, 2003, σελ. 224 παρ. 12 και σελ. 685 επ. παρ.1 - 2).

- γ) «Να βελτιωθεί ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων η ποιότητα του παραγόμενου νωπού γάλακτος και να αντιμετωπιστούν τα φαινόμενα νοθείας»: Η ποιότητα του παραγόμενου νωπού γάλακτος αποτελεί ένα από τα βασικά κριτήρια καθορισμού εκ μέρους των γαλακτοβιομηχανιών της τιμής αγοράς του νωπού γάλακτος. Όλες οι συμμετέχουσες εταιρίες διατηρούν εργαστήρια αυτοελέγχου, στα οποία ελέγχουν την τήρηση ή μη των ελάχιστων προδιαγραφών ποιότητας, που τάσσει η νομοθεσία (βλ. ΠΔ 56/95) προτού αγοράσουν αυτό και καθορίσουν τη τιμή του. Ανάλογα δε με τα ποιοτικά standards της εκάστοτε εταιρίας και τις ανάγκες της, μπορεί (και πρέπει σύμφωνα με τις διατάξεις του ελεύθερου ανταγωνισμού) κάθε εταιρία αυτόνομα να διαμορφώνει τις τιμές αγοράς της πρώτης ύλης. Στην περίπτωση, κατά την οποία δεν πληρούνται οι ελάχιστες προδιαγραφές της νομοθεσίας, οι γαλακτοβιομηχανίες οφείλουν αφενός να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές και αφετέρου να μην αγοράζουν και, εάν έχουν αγοράσει, να καταστρέψουν το γάλα αυτό. Στην περίπτωση, που αυτές οι ελάχιστες προδιαγραφές της νομοθεσίας πληρούνται, κάθε επιχείρηση θα πρέπει να διατηρεί τη δυνατότητα αυτοκαθορισμού της τιμολογιακής πολιτικής της με βάση την ποιότητα του εισκομιζόμενου από τον κτηνοτρόφο νωπού γάλακτος, όπως και τη δυνατότητα να αγοράζει κατώτερης ή ανώτερης ποιότητας νωπό γάλα (πάντα μέσα στα νόμιμα πλαίσια ποιότητας) (βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2000/475/EK, European Council of Manufacturers of Domestic Alliances - CECED παρ. 30-37. Στην υπόθεση αυτή, η Οδηγία 95/12 προέβλεπε συγκεκριμένες κατηγορίες πλυντηρίων ανάλογα με την ενεργειακή τους αποτελεσματικότητα [Α έως G]. Τα μέλη - κατασκευαστές της Ένωσης CECED, η συμφωνία των οποίων κάλυπτε το 90% της αγοράς του EOX, συμφώνησαν να μην κατασκευάζουν ή να μην εισάγουν

πλυντήρια ορισμένων κατηγοριών [από D έως G], εμποδίζοντας έτσι τα μέρη να ανταγωνίζονται σε όλο το φάσμα των ενεργειακών κατηγοριών, ως συνέβαινε πριν την υπογραφή της συμφωνίας. Θεωρήθηκε, λοιπόν, η συγκεκριμένη συμφωνία, ότι περιόριζε τον ανταγωνισμό παραβιάζοντας έτσι το άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ [βλ. παρ. 30-37]. Εν συνεχεία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη ορισμένα ειδικά κριτήρια χορήγησε για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εξαίρεση βάσει του άρθρου 81 παρ. 3 ΣΕΚ [μείωση της ρύπανσης που θα προκληθεί μέσω της μείωσης δυνητικής ενεργειακής κατανάλωσης των νέων πλυντηρίων, αναμενόμενα οφέλη καταναλωτών λόγω έντασης του ανταγωνισμού σε άλλα χαρακτηριστικά του υπό κρίσιν προϊόντος [πχ. τιμή], ενώ η ενεργειακή αποτελεσματικότητα θεωρήθηκε, ότι δεν αποτελούσε το βασικό κριτήριο για την απόφαση αγοράς πλυντηρίων ως ήταν η τιμή, η φήμη και οι τεχνικές επιδόσεις, βλ. παρ.48, 53 και 64]). Στην προκειμένη υπόθεση: α) τα μέλη της συμφωνίας δεν είχαν καθορίσει ένα συγκεκριμένο ενιαίο πλαίσιο ελέγχου ποιότητας (νωπού γάλακτος), το οποίο θα φέρει ελάχιστες προδιαγραφές και θα τηρείται από όλους και β) η ποιότητα αποτελεί για τις βιομηχανίες ένα από τα βασικά κριτήρια για την απόφαση, αλλά και τον καθορισμό της τιμής αγοράς του νωπού γάλακτος. Κατάργηση, επομένως, του ανταγωνισμού ως προς τη δυνατότητα αυτόνομου καθορισμού (αύξησης ή μείωσης) της τιμής του νωπού γάλακτος με βάση την ποιότητα, συνεπάγεται κατάργηση του ανταγωνισμού στο σύνολο της αγοράς. Σε κάθε περίπτωση, τα μέτρα που αποφασίστηκαν στο ξενοδοχείο ΔΙΒΑΝΗ (συγκράτηση και μείωση τιμών, αποφυγή μετακινήσεων παραγωγών) δεν αντιμετωπίζουν την «κακή ποιότητα» ή τη «νοθεία», καθώς δεν αποτρέπουν την πώληση του εν λόγω γάλακτος σε οποιαδήποτε γαλακτοβιομηχανία. Αντίθετα, εξασφαλίζουν την πώληση του σε συγκεκριμένες εταιρίες και μάλιστα με συγκρατημένες ή / και μειωμένες τιμές. Επίσης, στο ξενοδοχείο ΔΙΒΑΝΗ συμφωνήθηκε ο περιορισμός της μετακίνησης των παραγωγών, γεγονός που συνεπάγεται άσκηση πίεσης και στέρξη για τους παραγωγούς εναλλακτικών πηγών διάθεσης του παραγόμενου νωπού γάλακτος, κάτι το οποίο επίσης δεν μπορεί να δικαιολογηθεί για τη διασφάλιση της ποιότητας του γάλακτος, που όπως προαναφέρθηκε, διασφαλίζεται μέσω άλλων νόμιμων οδών, στις οποίες δύναται να καταφύγει η κάθε επιμέρους γαλακτοβιομηχανία. Σε κάθε περίπτωση η εν λόγω συμφωνία περιορίζει τον ανταγωνισμό μεταξύ των γαλακτοβιομηχανιών αναφορικά με την προσφορά καλύτερων τιμών αγοράς νωπού γάλακτος στους παραγωγούς (Βλ. Απόφαση του Πρωτοδικείου για τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-68/89, T-77/89 και T-78/89: «Societa Italiana Vetro Spa, Fabbrica Pisana Spa και PPG Vernante Pennitalia Spa κατά E.E.», Μάρτιος 1992). Εξάλλου, είναι αντιφατικό να διατείνονται οι γαλακτοβιομηχανίες, που συμμετείχαν στη συνάντηση, ότι αφενός απέβλεπαν στη διασφάλιση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού νωπού γάλακτος, αλλά παρόλα αυτά η εν λόγω (κατά την άποψή τους) επωφελής για την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού γάλακτος συμφωνία, ουδέποτε εφαρμόστηκε τελικά. Το προβαλλόμενο από τις εμπλεκόμενες εταιρίες επιχείρημα, ότι ενόψει Ολυμπιακών Αγώνων υπήρχε «υπέρμετρη ευαισθησία» για τα θέματα ποιότητας

κρίνεται, επίσης, μη πειστικό, καθώς δεν είναι δυνατό δύο μόλις μήνες προ της έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, οι εμπλεκόμενες εταιρίες να αποφάσισαν, ότι έπρεπε να διασφαλίσουν τις ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας που τάσσει η νομοθεσία, ως εάν πριν αυτό δεν τις ενδιέφερε. Εξίσου μη πειστική είναι η κατ' επανάληψη επίκληση επιστολής του ΕΦΕΤ προς τις γαλακτοβιομηχανίες για ειδική μέριμνα στην ποιότητα των προϊόντων τους ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων (σημειώνεται εδώ, ότι ο ΕΦΕΤ εμπλέκεται στον έλεγχο μετά την πρωτογενή παραγωγή, πράγμα που σημαίνει, ότι οι όποιες, επομένως, ανακοινώσεις του δεν μπορεί να αφορούσαν την τήρηση των προδιαγραφών ποιότητας του νωπού γάλακτος ως πρώτης ύλης, η δε κάθε γαλακτοβιομηχανία είναι η ίδια υπεύθυνη για την ποιότητα του τελικού προϊόντος χωρίς να απαιτείται η σύναψη συμφωνίας με άλλες ανταγωνίστριες εταιρίες]). Χαρακτηριστική εξάλλου από την άποψη αυτή είναι η διαβεβαίωση υψηλόβαθμου στελέχους της ΦΑΓΕ (κατάθεση [...] 7-5-2007) που με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο υποστήριξε ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ότι οι όποιες προσπάθειες βελτίωσης της ποιότητας δεν αφορούσαν τα προς κατανάλωση τελικά προϊόντα, που με ευθύνη των γαλακτοβιομηχανιών ήταν άψογα.

228. Τέλος επισημαίνεται, ότι η αύξηση της εθνικής ποσόστωσης αγελαδινού γάλακτος επιτρέπει την αύξηση της ποσότητας του εγχωρίως παραγόμενου γάλακτος. Φυσιολογικό επακόλουθο αυτής της εξέλιξης με βάση τους νόμους της αγοράς (θα μπορούσε να) είναι η μείωση των τιμών αγοράς γάλακτος. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε συμφωνία μεταξύ γαλακτοβιομηχανιών δημιουργεί τεχνητές συνθήκες διαμόρφωσης τιμών, οι οποίες περιορίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό στη σχετική αγορά. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση συμφωνία δεν μπορεί να εξαιρεθεί σύμφωνα με το άρθρ. 81 παρ. 3 της ΣΕΚ, ούτε σύμφωνα με το άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/1977.
229. Η σοβαρότητα και η διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης αποτελούν κριτήρια καθορισμού του ύψους του προστίμου (βλ. σχετ. ΔΕΦΑΘ 163/2006, ΑΤΛΑΝΤΙΚ κ.λπ. κατά της απόφασης 277/2005 [υπόθεση super market], σελ. 51 [παρ. 24], Τ-1/89 παρ. 150 επ., 155, 168 και Ανακοίνωση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, παρ. 6). Επίσης, προκειμένου να εκτιμηθεί η σοβαρότητα και η διάρκεια των παραβάσεων, αρκεί να αποδειχθεί, ότι οι επαφές μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων έλαβαν χώρα ή διατηρήθηκαν, χωρίς να απαιτείται να προσδιορισθεί η ακριβής ημερομηνία και ο τόπος των συναντήσεων αυτών (Τ-1/89, ο.π., παρ.156 επ.).
230. Κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας της παράβασης, λαμβάνεται υπόψη η φύση της παράβασης, ο πραγματικός της αντίκτυπος στην αγορά (όπου είναι δυνατόν να υπολογιστεί), καθώς και το μέγεθος της οικείας γεωγραφικής αγοράς (Βλ. 2004/104/ΕΚ, ό.π., παρ. 226-230). Ειδικότερα:
- Ι. Φύση των παραβάσεων: Οι πρακτικές κατανομής πηγών εφοδιασμού και καθορισμού τιμών από τη φύση τους συνιστούν το βαρύτερο είδος παράβασης των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ. Σημειώνεται μάλιστα εδώ, ότι σε οριζόντιες

συμφωνίες καθορισμού τιμών και κατανομής πηγών εφοδιασμού είναι κατά τεκμήριο περιττό να ληφθούν υπόψη οι συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στην αγορά (Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3, παρ. 20-23 και T-141/94 παρ.635-636, όπου καταρχήν σε τόσο σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού δεν θεωρείται καθοριστικό κριτήριο για το ύψος του προστίμου η εκτίμηση του ακριβούς πραγματικού αποτελέσματος στην αγορά).

- II. Ως προς τον πραγματικό αντίκτυπο στην αγορά: Προκειμένου να κριθεί εάν η παράβαση είχε πραγματική επίπτωση στη σχετική αγορά, θα πρέπει να ερευνηθεί εάν οι αποφάσεις αυτές τέθηκαν σε εφαρμογή (Βλ. 2004/104/EK, ό.π., παρ. 226-230).
- III. Ως προς τη συγκράτηση και μείωση των τιμών αγοράς από τους παραγωγούς: Από το σύνολο του αποδεικτικού δεν αποδείχθηκε με βεβαιότητα εάν και σε ποιο βαθμό υλοποιήθηκε η συμφωνία της Λάρισας σχετικά με τη συγκράτηση - μείωση των τιμών αγοράς γάλακτος από τις εμπλεκόμενες γαλακτοβιομηχανίες. Κατ' αρχήν η στατιστική ανάλυση που παρουσιάζει η Γ.Δ.Α. στην Εισήγησή της και με τα οποία αποπειράται να διαπιστώσει την ύπαρξη δομικής μεταβολής (structural break) στην πορεία της τιμής αγοράς του νωπού γάλακτος από κάθε μια από τις εμπλεκόμενες γαλακτοβιομηχανίες, ήτοι πτωτικής πορείας της τιμής αναγόμενης στη συμφωνία της Λάρισας, δεν μπορεί να χρησιμεύσει για τη συναγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, όπως ορθά αιτιάζεται η εταιρία ΔΕΛΤΑ, καθώς δε λαμβάνουν υπόψη σημαντικές παραμέτρους, όπως την πορεία της προσφοράς και της ζήτησης στον τομέα της αγοράς νωπού γάλακτος. Επιπλέον οι όποιες μαρτυρικές καταθέσεις είναι τελείως αποσπασματικές και δεν παρέχουν πλήρη απόδειξη για το αν η όποια συγκράτηση ή μείωση της τιμής του νωπού γάλακτος μετά τη συμφωνία της Λάρισας, στο βαθμό που αυτές υπήρξαν, οφείλονται στη συμφωνία της Λάρισας αποκλειστικά ή σε κάποιο βαθμό και όχι σε (ή και σε) άλλα γεγονότα, όπως η εποχικότητα και η αύξηση της ποσότητας του αγελαδινού γάλακτος, όπως υποστηρίζουν οι γαλακτοβιομηχανίες.
- IV. Ως προς την απόφαση για περιορισμό των μετακινήσεων των παραγωγών: και ως προς το ζήτημα εάν υλοποιήθηκε η συμφωνία της Λάρισας ως προς τον περιορισμό των μετακινήσεων των παραγωγών και πάλι δεν αποδείχθηκε εάν όντως η εν λόγω συμφωνία υλοποιήθηκε, καθώς ο αριθμός των μετακινήσεων παραγωγών πριν και μετά τη συμφωνία της Λάρισας δεν μεταβάλλεται κατά τρόπο στατιστικά σημαντικό ενόψει και του μεγάλου αριθμού παραγωγών, οι δε μεμονωμένες καταθέσεις μαρτύρων δεν κρίνονται επαρκείς και σε κάθε περίπτωση η Γ.Δ.Α. δεν προσκόμισε πλήρεις αποδείξεις για την κατάφαση της υλοποίησης της παράβασης.
- V. Ως προς το μέγεθος της οικείας γεωγραφικής αγοράς: Η συγκεκριμένη συμφωνία (με τις επιμέρους ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ) αφορά το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

**Η. ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ
ΜΕΤΑΞΥ ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΕΒΓΑΠ.**

231. Η «ένωση επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77 και του άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων, που συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας. Δεν απαιτείται, επίσης, η «ένωση» να φέρει νομική προσωπικότητα (Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 13.3.1969, *Exposition Europeenne de la machine outile*, Κοτσίρης, Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, 2003, σελ. 398-399), αρκεί δηλαδή να εξυπηρετεί τα εμπορικά συμφέροντα των μελών της (βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής 96/438/EK, *FENEX*, παρ. 31 και Alison Jones, *EC Competition Law*, 2000, σελ. 118). Σωματεία, ενώσεις, σύνδεσμοι θεωρούνται «ενώσεις επιχειρήσεων» ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, την άσκηση εκ μέρους τους οικονομικής δραστηριότητας και την ύπαρξη κερδοσκοπικού ή μη σκοπού (*non-profit undertakings*) (ΔΕΚ 209-215/78, *Van Landewyck v. Commission*, παρ. 87-88, C-96επ./82, *IAZ* κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 19-20 και C-246/86, *Belasco*, παρ. 2, 65). Εν προκειμένω:

α) Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 του καταστατικού του «Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων» (ΣΕΒΓΑΠ), σκοπός του Συνδέσμου είναι: «α) η προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων των Ελληνικών Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. β) η συνεργασία με τις αντίστοιχες Ενώσεις των Κρατών- Μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τη συμμετοχή σε ομάδες πίεσεως προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους Κοινοτικούς Οργανισμούς για την προώθηση και επίλυση προβλημάτων του κλάδου ...».

β) Σύμφωνα με το άρθρο 1 του καταστατικού του, ο ΣΕΒΓΑΠ αποτελεί ένωση προσώπων των άρθρ. 107 και 741 επ. του Αστικού Κώδικα,

γ) Κατά το έτος 2005 αριθμεί 19 μέλη επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται ως επί το πλείστον στην Κεντρική Μακεδονία ως προς την παραγωγή, και σε όλη την ελληνική επικράτεια, ως προς τη διάθεση των γαλακτοκομικών προϊόντων.

232. Συνεπώς, ο ΣΕΒΓΑΠ αποτελεί «ένωση επιχειρήσεων» κατά την έννοια των άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77 και 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ.

233. «Απόφαση» είναι κάθε έκφραση βούλησης της ένωσης με οποιαδήποτε μορφή, όπως οδηγίες, εγκύκλιοι, απλές συστάσεις, εφόσον έχουν καταρχήν χαρακτήρα υποχρεωτικό για τα μέλη (C- 45/85, *Verband der Sachversicherer*, παρ.28, T-213/95 και T-18/96, *Stichting* κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρ. 157-164). Απόφαση του οργάνου διοίκησης της εκάστοτε ένωσης θεωρείται νομικά δεσμευτική, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό της, ότι οι αποφάσεις της δεσμεύουν και είναι υποχρεωτικές για τα μέλη (C-45/85 παρ. 27). Τέτοια πρόβλεψη υπάρχει στο άρθρ. 6 παρ. 2 του Καταστατικού του ΣΕΒΓΑΠ, σύμφωνα με το οποίο τα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ υποχρεούνται να εκτελούν τις αποφάσεις των οργάνων του. Ωστόσο, η απαγόρευση των άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ

εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις, που η απόφαση έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης χωρίς δεσμευτικότητα, εφόσον αντανakλά εν τοις πράγμασι τη συλλογική βούληση των μελών της ένωσης να συντονίσουν τη δράση τους σε μία συγκεκριμένη αγορά και εφόσον η συμμόρφωση των μελών με αυτή είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά. Περαιτέρω, αρκεί, προκειμένου να θεμελιωθεί η ύπαρξη «απόφασης» ένωσης επιχειρήσεων, η οποιαδήποτε πράξη της τελευταίας να αποτελεί τη συνεπή έκφραση της βούλησης της ίδιας να συντονίσει τη συμπεριφορά των μελών της στην εν λόγω αγορά. Τα μέλη μίας ένωσης έχουν καταφανώς συμφέρον να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές αγοράς από τους παραγωγούς των υπόλοιπων μελών - ανταγωνιστριών εταιριών, διότι αυτό τους επιτρέπει μέσα σε λογικά πλαίσια να προβλέπουν την τιμολογιακή πολιτική αυτών και να προσαρμόζουν αντίστοιχα τη δική τους τιμολογιακή πολιτική ως προς τους παραγωγούς. Η κυκλοφορία των εν λόγω πληροφοριών από μία επαγγελματική οργάνωση από τη φύση της υποκινεί τις επιχειρήσεις, που ανήκουν σε αυτή, να ευθυγραμμίσουν τις τιμές τους, ανεξάρτητα από τη διάρθρωση του κόστους τους. Η μέθοδος αυτή αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις εκείνες, των οποίων το κόστος είναι μικρό, να αυξήσουν (ως προς τους παραγωγούς) τις τιμές τους και προσφέρει ένα τεχνητό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις με μεγαλύτερο κόστος παραγωγής (C-45/85, παρ.28-29, C-209/78 παρ.88, C-96/82 κλπ. παρ.19, 96/438/EK παρ.32-41, 49, 61 και T-213/95 παρ. 169-172).

234. Γενικά, απαγορεύεται αυστηρά κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ επιχειρήσεων, η οποία έχει ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα να επηρεάσει τη συμπεριφορά στην αγορά ενός πραγματικού ή δυνητικού ανταγωνιστή είτε να του αποκαλύψει τη συμπεριφορά, που αυτές αποφάσισαν να υιοθετήσουν ή που σχεδιάζουν να υιοθετήσουν στην αγορά (βλ. C-48/69, ICI κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 64 και C-40επ./73, Suiker Unie κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ.174). Η συμφωνία δε μεταξύ των επιχειρήσεων ή η αντίστοιχη «απόφαση» της ένωσης επιχειρήσεων δύναται να είναι και σιωπηρή (T-35/92, John Deere κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 66). Το γεγονός, ότι μεσολαβεί πράξη δημόσιας αρχής, σκοπός της οποίας είναι να προσδώσει ισχύ ή να διευκολύνει την υλοποίηση απόφασης ένωσης επιχειρήσεων (ή εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων), δεν μπορεί να συντελέσει στην εξαίρεση της απόφασης αυτής από το πεδίο εφαρμογής των άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ. Το γεγονός, επίσης, ότι η αποστολή των συγκεκριμένων πληροφοριών γίνεται με εντολή ή τη σιωπηρή συναίνεση του Προέδρου της δημόσιας αρχής δεν επηρεάζει τη δυνατότητα εφαρμογής των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ στην ένωση επιχειρήσεων (βλ. C-123/83 παρ. 23-25.).
235. Η ανταλλαγή πληροφοριών, που αφορούν σε συγκεντρωτικά στατιστικά δεδομένα του εκάστοτε βιομηχανικού κλάδου σχετικά με την παραγωγή και τις πωλήσεις του προηγούμενου έτους, δεν απαγορεύεται. Αντίθετα, η ανταλλαγή πληροφοριών, που ανήκουν στη σφαίρα του επιχειρηματικού απορρήτου, δηλαδή πληροφορίες, που αναφέρονται στα ατομικά δεδομένα πρόσφατου παρελθόντος των επιχειρήσεων και επιτρέπουν την εξατομίκευση των επιχειρήσεων, από τις οποίες προέρχονται, είναι εξαιρετικά προβληματική από απόψεως δικαίου προστασίας του ελεύθερου

ανταγωνισμού. Μεταξύ των «ευαίσθητων επιχειρηματικών δεδομένων», η ανταλλαγή των οποίων μπορεί καταρχήν να λειτουργήσει εις βάρος του ελεύθερου ανταγωνισμού, κατατάσσονται οι τρέχουσες πληροφορίες σχετικά με τις τιμές. Ειδικότερα, σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών ως προς τις τιμές, τις εκπτώσεις, αυξήσεις και μειώσεις τιμών θεωρείται, ότι στηρίζει μηχανισμό, που θίγει τον ανταγωνισμό και παραβιάζει τα άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ. Τούτο συμβαίνει ιδίως, όταν ανταλλάσσονται πληροφορίες σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική, που πρόκειται να ακολουθήσει στο μέλλον κάποια εκ των ανταγωνιστριών εταιριών ή, ακόμα, και την τιμολογιακή πολιτική, που έχει ακολουθήσει στο πρόσφατο παρελθόν (βλ. 77/592/EEC Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής [COBELPA/VNP], παρ.25-30 και T-35/92, παρ.43-44, 51: Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το ΠΕΚ προχώρησε σε οικονομική ανάλυση της αγοράς, προκειμένου να διαπιστώσει, εάν το υπό κρίση σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, που επέτρεπε το προσδιορισμό του όγκου των λιανικών πωλήσεων και των μεριδίων αγοράς προμηθευτών, που κατείχαν ποσοστό 88% της σχετικής αγοράς, είχε περιοριστικά του ανταγωνισμού αποτελέσματα, διαπίστωσε δε, ότι σε αγορές ολιγοπωλιακής διάρθρωσης και υψηλής συγκέντρωσης, η ανταλλαγή των ανωτέρω πληροφοριών μπορεί πράγματι να έχει περιοριστικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό. Εντούτοις, στη συγκεκριμένη απόφαση προέβη σε οικονομική ανάλυση της σχετικής αγοράς ακριβώς διότι το υπό κρίση σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών δεν αφορούσε τιμές ή άλλο μηχανισμό, που *per se* θεωρείται, ότι περιορίζει τον πραγματικό ή δυνητικό ανταγωνισμό μεταξύ των μελών του).

236. Στην Εισήγησή της η Γ.Δ.Α. διαπιστώνει τα ακόλουθα:

- Ο ΕΛ.Ο.Γ είναι η αρμόδια ελληνική αρχή διαχείρισης των ποσοστώσεων των παραγωγών γάλακτος. Μηνιαίως λαμβάνει από κάθε αγράστρια - γαλακτοβιομηχανία ατομικές ποσότητες αναφοράς ανά παραγωγό και περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες, που έχει παραδώσει κάθε παραγωγός (βλ. άρθρ. 8 του Καν. 595/04 και άρθρ. 5 Υπ. Απόφ. 302026/2004).
- Σύμφωνα με το άρθρ. 6 του Καν. 562/05 και το άρθρ. 3 της Υπουργικής Απόφασης 287427/2005 (η οποία εκδόθηκε σε προσαρμογή προς τον εν λόγω Κανονισμό), οι μέσες τιμές νωπού γάλακτος, που κοινοποιούνται ανά εταιρία στον ΕΛ.Ο.Γ., είναι στοιχεία εμπιστευτικά και επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς της συγκεκριμένης Υπουργικής Απόφασης. Τα στοιχεία αυτά θεωρούνται σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τα ανωτέρω, εμπιστευτικά και από απόψεως δικαίου του ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις - μέλη του ΣΕΒΓΑΠ δεν θα πρέπει να έχουν ανοιχτή πρόσβαση σε αυτά.
- Μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ΕΛ.Ο.Γ. είναι εκπρόσωπος του ΣΕΒΓΑΠ. Ο τελευταίος έχει επομένως πρόσβαση κάθε μήνα σε όλα τα σχετικά στοιχεία.
- Στην από 22.11.2006 ένορκη κατάθεσή του ο [...], μεταξύ άλλων, καταθέτει: *«Καταρχήν θεωρούμε τα στοιχεία αυτά εμπιστευτικά και τα δίνουμε μόνο όταν μας εξουσιοδοτήσουν. Υπάρχουν τέτοιες εξουσιοδοτήσεις. Για παράδειγμα ο ΣΕΒΓΑΠ μας έχει εξουσιοδοτήσει να δίνουμε όλα τα στοιχεία στα μέλη του. Δίνουμε αυτά τα*

στοιχεία κάθε μήνα. Συνήθως ο ΣΕΒΓΑΠ μας ζητά στοιχεία για την ποσότητα των εισκομίσεων και τις τιμές τους», ενώ η [...], αναφέρει στην από 22.11.2006 κατάθεσή της: «Οι τιμές παραγωγού είναι γνωστές σε όλα τα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ [...]».

- Στην από 22.11.2006 κατάθεσή του ο [...], καταθέτει ότι: «Υπάρχει πρόσβαση στις μέσες τιμές ανά εταιρεία σε μηνιαία βάση στην επικράτεια, όχι όμως αναλυτικές τιμές ανά περιοχή. Διότι αυτά τα στοιχεία πρέπει να χειρίζονται με σεβασμό, είναι απόρρητα».
- Στην από [...] ένορκη κατάθεση του, ο [...] καταθέτει: «Δίνουμε όλα τα στοιχεία και τα στοιχεία των ανταγωνιστών τα δίνει ο ΕΛ.Ο.Γ.».
- Στην από 10.11.2006 κατάθεσή του, ο [...], δηλώνει: «Οι εταιρείες έχουν την υποχρέωση να δίνουν ποσοτικά στοιχεία και τιμές στον ΕΛ.Ο.Γ, ο ΣΕΒΓΑΠ δεν έχει αυτή την υποχρέωση, αλλά έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει αυτά τα στοιχεία από τον ΕΛ.Ο.Γ. και να γίνεται μία συζήτηση και αλληλοενημέρωση στο Δ.Σ. Δηλαδή, εάν θα υπερβούν την ποσόστωση, τη τάση των τιμών και λαμβάνει χώρα ενημέρωση γενικότερα».
- Σε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με ημερομηνία 14.9.2006, το οποίο απεστάλη από την κ. Βάσω Παπαδημητρίου (Γενική Διευθύντρια του Σ.Ε.Β.ΓΑ.Π.) προς τον κ. Εμμανουήλ Κασσαλιά, υπάλληλο της εταιρίας ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε., με θέμα «Στοιχεία για την αγορά γάλακτος» και στο οποίο αναφέρεται: «[...] σας στέλνω συνημμένα πίνακες με τη Μέση Τιμή Αγοράς Αγελαδινού Γάλακτος για τα Γαλακτοκομικά Έτη 2003-2004, 2004-2005 και 2005-2006, καθώς και πίνακα με τη Μέση Αξία Γίδινου και Πρόβειου Γάλακτος για τα έτη 2003, 2004, 2005. Οι πίνακες έχουν δημιουργηθεί σύμφωνα με τα στοιχεία που έστειλαν τα Μέλη του ΣΕΒΓΑΠ και επεξεργάστηκαν από τον ΕΛΟΓ», περιλαμβάνονται πίνακες του ΕΛ.Ο.Γ., που απεικονίζουν τις μέσες μηνιαίες τιμές αγοράς του αγελαδινού γάλακτος από τα μέλη του Σ.Ε.Β.ΓΑ.Π. για τα γαλακτοκομικά έτη 2003-2004, 2004-2005 και 2005-2006.
- Επιστολή (με Α.Π. 9553/30.6.2006), η οποία απεστάλη με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από την κ. Βάσω Παπαδημητρίου (Γενική Διευθύντρια του Σ.Ε.Β.ΓΑ.Π.) προς τους κ.κ. Α. Χατζηγεωργίου (ΔΕΛΤΑ), Β. Κρίτσα (ΟΛΥΜΠΟΣ), Δ. Συμεωνίδη (ΜΕΒΓΑΛ) και Χρ. Κρομμύδα (ΦΑΓΕ), με θέμα «Τιμές αγελαδινού γάλακτος στους παραγωγούς τα τελευταία 5 γαλακτοκομικά έτη» και συνημμένη την ανωτέρω ηλεκτρονική επιστολή του ΕΛ.Ο.Γ, η οποία περιλαμβάνει μέσες μηνιαίες τιμές αγοράς αγελαδινού γάλακτος ανά εταιρία (μέχρι και τον Μάρτιο του 2006).
- Σε ηλεκτρονικό αρχείο, το οποίο περιλαμβάνει επιστολή (Α.Π. Σ.Ε.Β.ΓΑ.Π. 9221/27.5.2005) του κ. Α. Χατζηγεωργίου (Προέδρου Δ.Σ. του Σ.Ε.Β.ΓΑ.Π.) προς τον κ. Π. Φάσσα (Πρόεδρο του ΕΛ.Ο.Γ), στην οποία αναφέρεται: «[...] παρακαλώ για την εκ μέρους σας κοινοποίηση των συγκεντρωτικών Μηνιαίων Πινάκων που

περιλαμβάνουν τα σχετικά στοιχεία. Επιπλέον θα ήθελα να παρακαλέσω, στον ίδιο πίνακα να περιλαμβάνεται και η συνολική ποσότητα του γάλακτος που παραδόθηκε τον ίδιο μήνα, καθώς και η μέση τιμή για τη χώρα μας. Τα στοιχεία αυτά μας είναι απαραίτητα για τη γενικότερη παρακολούθηση των εξελίξεων ως προς τις ποσότητες που παράγονται, την πρόβλεψη της παραγωγής σε σχέση με τις ποσοστώσεις, καθώς και τη σύγκριση των τιμών παραγωγού εντός και εκτός Ελλάδας».

- Σε εσωτερική ηλεκτρονική επιστολή με ημερομηνία 3.8.2006 και θέμα «από ΕΛ.Ο.Γ.» επισυνάπτεται αρχείο φαξ απεσταλμένο από το γραφείο του Προέδρου του ΕΛ.Ο.Γ. προς την εταιρία ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Ε. με πίνακα στοιχείων με την ποσότητα και τη μέση τιμή αγελαδινού γάλακτος ανά εταιρία για το Μάιο 2006. Τούτο αποτελεί επιπλέον ένδειξη αποστολής εκ μέρους του ΕΛ.Ο.Γ. σε μηνιαία βάση των μέσων τιμών νωπού γάλακτος ανά εταιρία.
- Σε εσωτερική ηλεκτρονική επιστολή, με ημερομηνία 1.8.2006 και θέμα «ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΕΛΟΓ», η οποία είχε αρχικά αποσταλεί από τον κ. Α. Γώγο - υπάλληλο του ΕΛΟΓ - προς τις εταιρίες ΚΟΛΙΟΣ, ΦΑΓΕ, ΜΕΒΓΑΛ, ΝΕΣΤΛΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ, ΑΓΝΟ, ΔΩΔΩΝΗ, ΝΕΟΓΑΛ και ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ, ανευρέθη επισυναπτόμενο αρχείο με τις μηνιαίες τιμές ανά εταιρία για το πρώτο εξάμηνο του 2005 και του 2006.

237. Από τα ανωτέρω στοιχεία και καταθέσεις η Γ.Δ.Α. συνάγει, ότι τα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ έχουν πρόσβαση στα εμπιστευτικά στοιχεία του ΕΛ.Ο.Γ., που αφορούν στις μέσες μηνιαίες τιμές και ποσότητες παραγωγού ανά εταιρία κατά παράβαση μάλιστα και της σχετικής νομοθεσίας και ότι τα στοιχεία αυτά, που παρέχει ο Ε.ΛΟ.Γ. στα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, δεν είναι στατιστικού χαρακτήρα, όπως ισχυρίζεται η ΝΕΣΤΛΕ, καθώς είναι εξατομικευμένα και πραγματικά και αφορούν σε κάθε επιχείρηση χωριστά. Έτσι η Γ.Δ.Α. καταλήγει στο συμπέρασμα, ότι η ως άνω πρακτική του ΣΕΒΓΑΠ συνιστά απόφαση ένωσης επιχειρήσεων με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού μέσω της αμοιβαίας συνεννόησης των μελών του ως προς τις τιμές αγοράς νωπού γάλακτος κατά παράβαση των άρθρ. 1 παρ.1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ.

238. Κατά την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, παρότι ο ΕΛΟΓ σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να διακινεί στοιχεία σχετικά με τις τιμές και ποσότητες αγοράς γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες, τα οποία στοιχεία μάλιστα κατά ρητή νομοθετική επιταγή είναι εμπιστευτικά, από τα προαναφερθέντα στοιχεία και από όσα στοιχεία προέκυψαν κατά την αποδεικτική διαδικασία δεν αποδείχθηκε η συστηματική διακίνηση πρόσφατων στοιχείων, που αφορούν στις μηνιαίες τιμές και ποσότητες αγοράς των γαλακτοβιομηχανιών μέσω του ΣΕΒΓΑΠ, ούτε αποδείχθηκε, ότι ο ΣΕΒΓΑΠ έχει άρει με σχετική απόφασή του - εξουσιοδότηση προς τον ΕΛ.ΟΓ. τη νομοθετικά προβλεπόμενη εμπιστευτικότητα των σχετικών πληροφοριών, που συλλέγει ο ΕΛ.ΟΓ., δίδοντας τη δυνατότητα στα μέλη του να έχουν άμεση πρόσβαση στις μηνιαίες τιμές και ποσότητες παραγωγού της κάθε ανταγωνίστριας εταιρίας. Τα στοιχεία, που δόθηκαν στις εταιρίες, δόθηκαν κατόπιν της έρευνας της Γ.Δ.Α. και ως εκ τούτου δεν συντρέχει το στοιχείο της συστηματικότητας ως προς τη διακίνηση στοιχείων. Συνεπώς δεν

στοιχειοθετείται η διατυπωθείσα από τη Γ.Δ.Α. σχετική αιτίαση κατά του ΣΕΒΓΑΠ. Πάντως, από τα στοιχεία που προέκυψαν κατά την αποδεικτική διαδικασία, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι εύλογα τίθεται το ερώτημα του εάν είναι σκόπιμος ο διαπιστωθείς καθορισμός από τον ΣΕΒΓΑΠ ως εκπροσώπων του στον ΕΛΟΓ στελεχών γαλακτοβιομηχανιών, που με τον τρόπο αυτό ενδέχεται να λαμβάνουν γνώση των εμπιστευτικών στοιχείων, που γνωστοποιούνται από τις άλλες γαλακτοβιομηχανίες στον Οργανισμό αυτό.

239. Περαιτέρω, από την έρευνα της Γ.Δ.Α. προέκυψαν και τα εξής στοιχεία:

- Σε πρακτικό με ημερομηνία 30.5.2001 της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ, που βρέθηκε στα γραφεία της την 6.6.2006 κατά τον έλεγχο, που διενήργησε η Γ.Δ.Α., αναφέρονται τα εξής: «[...] 3. Ανταγωνισμός. [...] Έχει προγραμματιστεί συνάντηση του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. την Πέμπτη 31/5/2001 στην Αθήνα, με θέμα τη μείωση τιμών και μία συνάντηση των Τυροκόμων την Τρίτη 5/6/2001 με το ίδιο θέμα. Για ότι προκύψει από τις δύο αυτές συναντήσεις, θα ενημερωθεί η Ζώνη Γάλακτος. Οι τιμές για τον μήνα Μάιο να είναι ανάλογες της ποιότητας (και των τριών ειδών του γάλακτος)».
- Σε χειρόγραφο σημείωμα - σε επιστολόχαρτο του ξενοδοχείου "Hilton Athens" -, συνημμένο στην ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ του Δ.Σ. Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. της 31.5.2001 (σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 του Καταστατικού του ΣΕΒΓΑΠ, τα μέλη του ΣΕΒΓΑΠ δεσμεύονται από τις αποφάσεις των οργάνων του, γεγονός το οποίο ενισχύει το χαρακτηρισμό της απόφασης ως «απόφασης» ένωσης επιχειρήσεων), που βρέθηκε στα γραφεία του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. κατά το συμπληρωματικό έλεγχο, που διενήργησε η Γ.Δ.Α. από τις 24.10.2006 έως 27.10.2006, αναφέρονται, μεταξύ άλλων: «31/5/2001, κ.κ. Χατζηγεωργίου, Κορωνάκης, Παπαδόπουλος, Μπίζιος, Γιαννακάκος, Παπούδης, Χρονόπουλος, Κρομμύδας, Γκαντίνας, Κολιός [...] 1) Αγελαδινό [...] Ο ΣΕΒΓΑΠ να στείλει επιστολή σε όλους που επισημαίνει/ Ποιότητα ενόψει κοινοτικού ελέγχου/ είναι αυστηρή η νομοθεσία να λέμε/ Αγελαδινό από Μάιο 1η Ιουνίου 3 δρχ. στην οροφή/ τουλάχιστον 2 δρχ. μέσος όρος/ επιχειρηματολογία Κοινοτική [...] πρόταση Α.Χ.».

240. Από τα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει, ότι εντός του έτους 2001 τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ΣΕΒΓΑΠ συζήτησαν και συναποφάσισαν κατώτατες και ανώτατες τιμές αγελαδινού γάλακτος. Το ότι στην περίπτωση του δεύτερου ως άνω εγγράφου πρόκειται περί χειρογράφων σημειώσεων, τις οποίες είχε κρατήσει η κ. Βάσω Παπαδημητρίου, ουδόλως μειώνει την αποδεικτική του βαρύτητα, καθώς μάλιστα το εν λόγω χειρόγραφο δεν βρέθηκε σε κάποιο άσχετο μέρος, αλλά ήταν συνημμένο στη συγκεκριμένη ημερήσια διάταξη του ΔΣ του ΣΕΒΓΑΠ της 31.5.2001, όπου σύμφωνα με το πρακτικό της προηγούμενης ημέρας (30.5.2001) της Ζώνης Γάλακτος της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ επρόκειτο να συζητηθεί το θέμα της μείωσης των τιμών. Το ότι το εν λόγω χειρόγραφο δεν καταστράφηκε, αλλά φυλάχθηκε και μάλιστα ως συνημμένο στην ημερήσια διάταξη του ΔΣ του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. αποδεικνύει αναμφίβολα, ότι συζητήθηκαν και λήφθηκαν οι εν λόγω αποφάσεις από το ΔΣ του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. στη συγκεκριμένη

συνεδρίαση. Συνεπώς, πρόκειται για μια απόφαση ένωσης επιχειρήσεων κατά την έννοια, που προεκτέθηκε ανωτέρω, η οποία είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77 και δεν χρειάζεται να αποδειχθεί, εάν η εν λόγω απόφαση εφαρμόστηκε στην πράξη (όπως ήδη έχει εκτεθεί ανωτέρω).

241. Ως προς τον περιορισμό του διακοινωτικού εμπορίου και την εφαρμογή του άρθρ. 81 ΣΕΚ ισχύουν και εδώ κατ' αρχήν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για το ίδιο θέμα στην ενότητα σχετικά με την πρώτη παράβαση (Ζ. ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ). Ειδικότερα, διαπιστώθηκαν εν προκειμένω τα ακόλουθα:

α) Οι «αποφάσεις», που λήφθηκαν από το Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π., αφορούν σε επιχειρήσεις, που καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και αγοράζουν περίπου το 85% της παραγωγής νωπού γάλακτος.

β) Αναφορικά με τον πιθανό αντίκτυπο των εν λόγω αποφάσεων/πρακτικών του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. στο διακοινωτικό εμπόριο, ισχύουν αντιστοίχως όσα προαναφέρθηκαν στην ενότητα σχετικά με την πρώτη παράβαση (ΣΤ. ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ)

242. Υφίσταται, κατά συνέπεια, επηρεασμός του διακοινωτικού εμπορίου και, επομένως, παράβαση (και) του άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ.

243. Οι ανωτέρω αποφάσεις/πρακτικές του Σ.Ε.Β.Γ.Α.Π. δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ για τους λόγους που αναφέρθηκαν και ανωτέρω στην ενότητα σχετικά με την πρώτη παράβαση (ΣΤ. ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ). Ούτε το άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/77 μπορεί να τύχει εφαρμογής δεδομένου, ότι αφενός δεν γνωστοποιήθηκαν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και σε κάθε περίπτωση αφορούν σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, οπότε δε μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/1977 (ισχύουν επίσης όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω στην αντίστοιχη ενότητα σχετικά με την πρώτη παράβαση (ΣΤ. ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ)).

Θ. ΤΡΙΤΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗ: ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Θ.1. Ανταλλαγή τιμοκαταλόγων / εναρμονισμένη πρακτική αναφορικά με τις τιμές χονδρικής

244. Η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής αφορά μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, που χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη κατά κυριολεξία σύμβασης, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους, που ενέχει ο ανταγωνισμός, με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών. Τα κριτήρια συντονισμού πρέπει να προσεγγίζονται υπό το φως της αντίληψης, που είναι συνυφασμένη με τις περί ανταγωνισμού διατάξεις, κατά την οποία κάθε επιχειρηματίας πρέπει να καθορίζει κατά τρόπο αυτόνομο την πολιτική, που προτίθεται να ακολουθήσει στη σχετική αγορά.

245. Αυτή η απαίτηση αυτονομίας δεν αποκλείει μεν το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται επιτηδείως στη διαπιστούμενη ή αναμενόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών, πλην όμως αντιτίθεται αυστηρά σε κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών, η οποία μπορεί είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υφιστάμενου ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σε έναν ανταγωνιστή τη συμπεριφορά, που μια επιχείρηση έχει αποφασίσει ή σκέπτεται να ακολουθήσει στην αγορά, όταν οι επαφές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα ή σκοπό τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού μη αντιστοιχουσών στις κανονικές συνθήκες της εν λόγω αγοράς.
246. Για να στοιχειοθετηθεί, επομένως, εναρμονισμένη πρακτική δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί, ότι μια επιχείρηση ανέλαβε επισημως δέσμευση έναντι ενός ή περισσότερων άλλων να υιοθετήσει την τάδε ή τη δείνα συμπεριφορά ή ότι οι ανταγωνιστές καθόρισαν από κοινού τη μελλοντική τους συμπεριφορά στην αγορά. Αρκεί, ότι μια επιχείρηση αποκαλύπτει τις μελλοντικές της προθέσεις ή τη συμπεριφορά της στην αγορά σε ανταγωνιστή, όταν ο τελευταίος το ζητά ή τουλάχιστον το αποδέχεται (βλ. T-9/99 παρ.211-213, T-1/89 παρ.101-103, 113-115 και 121-123, T-25/95 κ.λπ. παρ. 19-22 [περίληψης] και 1852, 1855, 1865, 3150).
247. Μία εναρμονισμένη πρακτική εμπίπτει στα άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ, έστω και αν δεν σημειώνονται στην αγορά αποτελέσματα, που πλήττουν τον ανταγωνισμό. Από την ίδια τη διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει (όπως ισχύει και για τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων), ότι η εναρμονισμένη πρακτική απαγορεύεται ασχέτως αποτελέσματος, εφόσον έχει σκοπό αντίθετο στον ανταγωνισμό. Η ίδια η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει συμπεριφορά των μετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά, δεν συνεπάγεται όμως κατ' ανάγκη, ότι η συμπεριφορά αυτή επιφέρει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό, κατάργηση ή νόθευση του ανταγωνισμού (C-199/92 P, Huls κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρ.162-168 και 178 και C-105/94 P παρ. 126, 135-136, 143).
248. Η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής προϋποθέτει ύπαρξη επαφών χαρακτηριζόμενων από αμοιβαιότητα. Αυτή η προϋπόθεση της αμοιβαιότητας πληρούται, οσάκις η εκ μέρους ενός ανταγωνιστή αποκάλυψη σε άλλον ανταγωνιστή των μελλοντικών του προθέσεων ή της μελλοντικής του συμπεριφοράς στην αγορά ζητήθηκε από το δεύτερο ή ο τελευταίος δεν εξέφρασε καμία επιφύλαξη ή αντίρρηση, όταν ο ανταγωνιστής του γνωστοποίησε τις προθέσεις του (T-25/95 κλπ., Cimenteries κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ.1849 [και περίληψη παρ.18]).
249. Οι περιπτώσεις συντονισμού της συμπεριφοράς μεταξύ επιχειρήσεων, που εμπίπτουν στα άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ, είναι εκείνες, στις οποίες τουλάχιστον μία από τις επιχειρήσεις δεσμεύεται να υιοθετήσει έναντι άλλης ορισμένη συμπεριφορά στην αγορά, ή κατόπιν επαφών μεταξύ τους διαλύεται ή τουλάχιστον περιορίζεται ουσιωδώς η αβεβαιότητα ως προς τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Συνεπώς, ο συντονισμός μπορεί να αφορά τη συμπεριφορά τουλάχιστον ενός εκ των μερών στην αγορά. Δεν είναι απαραίτητο, επομένως, ο συντονισμός να είναι προς το συμφέρον όλων των

ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Επίσης, ο συντονισμός δεν πρέπει κατ' ανάγκην να είναι ρητά εκφρασμένος, αρκεί να είναι και σιωπηρός (βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3, παρ.15 και νομολογία, στην οποία παραπέμπει).

250. Οι πληροφορίες, που αφορούν τις τιμές (χονδρικής ή λιανικής) πώλησης, που έχει αποφασίσει ή σκέπτεται να ακολουθήσει στην αγορά μία επιχείρηση, θεωρούνται εκ φύσεως εμπιστευτικές. Η ανταλλαγή τους, επομένως, απαγορεύεται ως δυνάμενη να συμβάλλει στην τήρηση μίας εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ των επιχειρήσεων αναφορικά με τις τιμές (T-1/89 παρ. 15-Art.2, 122. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, ο προσφεύγων συμμετείχε σε συναντήσεις, που αφορούσαν την ανταλλαγή πληροφοριών [price lists] μεταξύ των ανταγωνιστριών εταιριών σχετικά, μεταξύ άλλων, με τη σκοπούμενη τιμολογιακή πολιτική τους. Η συμμετοχή του στις συναντήσεις αυτές θεωρήθηκε εναρμονισμένη πρακτική με σκοπό τον επηρεασμό της συμπεριφοράς των ανταγωνιστών στη σχετική αγορά [παρ. 122-127]. Βλ. και 77/592/EEC Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής [COBELPA/VNP], παρ. 25-30, T-25επ./95 παρ. 1531, 74/292/EOK, Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, IFTRA Rules on Glass Containers, παρ. 40 - 45, *Alison Jones / Brenda Sufrin*, EC Competition Law, ό.π. σελ. 790-791). Η ανταλλαγή επιχειρηματικών πληροφοριών συνιστά παράβαση του άρθρ. 1 Ν. 703/1977 (και 81 ΣΕΚ) στηρίζοντας μηχανισμό, που θίγει τον ανταγωνισμό, έστω και αν μπορούσαν αυτές να ανευρεθούν με άλλο τρόπο (77/592/EEC παρ. 25-30). Ακόμα, επομένως, και αν γίνει δεκτό, ότι οι τιμοκατάλογοι εταιριών μπορούν να ανευρεθούν με κάποιο τρόπο (είτε επίσημα, είτε ανεπίσημα μέσω των πελατών ή μέσω εμπορικής κατασκοπείας), τούτο δεν μπορεί να δικαιολογήσει ανταλλαγή των συγκεκριμένων πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστριών εταιριών.

251. Σύμφωνα με τα ανωτέρω αρκεί επομένως να αποδειχθεί, ότι υπήρξε ανταλλαγή τιμοκαταλόγων μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων κατά τρόπο συστηματικό υπό την έννοια της αμοιβαιότητας, δηλαδή ότι η μια επιχείρηση απέστειλε στην ανταγωνιστριά της τον κατάλογο και η τελευταία τον παρέλαβε δίχως να εκφράσει αντίρρηση ή επιφύλαξη ως προς την πρακτική αυτή γνωστοποίησης των προθέσεων της πρώτης. Διευκρινίζεται, ότι η έννοια της αμοιβαιότητας δεν προϋποθέτει εκατέρωθεν αποστολή τιμοκαταλόγων, αλλά αρκεί και η αποστολή τιμοκαταλόγου με στόχο τη γνωστοποίηση των εμπεριεχομένων σε αυτόν στοιχείων χωρίς η λήπτρια επιχείρηση να εκφράσει αντίρρηση ή επιφύλαξη ως προς την πρακτική αυτή της αποστέλουσας επιχείρησης. Ακόμα και αν οι συγκεκριμένοι τιμοκατάλογοι δεν λήφθηκαν υπόψη για τη διαμόρφωση της τιμολογιακής τους πολιτικής, για τη θεμελίωση εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ των επιχειρήσεων αρκεί κατά τα ανωτέρω η απόδειξη της «ανταλλαγής» (αποστολή και λήψη αυτών) και ο σκοπός επίτευξης αποτελέσματος, που θίγει τον ανταγωνισμό.

252. Από την Εισήγηση της Γ.Δ.Α. προκύπτουν τα εξής:

- α) Την 6.6.2006 υπάλληλοι της Γ.Δ.Α. διεξήγαγαν έλεγχο στα γραφεία της εταιρίας ΔΕΛΤΑ, που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις της στην περιοχή Ταύρου – Αττικής,

καθώς και στις εγκαταστάσεις της, που βρίσκονται στη ΒΙΠΕ Σίνδου – Θεσσαλονίκης, και βρέθηκαν τηλεμοιοτυπίες τιμοκαταλόγων χονδρικής και λιανικής, οι οποίες είχαν αποσταλεί από ανταγωνίστριες εταιρίες, και συγκεκριμένα:

- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 3.2.2006 αποσταλείσα από την εταιρία ΚΡΙ – ΚΡΙ Θεσσαλονίκης προς τη ΔΕΛΤΑ με τους τιμοκαταλόγους της πρώτης για τα προϊόντα γάλακτος και γιαούρτης με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 1.3.2006.
- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 28.7.2005 του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων της ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 1.8.2005 αποσταλείσα από την ίδια προς τη ΡΟΔΟΠΗ, η οποία στη συνέχεια απέστειλε την ίδια τηλεμοιοτυπία την 29.7.2005 στη ΔΕΛΤΑ.
- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 7.2.2005 του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων της ΡΟΔΟΠΗ με έναρξη ισχύος την 1.3.2005 αποσταλείσα από την ίδια προς τη ΔΕΛΤΑ (ο τιμοκατάλογος είχε ισχύ από 1.3.2005 αλλά την 1.4.2005 η ΡΟΔΟΠΗ απέστειλε καινούργιο με αναπροσαρμοσμένο ΦΠΑ [9%]).
- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 12.9.2005 του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων της ΟΛΥΜΠΟΣ με έναρξη ισχύος την 1.3.2004 αποσταλείσα από την ΤΥΡΑΣ Α.Ε. (η εν λόγω εταιρία είναι μητρική εταιρία της ΟΛΥΜΠΟΣ) προς τη ΔΕΛΤΑ με χειρόγραφη σημείωση «Υπόψιν κ. Βελώνη» (ο Μ. Βελώνης είναι Διευθυντής Πωλήσεων της ΔΕΛΤΑ για την περιοχή της Β. Ελλάδας).
- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία του Φεβρουαρίου 2005 (η ακριβής ημέρα είναι δυσανάγνωστη) του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων της ΜΕΒΓΑΛ με έναρξη ισχύος την 21.3.2005 αποσταλείσα από την ίδια προς τη ΔΕΛΤΑ.
- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 2.9.2004 του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων της ΜΕΒΓΑΛ με έναρξη ισχύος την 1.9.2004 αποσταλείσα από την ίδια προς τη ΔΕΛΤΑ.
- Τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 21.1.2003 του τιμοκαταλόγου γαλακτοκομικών προϊόντων της ΟΛΥΜΠΟΣ με έναρξη ισχύος την 14.1.2003 αποσταλείσα από την ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ προς τη ΔΕΛΤΑ.

Η εταιρία ΔΕΛΤΑ παρέλαβε τους ως άνω τιμοκαταλόγους, οι οποίοι ανευρέθησαν στις εγκαταστάσεις της, δίχως να εκφράσει οποιαδήποτε αντίρρηση στην κοινοποίηση αυτή των προθέσεων των ανωτέρω εταιριών, που απέστειλαν τους τιμοκαταλόγους.

- β) Την 6.6.2006 υπάλληλοι της Γ.Δ.Α. διεξήγαγαν έλεγχο στα γραφεία της ΟΛΥΜΠΟΣ, που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις της στη ΒΙ.ΠΕ. Λάρισας, όπου βρέθηκε τηλεμοιοτυπία με ημερομηνία 10.3.2004 αποσταλείσα από το υποκατάστημα της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ στη Λάρισα προς την ΟΛΥΜΠΟΣ με τον τιμοκατάλογο (χονδρικής και λιανικής) της ΜΕΒΓΑΛ για τα προϊόντα της με έναρξη ισχύος την 1.2.2004. Η εταιρία ΟΛΥΜΠΟΣ παρέλαβε αυτόν τον

τιμοκατάλογο (ανευρέθηκε στις εγκαταστάσεις της) δίχως να εκφράσει αντίρρηση στην κοινοποίηση αυτή των προθέσεων της ΜΕΒΓΑΛ.

γ) Σύμφωνα με τα ανωτέρω υπό στοιχ. α' εκτεθέντα η εταιρία ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ απέστειλε τιμοκατάλογο γαλακτοκομικών προϊόντων στην εταιρία ΡΟΔΟΠΗ, η οποία εν συνεχεία τον απέστειλε στην εταιρία ΔΕΛΤΑ. Η εταιρία ΡΟΔΟΠΗ παρέλαβε αυτόν τον τιμοκατάλογο δίχως να εκφράσει αντίρρηση στην κοινοποίηση αυτή των προθέσεων της ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ και το διοχέτευσε περαιτέρω στη ΔΕΛΤΑ.

253. Σύμφωνα με την Εισήγηση της Γ.Δ.Α. από τα ανωτέρω στοιχεία αποδεικνύεται, ότι οι παραπάνω εταιρίες κατά τα έτη 2003, 2004, 2005 και 2006 ανέπτυξαν μία συνολική εναρμονισμένη πρακτική με αντικειμενικό σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού αναφορικά με τον καθορισμό τιμών χονδρικής γαλακτοκομικών προϊόντων (και εν μέρει και λιανικής αναφορικά με τους τιμοκαταλόγους, στους οποίους περιλαμβάνονται και «προτεινόμενες τιμές λιανικής») και συνεπώς υφίσταται εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των ανωτέρω εταιριών κατά παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77 (και άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ βλ. κατωτέρω) με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές χονδρικής (και εν μέρει ως προς τις τιμές λιανικής) γαλακτοκομικών προϊόντων.

254. Η ΔΕΛΤΑ επικαλείται, ότι η διοίκηση της εταιρίας δεν ήταν εν γνώσει της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων, ότι έγιναν συστάσεις σε στέλεχος της εταιρίας για μη επανάληψη τέτοιων πρακτικών και ότι εξέφρασε η διοίκηση της εταιρίας την αντίρρησή της εσωτερικά στο τμήμα πωλήσεων Βορείου Ελλάδος. Τα επιχειρήματα αυτά δεν κρίνονται πειστικά για τους εξής λόγους:

- Οι τιμοκατάλογοι μίας εταιρίας αποτελούν εκ φύσεως από απόψεως ανταγωνισμού εμπιστευτική πληροφορία. Επομένως, οι διοικήσεις των εταιριών και οι αρμόδιοι υπάλληλοι (διευθυντές πωλήσεων), που διαχειρίζονται τις εν λόγω πληροφορίες, έχουν την ευθύνη και την υποχρέωση να διαφυλάσσουν την εμπιστευτικότητά τους (ιδίως έναντι ανταγωνιστριών εταιριών). Στο πλαίσιο αυτό, οι εταιρίες φέρουν και την ευθύνη για τις πράξεις και παραλείψεις των στελεχών τους, τα οποία άλλωστε θα έπρεπε να έχουν ενημερωθεί περί της - αυτονόητης - αναγκαιότητας διαφύλαξης του απορρήτου των σχετικών πληροφοριών.
- Οι υπόλοιπες εταιρίες απέστειλαν τους τιμοκαταλόγους τους με τηλεομοιοτυπία εκφράζοντας με τον τρόπο αυτό τη βούληση κοινοποίησης των προθέσεων της κάθε εταιρίας. Δεν είναι ωστόσο πειστικό, η διοίκηση μίας εταιρίας να αποστέλλει μία τόσο σημαντική πληροφορία (και μάλιστα στο αρμόδιο τμήμα πωλήσεων της ανταγωνίστριας εταιρίας στη Β. Ελλάδα) δίχως να είναι ενήμερη η διοίκηση της ανταγωνίστριας εταιρίας. Εξάλλου, όλες οι εταιρίες, που κοινοποιούν τους τιμοκαταλόγους τους στην εταιρία ΔΕΛΤΑ, δραστηριοποιούνται και έχουν την έδρα τους κυρίως στη Β. Ελλάδα (ΜΕΒΓΑΛ - Θεσσαλονίκη, ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ - Έβρο, ΟΛΥΜΠΙΟΣ - Λάρισα, ΚΡΙ-ΚΡΙ - Σέρρες, ΡΟΔΟΠΗ - Κομοτηνή). Δεν αποτελεί επομένως σύμπτωση το γεγονός, ότι οι εν λόγω τιμοκατάλογοι απεστάλησαν από λοιπές ανταγωνίστριες εταιρίες της Βορείου Ελλάδας στο αρμόδιο τμήμα πωλήσεων της εταιρίας ΔΕΛΤΑ στη Θεσσαλονίκη.

- Δεν έχουν προσκομιστεί συγκεκριμένα στοιχεία (π.χ. αποφάσεις διοικητικού συμβουλίου) εκ μέρους της εταιρίας ΔΕΛΤΑ, από τα οποία να αποδεικνύεται σε ποιο στέλεχος έγιναν παρατηρήσεις, πότε και ποια ακριβώς πειθαρχική διαδικασία ακολουθήθηκε. Επίσης, δεν κρίνεται πειστικό, για να θεωρηθεί, ότι τα εν λόγω «μεσαία στελέχη» δεν εξέφραζαν τη βούληση της εταιρείας, ότι για μία τόσο σοβαρή παράβαση του δικαίου προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού επιβλήθηκε στα εν λόγω στελέχη μόνο η πειθαρχική ποινή της σύστασης - επίπληξης και μάλιστα (ως προβάλλεται) προφορικά.
 - Η εταιρία ΔΕΛΤΑ σε κάθε περίπτωση είχε τα νομικά και οικονομικά μέσα για να αξιολογήσει, ότι η εν λόγω πρακτική αντίκειται στις διατάξεις περί προστασίας ελεύθερου ανταγωνισμού (Βλ. και απόφαση 284/IV/05 της Επιτροπής Ανταγωνισμού).
 - Η όποια αντίρρηση έπρεπε να προβληθεί προς τις εταιρίες, που γνωστοποίησαν τις προθέσεις τους, και όχι εσωτερικά. Αυτό άλλωστε είναι και το πνεύμα της σχετικής νομολογίας.
 - Ο ισχυρισμός της ΔΕΛΤΑ περί δήθεν άγνοιας της διοίκησής της για την ανταλλαγή τιμοκαταλόγων εκτός του ότι κρίνεται αβάσιμος, σε κάθε περίπτωση είναι αλυσιτελής, καθώς η αδιοπρακτική συμπεριφορά του οποιουδήποτε στελέχους / υπαλλήλου μιας εταιρίας καταλογίζεται σε αυτήν με βάση τα άρθρ. 71 / 922 ΑΚ, εφόσον η συγκεκριμένη συμπεριφορά εμπίπτει στο πλαίσιο των ανατεθέντων στο στέλεχος / υπάλληλο καθηκόντων, πράγμα που αναμφισβήτητα συμβαίνει εν προκειμένω. Δηλ. δεν έχει σημασία το αν ο συγκεκριμένος υπάλληλος / στέλεχος έχει ή όχι εξουσία εκπροσώπησης / αντιπροσώπευσης της εταιρίας, ούτε το αν η διοίκηση της εταιρίας ήταν ενήμερη για την παραβατική συμπεριφορά του συγκεκριμένου υπαλλήλου.
 - Σε κάθε περίπτωση με βάση τα προαναφερθέντα, για τη θεμελίωση παράβασης των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ αρκεί ο σκοπός επίτευξης αποτελέσματος περιοριστικού του ανταγωνισμού. Ο πραγματικός αντίκτυπος στην αγορά (η εφαρμογή δηλαδή της εναρμονισμένης πρακτικής στην πράξη) αποτελεί στοιχείο, που προσμετράται στον υπολογισμό του προστίμου.
255. Η επίκληση από την ΟΛΥΜΠΟΣ της μη γνώσης του συγκεκριμένου θέματος της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων από τη διοίκηση της εταιρίας είναι επίσης μη πειστική, καθώς έχει αποδειχθεί τόσο η αποστολή εκ μέρους των ανωτέρω εταιριών, όσο η λήψη εκ μέρους της εταιρίας ΟΛΥΜΠΟΣ τιμοκαταλόγων, όπως επίσης έχει αποδειχθεί και η αποστολή από την ΟΛΥΜΠΟΣ τιμοκαταλόγων. Επίσης η εταιρία ΟΛΥΜΠΟΣ ισχυρίζεται, ότι δεν νοείται παράβαση των κανόνων για την προστασία του ανταγωνισμού, καθώς οι τιμοκατάλογοι απεστάλησαν μετά τη θέση αυτών σε ισχύ. Το επιχείρημα αυτό είναι αλυσιτελές, καθώς η γνώση των τιμοκαταλόγων των ανταγωνιστριών εταιριών, ακόμη και μετά τη θέση αυτών σε ισχύ, βοηθά μια επιχείρηση να λάβει γνώση της εμπορικής πολιτικής των ανταγωνιστών της και να προσαρμόσει ανάλογα τη δική της εμπορική πολιτική στο μέλλον. Το επιχείρημα επίσης, ότι οι τιμοκατάλογοι χονδρικής ήταν ούτως ή άλλως διαθέσιμοι στην αγορά και μπορούσαν να

βρεθούν στο πλαίσιο εμπορικής κατασκοπίας, καταρρίπτεται από μόνο το γεγονός της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων μεταξύ των εταιριών.

256. Από τα ανωτέρω αποδεικνύεται, ότι:

- Οι δύο σημαντικότερες γαλακτοβιομηχανίες, που δραστηριοποιούνται στη Θράκη (ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ και ΡΟΔΟΠΗ), ανταλλάσσουν μεταξύ τους τιμοκαταλόγους και, εν συνεχεία, τους κοινοποιούν και στη ΔΕΛΤΑ.
- Η πιο σημαντική γαλακτοβιομηχανία στο νομό Σερρών (ΚΡΙ - ΚΡΙ) αποστέλλει τιμοκατάλογο στην εταιρία ΔΕΛΤΑ.
- Δύο από τις πιο σημαντικές γαλακτοβιομηχανίες της Κεντρικής Ελλάδος (ΟΛΥΜΠΟΣ και ΜΕΒΓΑΛ) ανταλλάσσουν μεταξύ τους τιμοκαταλόγους και τους αποστέλλουν και στην εταιρία ΔΕΛΤΑ.

257. Αποδεικνύεται, επομένως, ότι οι ανωτέρω εταιρίες κατά τα έτη 2003, 2004, 2005 και 2006 ανέπτυξαν μία συνολική εναρμονισμένη πρακτική με αντικειμενικό σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού αναφορικά με τον καθορισμό τιμών χονδρικής γαλακτοκομικών προϊόντων (και εν μέρει και λιανικής αναφορικά με τους τιμοκαταλόγους, στους οποίους περιλαμβάνονται και «προτεινόμενες τιμές λιανικής»). Υφίσταται, επομένως, εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των ανωτέρω εταιριών κατά παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77 (και άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ βλ. κατωτέρω) με σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές χονδρικής (και εν μέρει ως προς τις τιμές λιανικής) γαλακτοκομικών προϊόντων.

Θ.2. Συντονισμός εκπωτικής πολιτικής

258. Ως προς την έννοια της συμφωνίας και της εναρμονισμένης πρακτικής ισχύουν, όσα έχουν εκτεθεί ανωτέρω. Προστίθεται εδώ, ότι ο καθορισμός της εκπωτικής πολιτικής, που θα ακολουθηθεί από τις συμμετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις, συνιστά (έμμεσο) καθορισμό τιμών και απαγορεύεται από τα άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ (εφόσον ως προς το τελευταίο αποδειχθεί επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου), καθώς τα μέρη της εν λόγω σύμπραξης παραιτούνται αμοιβαίως από την ελευθερία τους να χορηγούν εκπτώσεις (βλ. σχετικά Ε.Α. 277/05 και ΔΕΦΑΘ 1001/2006, αλλά και C-311/85, παρ. 4, 6, 8-9, 12 και 23, T-213/00, CMA CGM κατά FETTCSA, παρ. 175, καθώς και L. Ritter / W. Braun, European Competition Law: A Practitioner's Guide, 2004, σελ. 178).

Θ.2.1. Ως προς τη συμφωνία των Σερρών

259. Εν προκειμένω αποδείχθηκαν τα εξής: Στον έλεγχο στα γραφεία της ΔΕΛΤΑ, που διεξήγαγαν την 6.6.2006 υπάλληλοι της Γ.Δ.Α., βρέθηκε επιστολή με ημερομηνία 5.1.2006 από τον κ. Κ. Σεφερλή προς τον κ. Καλύβα και κοινοποίηση προς τους κ.κ. Α. Γιαννακάκο, Μ. Φυτά και Α. Χατζηγεωργίου και θέμα: «Συνάντηση ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΚΡΙ-ΚΡΙ, ΣΕΡΓΑΛ», όπου αναφέρονται: «[...] σε συνάντηση που έγινε σήμερα 5/1/2006 στις Σέρρες και με παρευρισκόμενους τους : Π. ΤΣΙΝΑΒΟ – Ι. ΝΟΤΑ (ΚΡΙ-ΚΡΙ), Α.

ΜΠΟΥΡΑ (ΣΕΡΓΑΛ), Μ. ΤΕΡΤΣΗ (ΜΕΒΓΑΛ), Μ. ΒΕΛΩΝΗ (ΔΕΛΤΑ) και τον υπογράφοντα, συζητήθηκαν τα παρακάτω:

1. Από τη Δευτέρα 9/1/06 οι ΣΕΡΓΑΛ & ΚΡΙ-ΚΡΙ επαναφέρουν το φρέσκο γάλα με ημερομηνία προηγούμενης ημέρας,
2. Από τη Δευτέρα 9/1/06 συμφωνήθηκε να μην γίνεται στην αγορά του Ν. Σερρών καμία προωθητική ενέργεια στο φρέσκο γάλα και συγκεκριμένα: α) έκπτωση με sticker β) έκπτωση με κουπόνι στο ράφι γ) On pack προϊόντος δ) κουποδιανομή με προωθήτρια ε) συμμετοχή του φρέσκου γάλακτος σε φυλλάδια s/m στ) επιδότηση τιμής στα s/m ζ) διαγωνισμοί καταναλωτών στο φρέσκο γάλα ...».

260. Ο [...] προσέθεσε επί της ως άνω επιστολής διευκρινιστικά τα εξής: «Η συγκεκριμένη συνάντηση αφορούσε συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών να σταματήσουν οι προωθητικές ενέργειες στο Νομό Σερρών, γιατί δεν υπήρχε όφελος για τους εμπλεκόμενους [...]».
261. Σε ηλεκτρονική επιστολή με ημερομηνία 9.1.2006 του κ. Μ. Βελώνη προς τους κ.κ. Γ. Καλύβα και Κ. Σεφερλή (Διευθυντή Πωλήσεων και Εμπορικό Διευθυντής της ΔΕΛΤΑ, αντίστοιχα) με θέμα «ΣΕΡΓΑΛ ΚΡΙΚΡΙ» αναγράφεται ότι «Σήμερα 9/1/06 ΣΕΡΓΑΛ και ΚΡΙΚΡΙ τηρώντας όσα συμφωνήθηκαν στις Σέρρες στις 5/1 βγήκαν σήμερα στην αγορά με ημερομηνία χθεσινή στο γάλα».
262. Σε συνέχεια της ανωτέρω συνάντησης της 5.1.2006 απεστάλη e-mail με ημερομηνία 10.5.2006 από τον κ. Κ. Σεφερλή προς τον κ. Γ. Καλύβα με θέμα «ΑΡΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΕΡΡΕΣ», στην οποία αναγράφεται μεταξύ άλλων «Γιώργο (Καλύβα), λόγω του ότι τα αποτελέσματα των μη ενεργειών στο Ν. Σερρών είχε πολύ κακά αποτελέσματα για εμάς, προτείνουμε να αρθεί η συμφωνία [...]» (το ίδιο κείμενο βρέθηκε και στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο του κ. Μ. Βελώνη [ημ/νία 10.5.06] προς τον κ. Κ. Σεφερλή).
263. Σε ηλεκτρονική επιστολή με ημερομηνία 18.5.2006 από τον κ. Κων/νο Βλαχοκυριάκο προς τον κ. Μ. Βελώνη (την οποία ο τελευταίος προώθησε στους κ.κ. Γ. Καλύβα και Κ. Σεφερλή και στην κ. Τ. Έξαρχου [υπάλληλο του Τμήματος Marketing της ΔΕΛΤΑ]) με θέμα «ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΕ ΣΕΡΡΕΣ 5 2006.doc» αναφέρονται τα εξής: «Η πορεία του φρέσκου γάλακτος στις Σέρρες – Δράμα είναι εξαιρετικά κακή (-24,5% σε βάρος προοδευτικά που μεταφράζεται σε -113 τόνους). Το αποτέλεσμα της συνάντησης με ΚΡΙΚΡΙ, ΣΕΡΓΑΛ, ΜΕΒΓΑΛ στις 5/1/2006 για συμφωνία μη ενεργειών δεν έφερε το αναμενόμενο αποτέλεσμα και θα πρέπει να κάνουμε ενέργειες ώστε να αναστρέψουμε την κατάσταση. Προτείνω τα παρακάτω: [...]».
264. Η εταιρία ΔΕΛΤΑ συνομολογεί τη διάπραξη της συγκεκριμένης παράβασης σε σχέση με τη συνάντηση της 5.1.2006 στις Σέρρες σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην Εισήγηση της Γ.Δ.Α.. Οι εταιρίες ΜΕΒΓΑΛ, ΚΡΙ ΚΡΙ και ΣΕΡΓΑΛ αρνούνται, ότι υπήρξε οιαδήποτε συζήτηση για θέματα εκπωτικής πολιτικής στην ανωτέρω συνάντηση, δέχονται δηλαδή, ότι η συζήτηση περιστράφηκε μόνο στο πρώτο θέμα, που

καταγράφεται στο ανωτέρω ηλεκτρονικό μήνυμα. Οι ισχυρισμοί αυτοί των ΜΕΒΓΑΛ, ΚΡΙ ΚΡΙ και ΣΕΡΓΑΛ δεν κρίνονται πειστικοί, διότι: α) αποδέχονται τη συμμετοχή τους στην εν λόγω συνάντηση, β) αποδέχονται ότι συζήτησαν το πρώτο θέμα, γ) δεν διαφαίνεται στο εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα να διαχώρισε κάποια εταιρία εξ αυτών τη θέση της ως προς το δεύτερο ζήτημα και δ) βρίσκονται σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς του [...] και τη σαφή ομολογία της τελευταίας. Το επιχείρημα της ΚΡΙ ΚΡΙ περί μη εφαρμογής της συμφωνίας στην πράξη έχει σημασία μόνο ως προς την εκτίμηση του ύψους του προστίμου, καθώς αρκεί κατά την προηγηθείσα ανάλυση ο σκοπός επίτευξης περιορισμού του ανταγωνισμού (βλ. και C-105/04 P, Nederlandse κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ.126, 135-136, 143).

Θ.2.2. Ως προς συμφωνία μεταξύ ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ και ΦΑΓΕ

265. Σε αντίγραφο εκτύπωσης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας της 19.8.2004, που βρέθηκε στην εταιρία ΜΕΒΓΑΛ κατά τον έλεγχο από υπαλλήλους της Γ.Δ.Α. την 20.9.2006, από τον κ. Ξηρογιαννόπουλο προς τους κ.κ. Μ. Χατζάκου (Διευθύνουσα Σύμβουλο), Π. Παπαδάκη, Μ. Τέρτση, Ε. Παπαδοπούλου και Δ. Κορωνάκη μεταξύ άλλων αναφέρονται τα εξής: «[...] Προτάσεις αντίδρασης 1. Ήδη έχει σχεδιασθεί σε συμφωνία με ΦΑΓΕ και ΔΕΛΤΑ για προσφορά 2+1 σε όλα τα λευκά με έναρξη 23-08 στη Β. Ελλάδα από Σέρρες έως Έβρο για 3 εβδομάδες. Στόχος το ξεκαθάρισμα μικρών και αναμονή αντίδρασης Friesland. Η ενέργεια θα μετρηθεί. 2. Από 06-09 και πάλι σε συμφωνία με τους πιο πάνω πανελλαδικό λανσάρισμα 2+1 στην αγελάδα πλήρες και 0% (σαν ΜΕΒΓΑΛ μας συμφέρει καθώς ότι ενέργεια έχουμε κάνει στην αγελάδα μέχρι σήμερα μας αφήνει πάντα κάτι θετικό στο τέλος) για 3 εβδομάδες. Η ενέργεια και η αντίδραση επίσης θα μετρηθούν. Εάν τα πιο πάνω δεν αποδώσουν και δεν ηρεμήσει η Friesland, τότε σίγουρα οι ενέργειες θα κλιμακωθούν και στα στραγγιστά [...]».

Θ.2.3. Γενικές διαπιστώσεις ως προς τις δύο παραπάνω παραβάσεις σε σχέση με την εκπωτική πολιτική

266. Από τα ανωτέρω στοιχεία αποδεικνύεται η ύπαρξη σύμπραξης/συμφωνίας αφενός μεταξύ ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΚΡΙ-ΚΡΙ, ΣΕΡΓΑΛ και αφετέρου μεταξύ ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ και ΦΑΓΕ με αντικείμενο την υιοθέτηση κοινής εκπωτικής πολιτικής, η οποία συνιστά έμμεση συμφωνία τιμών κατά παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/1977, καθώς, όπως έχει αναφερθεί, αρκεί ο σκοπός περιορισμού του ανταγωνισμού χωρίς να απαιτείται για την ύπαρξη παράβασης η επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος στην αγορά.
267. Ως προς τον επηρεασμό του διακοινοτικού εμπορίου και την εφαρμογή του άρθρ. 81 παρ.1 ΣΕΚ σε σχέση με το συντονισμό της εκπωτικής πολιτικής ισχύουν κατ' αρχήν και εδώ, όσα έχουν εκτεθεί ανωτέρω στην ενότητα σχετικά με τη συμφωνία της Λάρισας. Ως προς τις συγκεκριμένες πρακτικές - παραβάσεις εποδείχθηκαν ειδικότερα τα ακόλουθα:
268. Ως προς την πρώτη παράβαση (από 5.1.2006 σύμπραξη των Σερρών): Συμπράξεις, που εκτείνονται σε καθαρά τοπικό επίπεδο, δεν δύνανται αυτές καθαυτές να επηρεάσουν

αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Σε περίπτωση μίας συμφωνίας, που αποκλείει την πρόσβαση σε μία τοπική αγορά, το εμπόριο περιορίζεται αισθητά, εάν ο όγκος των επηρεαζόμενων πωλήσεων αντιπροσωπεύει ουσιαστική αναλογία του συνόλου των πωλήσεων των σχετικών προϊόντων στο εσωτερικό του κράτους μέλους. Ο καλύτερος δηλαδή δείκτης της ικανότητας μίας συμφωνίας να επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών θεωρείται το αποκλειόμενο μερίδιο της εθνικής αγοράς, εκφραζόμενο σε όγκο (Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον επηρεασμό του διακοινοτικού εμπορίου, παρ. 89-91). Εν προκειμένω, η σχεδιασθείσα και εφαρμοσθείσα για τέσσερις μήνες συμφωνία των τεσσάρων (4) εταιρειών αφορούσε μόνο τη τοπική αγορά των Σερρών. Επομένως, δεν συντρέχει κατά τα ανωτέρω περίπτωση εφαρμογής του άρθρ. 81 παρ. 1 ΣΕΚ.

269. Ως προς τη δεύτερη παράβαση σε σχέση με την εκπωτική πολιτική των εμπλεκόμενων εταιριών αποδείχθηκαν τα ακόλουθα:

- Η συμφωνία αναφέρεται σε σημαντικό τμήμα της ελληνικής επικράτειας (από Σέρρες έως Έβρο) αφενός και σε ολόκληρη την επικράτεια αφετέρου.
- Όπως αποδείχθηκε, οι εισαγωγές γιαουρτιού είναι ελεύθερες, δεν υπάρχουν δηλαδή νομικά ή πραγματικά εμπόδια εισόδου. Τα γιαούρτια, επομένως, αποτελούν προϊόντα διασυνοριακών συναλλαγών.
- Οι επιχειρήσεις, που συμμετείχαν στη σύμπραξη (ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ και ΦΑΓΕ), καλύπτουν αρκετά μεγάλο μέρος των συνολικών πωλήσεων σε γιαούρτια.
- Υφίσταται, κατά συνέπεια, επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου και συνακόλουθα εφαρμογή του άρθρ. 81 ΣΕΚ.

270. Ως προς τη δυνατότητα χορήγησης απαλλαγής βάσει του άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/77 σε σχέση με το συντονισμό της εκπωτικής πολιτικής ισχύουν, όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω στο αντίστοιχο χωρίο στην ενότητα σχετικά με τη συμφωνία της Λάρισας, σε κάθε δε περίπτωση οι αποδειχθείσες συμπεριφορές ως προς τις δύο παραβάσεις δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 703/1977, διότι αφορούν στο συντονισμό εκπωτικής πολιτικής και συνεπώς συνιστούν συμπράξεις με αντικείμενο τον έμμεσο καθορισμό τιμών και άρα ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ως προς τη δυνατότητα χορήγησης απαλλαγής βάσει του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ ισχύουν κατ' αρχήν και εδώ, όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω στο αντίστοιχο χωρίο στην ενότητα σχετικά με τη συμφωνία της Λάρισας. Η διαπιστωθείσα σύμπραξη δεν εμπίπτει και εδώ σε κάθε περίπτωση στην εξαίρεση του άρθρ. 81 παρ. 3 ΣΕΚ, διότι αφορά στο συντονισμό εκπωτικής πολιτικής και συνεπώς συνιστά σύμπραξη με αντικείμενο τον έμμεσο καθορισμό τιμών και άρα ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού. Επισημαίνεται και πάλι, ότι η σοβαρότητα μιας παράβασης και η διάρκειά της αποτελούν κριτήρια καθορισμού του ύψους του προστίμου και όχι του αν υπάρχει παράβαση ή όχι των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ.

271. Ως προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης αναφορικά με το συντονισμό της εκπωτικής πολιτικής: Ως προς το θεωρητικό πλαίσιο ισχύουν, όσα αναφέρθηκαν

ανωτέρω στο αντίστοιχο χωρίο της ενότητας σχετικά με τη συμφωνία της Λάρισας. Επισημαίνεται εν προκειμένω, ότι ο καθορισμός της εκπτωτικής πολιτικής μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων συνιστά ιδιαίτερα σοβαρή παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού. Ως προς την πρώτη παράβαση αποδείχθηκε: i) η εφαρμογή της στην πράξη για διάρκεια τεσσάρων (4) μηνών (βλ. ανωτέρω e-mail της 18.5.2006), ii) ότι κάλυπτε την τοπική αγορά των Σερρών και iii) ότι έχει σημαντική (δυναμική τουλάχιστον) επίπτωση στις τιμές καταναλωτή. Επίσης ως προς τη δεύτερη παράβαση: i) δεν διαπιστώθηκε αν εφαρμόστηκε στην πράξη, ii) αποδείχθηκε, ότι κάλυπτε σημαντικό τμήμα της ελληνικής επικράτειας (από Σέρρες έως Έβρο) αφενός και ολόκληρη την επικράτεια αφετέρου και iii) αποδείχθηκε, ότι έχει σημαντική (δυναμική τουλάχιστον) επίπτωση στις τιμές καταναλωτή. Η πρώτη εκ των ανωτέρω παραβάσεων διήρκεσε τέσσερις τουλάχιστον μήνες (από 5.1.2006 έως 18.5.2006) και εκδηλώθηκε σε τοπικό επίπεδο. Η δεύτερη παράβαση διήρκεσε συνολικά έξι εβδομάδες τουλάχιστον, δηλαδή 3 εβδομάδες σε σημαντικό τμήμα της ελληνικής επικράτειας (στη Β. Ελλάδα, από Σέρρες έως Έβρο) αφενός και 3 εβδομάδες σε ολόκληρη την επικράτεια αφετέρου.

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΜΕΒΓΑΛ

272. Στις 11.9.2006 η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ υπέβαλε δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της αίτηση για χορήγηση απαλλαγής από το πρόστιμο προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την ερευνώμενη - τότε - από τη Γ.Δ.Α. υπόθεση, που αφορούσε τις επικρατούσες στην ελληνική γαλακτοκομική αγορά συμφωνίες και συνθήκες. Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών παρέσχε στην ΜΕΒΓΑΛ σύμφωνα με την παρ. 7 της απόφασης Ε.Α. 299/Υ/2006 (εφεξής «Πρόγραμμα Επιείκειας») έγγραφη βεβαίωση παραλαβής, στην οποία ανέφερε, ότι η ΜΕΒΓΑΛ «προσκόμισε όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που απαιτούνται βάσει της παρ.6 στοιχ. α' της ανωτέρω αποφάσεως της Ε.Α.».
273. Σύμφωνα με τον επισυναπτόμενο στην αίτηση επιείκειας Πίνακα, η ανωτέρω εταιρία προσκόμισε τα εξής στοιχεία: α) Πρακτικά της 22.3.2004 της τακτικής γενικής συνέλευσης του ΣΕΒΓΑΠ, β) Πρακτικό της 31.5.2004 συνάντησης των εκπροσώπων ορισμένων γαλακτοβιομηχανιών στη Λάρισα, γ) Επιστολή της 26.3.2003 της ΝΕΣΤΛΕ προς τον Πρόεδρο του ΣΕΒΓΑΠ και δ) την από 11.9.2006 ένορκη κατάθεση του κ. [...]. Την 11.9.2006 κατέθεσε και ο κ. [...] και την 12.9.2006 κατέθεσε ενόρκως και ο κ. [...]. Στις 2.10.2006 κλήθηκε και προσήλθε για συμπληρωματική κατάθεση ο κ. [...].
274. Σύμφωνα με την παρ. 23 του Προγράμματος Επιείκειας, η αίτηση απαλλαγής από τα πρόστιμα ή μείωσης του προστίμου πρέπει να υποβάλλεται κατόπιν αποφάσεως του οργάνου, που εκπροσωπεί το νομικό πρόσωπο. Όπως προκύπτει από την με Α.Π. 17/5584/6.6.2006 Ανακοίνωση καταχώρησης στο Μ.Α.Ε. του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ εκπροσωπείται νομίμως μόνο με τη θέση κάτω από την εταιρική επωνυμία από κοινού της υπογραφής του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και του Διευθύνοντος Συμβούλου, ήτοι του κ. Πέτρου Παπαδάκη και του κ. Δημητρίου Συμεωνίδη. Την εξουσιοδότηση για την υποβολή της ανωτέρω αίτησης απαλλαγής είχε παράσχει με την υπογραφή του μόνο ο κ. Παπαδάκης. Στις 5.10.2006 η εταιρία

ΜΕΒΓΑΛ υπέβαλλε την υπ' αριθμ. πρωτ. 6232/5.10.2006 αίτηση υπογεγραμμένη από τους δύο ανωτέρω νομίμους εκπροσώπους της εταιρίας, με την οποία ενέκρινε την από 11.9.2006 υποβληθείσα αίτηση για απαλλαγή από το πρόστιμο.

275. Σύμφωνα με την παρ. 1 του Προγράμματος Επιείκειας, μία επιχείρηση, προκειμένου να τύχει απαλλαγής από επαπειλούμενο πρόστιμο, πρέπει είτε να παράσχει πρώτη αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία είναι επαρκή για την κίνηση διαδικασίας έρευνας, είτε να παρουσιάσει πρώτη αποδεικτικά στοιχεία (αυτό γίνεται αποδεκτό και από τη σχετική κοινοτική νομολογία: βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2004/420/ΕΚ παρ. 13, Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2004/120/ΕΚ παρ. 269, καθώς και Alison Jones, EC Competition Law, 2004, σελ. 1141 [ειδικότερα βλ. εκεί περίληψη υπόθεσης Sotheby's/Christie's IP/02/1585, 30 Οκτωβρίου 2002]), τα οποία επιτρέπουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού να διαπιστώσει σοβαρή παράβαση είτε του άρθρ. 1 Ν. 703/77, είτε του άρθρ. 81 ΣΕΚ (βλ. παρ. 1). Στην προκειμένη περίπτωση δεν θα μπορούσε σε κάθε περίπτωση να τεθεί θέμα εφαρμογής της πρώτης (υπό) περίπτωσης, καθώς η Γ.Δ.Α. είχε ήδη διεξάγει την 6.6.2006 αυτεπάγγελτο έλεγχο για το συγκεκριμένο κλάδο (της αγοράς γάλακτος) και τα (αποδεικτικά) στοιχεία, που είχε συγκεντρώσει, της επέτρεπαν να συνεχίσει την έρευνά της προς συγκεκριμένη κατεύθυνση.
276. Επίσης, μεταξύ άλλων, θα πρέπει η αιτούσα επιχείρηση να τηρήσει εμπιστευτικό έναντι παντός τρίτου το γεγονός, ότι υπέβαλε αίτηση υπαγωγής στο πρόγραμμα μέχρι την ολοκλήρωση της Εισήγησης επί της υπόθεσης από την Γ.Δ.Α. (βλ. παρ. 4 περ. δ).
277. Σύμφωνα με την παρ. 3 του Προγράμματος Επιείκειας, η απαλλαγή (κατά την παρ. 1 περ. β) χορηγείται μόνο υπό την προϋπόθεση, ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά τη χρονική στιγμή της υποβολής, δεν διέθεταν επαρκείς αποδείξεις για τη διαπίστωση παράβασης των άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ.
278. Κατά τη διάρκεια του από 6.6.2006 αυτεπάγγελτου ελέγχου, που διενήργησε η Γ.Δ.Α., ανευρέθηκαν τα τρία εκ των ανωτέρω αναφερθέντων τεσσάρων (4) συνολικά εγγράφων, που προσκόμισε η ΜΕΒΓΑΛ με την από 11.9.2006 αίτησή της. Σημειώνεται μάλιστα, ότι το από 31.5.2004 πρακτικό συνάντησης στη Λάρισα είχε ανευρεθεί στην ίδια την εταιρία ΜΕΒΓΑΛ. Επομένως, τα μοναδικά νέα αποδεικτικά στοιχεία, που προσκόμισε η αιτούσα στο πλαίσιο της πρώτης αίτησής της, ήταν οι καταθέσεις των κ.κ. Λαπώρα (δύο στον αριθμό), Παπαδάκη και Ξηρογιαννόπουλου.
279. Το από 31.5.2004 πρακτικό και το επισυναπτόμενο σε αυτό χειρόγραφο σημείωμα, το οποίο ανευρέθη κατά τη διάρκεια του ανωτέρω ελέγχου, επιβεβαιώνονται τόσο εκ του ότι έχουν αποσταλεί από την εταιρία ΔΕΛΤΑ προς την ΜΕΒΓΑΛ, όσο και μέσω των στοιχείων, που βρέθηκαν από περαιτέρω έλεγχο, που διενήργησε η Γ.Δ.Α. στο ξενοδοχείο ΔΙΒΑΝΗΣ στη Λάρισα. Πράγματι, κατά την ημέρα και ώρα εκείνη, που αναφέρεται στο πρακτικό, υπήρχε αίθουσα κρατημένη (από το ΣΕΒΓΑΠ) για τη διεξαγωγή συζήτησης μεταξύ 10 περίπου ατόμων (όσοι δηλαδή καταγράφονται και στον ΠΙΝΑΚΑ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΟΝΤΩΝ του εν λόγω διακτυλογραφημένου πρακτικού).

280. Περαιτέρω, οι αποφάσεις, που λήφθηκαν κατά τη διάρκεια της εν λόγω συνάντησης (μη μετακίνηση των παραγωγών, μειώσεις τιμών αγοράς) στοιχειοθετούν από μόνες τους παράβαση των άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ, καθώς για τη θεμελίωση των εν λόγω παραβάσεων αρκεί ο σκοπός της εν λόγω συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής να είναι ο περιορισμός / νόθευση του ανταγωνισμού (C-246/86, Belasco κατά Επιτροπής, παρ.12-15, T-7/89 παρ.271, T-49/02, Brasserie κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 97, 108 και 178. Βλ. ιδίως Ε.Α. 277/IV/05, υπόθεση ΣΕΣΜΕ, super markets και ΔΕφΑθ 163/2006). Το περιοριστικό στην αγορά αποτέλεσμα και η διάρκεια της παράβασης αποτελούν στοιχεία, που επιδρούν μόνο στον καθορισμό του ύψους του προστίμου.
281. Οι καταθέσεις [...] (και ιδίως αυτές του [...]) επιβεβαιώνοντας το περιεχόμενο των ήδη ανευρεθέντων εγγράφων στοιχείων (δακτυλογραφημένο πρακτικό και επισυναπτόμενο χειρόγραφο σημείωμα) προσφέρουν μόνο «σημαντική επιπρόσθετη αξία» στο πλαίσιο της αίτησης της εταιρίας για μείωση του προστίμου. Ενόψει αυτών δεν θα ήταν δυνατή η χορήγηση απαλλαγής από την επιβολή προστίμου.
282. Επιπλέον σύμφωνα με την παρ. 4 περίπτ. δ' του Προγράμματος Επιείκειας προκειμένου να χορηγηθεί η απαλλαγή από το πρόστιμο, η επιχείρηση θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να τηρήσει εμπιστευτικό έναντι παντός τρίτου το γεγονός, ότι υπέβαλε αίτηση υπαγωγής στο πρόγραμμα επιείκειας μέχρι την ολοκλήρωση της εισήγησης επί της υπόθεσης από τη Γ.Δ.Α.. Εν προκειμένω, ο Πρόεδρος της αιτούσας (ΜΕΒΓΑΛ), Πέτρος Παπαδάκης σε συνέντευξη τύπου, που έλαβε χώρα την 12.9.2006, αποκάλυψε την εκ μέρους της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ κατάθεση αίτησης για χορήγηση απαλλαγής. Συνεπώς, σε κάθε περίπτωση δεν πληρούται ούτε η περίπτ. δ' της παρ. 4 του Προγράμματος Επιείκειας, από την οποία δεν προβλέπονται εξαιρέσεις.
283. Στις 20.10.2006, κατόπιν σχετικής εισηγήσεως της Νομικής Υπηρεσίας (σε συνεργασία με την αρμόδια Διεύθυνση Εφαρμογής), ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού με σχετική επιστολή του ενημέρωσε τη ΜΕΒΓΑΛ, ότι δεν ήταν δυνατή η χορήγηση έγγραφης υπό όρους απαλλαγής από επαπειλούμενο πρόστιμο. Στις 7.11.2006, σύμφωνα με την παρ. 10 του Προγράμματος Επιείκειας, η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ υπέβαλε αίτηση για αξιολόγηση των ήδη υποβληθέντων με την προηγούμενη αίτηση (για απαλλαγή) στοιχείων σύμφωνα με τις διατάξεις του τμήματος Β' του Προγράμματος Επιείκειας. Σημειώνεται εδώ, ότι η ως άνω εταιρία κατά την υποβολή της σχετικής αίτησης δεν προσκόμισε νέα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία. Εν συνεχεία, σύμφωνα με την παρ. 19 του Προγράμματος Επιείκειας, δόθηκε στην ανωτέρω εταιρία έγγραφη βεβαίωση παραλαβής της αιτήσεώς της.
284. Στις 20.11.2006 κατέθεσαν στη Γ.Δ.Α., ύστερα από σχετική πρόσκληση της τελευταίας, τα στελέχη της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ, [...] και την επομένη ημέρα κατέθεσε στη Γ.Δ.Α. και ο [...].
285. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Επιείκειας, μία επιχείρηση, προκειμένου να υπαχθεί στο καθεστώς μείωσης προστίμων, θα πρέπει να παράσχει στοιχεία, τα οποία έχουν «επιπρόσθετη αποδεικτική αξία» σε σχέση με τα αποδεικτικά στοιχεία, που έχει ήδη στην κατοχή της η Γ.Δ.Α.. Η έννοια της «επιπρόσθετης αποδεικτικής αξίας» αναφέρεται

στο βαθμό, στον οποίο τα παρεχόμενα αποδεικτικά στοιχεία ενισχύουν από την ίδια τους τη φύση και την έκταση των λεπτομερειών τους τη δυνατότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να αποδείξει τα κρίσιμα περιστατικά, που στοιχειοθετούν την παράβαση (βλ. παρ. 15-16). «Επιπρόσθετη» αποδεικτική αξία μπορούν να συνιστούν η ομολογία της παράβασης ή η επιβεβαίωση των ήδη ανευρεθέντων (είτε εκ μέρους της Γ.Δ.Α. με τη διενέργεια ελέγχων ή γενικότερα έρευνας είτε μέσω της αίτησης μίας άλλης επιχείρησης για υπαγωγή στο Πρόγραμμα Επιείκειας) πραγματικών περιστατικών (περιγραφή της φύσεως και του αντικειμένου της παράβασης, αναφορά των συμμετασχόντων στη σύμπραξη κ.λπ., βλ. Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 94/601 παρ.170-172, T-319/94 παρ.101-103, Απόφαση Ε.Ε. 2004/420 παρ.14 επ. και Απόφαση Ε.Ε. 2004/104 παρ. 277). Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 16 του Προγράμματος Επιείκειας, τα σύγχρονα της παράβασης έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία έχουν, κατά κανόνα, μεγαλύτερη αποδεικτική αξία σε σύγκριση με μεταγενέστερα αποδεικτικά στοιχεία. Επίσης, αποδεικτικά στοιχεία, που σχετίζονται άμεσα με τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά, έχουν καταρχήν μεγαλύτερη αξία από εκείνα, που αναφέρονται έμμεσα μόνο σε αυτά.

286. Η Γ.Δ.Α. αξιολογώντας στην Εισήγησή της τις καταθέσεις του [...] έκρινε, ότι συμβάλλουν στην τεκμηρίωση της παράβασης αναφορικά με τους παραγωγούς ως εξής:

- α) Επιβεβαιώνεται η συνέχιση της παράβασης και μετά τις συναντήσεις των ξενοδοχείων HYATT (Θεσσαλονίκη) και ΔΙΒΑΝΗ (Λάρισα), καθώς επιβεβαιώνεται η συνέχιση των επαφών μεταξύ των εταιριών στο πλαίσιο της συμφωνίας της Λάρισας για τη μείωση της τιμής.
- β) Επιβεβαιώνεται, ότι η συμφωνία της Λάρισας εφαρμόστηκε στην πράξη, τόσο για τη μείωση τιμών όσο και για τον περιορισμό των μετακινήσεων παραγωγών.
- γ) Επιβεβαιώνεται, ότι οι επαφές στο πλαίσιο της συμφωνίας για τη μείωση της τιμής συνεχίζονταν μέχρι και το Σεπτέμβριο 2006 (ημερομηνία κατάθεσης).

287. Οι ανωτέρω καταθέσεις συνεκτιμήθηκαν επομένως από τη Γ.Δ.Α.: α) για να θεμελιωθεί, ότι συνήφθη στη Λάρισα μία συμφωνία-πλαίσιο με μερικό (αν όχι συνολικό) αποτέλεσμα στην αγορά λόγω της εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας στην πράξη και β) για τον προσδιορισμό της διάρκειας της παράβασης για το χρονικό διάστημα από τη σύναψη της συμφωνίας της Λάρισας έως και τον Σεπτέμβριο του 2006.

288. Αναφορικά με τη εμπλοκή της ΜΕΒΓΑΛ στις οριζόντιες συμπράξεις, που σχετίζονται με την εμπορική της πολιτική, οι [...] στις καταθέσεις τους διέψευσαν οποιαδήποτε εμπλοκή της εταιρίας με αντικείμενο, σκοπό ή αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού μεταξύ γαλακτοβιομηχανιών. Τέλος, η κατάθεση του [...] αναφορικά με την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών μεταξύ γαλακτοβιομηχανιών σε επίπεδο ΣΕΒΓΑΠ αξιολογήθηκε από τη Γ.Δ.Α. ως χρήσιμη για τη στοιχειοθέτηση της σχετικής παράβασης.

289. Με βάση τις προαναφερθείσες αξιολογήσεις η Γ.Δ.Α. πρότεινε στην Εισήγησή της προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ να υπαχθεί στο Πρόγραμμα Επιείκειας για την ελάχιστη μείωση, που προβλέπουν τα όρια της παρ. 17 του Προγράμματος

Επιείκειας, ήτοι 30% των προστίμων για τη συμμετοχή της στην οριζόντια σύμπραξη, που αφορά στους παραγωγούς.

290. Κατά τη διάρκεια της αποδεικτικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ δια των πληρεξουσίων Δικηγόρων της με δήλωσή της στα πρακτικά ανακάλεσε την αίτησή της για ένταξη στο Πρόγραμμα Επιείκειας αιτούμενη συγχρόνως την απόσυρση όλων των στοιχείων, τα οποία είχε προσκομίσει στο πλαίσιο των αιτήσεών της για ένταξη στο Πρόγραμμα Επιείκειας. Επί των αιτημάτων αυτών η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποφαινεται ως ακολούθως:
291. Το πρώτο αίτημά της ΜΕΒΓΑΛ (ανάκληση της αίτησής της για ένταξη στο Πρόγραμμα Επιείκειας) θα πρέπει να γίνει δεκτό για τους ακόλουθους λόγους: Η εν λόγω αίτηση της εταιρίας ΜΕΒΓΑΛ κατά την κρατούσα άποψη δεν συνιστά δικαιοπρακτική δήλωση βούλησης με την έννοια της παραγωγής εννόμου αποτελέσματος, καθώς στο διοικητικό δίκαιο η βούληση του διοικουμένου, ακόμη και όταν είναι νομικά σημαντική, δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιοπρακτική, καθόσον ο διοικούμενος δεν εκφράζεται σε επίπεδο ισότιμο με τη βούληση της διοίκησης, η οποία προβαίνει στην έκδοση της διοικητικής πράξης. Η έκδοση της τελευταίας είναι το αποτέλεσμα της διοικητικής διαδικασίας και της συνδρομής των σχετικών προϋποθέσεων, που προβλέπει ο νόμος. Σύμφωνα με όσα γίνονται δεκτά στη σφαίρα του διοικητικού δικαίου και σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΣτΕ οι διοικητικές πράξεις είναι πράξεις μονομερείς με την έννοια, ότι καθορίζονται με μόνη τη βούληση του κράτους και συνεπώς η αίτηση του διοικουμένου αποτελεί νομική προϋπόθεση (*conditio juris*) για να τεθεί σε κίνηση η διαδικασία έκδοσής τους (βλ. αναλυτικά *Μαρκαντωνάτου-Σκαλτσά*, Η νομική φύση της διοικητικής αίτησης, ΔιοικΔικ 1997, 19 επ. με περαιτέρω παραπομπές, *Σπηλιωτόπουλο*, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Ι, 11η έκδ., 2001, 108, 168, ΣτΕ 272/1986). Ο χαρακτήρας της αίτησης δηλ. έχει περισσότερο διαδικαστικό χαρακτήρα και λιγότερο ουσιαστικό, καθώς αποσκοπεί να κινήσει τη διοικητική διαδικασία. Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη η αίτηση του διοικουμένου προς τη διοίκηση αποτελεί οιονεί δικαιοπραξία ή αλλιώς πράξη δικαίου εν στενή εννοία, καθώς, όπως προελέχθη, η έννομη συνέπεια, δηλ. η έκδοση της διοικητικής πράξης, επέρχεται ανεξάρτητα από τη βούληση του διοικουμένου (*Μαρκαντωνάτου-Σκαλτσά*, ό.π., ΔιοικΔικ 1997, 23 επ.). Αστικολογικά οι οιονεί δηλώσεις βούλησης συνιστούν εξωτερίκευση της βούλησης, των παραστάσεων ή συναισθημάτων του δηλούντος, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την επέλευση ορισμένης έννομης συνέπειας ανεξάρτητα από το αν ο πράττων την επιδίωξε ή απέβλεπε σε αυτή. Το τελευταίο σημαίνει, ότι η έννομη συνέπεια επέρχεται όχι λόγω της δήλωσης του πράττοντος, αλλά λόγω της νομοθετικής πρόβλεψης (*Απ. Γεωργιάδης*, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, γ' έκδ., 2002, 334 επ.). Η αίτηση διοικουμένου προς τη διοίκηση αποτελεί συνεπώς οιονεί δικαιοπραξία με την ειδικότερη μορφή της ανακοίνωσης βούλησης. Στις οιονεί δικαιοπραξίες ενόψει της έλλειψης ειδικής ρύθμισής τους στο νόμο εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του αστικού κώδικα για τις δικαιοπραξίες (*Μπαλής*, Γενικά Αρχαία του Αστικού Δικαίου, 8η έκδ., 1961, 107). Σύμφωνα με το άρθρ. 3 παρ. ΚΔΔιαδ ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παραιτηθεί από την αίτησή του χωρίς έννομες συνέπειες, εκτός εάν υπάρχει αντίθετη ρύθμιση (*Σπηλιωτόπουλος*, Εγχειρίδιο

Διοικητικού Δικαίου, Ι, ό.π., 109. Και πριν την έκδοση του ΚΔΔιαδ γινόταν δεκτό, ότι η αίτηση του ενδιαφερομένου μπορούσε να ανακληθεί ελεύθερα ανά πάσα στιγμή μέχρι την έκδοση της σχετικής διοικητικής πράξης, το δε νομικό θεμέλιο αναζητείτο στην αναλογική εφαρμογή του άρθρ. 237 εδ. α' ΑΚ, το οποίο ρυθμίζει την ανάκληση της συναίνεσης, βλ. αναλυτικά *Μαρκαντωνάτου-Σκαλτσά*, ό.π., ΔιοικΔικ 1997, 25). Ελλείπει συνεπώς αντίθετης ειδικής ρύθμισης η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ νομίμως παραιτήθηκε από την αίτησή της για ένταξη στο Πρόγραμμα Επιείκειας, οπότε παρέλκει η εξέταση της εν λόγω αίτησης για μείωση του προστίμου, η οποία μείωση θα μπορούσε να φθάσει μέχρι και το 50% αυτού.

292. Ως προς το αίτημα της ΜΕΒΓΑΛ για απόσυρση των στοιχείων ισχύουν τα εξής: σύμφωνα με το άρθρ. 10 της Απ. ΕΑ 299/Υ/2006 («Πρόγραμμα Επιείκειας»), εάν μια επιχείρηση υποβάλει αίτηση για πλήρη απαλλαγή από τα πρόστιμα και η αίτηση αυτή απορριφθεί, διότι δεν πληρεί τις σχετικές προϋποθέσεις, που αναφέρονται στην παραπάνω απόφαση, η επιχείρηση έχει δύο δυνατότητες: είτε να αποσύρει τα αποδεικτικά στοιχεία, που υπέβαλε για τους σκοπούς της αίτησης απαλλαγής από τα πρόστιμα, είτε να ζητήσει από τη Γ.Δ.Α. να τα εκτιμήσει για τη δυνατότητα μείωσης του προστίμου σύμφωνα με το τμήμα Β' της παραπάνω απόφασης (άρθρ. 14 επ.). Σε κάθε περίπτωση η Γ.Δ.Α. δεν εμποδίζεται να ασκήσει τις αρμοδιότητες έρευνας, που διαθέτει, για να αποκτήσει τις απαραίτητες πληροφορίες. Όπως εκτέθηκε ανωτέρω, η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ, μετά την απόρριψη της αίτησής της για πλήρη απαλλαγή από τα πρόστιμα, στις 7.11.2006 σύμφωνα με το άρθρ. 10 του Προγράμματος Επιείκειας υπέβαλε αίτηση για αξιολόγηση των ήδη υποβληθέντων με την προηγούμενη αίτηση (για απαλλαγή) στοιχείων πλέον σύμφωνα με τις διατάξεις του τμήματος Β' του Προγράμματος Επιείκειας, δηλ. η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ με την από 7.11.2006 αίτησή της άσκησε κατά τρόπο οριστικό και αμετάκλητο τη δυνατότητα επιλογής, που είχε βάσει του άρθρ. 10 του Προγράμματος Επιείκειας, και ακολουθήθηκε πλέον η διαδικασία του τμήματος Β' του Προγράμματος Επιείκειας. Έτσι η Γ.Δ.Α. προέβη στη διατύπωση πρότασης επί της αίτησής αυτής της ΜΕΒΓΑΛ στην Εισήγησή της προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού, τα δε στοιχεία, που προσκόμισε η εταιρία ΜΕΒΓΑΛ στο πλαίσιο του Προγράμματος Επιείκειας και τα οποία αναφέρονται αναλυτικά ανωτέρω, αξιολογήθηκαν στο πλαίσιο της Εισήγησης της Γ.Δ.Α.. Ενόψει της έλλειψης ειδικής ρύθμισης στο τμήμα Β' (άρθρ. 14 επ.) της Απ. ΕΑ 299/Υ/2006 («Πρόγραμμα Επιείκειας»), που να προβλέπει τη δυνατότητα απόσυρσης των υποβληθέντων στο πλαίσιο του προγράμματος επιείκειας στοιχείων, όπως ρητά η δυνατότητα αυτή προβλέπεται στο άρθρ. 10 για την περίπτωση της απόρριψης της αίτησης για πλήρη απαλλαγή, η απόσυρση αυτή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης για μείωση του προστίμου, δεν είναι δυνατή, οπότε το σχετικό αίτημα της ΜΕΒΓΑΛ απορρίπτεται ως νόμω αβάσιμο.

293. Από τα ανωτέρω καθίσταται επιπλέον προφανές, ότι η παραίτηση της ΜΕΒΓΑΛ διαρκούσης της αποδεικτικής διαδικασίας (ενώ μάλιστα με το από 16.2.2007 υπόμνημά της εμμένει στη αίτησή της) από την αίτησή της για ένταξη στο πρόγραμμα επιείκειας και η συνεπακόλουθη απώλεια της δυνατότητας μείωσης του προστίμου έως και 50%, αποτελεί το αποτέλεσμα πιέσεων εκ μέρους των υπολοίπων μελών του καρτέλ και των

ενδεχόμενων εκ μέρους τους απειλών για τη λήψη αντιποίνων. Είναι ενδεικτικό, ότι στην προσπάθειά της να δικαιολογήσει αυτή τη μεταστροφή της συμπεριφοράς της, η ΜΕΒΓΑΛ ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού έκανε λόγο για δήθεν προσχηματική εκ μέρους της υποβολή της αίτησης υπαγωγής στο πρόγραμμα επιείκιας για να καταστεί δυνατή η σύλληψη του κατηγορουμένου για εκβίαση υψηλόβαθμου στελέχους της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, θέση που υποστήριξε και ο [...] στην ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατάθεσή του (19.4.2007). Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι οι ισχυρισμοί αυτοί της ΜΕΒΓΑΛ δεν είναι πειστικοί, διότι έρχονται σε αντίθεση με τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, καθώς η ΜΕΒΓΑΛ συνέχιζε να καταβάλλει προσπάθειες στήριξης και νομικής θεμελίωσης του αιτήματός της για υπαγωγή στο πρόγραμμα επιείκιας, ακόμα κι όταν είχε προ πολλού εκλείψει ο όψιμα προβληθείς από αυτήν «προσχηματικός λόγος» υποβολής του. Σε κάθε περίπτωση η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι η χρήση από ελεγχόμενες επιχειρήσεις ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού του προγράμματος επιείκιας για σκοπούς όλως διαφορετικούς από εκείνον για τον οποίο έχει θεσπιστεί, ενώ υπάρχουν κατά νόμο διαδικασίες υποβολής μηνύσεων και ενώπιον των αρμοδίων αρχών, συνιστά αποδοκιμαστέα καταστρατήγηση του νόμου, η οποία δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

*ΙΑ. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ/
ΕΠΙΒΑΡΥΝΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ*

294. Με βάση όσα αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι όλες οι ανωτέρω συμφωνίες, αποφάσεις και πρακτικές συνιστούν κάθε μια χωριστά παραβάσεις των άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ (ως προς την τελευταία διάταξη, όπου κατά τα ανωτέρω στοιχειοθετείται επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου, βλ. αντίστοιχα 2004/104/ΕΚ, ό.π., παρ.177-179).
295. Περαιτέρω διαπιστώθηκαν οι εξής κοινές παραμέτροι στις ανωτέρω επιμέρους παραβάσεις:
- Η ομοιότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, δηλαδή ότι είναι όλες γαλακτοβιομηχανίες και μέλη του ΣΕΒΓΑΠ, καθώς και
 - Η ομοιότητα και συνέχεια των μεθόδων και των πρακτικών, που οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις χρησιμοποίησαν, δηλαδή, ότι πρόκειται για οριζόντιες συμπράξεις, η κάθε μία από αυτές είχε τουλάχιστον ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού και οι οποίες, στο σύνολό τους, αφορούσαν στον κλάδο του γάλακτος και υλοποιήθηκαν, όσες από αυτές κατά τα εκτιθέμενα στις οικείες θέσεις υλοποιήθηκαν, μέσω συνεννοήσεων και επαφών των εμπλεκόμενων γαλακτοβιομηχανιών είτε για τη χάραξη κοινής πολιτικής σε σχέση με τους παραγωγούς, είτε για την υιοθέτηση κοινών εμπορικών στρατηγικών σε τοπικό ή πανελλαδικό επίπεδο.
296. Ως εκ τούτου η Γ.Δ.Α. και η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξέτασαν το σύνολο των ανωτέρω οριζοντίων συμπράξεων, που αφορούν σε διάφορα σχετικά προϊόντα και σε διαφορετικά επίπεδα προμήθειας και εμπορίου στην αγορά του γάλακτος εν γένει, διαπιστώνοντας

περισσότερες επιμέρους παραβάσεις και λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό συμμετοχής κάθε μίας των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων (και τον ειδικό ρόλο ορισμένων εξ αυτών, όπου αυτός συνάγεται με βάση τα πραγματικά περιστατικά) στις οριζόντιες συμπράξεις συνολικά.

297. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων (παρ. 19), όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει περισσότερες παραβάσεις, ο υπολογισμός του προστίμου γίνεται ξεχωριστά για καθεμία από αυτές.
298. Κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου, όπως προκύπτει από την ανωτέρω σχετική ανάλυση σε κάθε επιμέρους παράβαση, λαμβάνονται υπόψη αντικειμενικά στοιχεία, όπως το περιεχόμενο των θιγουσών τον ανταγωνισμό συμπεριφορών, ο αριθμός και η έντασή τους, η έκταση της αγοράς, που υπήρξε θύμα των συμπεριφορών αυτών, και η βλάβη, η οποία προκλήθηκε στη δημόσια οικονομική τάξη. Επίσης λαμβάνονται υπόψη το σχετικό μέγεθος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και το μερίδιο της αγοράς, που κατέχουν, καθώς και η τυχόν καθ' υποτροπή υιοθέτηση τέτοιων συμπεριφορών (βλ. C-204/00, Aalborg κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκέψη 91. Επισημαίνεται ότι στην απόφαση αυτή το ΔΕΚ [όπως και το ΠΕΚ νωρίτερα, βλ. απόφαση της 15/3/2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. Νομ. 2000, σελ. II-491] επικύρωσε την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εκτιμήσει τη συνολική ευθύνη των επιχειρήσεων και όχι να κολάσει τα διάφορα συστατικά στοιχεία της εν λόγω παράβασης εκτιμώντας, ότι ο αριθμός των ειδικών παραβάσεων, που διέπραξε κάθε συγκεκριμένη εμπλεκόμενη επιχείρηση, δεν συνιστούσε χρήσιμο κριτήριο αξιολόγησης του βαθμού ευθύνης της στην εν λόγω συμφωνία [σκέψη 371]). Ο ρόλος κάθε επιχείρησης στην κάθε παράβαση εκτιμάται σε ατομική βάση. Χωριστά για κάθε επιχείρηση σε κάθε σχετική αγορά προϊόντος και επίπεδο εμπορίου εκτιμώνται και η οικονομική δύναμη αυτής και τα επαρκή αποτρεπτικά μέσα (βλ. προαναφερόμενη απόφαση της Επιτροπής, Βιταμίνες, σκέψεις 658 και 661), ώστε να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και το ειδικό βάρος και, κατ' επέκταση, η επίπτωση της παράνομης συμπεριφοράς της κάθε επιχείρησης στον ανταγωνισμό, ιδίως σε περιπτώσεις, όπως η παρούσα, κατά τις οποίες υπάρχει μεγάλη διαφορά στο μέγεθος των επιχειρήσεων, που έχουν διαπράξει τις παραβάσεις (βλ. προαναφερόμενη απόφαση της Επιτροπής, Βιταμίνες, σκέψεις 678-679).
299. Από τα στοιχεία, που προέκυψαν κατά την αποδεικτική διαδικασία, αποδεικνύεται, ότι ηγετικό ρόλο είχε στην περίπτωση της παράνομης συμφωνίας της Λάρισας κατ' αρχήν η ΔΕΛΤΑ, πράγμα που αποδεικνύεται ανάμεσα σε άλλα και από το γεγονός, ότι το σχετικό δακτυλογραφημένο πρακτικό για τη συνάντηση αυτή συντάχθηκε στα γραφεία της ΔΕΛΤΑ και απεστάλη με φαξ στις λοιπές συμμετέχουσες επιχειρήσεις, δηλ. η ΔΕΛΤΑ είχε αναλάβει ως προς το συγκεκριμένη συμφωνία ρόλο συντονιστή και εποπτεύοντος τη συμφωνία. Επίσης ηγετικό ρόλο είχε ως προς τη συνάντηση της

Λάρισας και η ΜΕΓΒΑΛ, όπως προκύπτει από τα στην οικεία θέση αναφερόμενα εσωτερικά σημειώματα-πρακτικά της Ζώνης Γάλακτος της εν λόγω εταιρίας, καθώς η ΜΕΓΒΑΛ επιθυμούσε και προκάλεσε - μαζί με τη ΔΕΛΤΑ - τη συνάντηση των πέντε γαλακτοβιομηχανιών στη Λάρισα.

300. Εις επίρρωσιν των ανωτέρω, επισημαίνεται εξάλλου και το γεγονός ότι οι εταιρίες ΔΕΛΤΑ και ΜΕΓΒΑΛ, αποτελούν τον κύριο κορμό του συνόλου των συμπράξεων που ελέγχονται διά της παρούσης, δημιουργώντας ένα κοινό μέτωπο, που απέβλεπε στη σύναψη και εφαρμογή του συνόλου των διαπιστωθεισών αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών.

ΙΒ. ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ

ΙΒ.1. Γενικό πλαίσιο

301. Σύμφωνα με το άρθρ. 9 παρ. 1β του ν.703/77, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, αν μετά από σχετική έρευνα «...διαπιστώσει παράβαση της παρ.1 του άρθρου 1 και των άρθρων 2, 2^α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπορεί με απόφασή της:...β) να αποδέχεται εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων την ανάληψη δεσμεύσεων, με τις οποίες θα παύει η παράβαση, και να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις».

302. Προϋποθέσεις ανάληψης δεσμεύσεων στο πλαίσιο του άρθρ. 13 του Κανονισμού Λειτουργίας είναι οι ακόλουθες:

α) Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προσφέρονται να αναλάβουν δεσμεύσεις προκειμένου να ανταποκριθούν στις αιτιάσεις της Γ.Δ.Α. κατά την εκτίμησή της.

β) Αποκλείεται η δυνατότητα ανάληψης δεσμεύσεων σε υποθέσεις συμπράξεων με ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού (hardcore cartel cases).

γ) Λόγοι αποτελεσματικότητας δικαιολογούν την εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού λήψη απόφασης να καταστήσει τις σχετικές δεσμεύσεις υποχρεωτικές και να μην εκδώσει μία απαγορευτική και καταδικαστική απόφαση (αναφορικά με τις προϋποθέσεις υπό α', β' και γ', βλ. Press Release Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπου δίδονται βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τη δυνατότητα αποδοχής δεσμεύσεων στα πλαίσια του άρθρου 9 του Καν.1/2003).

δ) Να υποβάλλονται εγκαίρως, δηλαδή όπως προβλέπει το άρθρ. 13 του Κανονισμού Λειτουργίας το αργότερο με το γραπτό υπόμνημα τους πριν από τη συζήτηση, να αναφέρονται περιληπτικά και με συγκεκριμένο τρόπο οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται, ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγησή τους και να εξηγούν για ποιο λόγο οι προτεινόμενες δεσμεύσεις επιλύουν τα προβλήματα ανταγωνισμού (Βλ. ανωτέρω Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρ.34, 41. Βλ. επίσης απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-2/37.214, Bundesliga, παρ.25-35 και σχετικό ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Στην υπόθεση αυτή, η γερμανική League Association ανέλαβε συγκεκριμένες δεσμεύσεις προκειμένου να ανταποκριθεί στις αρχικές αιτιάσεις της Ε.Ε. για παράβαση του άρθρου 81 ΣΕΚ αναφορικά με τη χορήγηση εμπορικών δικαιωμάτων αποκλειστικά από τη

συγκεκριμένη League, θεωρήθηκε δε, ότι οι αναληφθείσες υποχρεώσεις της εισήγαγαν ανταγωνισμό μεταξύ της League και των συλλόγων αναφορικά με την πώληση δικαιωμάτων για το ομοσπονδιακό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου πρώτης και δεύτερης κατηγορίας, αναλυτικά βλ. και απόφαση Ε.Ε. 2005/396/ΕΚ). Δηλώσεις γενικών προθέσεων χωρίς δημιουργία υποχρεώσεων, η τήρηση των οποίων δεν μπορεί να τεθεί σε έλεγχο, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές (94/922/ΕΚ, Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής- MSG Media Services, παρ.98-99).

ε) Σε κάθε περίπτωση, δεσμεύσεις γίνονται αποδεκτές, όπως προβλέπουν τα άρθρ. 9 Ν. 703/1977 και 13 του Κανονισμού Λειτουργίας, «...για παύση της ερευνηθείσας στην εισήγηση παράβασης της Γ.Δ.Α συμπεριφοράς».

303. Με βάση τα ανωτέρω ως προς τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν ορισμένες επιχειρήσεις με την υποβολή των υπομνημάτων τους, παρατηρούνται τα εξής:

ΙΒ.2. Ως προς τις δεσμεύσεις της εταιρίας ΦΑΓΕ και του ΣΕΒΓΑΠ

304. Η εταιρία ΦΑΓΕ, με την υποβολή του υπομνήματός της, προτείνει να αναλάβει τις εξής δεσμεύσεις:

«Ολοκληρώνοντας το παρόν υπόμνημά μας και για την απίθανη περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι οι καταλογιζόμενες σε βάρος μας συμπεριφορές σχετικά με τις τιμές παραγωγού, τον περιορισμό των μετακινήσεων των παραγωγών και συντονισμού εκπαιδευτικής πολιτικής εμπίπτουν στις απαγορευτικές διατάξεις περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, προβαίνουμε, όλως επικοινωνιακά, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.1 β του ν. 703/77 και του άρθρου 13 του Κανονισμού λειτουργίας της Επιτροπής, στην ανάληψη των ακόλουθων δεσμεύσεων, κατόπιν σχετικής απόφασης του Διοικητικού μας Συμβουλίου, προκειμένου να αρθεί η εν λόγω συμπεριφορά:

1) Αποφυγή οποιωνδήποτε άμεσων ή έμμεσων επαφών της επιχείρησής μας με άλλες επιχειρήσεις του κλάδου στη σχετική αγορά, με αντικείμενο καθορισμό (άμεσο ή έμμεσο) πηγών προμήθειας πρώτης ύλης, τιμών αγοράς της πρώτης ύλης ή άλλων όρων συναλλαγής αναφορικά με την προμήθεια της πρώτης ύλης.

2) Εφαρμογή αυτόνομης τιμολογιακής πολιτικής στην σχετική αγορά του νωπού αγελαδινού γάλακτος, με γνώμονα αποκλειστικά αντικειμενικές παραμέτρους και την αναβάθμιση της ποιότητας της πρώτης ύλης και των παραγόμενων γαλακτοκομικών προϊόντων.

3) Έγγραφη γνωστοποίηση σε παραγωγούς της εκάστοτε άρνησής μας για παραλαβή πρώτης ύλης που δεν ανταποκρίνεται στις υψηλές ποιοτικές προδιαγραφές που έχει θέσει η εταιρία μας.

4) Αποφυγή επαφών, άμεσων ή έμμεσων, με τις λοιπές επιχειρήσεις του κλάδου στη σχετική αγορά για τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών των παραγόμενων προϊόντων που διατίθενται στην αγορά, περιλαμβανομένων και των προωθητικών μας ενεργειών».

305. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει, ότι οι υπό εξέταση δεσμεύσεις της εταιρίας ΦΑΓΕ δεν μπορούν να γίνουν δεκτές κυρίως, διότι πρόκειται για προτάσεις ανάληψης

δεσμεύσεων σε υπόθεση, που η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπίστωσε, ότι υφίστανται οριζόντιες συμπράξεις καθορισμού τιμών και κατανομής πηγών εφοδιασμού, ήτοι παραβάσεις, που θεωρούνται ιδιαίτερα σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού (hardcore cartels). Σημειώνεται, επίσης, ότι οι εν λόγω παραβάσεις έχουν σύμφωνα με την έρευνα της Επιτροπής Ανταγωνισμού παύσει. Επομένως, δεν τίθεται θέμα αποδοχής δεσμεύσεων, οι οποίες κυρίως έχουν νόημα και γίνονται αποδεκτές, όταν διορθώνουν τη προβληματική δομή του ανταγωνισμού, που υφίσταται στη σχετική αγορά.

306. Ο ΣΕΒΓΑΠ, με την υποβολή του υπομνήματός του, πρότεινε να αναλάβει τις εξής δεσμεύσεις:

«13. Ανάλυση δεσμεύσεων (αρθ. 9&1.β του ν. 703/77 και 13 ΚΑ)

13.1. Από την ανάλυση που προηγήθηκε, συνάγεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι δεν διεπράχθη από το ΣΕΒΓΑΠ καμία απολύτως παράβαση των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει έδαφος για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 9&1.β του ν. 703/77 και 13 ΚΑ. Εάν παρ' ελπίδα, η Επιτροπή ήθελε θεωρήσει ότι οι συμπεριφορές στις οποίες αναφέρεται η Εισήγηση, θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως «ύποπτες» ή και αντίθετες προς τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, ο ΣΕΒΓΑΠ προτείνει την ανάλυση των ακόλουθων δεσμεύσεων:

13.2. Σε ό,τι αφορά την υποτιθέμενη ανταλλαγή επιχειρηματικών πληροφοριών ο ΣΕΒΓΑΠ θεωρεί ότι η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού διαφυλάσσεται και πέραν του αναγκαίου εάν, με απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου:

13.2.1. Δηλώσει στον ΕΛΟΓ ότι ουδέποτε έδωσε εντολή ή συγκατάθεση για την ανακοίνωση εκ μέρους του ΕΛΟΓ, στις γαλακτοβιομηχανίες στοιχείων σε μηνιαία βάση που αφορούν ποσότητες, προέλευση και μέσες τιμές αγοράς από τους παραγωγούς ανά βιομηχανία

13.2.2. Καλεί τον ΕΛΟΓ να τηρεί τη νομιμότητα σε σχέση με την επεξεργασία των στοιχείων που διαθέτει για την αγορά του γάλακτος.

13.2.3. Δεσμεύεται να συγκεντρώνει από τον ΕΛΟΓ ή από άλλες πηγές, στοιχεία τα οποία αφορούν στην ελληνική αγορά του γάλακτος σε σχέση με την ποσότητα, την ποιότητα, την προέλευση και τις τιμές του γάλακτος, μόνο κατά το μέρος που τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για την εξυπηρέτηση των νόμιμων, καταστατικών σκοπών του.

13.3. Σε ό,τι αφορά την υποτιθέμενη λήψη αποφάσεων για τον καθορισμό τιμών, ο ΣΕΒΓΑΠ προτείνει να λάβει την ακόλουθη απόφαση μέσω των καταστατικών του οργάνων:

13.3.1. Δηλώνει ότι ουδέποτε έλαβε αποφάσεις για τον καθορισμό ή τον συντονισμό τιμών στην αγορά του αγελαδινού γάλακτος

13.3.2. Καλεί τα μέλη του και τους τρίτους να μην παρερμηνεύουν τις αποφάσεις του ΣΕΒΓΑΠ ότι με αυτές προτείνεται ή επιβάλλεται με οιονδήποτε τρόπο ο καθορισμός ή ο συντονισμός τιμών στην αγορά του αγελαδινού γάλακτος, ούτε το ρόλο του ΣΕΒΓΑΠ ως φορέα που θα μπορούσε να αναλάβει τέτοιες συντονιστικές πρωτοβουλίες.

13.4. *Εν κατακλείδι, ο ΣΕΒΓΑΠ φρονεί ότι, με τη λήψη των παραπάνω δεσμεύσεων αποφεύγεται πλήρως, όχι μόνον η εν τοις πράγμασι στρέβλωση του ελεύθερου ανταγωνισμού με εμπλοκή του ιδίου —κάτι το οποίο ουδέποτε αποδείχθηκε— αλλά και ο κίνδυνος να παρερμηνευθεί η δράση και ο ρόλος του ΣΕΒΓΑΠ ότι έχει ως πρόθεση, αντικείμενο ή αποτέλεσμα την στρέβλωση του ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά του γάλακτος».*

307. Σημειώνεται, ότι πράγματι ο ΣΕΒΓΑΠ προσκόμισε απόφαση του διοικητικού του συμβουλίου με το ανωτέρω αναφερθέν περιεχόμενο. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού απέχει από την εξέταση των εν λόγω δεσμεύσεων λόγω του, ότι δεν διαπίστωσε παράβαση εκ μέρους του ΣΕΒΓΑΠ για το συγκεκριμένο θέμα (βλ. ανωτέρω). Θεωρεί πάντως, ότι θα έπρεπε ο ΣΕΒΓΑΠ να διορίσει ως εκπρόσωπό του στον ΕΛΟΓ τρίτο πρόσωπο και όχι στέλεχος κάποιας γαλακτοβιομηχανίας-μέλος του, ώστε να αποφεύγεται η δυνατότητα πρόσβασης του ΣΕΒΓΑΠ και των μελών του στις ατομικές τιμές παραγωγού κάθε εταιρίας που συλλέγει και διατηρεί μηνιαίως ο ΕΛΟΓ.

ΙΓ. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

ΙΓ.1. Γενικά

308. Σύμφωνα με το άρθρ. 9 παρ. 1 & 2 703/1977:

«1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας ή αίτησης του Υπουργού Ανάπτυξης, διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 και των άρθρων 2, 2α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφασή της:

- α) να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή στο μέλλον,*
- β) να αποδέχεται, εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την ανάληψη δεσμεύσεων, με τις οποίες θα παύει η παράβαση, και να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις,*
- γ) να επιβάλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, τα οποία πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για την παύση της παράβασης και ανάλογα με το είδος και τη βαρύτητα αυτής. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είτε όλα τα εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα,*
- δ) να απευθύνει συστάσεις σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2α, όπως προστίθενται με τον παρόντα νόμο 703/1977 και να απειλήσει πρόστιμο ή χρηματική ποινή ή και τα δύο, σε περίπτωση συνέχισης ή επανάληψης της παράβασης,*
- ε) να θεωρήσει ότι κατέπεσε το πρόστιμο ή η χρηματική ποινή ή και τα δύο, όταν με απόφασή της βεβαιώνεται η συνέχιση ή επανάληψη της παράβασης,*

στ) να επιβάλλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση.

2. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο προβλεπόμενη χρηματική ποινή ανέρχεται μέχρι του ποσού των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης προς την απόφαση και από την ημερομηνία που θα ορίσει η απόφαση».

309. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού της 12.5.2006, το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό ύψους μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα, που αφορούν στη παράβαση με κριτήριο τη σοβαρότητας αυτής και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ετήσιων ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά (βλ. παρ.8).
310. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη το είδος της παράβασης, τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα που προσκλήθηκαν ή απειλήθηκαν να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος, που αποκόμισαν ή επιδίωκαν να αποκόμисουν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη της/των επιχειρήσεων, που παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς (βλ. παρ. 10). Οι πιο σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, όπως είναι ενδεικτικά οι οριζόντιοι περιορισμοί, που αφορούν σε καθορισμό τιμών, η κατανομή αγορών κ.λπ., τιμωρούνται αυστηρά και παραδειγματικά (βλ. παρ. 11).
311. Για τον υπολογισμό της διάρκειας της παράβασης λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η αντιανταγωνιστική συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στη πράξη. Το ποσοστό επί των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης όπως καθορίστηκε κατά τα ανωτέρω υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της παράβασης (βλ. παρ.12).
312. Σε περίπτωση, που η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν διαθέτει αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία προκειμένου να υπολογίσει το βασικό ποσό του προστίμου για όλο το χρονικό διάστημα της παράβασης, για το χρονικό διάστημα, που υπολείπεται, θα λαμβάνονται υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης (βλ. παρ. 13). Στην περίπτωση, που δεν είναι διαθέσιμα τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης στα προϊόντα, στα οποία αφορά η παράβαση, χρησιμοποιούνται τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης για τον υπολογισμό του προστίμου (βλ. παρ. 18).
313. Όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει περισσότερες παραβάσεις, ο υπολογισμός του προστίμου πρέπει να γίνεται ξεχωριστά για καθεμία από αυτές (βλ. παρ. 19). Το τελικό

ποσό του προστίμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15% των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης (βλ. παρ.20).

314. Εν προκειμένω διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

ΠΓ.2. Ως προς την πρώτη παράβαση (οριζόντιες συμπράξεις σε σχέση με τους παραγωγούς - «Συμφωνία της Λάρισας» [παρ. «Ζ» της παρούσης])

315. Η παράβαση είναι ιδιαιτέρως σοβαρή, διότι αφορά οριζόντιους περιορισμούς καθορισμού τιμών και κατανομής αγορών (που αποτελούν το σκληρό πυρήνα των αντισταγωνιστικών συμπεριφορών και που ρητώς απαγορεύονται από τα άρθρ. 1 Ν. 703/1977 και 81 ΣΕΚ. Στη σχετική αγορά απειλήθηκαν κατά τα ανωτέρω να προκληθούν σημαντικά αντισταγωνιστικά αποτελέσματα μεταξύ εταιριών με μεγάλη οικονομική δύναμη, οι οποίες αγοράζουν το 57-70% της συνολικής παραγωγής νωπού γάλακτος στην ελληνική επικράτεια και οι οποίες επιδίωξαν με τον τρόπο αυτό να αποκομίσουν σημαντικά οικονομικά οφέλη. Ως εκ τούτου δικαιολογείται η επιβολή προστίμων, που κινούνται στις ψηλότερες κλίμακες των προβλεπομένων από την Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού περί κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων.

316. Παραταύτα η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνοντας υπόψη ως ελαφρυντική περίσταση τη συνεργασία, που επέδειξαν οι εμπλεκόμενες εταιρείες κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας και εξαντλώντας τα όρια επιεικίας της, θεωρεί εύλογο, προκειμένου να διασφαλισθεί ο αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου, να καθοριστεί το τελευταίο σε ποσοστό [...] % του κύκλου εργασιών στην αγορά αγελαδινού γάλακτος του έτους 2004.

317. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται κατά 2 μονάδες για τις εταιρίες ΔΕΛΤΑ και ΜΕΒΓΑΛ λόγω του ηγετικού ρόλου που κατά την αποδεικτική διαδικασία προέκυψε, ότι έπαιξαν στη διοργάνωση της συμφωνίας της Λάρισας.

318. Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί εύλογο να καθορισθεί το πρόστιμο σε ποσοστό [...] % για τις εταιρίες ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ και [...] % για τις εταιρίες ΦΑΓΕ, ΟΛΥΜΠΟΣ και NESTLE επί των ακαθαρίστων εσόδων της σχετικής αγοράς αγελαδινού γάλακτος του έτους 2004.

319. Ενόψει αυτών, πρέπει να καθοριστεί το πρόστιμο για την κάθε μια εταιρία ως εξής:

- Για την εταιρία «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ» στο ποσό των δεκαπέντε εκατομμυρίων εννιακοσίων εβδομήντα εννέα χιλιάδων εβδομήντα ευρώ και δέκα λεπτών (15.979.070,10 €)
- Για την εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», στο ποσό των δεκατριών εκατομμυρίων εκατόν εξήντα οκτώ χιλιάδων εκατόν ενενήντα έξι ευρώ και σαράντα εννέα λεπτών (13.168.196,49 €)
- Για την εταιρία «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» στο ποσό των εννέα εκατομμυρίων εκατόν τριάντα χιλιάδων τριακοσίων είκοσι ευρώ (9.130.320 €).

- Για την εταιρία «NESTLÉ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.» στο ποσό των έξι εκατομμυρίων εκατόν ογδόντα οκτώ χιλιάδων οκτακοσίων ενενήντα έξι ευρώ και ογδόντα δύο λεπτών (6.188.896,82 €).
- Για την εταιρία «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. ΟΛΥΜΠΟΣ» στο ποσό των τριών εκατομμυρίων εκατόν εξήντα οκτώ χιλιάδων οκτακοσίων έξι ευρώ και ενός λεπτού (3.168.806,01 €).

Π.3. Ως προς τη δεύτερη παράβαση (καθορισμός τιμών σε επίπεδο ΣΕΒΓΑΠ [παρ. «Η» της παρούσης])

320. Ο ΣΕΒΓΑΠ διαπιστώθηκε, ότι συμμετείχε σε μία παράβαση, ήτοι στον καθορισμό τιμών, που έλαβε χώρα κατά τα ανωτέρω το έτος 2001, έστω και αν η διάρκεια της παράβασης ήταν στιγμιαία, καθώς δεν διαπιστώθηκε, εάν εφαρμόστηκε στη πράξη και για πόσο χρονικό διάστημα.
321. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί τη διαπιστωθείσα παράβαση ιδιαίτερα σοβαρή λόγω του σημαντικού ρόλου, που ο ΣΕΒΓΑΠ διαδραματίζει στη σχετική αγορά ως επίσημος φορέας εκπροσώπησης των γαλακτοβιομηχανιών. Από ενδείξεις εξάλλου που προέκυψαν κατά την αποδεικτική διαδικασία ο ΣΕΒΓΑΠ φαίνεται να έχει εκτραπεί από τους καταστατικούς του σκοπούς έχοντας στην ουσία μετεξελιχθεί στη πράξη σε ένα φορέα μέσω του οποίου αποφασίζονται και επιβάλλονται συγκεκριμένα αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές.
322. Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί εύλογο όχι μόνο να απευθύνει αυστηρή σύσταση στον ΣΕΒΓΑΠ να απέχει στο μέλλον παρόμοιων ενεργειών, αλλά και να απειλήσει σε περίπτωση συνέχισης ή επανάληψης της παράβασης με πρόστιμο και χρηματική ποινή επιμεριζόμενες με βάση το κύκλο εργασιών των μελών του.

Π.4. Ως προς την τρίτη παράβαση (ανταλλαγή τιμοκαταλόγων και συντονισμός εκπαιδευτικής πολιτικής μεταξύ ορισμένων γαλακτοβιομηχανιών στο φρέσκο γάλα και το γιαούρτι - [παρ. «Θ» της παρούσης])

323. i) Αναφορικά με την ανταλλαγή τιμοκαταλόγων μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιριών, ισχύουν όσα αναφέρονται στο διατακτικό της παρούσης απόφασης.
324. ii) Η συμφωνία των Σερρών, στην αγορά του φρέσκου γάλακτος, αφορούσε οριζόντια σύμπραξη καθορισμού τιμών - εκπτώσεων, που ρητώς απαγορεύεται στο άρθρ. 1 Ν. 703/1977. Στη σχετική αγορά προκλήθηκαν κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα ή τουλάχιστον απειλήθηκαν να προκληθούν.
325. Η παράβαση εκτείνεται γεωγραφικώς στην τοπική αγορά του Νομού Σερρών κι έλαβε χώρα μεταξύ των εταιριών ΔΕΛΤΑ, ΜΕΒΓΑΛ, ΚΡΙ - ΚΡΙ και ΣΕΡΓΑΛ. Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία, που έχει η Επιτροπή Ανταγωνισμού στη διάθεσή της για τη θεμελίωση της διάρκειας της παράβασης, η διάρκεια της παράβασης είναι σύμφωνα με την ανωτέρω ανάλυση τεσσάρων μηνών (από 5.1.2006 έως 18.5.2006).

326. Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί εύλογο να καθοριστεί το πρόστιμο σε ποσοστό [...] % για τις εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΚΡΙ ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και «ΣΕΡΡΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» επί των ακαθάριστων εσόδων της σχετικής τοπικής αγοράς φρέσκου γάλακτος των τεσσάρων μηνών διάρκειας της παράβασης. Κατά την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στην περίπτωση της εταιρίας «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ» συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, δεδομένης της συνεργασίας που η τελευταία επέδειξε κατά τη διαδικασία, αποδεχόμενη ότι η παράβαση συνετελέσθη. Ως εκ τούτου μειώνει το εν λόγω ποσοστό για τη συγκεκριμένη εταιρία σε [...] ([...]%) τοις εκατό.

327. Ενόψει αυτών, πρέπει να καθοριστεί το πρόστιμο:

- Για την εταιρία «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», στο ποσό των δεκαέξι χιλιάδων οκτακοσίων εβδομήντα εννέα ευρώ και εβδομήντα λεπτών (16.879,70 €).
- Για την εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», στο ποσό των τριάντα χιλιάδων εκατόν πενήντα δύο ευρώ και ογδόντα τεσσάρων λεπτών (30.152,84 €).
- Για την εταιρία «ΚΡΙ ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» στο ποσό των ενενήντα επτά χιλιάδων εξακοσίων ογδόντα τεσσάρων ευρώ και ογδόντα πέντε λεπτών (97.684,85 €).
- Για την εταιρία «ΣΕΡΡΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» στο ποσό των σαράντα τεσσάρων χιλιάδων τετρακοσίων είκοσι τεσσάρων ευρώ και σαράντα δύο λεπτών (44.424,42 €).

328. Η συμφωνία για την αγορά του γιαουρτιού (λευκού η πρώτη και αγελαδινού η δεύτερη) ήταν ιδιαίτερα σοβαρή, διότι αφορούσε οριζόντια σύμπραξη καθορισμού τιμών-εκπτώσεων που ρητώς απαγορεύεται στο άρθρ. 1 Ν. 703/1977. Στις σχετικές αγορές απειλήθηκαν να προκληθούν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα.

329. Έλαβε χώρα μεταξύ εταιριών με μεγάλη οικονομική δύναμη τόσο στη Βόρεια Ελλάδα (από Σέρρες έως Έβρο) όσο και στην ελληνική επικράτεια. Συγκεκριμένα, η εταιρία VIVARTIA κατέχει πανελλαδικά στην αγορά γιαουρτιού περίπου το 22%, η ΜΕΒΓΑΛ κατέχει περίπου το 11-12% και η ΦΑΓΕ κατέχει το 35%. Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει η Επιτροπή στη διάθεσή της για τη θεμελίωση της διάρκειας της παράβασης, η διάρκεια και των δύο παραβάσεων είναι κατά την ανωτέρω ανάλυση τριών εβδομάδων.

330. Με βάση το γεωγραφικό και χρονικό περιορισμό της εν λόγω παράβασης, η Επιτροπή θεωρεί εύλογο να καθοριστεί το πρόστιμο σε ποσοστό [...] % για τις εταιρίες

«VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ - ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» και «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» επί των ακαθάριστων εσόδων της σχετικής αγοράς γιαουρτιού αφενός στη Β. Ελλάδα και αφετέρου στην ελληνική επικράτεια για τις τρεις εβδομάδες της κάθε παράβασης.

331. Ενόψει αυτών, πρέπει να καθοριστεί το πρόστιμο:

- Για την εταιρία «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ» στο ποσό των οκτώ χιλιάδων εξακοσίων εξήντα ευρώ και ενενήντα πέντε λεπτών (8.660,95 €) (για την αγορά Βορείου Ελλάδος) και στο ποσό των εκατόν εικοσιτριών χιλιάδων επτακοσίων είκοσι επτά ευρώ και ογδόντα οκτώ λεπτών (123.727,88 €) (για την ελληνική επικράτεια).
- Για την εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» στο ποσό των πέντε χιλιάδων τριακοσίων εξήντα ευρώ και πενήντα οκτώ λεπτών (5.360,58 €) (για την αγορά Βορείου Ελλάδος) και στο ποσό των εβδομήντα έξι χιλιάδων πεντακοσίων εβδομήντα εννέα ευρώ και εξήντα επτά λεπτών (76.579,67 €) (για την ελληνική επικράτεια).
- Για την εταιρία «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» στο ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων εκατόν έξι ευρώ (15.106 €) (για την αγορά Βορείου Ελλάδος) και στο ποσό των διακοσίων δεκαπέντε χιλιάδων οκτακοσίων ευρώ (215.800 €) (για την ελληνική επικράτεια).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Α. Ως προς την πρώτη παράβαση:

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού ομόφωνα:

1. Διαπιστώνει, ότι οι εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.», «NESTLE ΕΛΛΑΣ Α.Ε.» και «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. ΟΛΥΜΠΟΣ» παρέβησαν τα άρθρα 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ, όπως ισχύουν.
2. Υποχρεώνει τις εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.», «NESTLE ΕΛΛΑΣ Α.Ε.», «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. ΟΛΥΜΠΟΣ» να παραλείψουν την παράβαση των άρθρ, 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 της ΣΕΚ, όπως ισχύουν, στο μέλλον.

3. Επιβάλλει στην εταιρία «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», πρόστιμο ύψους δεκαπέντε εκατομμυρίων εννιακοσίων εβδομήντα εννέα χιλιάδων εβδομήντα ευρώ και δέκα λεπτών (15.979.070,10 €, στην εταιρία «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» πρόστιμο ύψους εννέα εκατομμυρίων εκατόν τριάντα χιλιάδων τριακοσίων είκοσι ευρώ (9.130.320 €), στην εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» πρόστιμο ύψους δεκατριών εκατομμυρίων εκατόν εξήντα οκτώ χιλιάδων εκατόν ενενήντα έξι ευρώ και σαράντα εννέα λεπτών (13.168.196,49 €), στην εταιρία NESTLE πρόστιμο ύψους έξι εκατομμυρίων εκατόν ογδόντα οκτώ χιλιάδων οκτακοσίων ενενήντα έξι ευρώ και ογδόντα δύο λεπτών (6.188.896,82 €) και στην εταιρία «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. ΟΛΥΜΠΟΣ» πρόστιμο ύψους τριών εκατομμυρίων εκατόν εξήντα οκτώ χιλιάδων οκτακοσίων έξι ευρώ και ενός λεπτού (3.168.806,01 €) για τη συμμετοχή τους στην προαναφερθείσα συμφωνία.

Β. Ως προς τη δεύτερη παράβαση:

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού ομόφωνα:

1. Διαπιστώνει, ότι η ένωση επιχειρήσεων «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕΒΓΑΠ)» παρέβη τα άρθρ. 1 του Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ, όπως ισχύουν.
2. Απευθύνει αυστηρή σύσταση στην ένωση επιχειρήσεων «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕΒΓΑΠ)» να παραλείψει την παράβαση των άρθρ. 1 Ν. 703/77 και 81 ΣΕΚ, όπως ισχύουν, στο μέλλον.
3. Απειλεί το «ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕΒΓΑΠ)» και τα μέλη αυτού, σε περίπτωση συνέχισης ή επανάληψης της παράβασης με πρόστιμο ύψους πέντε εκατομμυρίων ευρώ (5.000.000 €) και χρηματική ποινή ύψους δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000 €) για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης με την παρούσα απόφαση από την ημέρα δημοσίευσής της, ποσά επιμεριζόμενα με βάση το κύκλο εργασιών των μελών του.

Γ. Ως προς την τρίτη παράβαση:

Ι. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού ομόφωνα:

1. Απευθύνει σύσταση στις εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. ΟΛΥΜΠΟΣ», «ΡΟΔΟΠΗ Α.Ε., ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΞΑΝΘΗΣ», «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Ε.Β.Ε.-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ» και «ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» να παραλείπουν την πρακτική της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων στο μέλλον. Σε περίπτωση επανάληψης της

παράβασης, απειλεί με χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000 €) σε καθεμία από τις εταιρίες για κάθε ημέρα επανάληψης της παράβασης.

2. Υποχρεώνει τις ως άνω εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ Α.Ε. ΟΛΥΜΠΟΣ», «ΡΟΔΟΠΗ Α.Ε., ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΞΑΝΘΗΣ», «ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Ε.Β.Ε.-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ» και «ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός εξήντα (60) ημερών από της δημοσίευσης της παρούσης τα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα έναντι των υπαλλήλων και στελεχών τους σε περίπτωση συμμετοχής αυτών σε παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού και ειδικότερα της ανταλλαγής τιμοκαταλόγων μεταξύ ανταγωνιστριών εταιριών. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την προαναφερόμενη υποχρέωση, απειλεί με χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000 €) σε κάθε μία από τις εταιρίες και για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης από την παρέλευση του ανωτέρου προβλεπομένου χρόνου συμμόρφωσης.

II. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού ομόφωνα:

1. Διαπιστώνει ότι οι εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και «ΣΕΡΡΑΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» παρέβησαν το άρθρ. 1 του ν. 703/77, όπως ισχύει.
2. Υποχρεώνει τις εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.», «ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και «ΣΕΡΡΑΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» να παραλείψουν την παράβαση του άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77, όπως ισχύει, στο μέλλον.
3. Επιβάλλει στην εταιρία «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», πρόστιμο ύψους δεκαέξι χιλιάδων οκτακοσίων εβδομήντα εννέα ευρώ και εβδομήντα λεπτών (16.879,70 €), στην εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» πρόστιμο ύψους τριάντα χιλιάδων εκατόν πενήντα δύο ευρώ και ογδόντα τεσσάρων λεπτών (30.152,84 €), στην εταιρία «ΚΡΙ-ΚΡΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», πρόστιμο ύψους ενενήντα επτά χιλιάδων εξακοσίων ογδόντα τεσσάρων ευρώ και ογδόντα πέντε λεπτών (97.684,85 €) και στην εταιρία «ΣΕΡΡΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» πρόστιμο ύψους σαράντα τεσσάρων χιλιάδων τετρακοσίων είκοσι τεσσάρων ευρώ και σαράντα δύο λεπτών (44.424,42 €) για τη συμμετοχή τους στην προαναφερθείσα συμφωνία.

III. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού ομόφωνα:

1. Διαπιστώνει, ότι οι εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» και «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» παρέβησαν τα άρθρα 1 Ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣΕΚ, όπως ισχύουν.
2. Υποχρεώνει τις εταιρίες «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ», «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» και «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.» να παραλείψουν την παράβαση των άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣΕΚ, όπως ισχύουν, στο μέλλον.
3. Επιβάλλει στην εταιρία «VIVARTIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ» πρόστιμο ύψους εκατόν τριάντα δύο χιλιάδων τριακοσίων ογδόντα οκτώ ευρώ και ογδόντα τριών πέντε λεπτών (132.388,83 €), στην εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ-ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε.» πρόστιμο ύψους ογδόντα μία χιλιάδων εννιακοσίων σαράντα ευρώ και είκοσι πέντε λεπτών (81.940,25 €) και στην εταιρία «ΦΑΓΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.», πρόστιμο ύψους διακοσίων τριάντα χιλιάδων εννιακοσίων έξι ευρώ (230.906 €) για τη συμμετοχή τους στην προαναφερθείσα συμφωνία.

Η απόφαση εκδόθηκε την 29^η Νοεμβρίου 2007.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006).

Ο Πρόεδρος

Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Οι Συντάκτες της απόφασης

Γεώργιος Σωτηρόπουλος

Βασίλειος-Σπυρίδων Χριστιανός

Η Αναπληρώτρια Γραμματέας

Όλγα- Ανίτα Ραφτοπούλου